

THE SIBELIUS EDITION

CHORAL MUSIC

SIBELIUS, Johan (Jean) Christian Julius

(1865–1957)

Choral Music

Music for Male Voice Choir

- Kullervo**, Op. 7 (1892) *(Breitkopf & Härtel)* 37'58
 Movements III and V for soloists, male voice choir and piano *World Première Recording*
 Text: Kalevala XXXV: 69–286, passim & Kalevala XXXVI: 297–346 (see page 179)
- 1 III. Kullervo ja hänen sisarensa (Kullervo and his Sister). *Allegro* 26'00
- 2 V. Kullervon kuolema (Kullervo's Death). *[No tempo marking]* 11'47
 [1] **Johanna Rusanen** *soprano* · **Jorma Hynninen** *baritone*
 [1–2] **Ilmo Ranta** *piano*
- 3 **Rakastava**, JS 160a (1893) *(Ylioppilaskunnan Laulajat)* 7'40
 (The Lover)
 Text: Kanteletar I: 173, I: 174 & I: 122 (p. 185)
Rauhallisesti – Keveästi – Reippaasti – Tempo I – Hitaasti
Tuomas Katajala *tenor*
- Six Songs**, Op. 18 *(Breitkopf & Härtel)* 11'49
- 4 1. Sortunut ääni (The Broken Voice) (1898) 1'20
 Text: Kanteletar I: 57 (p. 187) · *Ei liian hitaasti*
- 5 2. Terve kuu (Hail, O Moon) (1901) 3'10
 Text: Kalevala XLIX: 403–22 (p. 187) · *Reippaasti, mutta vakavasti*
- 6 3. Venematka (The Boat Journey) (1893) 1'34
 Text: Kalevala XL: 1–16 (p. 188) · *Reippaasti*

- 7 4. Saarella palaa (Fire on the Island) (1895) 1'23
Text: Kanteletar I: 186 (p. 188) · *Comodo*
- 8 5. Metsämiehen laulu (The Woodsman's Song) (1899) 1'36
Text: Aleksis Kivi (p. 189) · *Alla marcia*
- 9 6. Sydämeni laulu (Song of my Heart) (1898) 2'12
Text: Aleksis Kivi (p. 190) · *Lento assai*
- 10 **Heitä, koski, kuohuminen**, JS 94 (1893) (Manuscript / Breitkopf & Härtel) 1'11
(Cease, O Cataract, Thy Foaming)
Completed by Erik Bergman in association with Jussi Jalas and Erik Tawaststjerna
Text: Kalevala XL: 23–40 (p. 190) · [No tempo marking]
- 11 **Hymn (Natus in curas)**, Op. 21 (Breitkopf & Härtel) 4'01
Revised version (1896, rev. 1898)
Text: Fridolf Gustafsson (p. 191) · *Moderato*
- 12 **Kuutamolla**, JS 114 (1898) (Breitkopf & Härtel) 1'53
(In the Moonlight)
Text: Aino Suonio [Aino Krohn] (p. 191) · *Andantino*

- 13 Athenarnes sång**, Op. 31 No. 3 *(Breitkopf & Härtel)* 3'15
(Song of the Athenians)
Version for boys' and mens' voices, piano and harmonium (1899)
Text: Viktor Rydberg (p. 192) · *Alla marcia, ma moderato*
Helsingfors gosskör · **Gunnar Dörögrip** *vocal trainer*
Ekenäs gosskör · **Kristoffer Holmberg** *vocal trainer*
Minervaskolans musikklasskör · **Nike Lönnqvist** *vocal trainer*
Folke Gräsbeck *piano* · **Harri Viitanen** *harmonium*
- 14 Sandels**, Op. 28 *(Sällskapet Muntra Musikanter)* 9'22
Version for male voice choir and piano (1898) *World Première Recording*
Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 192) · *Allegro assai (Alla breve)*
Folke Gräsbeck *piano*

Tracks 1–12:

YL Male Voice Choir · **Matti Hyökki** *conductor*

Tracks 13–14:

Akademiska Sångföreningen · **Henrik Wikström** *conductor*

Music for Male Voice Choir *continued*

- 1 **Har du mod?** JS 93 (1903–04) *(M/s HUL Ö. 23 / Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'26
 (Have You Courage?) – version for male voice choir *a cappella* World Première Recording
 Text: Josef Julius Wecksell (p. 196) · *Friskt*
- 2 **Ej med klagan**, JS 69 (1905) *(M/s HUL 1024 / Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'11
 (Not with Lamentation) – version for male voice choir World Première Recording
 Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 197) · *[Brett]*
- 3 **Laulun mahti**, JS 118 (1895) *(Ylioppilaskunnan laulajat)* 3'01
 (The Power of Song)
 Ballad by Jāzeps Vītols, arranged by Jean Sibelius.
 Text: Aukselis [Mikus Krogzemis]; Finnish version by Jooseppi Julius Mikkola (p. 197)
Andante tranquillo – Allegro – Allegro – Sostenuto – Con moto – Sostenuto
- 4 **Veljeni vieraila mailla**, JS 217 (1904) *(Breitkopf & Härtel)* 3'13
 (My Brothers Abroad)
 Text: Juhani Aho (p. 198) · *Reippaasti*
- 5 **Isänmaalle**, JS 98b *(Breitkopf & Härtel)* 2'10
 (To the Fatherland) – final version (1899, rev. 1908)
 Text: Paavo Cajander (p. 198) · *Pontevasti*

- 6 **Tulen synty**, Op. 32 (Breitkopf & Härtel) 8'42
(The Origin of Fire)
Version for baritone, male voice choir and piano (1902, rev. 1910) *World Première Recording*
Text: Kalevala XLVII: 41–110 (p. 199) · *Lento assai – Allegro moderato*
Raimo Laukka *baritone* · **Folke Gräsbeck** *piano*
- 7 **Har du mod?** Op. 31 No.2 (M/s Sibelius Museum / Fennica Gehrman Oy Ab) 3'07
(Have You Courage?)
Revised version for male voice choir and piano (1904, rev. 1911) *World Première Recording*
Text: Josef Julius Wecksell (p. 196) · *Allegro moderato*
Folke Gräsbeck *piano*
- 8 **Uusmaalaisten laulu**, JS 214b (1912) (Warner/Chappell Music Finland Oy) 2'04
(Song of the People of Uusimaa) – version for male voice choir
Text: Kaarlo Terhi (p. 201) · *Reippaasti, mutta haaveillen*
- Five Songs**, Op. 84 14'23
- 9 1. Herr Lager och Skön fager (1914) (Sällskapet Muntra Musikanter) 1'57
(Mr Lager and the Fair One)
Text: Gustaf Fröding (p. 202) · *Lätt och med humor*
- 10 2. På berget (On the Mountain) (1915) (Sällskapet Muntra Musikanter) 3'01
Text: Bertel Gripenberg (p. 203) · *Andante patetico*
- 11 3. Ett drömackord (A Dream Chord) (1915) (Sällskapet Muntra Musikanter) 3'36
Text: Gustaf Fröding (p. 203) · *Andante assai*

- 12 4. Evige Eros (Eternal Eros) (1915) *(Sällskapet Muntra Musikanter)* 2'58
Text: Bertel Gripenberg (p. 204) · *Andante assai* · **Olle Persson** *baritone*
- 13 5. Till havs (To Sea) – published version (1917) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 2'24
Text: Jonatan Reuter (p. 204) · *Friskt*
- 14 **Fridolins dårskap**, JS 84 (1917) *(Gehrmans Musikförlag, Stockholm)* 2'27
(Fridolin's Folly)
Text: Erik Axel Karlfeldt (p. 205) · *Lugnt och graciöst*
- 15 **Jone havsfärd**, JS 100 (1918) *(WSOY / Breitkopf & Härtel)* 2'29
(Jonah's Voyage)
Text: Erik Axel Karlfeldt (p. 206) · *Allegretto*
- Two Schybergson Songs**, JS 224 (1918) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 3'37
Texts: Gösta Schybergson (p. 207)
- 16 1. Ute hörs stormen (Outside the Storm is Raging). *Comodo (ma poco agitato)* 2'11
- 17 2. Brusande rusar en våg (The Roaring of a Wave). *Agitato* 1'20
- 18 **Likhet**, JS 121 (1922) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 2'08
(Resemblance)
Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 208) · *Poco rubato*

- 19 **Jääkärien marssi**, Op. 91a (1917) *(Breitkopf & Härtel)* 2'20
 (March of the Finnish Jäger Battalion)
 Original version for male voice choir and piano *World Première Recording*
 Text: Heikki Nurmio (p. 208) · *Rasch*
Folke Gräsbeck *piano*
- Viipurin Laulu-Veikkojen kunniamarssi** *(Viipurin lauluveikot, Helsingki)* 2'44
 (Honour March of the Singing Brothers of Viipuri)
 Text: Eero Eerola (p. 209)
- 20 Version I, JS 219 (1920). *Reippaasti* 1'24
- 21 Version II, JS 220 (1929). *Reippaasti* 1'14
- Two Songs**, Op. 108 (1924–25) *(Laulu-Miehet)* 6'17
 Texts: Larin Kyösti (p. 210)
- 22 1. Humoreski (Humoresque). *Nopeaan ja paatoksella* 3'28
- 23 2. Ne pitkän matkan kulkijat (Wanderers on the Long Way). *Nopeaan* 2'44
- 24 **Skyddskårsmarsch**, JS 173 (1925) *(Breitkopf & Härtel)* 1'11
 (Skyddskår's March) for male voice choir and piano
 Text: Nino [Hjalmar Johannes] Runeberg (p. 211) · *[No tempo marking]*
Folke Gräsbeck *piano*

DISC 2

- 25 **Siltavahti**, JS 170a (1928) *(Breitkopf & Härtel)* 1'37
(The Guardian of the Bridge)
Text: Wäinö Sola (p. 212) · *[No tempo marking]*
- 26 **Karjalan osa**, JS 108 (1930) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 4'14
(Karelia's Fate) *World Première Recording*
Text: Aleksi Nurminen (p. 212) · *Marcia*
Folke Gräsbeck *piano*
- 27 **En etsi valtaa, loistoa**, Op. 1 No. 4 *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 2'38
(Give me no Splendour, Gold or Pomp)
Version for male voice choir (1909, rev. c. 1942) · **Olli Hannuksela** *tenor*
Text: Zachris Topelius; anonymous Finnish translation (p. 244) · *Lento*
- 28 **Finlandia Hymn** from Op. 26 (1899, arr. 1940) *(Breitkopf & Härtel)* 2'05
Text: Veikko Antero Koskenniemi ('Oi, Suomi, katso') (p. 213) – version for male voice choir
Ei hidastellen

Tracks 1–2, 7, 24:

Akademiska Sångföreningen · **Henrik Wikström** *conductor*

Tracks 3–6, 8, 19–23, 25–28:

YL Male Voice Choir · **Matti Hyökki** *conductor*

Tracks 9–18:

Orphei Drängar · **Robert Sund** *conductor*

Music for Mixed Choir

- 1 **Ensam i dunkla skogarnas famn**, JS 72 (1888) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 2'31
 (Alone in the Dark Forest's Clasp)
 Text: Emil von Qvanten (p. 214) · *[No tempo marking]*
- 2 **När sig våren åter föder**, JS 139 (1888) *(M/s HUL 1234/2 / Breitkopf & Härtel)* 1'58
 (When Spring is Born Again)
 Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 214) · *[No tempo marking]*
- 3 **Tanke, se, hur fågeln svingar**, JS 191 (1888) *(M/s HUL 1053/1 / Breitkopf & Härtel)* 1'16
 (Thought, See how the Bird Swoops)
 Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 215) · *[No tempo marking]*
- 4 **Hur blekt är allt**, JS 96 (1888) *(M/s HUL 1029/1 / Breitkopf & Härtel)* 2'05
 (So Faded Everything Is)
 Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 216) · *[No tempo marking]*
- 5 **Upp genom luften**, JS 213 (1888) *(M/s HUL 1230/2 / Breitkopf & Härtel)* 2'45
 (Up Through the Air)
 Text: Per Daniel Amadeus Atterbom (p. 216) · *[No tempo marking]*
Gustav Djupsjöbacka piano
- 6 **Ack, hör du fröken Gyllenberg**, JS 10 (1888) *(M/s HUL 1019 / Breitkopf & Härtel)* 1'03
 (Ah! Listen, Miss Gyllenberg)
 Arrangement of a folk ballade from Pernaja (p. 217) · *[No tempo marking]*

- 7 Työkansan marssi**, JS 212 (1893) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 2'19
(March of the Labourers)
Text: Juhana Henrik Erkkö (p. 217) · *[No tempo marking]*
- 8 Soitapas soria neito**, JS 176 (1893–94) *(M/s HUL 1022 / Breitkopf & Härtel)* 1'23
(Play, Pretty Maiden) for tenor and mixed choir
Text: Kanteletar II: 238 (p. 218) · *[No tempo marking]* · **Tom Nyman** *tenor*
- 9 Juhlamarssi** (1894, rev. 1896) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 4'02
(Festive March)
from *Kantaatti tohtorin- ja maisterin-vihkijäisissä 31 päivänä toukokuuta 1894*
(*Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1894*), JS 105
Text: Kasimir Lönnbohm (Leino) (p. 219) · *Maestoso*
- Italian Folk Song Arrangements**, JS 99 (1897–98) *World Première Recordings* 4'51
- 10 1. Oje Caruli** (Oh Caroline) *(M/s lost, photocopy in Irwin Library, Butler University, Indianapolis)* 2'49
Music by Mario Costa (1858–1933)
Solo and piano part published in 1885; choir parts arranged by Sibelius
Text: Salvatore di Giacomo (p. 219) · *[No tempo marking]*
Jorma Hynninen *baritone* · **Folke Gräsbeck** *piano*
- 11 2. Trippole trappole** *(M/s lost, photocopy in Irwin Library, Butler University, Indianapolis)* 1'57
Old Spanish folk song · Neapolitan adaptation by Guglielmo Luigi Cottrau (1797–1847)
Piano part from duet version from the early 1860s; choir parts arranged by Sibelius
Text: Traditional (p. 220) · *Allegretto*
Folke Gräsbeck *piano*

Lauluja sekaköörille vuoden 1897

promotioonikantaatista, Op. 23 (arr. c. 1898) *(Fennica Gehrman Oy Ab)*

19'18

(Songs for Mixed Choir from the Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897)

Texts: August Valdemar Forsman (Koskimies) (p. 221)

12	1. Me nuoriso Suomen (We the Youth of Finland). <i>Marssin tapaan</i>	2'43
13	2. Tuuli tuudittele (The Wind Rocks). <i>Ei liian verkalleen</i> [soprano, baritone]	2'20
14	3. Oi toivo, toivo, sä lietomieli (O Hope, Hope, You Dreamer) <i>Keveästi</i> [soprano]	1'00
15	4. Montapa elon merellä (Many on the Sea of Life). <i>Nopeaan</i>	0'48
16	5. Sammuva sainio maan (The Fading Thoughts of the Earth). <i>Verkalleen</i>	1'21
17	6a. Soi kiitokseksi Luojan (We Praise Thee, our Creator) <i>Kansanlaulun tapaan, reippaasti</i>	1'31
18	6b. Tuule, tuuli leppeämmin (Blow, Wind, More Gently) <i>Yksinkertaisesti</i> [soprano]	2'51
19	7. Oi Lempi, sun valtas ääretön on (O Love, Your Realm is Limitless) <i>Reippaasti</i>	2'32
20	8. Kuin virta vuolas (As the Swift Current) <i>Marssin tapaan</i> [triangle, cymbals, bass drum]	2'25
21	9. Oi, kallis Suomi, äiti verraton (Oh Precious Finland, Mother Beyond Compare) <i>Juhlallisesti</i>	1'20

Monica Groop *mezzo-soprano* · **Sauli Tiilikainen** *baritone*

Juhani Hapuli and **Ari-Pekka Mäenpää** *percussion*

- Carminalia**, JS 51a (1898) *(Breitkopf & Härtel)* 2'26
 Version for three-part mixed choir (SAB)
 Texts: Piæ Cantiones (Greifswald 1582) (p. 226)
- 22 I. Ecce novum gaudium (Behold a New Joy). *Moderato* 1'08
- 23 II. Angelus emittitur (An Angel is Sent Out). *Lento* 0'34
- 24 III. In stadio laboris (In Athletic Strife). *Moderato* 0'42
- 25 **Rakastava**, JS 160c (1893, rev. 1898) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 7'13
 (The Lover)
 Text: Kanteletar I: 173, I: 174 & I: 122 (p. 185)
Rauhallisesti – (Keveästi) – Reippaasti – Hitaasti
Monica Groop mezzo-soprano · **Jorma Hynninen** baritone
- from **Six Songs**, Op. 18 – versions for mixed choir *(Breitkopf & Härtel)* 7'45
- 26 1. Sortunut ääni (The Broken Voice) (1898) 1'32
 Text: Kanteletar I: 57 (p. 187) · *Ei liian hitaasti*
- 27 3. Venematka (The Boat Journey) (1893, arr. 1914) 1'37
 Text: Kalevala XL: 1–16 (p. 188) · *Reippaasti*
- 28 4. Saarella palaa (Fire on the Island) (1895, arr. 1898) 1'19
 Text: Kanteletar I: 186 (p. 188) · *Comodo*
- 29 6. Sydämeni laulu (Song of my Heart) (1898, arr. 1904) 3'01
 Text: Aleksis Kivi (p. 190) · *Lento assai*

- 30 **Min rastas raataa**, JS 129 (c. 1898) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'17
(Busy as a Thrush)
Text: Kanteletar I: 219 (p. 227) · *[No tempo marking]*
- 31 **Isänmaalle**, JS 98a *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 2'03
(To the Fatherland) – version for mixed choir (1899, arr. 1900)
Text: Paavo Cajander (p. 198) · *Pontevasti*

Tracks 1–9, 12–24:

Jubilate Choir · **Astrid Riska** *conductor*

Tracks 10–11, 25–31:

Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*

Music for Mixed Choir *continued*

- 1 **Aamusumussa, JS 9a (1898)** *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'38
 (In the Morning Mist) – version for mixed choir
 Text: Juhana Henrik Erkko (p. 228) · *[No tempo marking]*
- Den 25 oktober 1902. Till Thérèse Hahl** *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 4'21
 (25th October 1902. To Thérèse Hahl)
 Text: Nils Wasastjerna (p. 229)
- 2 Version I, JS 60. *Andantino* 2'09
- 3 Version II, JS 61. *Tranquillo* 2'07
- 4 **Ej med klagan, JS 69 (1905)** *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'19
 (Not with Lamentation) – published version for mixed choir
 Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 197) · *Brett*
- 5 **Listen to the Water Mill** (fragment), JS 122 (1905/06) *(M/s HUL 1038/1 & 1038/2)* 3'06
 Text: after Sarah Doudney (p. 229) · *[No tempo marking]* *World Première Recording*
- Two Songs, Op. 65** *(Breitkopf & Härtel)* 7'44
- 6 a. **Män från slätten och havet** (Men from Land and Sea) (1911) 5'22
 Text: Ernst V. Knapé (p. 230) · *Tranquillo – Un poco con moto*
- 7 b. **Kellosävel Kallion kirkossa** (The Bells of Kallio Church) (1912) 2'17
 Text: Heikki Klemetti (p. 231) · *Andante assai*

- 8 **Uusmaalaisen laulu**, JS 214a (1912) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 2'15
 (Song of the People of Uusimaa) – version for mixed choir
 Text: Kaarlo Terhi (p. 201) · *Reippaasti, mutta haaveillen*
- Three Songs for American Schools**, JS 199 (1913) *(Silver Burdett)* 2'43
- 9 1. Autumn Song for two voices (SA) and piano 0'54
 Text: Richard Watson Dixon (p. 232) · *Slowly*
- 10 2. The Sun upon the Lake Is Low for mixed choir 0'44
 Text: Sir Walter Scott (p. 232) · *Moderato*
- 11 3. A Cavalry Catch for unison male voices and piano 1'01
 Text: Fiona Macleod (William Sharp) (p. 232) · *Military*
 [9, 11] **Gustav Djupsjöbacka** *piano*
- 12 **Drömmarna**, JS 64 (1917) *(Svenska Folkkolans Vänner / Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'27
 (The Dreams)
 Text: Jonatan Reuter (p. 233) · *Andantino*
- 13 **Partiolaisten marssi**, Op. 91b (1918, rev. 1921) *(Wilhelm Hansen)* 2'34
 (Scout March) – version for mixed choir and piano
 Text: Jalmari Finne (p. 233) · *Poco moderato*
Gustav Djupsjöbacka *piano*
- 14 **Koulutie**, JS 112 (1924) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 4'41
 (The Way to School)
 Text: Veikko Antero Koskenniemi (p. 234) · *Reippaasti*

- 15 **Skolsång**, JS 172 (1925) *(Fennica Gehman Oy Ab)* 1'02
(School Song)
Text: Nino [Hjalmar Johannes] Runeberg (p. 235) · *Comodo*
- 16 **Den höga himlen**, JS 58a (1927) *(Sulasa)* 2'43
(The Lofty Heav'n)
Text: Simo Korpela; Swedish version by Jakob Tegengren (p. 236) · *[No tempo marking]*
- 17 **On lapsonen syntynyt meille**, JS 142 (1929) *(Suomen Lutherilainen Evankeliumiyhdistys)* 2'52
(A Child is Born Unto Us)
Text: August Verner Jaakkola (p. 236) · *[No tempo marking]*
- 18 **Finlandia Hymn** from Op. 26 (1899, arr. 1948) *(Breitkopf & Härtel)* 2'04
Text: Veikko Antero Koskenniemi ('Oi, Suomi, katso') (p. 213)
Version in F major for mixed choir
[No tempo marking]

Music for Female or Children's Choir

- 19 **Vi kysser du fader min fästmö här?** JS 218 (1889–90) 2'07
(Why, O Father, do you Kiss my Bride?) for female choir and piano *(M/s HUL 1014 / Breitkopf & Härtel)*
Text: Greek folk song, reworked by Johan Ludvig Runeberg (p. 237) · *[No tempo marking]*
Gustav Djupsjöbacka *piano*

- Carminalia**, JS 51c (1898) (*Breitkopf & Härtel*) 2'26
Version for two-part female choir (SA) and piano
Texts: *Piæ Cantiones* (Greifswald 1582) (p. 226)
- 20 I. *Ecce novum gaudium* (Behold a New Joy). *Moderato* 1'05
- 21 II. *Angelus emittitur* (An Angel is Sent Out). *Lento* 0'37
- 22 III. *In stadio laboris* (In Athletic Strife). *Come marcia* 0'43
Gustav Djupsjöbacka *piano*
- 23 **Kotikaipaus**, JS 111 (1902) (*Suomen musiikkilehti*) 1'46
(Homesickness) for three-part female choir (SMA)
Text: Walter von Konow (p. 238) · *[No tempo marking]*
- 24 **Impromptu**, Op.19 (1902, rev. 1910) (*Breitkopf & Härtel*) 7'04
Revised version for female choir and piano *World Première Recording*
Text: Viktor Rydberg (p. 238) · *Andante – Un pochettino con moto*
Folke Gräsbeck *piano*
- 25 **Kansakoululaisten marssi**, JS 103 (1910) (*Kansakoulun lauluja*) 1'47
(March of the Primary School Children) for children's choir
Text: 'Onnen Pekka' (p. 241) · *Reippaasti*
- 26 **Kantat till ord av W. von Konow**, JS 107 (1911) (*Heurlinska skolan*) 2'59
(Cantata to Words by W. von Konow) (p. 241) for female choir · *Lugnt*

- 27 **Aamusumussa, JS 9b** (Fennica Gehman Oy/Ab) 1'35
 (In the Morning Mist) – version for children's choir (1898, arr. 1913)
 Text: Juhana Henrik Erkkö (p. 228) · [No tempo marking]
- 28 **Terve ruhtinatar** (M/s HUL 1003 / Breitkopf & Härtel) 1'18
 (Hail, O Princess)
 from *Kantaatti ilo- ja onnentoivotusjuhlassa Marraskuun 2. päivänä 1896, JS 104*
(Cantata for the Coronation of Nicholas II)
 Version for children's choir (1896, arr. 1913)
 Text: Paavo Cajander (p. 242) · [No tempo marking]
- 29 **Nejden andas** (M/s HUL 0963 / Breitkopf & Härtel) 0'39
 (The Landscape Breathes)
 from *Islossningen i Uleå älv (The Breaking of the Ice on the Oulu River), Op. 30*
 Version for children's choir with second ending (1899, arr. 1913)
 Text: Zachris Topelius (p. 242) · *Adagio*
- 30 **Soi kunniaksi Luojan** (Kokoelma suomalaisia kuorosävellyksiä) 1'30
 (May the Hymn of Honour Now Resound)
 from *Kantaatti tohtorin- ja maisterinvihkijäisissä 31 [30] päivänä toukokuuta 1897, JS 106*
(Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897)
 Version for children's/female choir (1897, arr. 1913)
 Text: August Valdemar Forsman (Koskimies), rev. Ilta Koskimies (p. 243)
Kansanlaulun tapaan, reippaasti

- Two Christmas Songs** from Op. 1 4'36
 Versions for two-part female choir
- 31 **No. 4. Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt** (*M/s / Private collection*) 2'16
 (Give me no Splendour, Gold or Pomp) (1909 arr. 1942)
 Text: Zachris Topelius (p. 244) · *[No tempo marking]*
- 32 **No. 5. On hanget korkeat, nietokset** (*M/s / Private collection*) 2'14
 (High are the Snowdrifts) (1901 arr. 1942)
 Text: Wilkku Joukahainen (p. 244) · *[No tempo marking]*
- 33 **The World Song of the World Association of Girl Guides
 and Girl Scouts**, Op. 91b (1918, arr./rev. 1921 & 1951/52) (*Wilhelm Hansen*) 1'51
 for female choir and piano
 Text: Gavin Ewart (p. 245) · *Poco moderato*
Gustav Djupsjöbacka *piano*

Tracks 1–4, 7–16, 18–23, 25–27, 30, 33:

Jubilate Choir · **Astrid Riska** *conductor*

Tracks 5–6, 17, 28–29:

Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*

Tracks 24, 31–32:

Florakören · **Ulf Långbacka** *conductor* · **Heidi Gräsbeck** *vocal coach*

Appendix I: Student Exercises – Chorales for Mixed Choir

World Première Recordings

Chorales written for Martin Wegelius in Helsinki (1887–89) 16'09

1	Säll är den som fruktar Herren (M/s/HUL 1232) (Blessed is the Man that Feareth the Lord) Text: Psalm 112: 1 (p. 246)	1'02
2	Svara mig Gud när jag ropar (O Lord, Give Ear to my Supplications) (M/s/HUL 1233) Text: after Psalm 143: 1 (p. 246)	1'16
	Allt vad anda haver (Let Every Thing that hath Breath) Text: Psalm 150: 6 (p. 246)	2'21
3	Version I (M/s/HUL 1223)	1'04
4	Version II (M/s/HUL 1222)	1'11
	Credo in unum Deum (I Believe in One God) (p. 246)	1'52
5	Version I (M/s/HUL 1225)	0'52
6	Version II (M/s/HUL 1224)	0'54
7	Gloria Deo in excelsis (Glory Be to God on High) (p. 246) (M/s/HUL 1226)	1'14
8	Gloria in excelsis Deo (Glory Be to God on High) (p. 247) (M/s/HUL 1227)	1'06
9	Kyrie eleison (Lord, Have Mercy) (p. 247) (M/s/HUL 1229)	1'36
10	Morgonens och aftonens portar (M/s/HUL 1231) (The Gates of Morning and Evening) (p. 247)	5'01

- Chorales written for Albert Becker in Berlin (1889–90)** 48'18
- 11** Der König träumte (The King Saw a Dream) *(M/s / HUL 1237/1)* 3'08
Text: after Daniel 4 (p. 247)
- 12** Der Mensch ist in seinem Leben wie Gras *(M/s / HUL 1239/2)* 1'46
(As for Man, his Days are as Grass)
Text: Psalm 103: 15–16 (p. 248)
- 13** Dies ist der Tag des Herren *(M/s / HUL 1256)* 1'52
(This is the Day which the Lord Hath Made)
Text: after Psalm 118: 24, 27–28 (p. 248)
- 14** Sende dein Licht und deine Wahrheit *(M/s / HUL 1254/1)* 0'47
(O Send out thy Light and thy Truth)
Text: Psalm 43: 3 (p. 248)
- 15** Ich gehe hinein zum Altar des Gottes *(M/s / HUL 1254/3)* 0'51
(Then Will I Go unto the Altar of God)
Text: after Psalm 43: 4 (p. 248)
- 16** Was betrübst du dich, meine Seele *(M/s / HUL 1254/2)* 0'59
(Why art thou Cast Down, O my soul?)
Text: after Psalm 43: 5 (p. 248)
- 17** Gelobet sei dem Herrn (May the Lord be Praised) (p. 248) *(M/s / HUL 1248/2)* 0'31
- 18** Halleluja, Halleluja (Alleluia, Alleluia) *(M/s / HUL 1244)* 1'45
Text: Psalm 112: 1, 6, 8 (p. 249)
- 19** Halleluja! Amen (p. 249) *(M/s / HUL 1248/3)* 0'34

- 20 Die Wasser sahen dich (The Waters Saw Thee) *(M/s / HUL 1240)* 2'45
Text: after Psalm 77: 17–18 (p. 249)
- 21 Die Toten werden dich, Herr, nicht loben *(M/s / HUL 1238)* 1'07
(The Dead Praise Not the Lord)
Text: Psalm 115: 17–18 (p. 249)
- [Gott] Sei mir gnädig (Be Merciful unto Me) 3'18
Text: Psalm 57: 1, Psalm 89: 2 (p. 249)
- 22 Version I *(M/s / HUL 1237/7)* 1'41
- 23 Version II *(M/s / HUL 1254/4)* 1'31
- Er ist unser Herrscher (He is our Sovereign) (p. 250) 8'16
- 24 Version I *(M/s / HUL 1243/1)* 2'51
- 25 Version II *(M/s / HUL 1242/1)* 2'42
- 26 Version III *(M/s / HUL 1241)* 2'32
- Herr Gott, mein Heiland (O Lord God of my Salvation) 8'45
Text: Psalm 88: 1 (p. 250)
- 27 Version I *(M/s / 1249/1)* 1'05
- 28 Version II *(M/s / HUL 1248/1)* 0'51
- 29 Version III *(M/s / HUL 1247/1)* 3'22
- 30 Version IV *(M/s / HUL 1245)* 3'12
- 31 Ich will deines Namens gedenken *(M/s / HUL 1250)* 3'16
(I Will Make Thy Name to be Remembered)
Text: Psalm 45: 17 (p. 250)

	Mein Herr, ich rufe dich an (My Lord, I Call Upon You) (p. 250)	5'08
32	Version I (M/S/HUL 1252)	2'26
33	Version II (M/S/HUL 1251)	2'37
34	Herr, du bist ein Fels (Lord, You are a Rock) (p. 250) (M/S/HUL 1262)	2'00
- Version for mixed choir and piano
(piano part completed by Folke Gräsbeck in bars 42–60)
Folke Gräsbeck *piano*

Tracks 1–34:

Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*

Appendix II: Alternative/Preliminary Versions

Kantaatti tohtorin- ja maisterinvihkijäisissä

- 31 [30] päivänä toukokuuta 1897**, JS 106 (Source information: see page 264) 39'12
 (Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897)
 for soprano (Kalevatar), tenor (Väinämöinen), mixed choir and orchestra [piano]
 Piano part of movements I, III, V, X, XII & XIV completed by Kalevi Aho (2010)
 Text: August Valdemar Forsman (Koskimies) (p. 253) *World Première Recording*
- 1 I. Me nuoriso Suomen (We, the Youth of Finland). *Allegro moderato* 3'11
- 2 II. Veno kupliksi vesille (A Boat Bobbing in the Water) 1'56
Un poco largamente [Kalevatar, Väinämöinen]
- 3 III. Tää valon nuori vartiasto (These Young Guardians of Light). *Tempo I^{mo}* 2'18
- 4 IV. Soma on tieto siemeniksi (Sweet is the Knowledge that Bears Fruit) 2'26
[No tempo marking] – Poco largamente [Kalevatar, Väinämöinen]
- 5 V. Hei tointa tarmosaapa tarvitaan (Take Heed, Hard Work is Needed). *[No tempo marking]* 2'02
- 6 VI. ...hylyksi jouda (...to Become a Wreck) (fragment) 0'40
[No tempo marking] – Moderato [Väinämöinen]
- 7 VII. Oi toivo, toivo, sä lietomieli (O Hope, Hope, You Dreamer) 1'24
Moderato [Kalevatar]
- 8 VIII. Montapa elon merellä (Many on the Sea of Life) 3'38
Largamente – Più lento [Kalevatar, Väinämöinen]
- 9 IX. ...Suvi nyt on Suomessa (...Now it is Summer in Finland) (fragment) 1'05
Poco moderato – Allegro vivace – Molto vivace [Kalevatar, Väinämöinen]

- 10 X. Soi kiitokseksi Luojan (We Praise Thee, our Creator) 5'42
[Allegro] – Semplice [Kalevatar]
- 11 XI. Yksin on elo iloton (Alone, Life is Cheerless) 2'16
Allegro molto – Meno allegro [Kalevatar, Väinämöinen]
- 12 XII. Oi Lempi, sun valtas ääretön on (O Love, Your Realm is Limitless) 4'44
Più allegro
- 13 XIII. Kuin virta vuolas (As the Swift Current) 2'45
Marcia Moderato [Kalevatar, Väinämöinen]
- 14 XIV. Sitä kuusta kuuleminen (Listen to the Spruce Tree) 4'54
[No tempo marking] – Vivace [Kalevatar, Väinämöinen]
Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*
Helena Juntunen *soprano* · **Mika Pohjonen** *tenor* · **Folke Gräsbeck** *piano*
- 15 **Hymn (Natus in curas)**, Op. 21 (*Breitkopf & Härtel*) 3'55
 Original version (1896)
 Text: Fridolf Gustafsson (p. 191) · *[No tempo marking]*
YL Male Voice Choir · **Matti Hyökki** *conductor*
- Carminalia**, JS 51b (1898) (*Breitkopf & Härtel*) 2'39
 Version for two-part female choir (SA) and organ
 Texts: Piæ Cantiones (Greifswald 1582) (p. 226)
- 16 I. Ecce novum gaudium (Behold a New Joy). *Moderato* 1'16
- 17 II. Angelus emittitur (An Angel is Sent Out). *Lento* 0'34
- 18 III. In stadio laboris (In Athletic Strife). *Moderato* 0'48
Jubilate Choir · **Astrid Riska** *conductor* · **Kaj-Erik Gustafsson** *organ*

- 19** **Isänmaalle**, JS 98b (M/s HUL 1033 / Breitkopf & Härtel) 1'47
 (To the Fatherland) – original version for male voice choir (1899)
 Text: Paavo Cajander (p. 198) · *[No tempo marking?]*
 YL Male Voice Choir · **Matti Hyökki** conductor
- 20** **Athenarnes sång**, Op. 31 No. 3 (M/s / HUL 1472b/3) 2'04
 (Song of the Athenians)
 Version for boys' and mens' voices *a cappella* (1899) *World Première Recording*
 Text: Viktor Rydberg (p. 192) · *[No tempo marking]*
Helsingfors gosskör · **Gunnar Döragri** *vocal coach*
Ekenäs gosskör · **Kristoffer Holmberg** *vocal coach*
Minervaskolans musikklasskör · **Nike Lönnqvist** *vocal coach*
Akademiska Sångföreningen · **Henrik Wikström** conductor
- 21** **Impromptu**, Op.19 (1902) (M/s Sibelius Museum / Breitkopf & Härtel) 5'19
 Original version for female choir and piano *World Première Recording*
 Text: Viktor Rydberg (p. 238) · *In tempo d'un[e] valse lente*
Florakören · **Ulf Långbacka** conductor · **Heidi Gräsbeck** *vocal coach*
Folke Gräsbeck *piano*
- 22** **Har du mod?** Op. 31 No.2 (Fennica Gehrman Oy Ab) 1'35
 (Have You Courage?)
 Original version for male voice choir and piano (1904) *World Première Recording*
 Text: Josef Julius Wecksell (p. 196) · *Marciale*
Akademiska Sångföreningen · **Henrik Wikström** conductor · **Folke Gräsbeck** *piano*

- 23 **Ej med klagan**, JS 69 (1905) *(Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'28
 (Not with Lamentation)
 Version for mixed choir with later corrections (bars 6–8, 14) *World Première Recording*
 Text: Johan Ludvig Runeberg (p. 197) · *Brett*
Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*
- 24 **Nejden andas** *(M/s / Breitkopf & Härtel)* 0'38
 (The Landscape Breathes)
 from *Islossningen i Uleå älv (The Breaking of the Ice on the Oulu River)*, Op. 30
 Version for children's choir with first ending (1899, arr. 1913)
 Text: Zachris Topelius (p. 242) · *Adagio*
Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*
- 25 **Till havs**, Op. 84 No. 5 *(M/s Sibelius Museum / Fennica Gehrman Oy Ab)* 1'59
 (To Sea) – preliminary version (1917)
 Text: Jonatan Reuter (p. 204) · *Hurtigt*
YL Male Voice Choir · **Matti Hyökki** *conductor*
- Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt** *(M/s / Breitkopf & Härtel)* 7'28
 (Give me no Splendour, Gold or Pomp) (1909)
 Text: Zachris Topelius (p. 244)
- 26 **Version for three-part boys' choir** (arr. 1954) 2'37
Commodo
Gosskör från Lilla Akademien · **David Lundblad** *conductor*

- 27] Version for female choir [SSAA] and soprano (arr. 1942) 2'23
Jubilate Choir · **Astrid Riska** *conductor* · **Sirpa Lilius** *soprano*
- 28] Version for female choir [SMA] and soprano (arr. 1942) 2'18
Jubilate Choir · **Astrid Riska** *conductor* · **Sirpa Lilius** *soprano*
- 29] **Suur' olet, Herra**, JS 58b (1927, rev. 1945) (*Suomen kanttoriurkullitto*) 3'06
 (You are Great, O Lord) – version for male voice choir and organ
 Text: Simo Korpela (p. 250) · *Maestoso*
YL Male Voice Choir · **Matti Hyökki** *conductor* · **Harri Viitanen** *organ*

Finlandia Hymn from Op. 26 (*M/s / Breitkopf & Härtel*) 4'15

- 30] Version for male choir voice choir (1899, arr. 1938) 2'02
 Text: Wäinö Sola ('Oi, Herra armias') (p. 251)
Ei hidastellen
YL Male Voice Choir · **Matti Hyökki** *conductor*
- 31] Version in A flat major for mixed choir (1899, arr. 1948) 2'08
 Text: Veikko Antero Koskenniemi ('Oi, Suomi, katso') (p. 213)
 Version in A flat major for mixed choir
[Ei hidastellen]
Dominante Choir · **Seppo Murto** *conductor*

TT: 7h 17m 34s

Note on the JS numbers used in this production: see page 266.

YL Male Voice Choir · Matti Hyökki

Choral music was very much an up-and-coming genre in Finland when Sibelius was a student in the 1880s. Since the foundation of Akademiska Sångföreningen (the Academic Male Voice Choir of Helsinki) by Fredrik Pacius in 1838, choral music by such composers as Pacius himself, F. A. Ehrström and Gabriel Linsén (who wrote the ‘classic’ *Kesäpäivä Kangasalla* [*Summer Day in Kangasala*]) had proliferated all over the country, and the formation of the YL Male Voice Choir at Helsinki University in 1883 was another important milestone. Choral music, not least that of Sibelius, was also well served by the pioneering work of dedicated conductors such as Heikki Klemetti (1876–1953).

A clear division did, however, emerge between Finnish and Swedish speakers. Sibelius, following the lead of his teacher Martin Wegelius, initially chose to set Swedish texts, although he soon turned increasingly to Finnish words as well, notably from the national epic poem, the *Kalevala*, and from its counterpart in lyric poetry, the *Kanteletar*. Sibelius’s solo songs mostly have Swedish texts but his choral pieces are far more evenly divided between Swedish and Finnish. As the composer and translator Jaakko Mäntyjärvi has observed, ‘he was also the first to set texts in Finnish following the cadence of the language rather than imposing Central European general Romantic musical models on Finnish texts’. Sibelius wrote pieces for choir *a cappella* or with piano accompaniment throughout his career. Even though the challenges of the Swedish and Finnish languages have prevented most of them from entering the international repertoire, they evince a consistently high standard of craftsmanship, and Sibelius’s characteristic mode of expression sets them apart from the choral works by other Finnish Romantic composers such as Kuula, Madetoja and Palmgren.

Early Choral Songs

The earliest of Sibelius’s choral pieces are for mixed choir and date from 1888. All of them have texts in Swedish. With its rocking 6/8 metre and a melody tinged with

sadness, *Ensam i dunkla skogarnas famn* (Alone in the Dark Forest's Clasp), to words by Emil von Qvanten, is about a solitary wanderer in a nocturnal forest – just the sort of topic that appealed to Sibelius, even as a young man. Emphatic dotted rhythms characterize three settings of J.L. Runeberg: *När sig våren åter föder* (When Spring Is Born Again), *Tanke, se, hur fågeln svingar* (Thought, See how the Bird Swoops) and *Hur blekt är allt* (So Faded Everything Is). Maybe Sibelius was drawn to the last of these texts by Runeberg's atmospheric description of an autumn evening. The words of *Upp genom luften* (Up through the Air), for mixed chorus with piano, come from the fairy-tale play *Lycksalighetens ö* (The Island of Happiness; 1824) by Per Atterbom. Although no records of a performance there have survived, the piece may have been intended for use at the Helsinki Music Institute. From the same period comes an arrangement of some verses from a long ballad from Pernaja, *Ack, hör du fröken Gyllenberg* (Ah! Listen, Miss Gyllenberg), which had recently been published in a collection of folk songs by the student association Nyländska Afdelningen, of which Sibelius was a member.

It is believed that *Vi kysser du fader min fästmö här?* (Why, O Father, Do You Kiss My Bride?), a setting for female choir and piano of a Greek folk song reworked by Runeberg, was composed in Berlin in 1889–90 at the request of Wegelius, who had asked Sibelius for a vocal piece for the Music Institute. After a bold opening piano flourish, the piece settles down into a style resembling that of the *Piano Quintet in G minor*.

Mostly in Finnish...

The six songs for male choir that make up Sibelius's Op. 18 were composed during the foremost period of Symbolism and national Romanticism in his music – and the set includes some of his most popular works in this genre. Two of them have texts from the *Kalevala*: *Venematka* (The Boat Journey; 1893 – written just a year after his breakthrough with *Kullervo*) and *Terve kuu* (Hail, O Moon; 1901) with its

remarkable bass writing tailor-made for a specific bass singer. *Saarella palaa* (*Fire on the Island*; 1895) and *Sortunut ääni* (*The Broken Voice*; 1898–99) have words from the *Kanteletar*. The text of *Sortunut ääni* speaks of a powerful voice that is silenced by sorrow, surely an allusion to the suppression of the Finnish people's freedom of expression under Russian rule. The remaining two songs are settings of words by Aleksis Kivi: *Metsämiehen laulu* (*The Woodsman's Song*; 1899) is robust and direct in character, whilst the very moving *Sydämeni laulu* (*Song of my Heart*; 1898) is a lullaby for a dead child; its text is from *Seitsemän veljestä* (*Seven Brothers*), the first Finnish-language novel. Sibelius made four of these songs available for mixed choir as well. The two versions of *Sortunut ääni* were contemporaneous but the arrangements of *Venematka*, *Saarella palaa* and *Sydämeni laulu* were made some years after the appearance of the originals.

The sketches for the unfinished male-choir song *Heitä, koski, kuohuminen* (*Cease, O Cataract, Thy Foaming*) from 1893 are on the same manuscript as a draft for *Venematka* and, as the texts are both from the same section of the *Kalevala*, it is reasonable to assume that Sibelius was planning the two songs to form a pair. The main theme is adapted from the slow movement of the *Piano Sonata in F major* from the same year. After Sibelius's death the composer Erik Bergman completed the song in collaboration with Erik Tawaststjerna and with Sibelius's son-in-law Jussi Jalas.

When Sibelius wrote his *Työkansan marssi* (*Workers' March*) for the Finnish workers' movement in 1893 – a few months after *Venematka* – the movement was not yet the radical socialist organization that it would later become. The piece was composed during a visit to Kuopio, where the composer met with J.H. Erkkö, the librettist of his projected (but later abandoned) opera *Veneen luominen* (*The Building of the Boat*) and author of the march's text.

One of the best-known of Sibelius's choral works, *Rakastava* (*The Lover*) was Sibelius's entry in a competition organized by the YL Male Voice Choir in 1894, in which it won second prize. This technically very demanding work, with a text from

the *Kanteletar*, falls into three main parts, and the long final section can itself be divided into two; the concluding section requires a tenor solo in addition to the male choir. The overall structure alternates between relatively vigorous, essentially homophonic passages and atmospheric sections that are freer in both rhythm and texture. The second section, *Eilaa, eilaa*, contains elements that were unheard-of in Finnish choral music of the 1890s: falsetto tenors, an incessant quasi-vocalise on the syllables ‘ei-laa’ and the presentation of the text in a manner close to *Sprechgesang*. The word ‘eilaa’ returns, more slowly and elegiacally, as an accompaniment to the tenor solo in final section. Four years later Sibelius arranged *Rakastava* for mixed choir – this time with two soloists – and in 1911–12 he reworked it as a suite for string orchestra.

From the same period, and also with a *Kanteletar* text, is *Soitapas sorea neito* (*Play, Pretty Maiden*). There are clear similarities between the tenor solos here and in *Rakastava*, and here too the word ‘eilaa’ is used a coloristic element. Unlike the first version of *Rakastava*, however, this short piece is for mixed choir.

Laulun mahti (*The Power of Song*) is an arrangement of a ballad by the Latvian conductor, writer and composer Jāzeps Vītols, and dates from 1895. In 1891 Vītols had made a setting of words by ‘Auseklis’ (Mikus Krogzemis), *Beverinas dziedonis*, for mixed choir and orchestra, and this formed the basis of Sibelius’s arrangement. The text describes a struggle between the Latvians and their jealous Estonian neighbours that is quelled by an ‘old, grey-haired man with a kantele’. Clearly this figure resembles the *Kalevala*’s Väinämöinen, and the similarity with the Finns’ relationship with the Russians cannot have gone unnoticed.

Kuutamolla (*In the Moonlight*), is a romantic serenade for male choir in a relaxed 9/4 metre, composed in 1898 at the behest of Sibelius’s old schoolfriend, the photographer Into Inha. At the time Inha was courting a lady named Aino Krohn (pseudonym: ‘Aino Suonio’), who wrote the poem set here.

In 1898 Sibelius provided some new pieces and arrangements for mixed choir for a collection named *Sävelistö*. Among them was ***Aamusumussa*** (*In the Morning*

Mist), a setting of J.H. Erkkö in which the strong patriotic message of the poem is disguised by the music's calm, amiable character in the manner of a folk song. There is no such concealed message in the vivacious *Min rastas raataa* (*Busy as a Thrush*), with alliterative words from the *Kanteletar*. The *Sävelistö* collection also included the mixed choir versions of *Sortunut ääni*, *Rakastava* and *Saarella palaa*.

In the summer of 1902 Sibelius visited his schoolfriend Walter von Konow in Sääksmäki. Their former teacher Eino Levón was holidaying in the area, and on one occasion Levón's three daughters sang a Finnish folk song for Sibelius. To thank the young ladies, the composer set von Konow's poem *Kotikaipaus* (*Home-sickness*) for female voices. Nine years later Sibelius set another text by his friend – this time in Swedish – for women's voices, the grandly named but musically unassuming *Cantata* (*Härliga gåvor*). This was written for the fiftieth anniversary celebrations of a girls' school (Heurlinska skolan) in Turku, where von Konow was a history teacher.

Veljeni vierailla mailla (*My Brothers Abroad*; 1904) for male choir, to a text by Juhani Aho, acknowledges the fact that an increasing number of Finns were choosing to emigrate rather than endure endemic unemployment and the indignities of Russian rule. This wide-ranging song is divided into three sections in different keys, unified by an emphatic descending motif at the end of each.

Kansakoululaisten marssi (*March of the Primary School Children*) dates from the autumn of 1910 and was written to commemorate the 100th anniversary of the birth of Uno Cygnæus, 'the founder of the primary school in Finland' and, like Sibelius, a native of Hämeenlinna. The text is anonymous; its author used the pseudonym 'Onnen Pekka'.

Completed in January 1912, *Uusmaalaisten laulu* (*Song of the People of Uusimaa*) is a march for the students' association at Helsinki University for Sibelius's local province of Uusimaa. The association had organized a competition to write the text which was won by a singing teacher named Kaarlo Terhi. In his diary Sibelius

complained that Terhi ‘is lower-class and smells. How hard it is to be with such people’. The original song was for mixed choir, but it was arranged for male choir soon after its completion.

In early 1913, at the request of the singer and singing teacher Anna Sarlin, an influential figure in Finnish music education, Sibelius prepared a series of four arrangements for women’s or children’s voices of his own works. With the exception of *Aamusumussa* (*In the Morning Mist*), which was originally for mixed choir *a cappella*, all come from works for voices and orchestra. *Nejden andas* (*The Landscape Breathes*) comes from a patriotic piece, *Islossningen i Uleå älv* (*The Breaking of the Ice on the Oulu River*, 1899); two versions of the unpublished arrangement have survived, with alternative endings. From Helsinki University’s graduation cantata of 1897, from which he had already extracted a set of songs, Op. 23 (see below) came *Soi kiitokseksi Luojan* (*We praise Thee, our Creator*) – nowadays often performed, as on this recording, with the text *Soi kunniaksi Luojan* (*May the Hymn of Honour Now Resound*). The *Coronation Cantata* of 1896, a belated acknowledgment of the coronation of Tsar Nicholas II, was the source of *Terve Ruhtinatar* (*Hail, O Princess*). This was not the first time that Sibelius had sourced *a cappella* songs from his cantatas: apart from the Op. 23 songs, he had previously used the majestic conclusion of the second movement of his first major cantata – for the university graduation ceremonies of 1894 – as a piece for mixed choir with the name *Juhlamarssi* (*Festive March*).

In 1918 Ilmari Vainio, a member of a Helsinki scout group, asked Sibelius to set a text by Jalmari Finne, and the result was the *Partiolaisten marssi* (*Scout March*) for mixed choir with piano or orchestral accompaniment. For this purpose Sibelius reused a short march that he had sketched for brass and percussion some twenty years earlier. In the early 1950s this piece was adopted as an official song of the World Association of Girl Guides and Girl Scouts – with English words by Gavin Ewart.

In 1920 Sibelius wrote the *Viiipurin Laulu-Veikkojen (W.S.B:n) kunniamarssi*

(*Honour March of the Singing Brothers of Viipuri [W.S.B.J]*) at the request of an old schoolfriend named Allan Schulman, an architect and choral conductor. Schulman himself had composed a song for the choir, using a text by Eero Eerola, a local publican, and the ‘honour march’ was based on this text. In 1929 Sibelius produced a wholly new version of the march, using the same words.

Words by V. A. Koskenniemi are used in *Koulutie* (*The Way to School*) for mixed choir, a charming, naïve piece in an easily flowing 6/8 time, written in 1924 for the 50th anniversary album of the educational authority in Oulu (although in the end it was not included in that publication).

In 1925 Sibelius wrote two wryly humorous songs as a present for Eduard Polón, a prominent businessman. The texts of the songs – *Humoreski* (*Humoresque*) and *Ne pitkän matkan kulkijat* (*Wanderers on the Long Way*) – are by Larin Kyösti, and both offer an idealized image of the wayfarer’s life. In the *Humoreski* he takes life’s trials in his stride, playing a little polska on his flute, whilst in *Ne pitkän matkan kulkijat* the wanderers come and go aimlessly, relying on God to provide physical and spiritual nourishment.

The opera singer Wäinö Sola wrote the words for *Siltavahti* (*The Guardian of the Bridge*), a stirring march for male choir *a cappella* (with an alternative version for solo voice and piano) composed in 1928 for New Yorkin Laulumiehet, a male voice choir made up of Finns living in New York. Sola himself gave the first performance (of the solo version) in New York that October.

On 7th July 1930 more than 12,000 people marched into Helsinki to show support for the Lapua Movement. This was an anti-Communist faction that had been founded the previous year and, initially, won wide support among the Finnish intelligentsia; later it became a quasi-Fascist group and was banned. Sibelius was asked to write a song for the movement’s followers, to a text specially written by Aleksis Nurminen. This spirited strophic song for unison male choir and piano is named *Karjalan osa* (*Karelia’s Fate*).

Mostly in Swedish...

Some months after completing his *Fourth Symphony* in 1911, Sibelius wrote *Män från slätten och havet* (*Men from Land and Sea*) for mixed choir, to words by Ernst V. Knape. This work was commissioned for a festival to be held in Vaasa the following June, where this tranquil tone poem for voices was performed by a choir of gargantuan proportions – around 1,300 singers. *Män från slätten och havet* is one of Sibelius's most intense and deeply felt choral pieces but, through one of the many quirks in Sibelius's opus listings, it is paired in Op. 65 with a simple transcription for mixed choir of a melody composed in 1912 for the *Bells of Kallio Church* in Helsinki. The choral conductor Heikki Klemetti had written a text and already made one arrangement of the music, but Sibelius was not happy with the result and made his own arrangement with Klemetti's Finnish text.

The first four songs in the Op. 84 set are among the most advanced and technically difficult of Sibelius's choral works, and were written for the Swedish-language male voice choir Muntra Musikanter. The first is *Herr Lager och Skön fager* (*Mr Lager and the Fair One*; 1914), a five-part song with the character of a humoresque. The text is by Gustaf Fröding, who called his poem 'a little song of how love comes and goes'. *På berget* (*On the Mountain*), has a florid text by Bertel Gripenberg; the piece has the unusual time signature of 7/4 and, like the next two songs, was composed in 1915. The Fröding setting *Ett drömackord* (*A Dream Chord*) is distinguished by its slow-moving, often quiet chromatic writing. Similarly chromatic is another Gripenberg setting, *Evige Eros* (*Eternal Eros*), which makes expressive use of a baritone soloist.

The fifth and last of the Op. 84 songs is *Till havs* (*To Sea*), written in 1917 for Akademiska Sångföreningen. Though it is ostensibly a sea song, Jonatan Reuter's poem is really a call to arms, and Sibelius set it as an energetic strophic song, march-like in character. Having completed a draft of the piece (included among the appendix tracks on this set of CDs), Sibelius went on to make some small revisions

for the published edition, further emphasizing the rhythmic quality of the music. Another Reuter setting, written at exactly the same time, is *Drömmarna* (*The Dreams*), composed for Svenska Folkskolans Vänner (the Friends of the Swedish Elementary School). The smoothly flowing music reflects the generations that ‘glide like reflecting streams’ mentioned in the text; human life is transient but dreams remain constant through the ages.

Life was hard in Finland in the months before the declaration of independence in December 1917. Russian soldiers and sailors based in Helsinki were in a rebellious mood; riots and strikes were commonplace; even in Järvenpää daily life was a struggle, and food was in short supply. It therefore came as a very pleasant surprise when, in mid-May, Sibelius received a leg of lamb as a present from the architect and amateur singer Torkel Nordman in Pori. In Swedish such a leg of lamb is known as a ‘fårfiol’ – a ‘lamb fiddle’ – and Nordman had imaginatively labelled it as such and packed it inside a violin case, rightly surmising that nobody would be curious if Sibelius were to be sent a violin! Sibelius responded by sending Nordman a newly composed song, *Fridolins dårskap* (*Fridolin’s Folly*), a wonderfully mellifluous strophic setting of a humorously nostalgic poem by Karlfeldt which alludes to such a leg of lamb. The following year, Nordman earned himself another song by sending some lampreys: the humorous and energetic *Jone havsfärd* (*Jonah’s Voyage*), a modern retelling (which Sibelius claimed to have written in half an hour) of the Biblical story of Jonah and the whale.

In 1922, at the request of the Turku male-voice choir *Musices Amantes*, Sibelius composed a ‘male-voice quartet in the old, good style’ (diary, 22nd January). This was a refined setting of Runeberg’s *Likhet* (*Resemblance*), a poem that he had already used in a musically unrelated solo song in 1890.

Two short, functional choral pieces with texts by Nino (rather than Johan Ludvig) Runeberg date from 1925. One is the *Skolsång* (*School Song*) for mixed choir; the other is the *Skyddskårsmarsch* (*Skyddskår’s March*) for male choir and piano,

written for a patriotic organization that had played a prominent role in the Civil War.

In 1927 the Swedish-language Finnish hymnbook was revised, and the committee in charge asked Sibelius to contribute to the new edition. The result was *Den höga himlen* (*The Lofty Heav'n*) for mixed choir, to a Swedish translation by Jacob Tegengren of a Finnish original by Simo Korpela. In October 1945 Sibelius reworked the piece for male voices and organ for performances in Sweden, to raise funds for the Swedish church, although this arrangement uses the original Finnish text (*Suur' olet, Herra* [*You are Great, O Lord*]).

Songs in Latin and English

On a visit to Berlin in 1898, Sibelius set a group of school songs as a miniature suite with the name *Carminalia*. The three songs – *Ecce novum gaudium*, *Angelus emittitur* and *In stadio laboris* – had recently been rediscovered in Lovisa by a family friend, the teacher Elise Stenbäck, who had sung them to the composer before he left for Berlin; as far as we know, neither Stenbäck or Sibelius knew that these were among the items included in a then all but forgotten but later celebrated collection of late mediæval school songs named *Piae Cantiones*, published in Greifswald in 1582. Sibelius made three separate arrangements, one for three-part choir *a cappella*, one for female voices and organ/harmonium, and one for female voices and piano.

In 1913 the composer and Yale University professor Horatio Parker asked a number of prominent composers to contribute to a series of songbooks entitled *The Progressive Music Series*, and Sibelius agreed to compose *Three Songs for American Schools*. Parker selected the texts; curiously, none is by an American author. Each of the settings is for a different vocal combination. *Autumn Song* is for soprano, alto and piano with words by the English clergyman and historian Richard Watson Dixon; its sweet harmonies and lilting 6/8-metre call to mind Sibelius's small instrumental pieces from the 1880s. *The Sun upon the Lake is Low*, is a straightforward setting for mixed choir *a cappella* of words by the Scottish novelist and

poet Sir Walter Scott, whilst the last song, *A Cavalry Catch*, is a march-like piece for unison male voices and piano. The poet – another Scot, William Sharp – wrote the text under his usual pseudonym of Fiona Macleod.

Christmas Songs

Sibelius's Op. 1 comprises five strophic Christmas songs for voice and piano, but the opus number bears no relation to the dates of composition. By far the most popular of the set is No. 4, *Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt* (*Give Me No Splendour*), to words by Zachris Topelius, which has become one of Finland's best-loved Christmas carols, and it is thus no surprise that the composer made a number of choral arrangements, sometimes using a Finnish translation of the text (*En etsi valtaa, loistoa*). The last of the set, *On hanget korkeat, nietokset* (*High are the Snow-drifts*) has also proved to have enduring appeal, and Sibelius arranged this song for choir as well. It is the only one of the set that has an original Finnish-language text, by Wilkku Joukahainen.

Less familiar is the mixed-choir setting of A. V. Jaakkola's *On lapsonen syntynyt meille* (*A Child is Born Unto Us*), composed as late as 1929 for the Finnish Lutheran Evangelical Society. By disturbing the overall 3/4 metre with bars of 2/4 and 4/4, Sibelius adds unexpected rhythmic ambiguity at the end of each phrase.

Patriotic Pieces

On 15th February 1899 Tsar Nicholas II revealed the 'February Manifesto', effectively ended Finland's autonomy. More than 500,000 Finns signed petitions of protest, although Nicholas II chose to ignore them. Might it have been in direct response to the manifesto that Sibelius, a prominent champion of the Finnish nationalist cause, made a setting of Cajander's *Isänmaalle* (*To the Fatherland*)? The earliest incarnation of this song is for male choir and dates from that very year. This version has greater rhythmic variety than the later arrangements (for mixed choir in

1900 and again for male choir in 1908 – although the most commonly performed male-choir version is an arrangement by Selim Palmgren made around 1902).

A spirit of protest can clearly be discerned in *Athenarnes sång* (*Song of the Athenians*) with its emphatic dactylic rhythms and simple choral writing. Viktor Rydberg's text, from the poem *Dexippos*, is set in Athens in 267 AD. From a Finnish perspective the Athenians, with their glorification of death in a noble patriotic cause, were an obvious symbol of the Finns themselves. Within a few months of its appearance, at the same concert as the première of the *First Symphony* in 1899, *Song of the Athenians* – originally for boys' and men's voices, woodwind, brass, percussion and double bass – was widely performed in various arrangements. Sibelius himself made several of these, including the ones recorded here for boys' and men's voices with piano and harmonium, and an unpublished draft version for boys' and men's voices *a cappella*.

Har du mod? (*Have you Courage?*) has a Swedish text by J. J. Wecksell. Sibelius first set this text in 1903–04 for male voices *a cappella*, but then composed a wholly different setting for male choir and orchestra, which was first performed in 1904 at the same concert as the original version of the *Violin Concerto*. This second setting went through a number of reworkings over the following decade, several of which also exist in versions with piano accompaniment.

By the time Sibelius wrote *Jääkärien marssi* (*March of the Finnish Jäger Battalion*) in 1917, Finland was only a few weeks away from declaring its independence, though it would almost immediately be plunged into civil war. The march – heard here in its original form for male choir and piano – is a regimental song for a battalion of German-trained soldiers fighting for the 'Whites' (conservatives) against the 'Reds' (socialists), with a text by a soldier from the battalion.

Finlandia, from a set of music for historical tableaux (1899), is probably Sibelius's most famous composition, and its hymn section is also very popular as a choral song. The composer was reluctant to make a choral arrangement ('it is not intended

for singing, but rather composed for orchestra. But if the world wants to sing, one cannot do anything about it'), but in his old age he yielded to the inevitable. For male choir he produced one version with a text by Wäinö Sola (1938) as part of a collection of pieces for the Finnish Freemasons, and a much better-known one with words by V. A. Koskenniemi (1940); the Koskenniemi setting is also available for mixed choir (1948) in two versions, in F major and A flat major respectively.

Memorials and Tributes

The *Hymn* (*Natus in curas*) for male choir, with a Latin text by Fridolf Gustafsson, was written for the unveiling of a memorial to Josef Pippingsköld, professor of obstetrics at Helsinki University, in 1896. The poem not only praises man's diligent labours but also points out how future generations idly exploit his achievements. The piece was slightly revised for publication in 1898; both versions are included on this recording.

On 18th August 1905 the distinguished landscape and portrait painter Albert Edelfelt died, shortly after his fifty-first birthday. He had been a friend of Sibelius, with whom he shared an admiration for the poetry of Runeberg. And it was to Runeberg's poetry that Sibelius turned in a short piece for mixed choir performed at Edelfelt's funeral the following week: *Ej med klagan* (*Not with Lamentation*). Also included on this recording are a preliminary version of the piece for male choir, and a second recording of the mixed choir version incorporating some modifications that Sibelius noted down after the work had been published; these modifications are also found in a later sketch in which the musical material is scored for full symphony orchestra without choir.

Among the casualties of the Civil War in the newly independent Finland early in 1918 was a prominent Helsinki doctor named Gösta Schybergson, who was taken away and shot by Red Guard troops. *Ute hörs stormen* (*Outside the Storm is Raging*) and *Brusande rusar en våg* (*The Roaring of a Wave*) have texts by Schyberg-

son and were written in his memory at the request of the doctor's father. For their own safety, Sibelius and his family had moved to Helsinki for several months; these were the first pieces he composed after returning home to Ainola.

Unlike the other musical tributes here, *Till Thérèse Hahl* (*To Thérèse Hahl*) was not written after her death: indeed, its purpose was to celebrate her sixtieth birthday on 25th October 1902. Hahl was a leading figure in Finnish choral music at the turn of the century, and was a co-editor of the *Sävelistö* volumes in which some of Sibelius's *a cappella* works had been published. For her birthday Sibelius wrote a song for mixed choir with a text by Nils Wasastjerna. Presumably the poet was not keen on this equable, elegantly flowing composition, as a short while later Sibelius made a second attempt, noting in the manuscript: 'I preferred the first setting of Wasast[jerna]'s song. But I wanted to revise it. Perhaps the poet will like this one better.'

Transcriptions of Works with Orchestra

Several significant works by Sibelius for choir and orchestra also exist in transcriptions by the composer for choir and piano. The transcriptions served an obvious purpose as a rehearsal aid, but the piano writing is effective enough for them to be viable as concert pieces in their own right.

Kullervo, composed in 1891–92, marked Sibelius's breakthrough although, after just a handful of performances, he withdrew the piece, which was not heard again in its entirety until after his death. Based on the story of a tragic hero from the *Kalevala*, this five-movement work innovatively combined Finnish mythology with the grand symphonic tradition. Three movements are purely orchestral, but the third and fifth require a male-voice choir, and in the third there are also two soloists: these are the two movements that Sibelius transcribed with piano accompaniment. In the huge third movement *Kullervo* is travelling homewards by sledge after paying his taxes. He meets a succession of maidens and entices one of them into his sledge,

where he seduces her. Only afterwards does he discover that she is his long-lost sister. She sings an impassioned scena, telling of the vicissitudes of her life, and the movement ends with a powerful lament from the remorseful Kullervo. In the fifth movement, which has an inexorable tread and impressive cumulative power, Kullervo chances upon the place where he ravished his sister, and commits suicide. The piano version dates from shortly before the completion of the orchestral score, which explains small differences in the choral writing between the versions.

In the spring of 1898 the Muntra Musikanter choir arranged a composition competition. Sibelius's entry was *Sandels*, to a poem by Runeberg. The poem is based on the true story of General Johan Sandels who, during the Russo-Finnish war of 1808–09, defeated a much larger Russian army at the battle of Virta Bro. Sibelius's work has a wide expressive range, from graceful melodies and elegant scale figures to a furious battle scene, and won first prize in the competition.

Classical allusions dominate the *Impromptu* for women's voices and orchestra, Op. 19, to words from Rydberg's *Livslust och livsleda* (*Joie de vivre and Life's Weariness*), première alongside the *Second Symphony* in March 1902 and significantly reworked eight years later (both versions are also available with piano accompaniment; Sibelius wrote to his publisher in 1910 that 'the piano part is designed so that it can be used in performances when no orchestra is available'). Much of the piece has the character of a slow waltz, though there are also similarities with Tchaikovsky's ballet music.

Tulen synty (*The Origin of Fire*), composed for the inauguration of the Finnish National Theatre in Helsinki in 1902 and significantly revised eight years later, falls into two sections, the first for baritone and the second for choir. Although it is ostensibly a commemorative work rather than a political one, Sibelius makes a clear anti-Russian statement by setting a *Kalevala* text with allegorical overtones.

Student Exercises

In 1982 the Sibelius family donated a major collection of papers and manuscripts from all periods of the composer's life to Helsinki University Library (now the National Library of Finland). This donation included the chorales for mixed choir on this recording, which were written while he was a pupil of Martin Wegelius in Helsinki and of Albert Becker in Berlin.

In the case of Sibelius's early instrumental and chamber music it is often impossible to be certain whether a piece was written spontaneously or as part of his studies. No such doubts exist in the case of these chorales: these are clearly student exercises in which the young composer is practising the tools of his trade. The choice of texts – an assortment of Biblical quotations in Swedish, Latin and German – was presumably dictated by his teachers. The manuscripts are generally fairly neatly written: almost without exception they are complete rather than fragmentary, and some of the chorales exist in alternative versions (although it is impossible to determine a reliable chronological order).

Even if these exercises are not in any sense characteristic of Sibelius, and were almost certainly not intended for public performance, they are far from unlistenable: pieces such as *Der König träumte* (*The King Saw a Dream*) and *Morgonens och aftonens portar* (*The Gates of Morning and Evening*) – the latter with striking chromaticism and cruelly demanding choral writing – are fully worthy to stand alongside Sibelius's published choral works. One chorale – *Herr, du bist ein Fels* (*Lord, You are a Rock*) – has orchestral accompaniment; the manuscript of a version with piano breaks off before the end and was completed by Folke Gräsbeck for this recording.

The 'Lost' Cantata of 1897

The *Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897* is the last and most extensive of three cantatas that Sibelius composed for Helsinki University in

the 1890s. The choral parts are intact but the orchestral score is lost; a few brass and percussion parts still exist but these give little idea of the overall disposition of the work. We do, however, have most of Sibelius's own piano reduction, made for rehearsal purposes, and this has formed the basis of the present recording. Some pages are missing from Sibelius's piano score, however, and thus there remain several passages where we have no indication whatsoever about the music's essence; these have, of necessity, been omitted. In six of the movements it has been possible for Kalevi Aho to complete missing elements of the piano score to produce a performable version.

The text is by A. V. Forsman, and Sibelius treated it very freely. Although the primary purpose of the cantata was functional (music to be performed at the degree ceremony) rather than political, there is no avoiding the fact that the 1890s were a period of fiercely resented Russification in the Grand Duchy of Finland; these poems contain many overt patriotic allusions.

The complete cantata – fourteen movements, played without a break – would easily have lasted three quarters of an hour in performance, and markings in the few surviving orchestral parts suggest that cuts may have been made at its first and only performance at the Great Hall of Helsinki University on 30th May 1897. Two vocal soloists are required, singing the roles of the *Kalevala* characters Kalevatar and Väinämöinen; unsurprisingly, the music is stylistically close to Sibelius's other works in the so-called '*Kalevala*-Romantic' style from the 1890s. As it was designed for a specific occasion, the cantata as a whole was never expected or intended to enter the standard repertoire, but Sibelius did subsequently extract, revise and publish a set of songs for mixed choir (Op. 23, with mezzo-soprano soloist and, in one piece, percussion). These include the hymn *Soi kiitokseksi Luojan* (*We praise Thee, our Creator*), which has become a hugely popular hymn in Finland.

Fragments

Several other works on this recording have survived incomplete and have required some reconstruction in order to be performable. In 1897–98 Sibelius worked on arrangements of two ‘Neapolitan folk songs’; of these, only the choral parts have survived. *Oje Caruli* (*Oh Caroline*) is a Neapolitan song composed by Mario Costa (1858–1933); on this recording Sibelius’s choral arrangement is combined with the solo and piano parts from an edition published in 1885. The Neapolitan adaptation of *Trippole Trappole* is by Guglielmo Luigi Cottrau (1797–1847), but the song is actually of Spanish origin. The piano part used here is borrowed from a duet version of the song printed in the 1860s.

The two manuscript sources for *Listen to the Water Mill* date from 1905–06 and its English-language text suggests that it was sketched around the time of Sibelius’s first visit to England. The melodic line is complete, but in all probability the harmonies were never fully filled in; this performance combines material from the two sources.

© Andrew Barnett 2010

The **YL Male Voice Choir**, founded at Helsinki University in 1883, is Finland’s oldest Finnish-language choir. YL’s cultural excellence, long history of concerts, frequent tours abroad and numerous critically acclaimed recordings have established it as one of the most prominent male choirs in the world. Many of Sibelius’s most famous works for male choir were commissioned and premièred by YL. The choir is also known as a pioneer of contemporary music. In addition to its wide-ranging a *cappella* repertoire, YL performs works for accompanied male choir with the world’s most distinguished orchestras and conductors. **Matti Hyökki** conducted YL from 1980 until 2010. He began his music studies at the Sibelius Academy

in Helsinki, where he became a professor in 2007. Hyökki has for a long time occupied a central position in Finnish choral music, and is much in demand as a jury member in international choral competitions.

Orphei Drängar (OD) consists of almost eighty singers aged between 20 and 55. Since its formation in Uppsala in 1853, the choir has striven to discover and develop new directions for the male voice choir as a means of musical expression. For several decades each, some of Sweden's finest conductors – Hugo Alfvén, Eric Ericson and, from 1985 until 2008, Robert Sund – have worked with Orphei Drängar. Since 2008 Cecilia Rydinger Alin has been the choir's artistic director. The choir makes some twenty appearances annually in Sweden and abroad. His Majesty King Carl Gustaf XVI is Orphei Drängar's permanent patron. **Robert Sund** studied at the Royal College of Music in Stockholm, and has enjoyed a distinguished career conducting outstanding choirs all over the world. In 1993 he was chosen as Choral Conductor of the Year in Sweden, and in 2004 he was awarded a medal by the King of Sweden.

Akademiska Sångföreningen (Akademen) is Finland's oldest choir, founded in 1838 by Fredrik Pacius. The choir is a member association of the Helsinki Student Union. The 172 years of the choir's existence have witnessed some notable events, including the first performance of Finland's national anthem, *Vårt land*, in 1848. The choir currently comprises some 60 members. Besides giving regular concerts in Finland the choir seeks to hold the banner of Finnish music high on concert tours abroad, e.g. in the USA and Canada. **Henrik Wikström** joined Akademen in 1986 and was the choir's pianist and assistant conductor for several years; he was its director from 1997 until 2008. He studied choral conducting under Pär Fridberg, Håkan Sund and Dan-Olof Stenlund, and led the choir at its 160th and 170th jubilees and at the 150th anniversary performance of the Finnish national anthem.

The **Jubilate Choir** of 40 singers was founded in 1968 by Astrid Riska. Its repertoire includes a range of styles from Gregorian chant to 20th-century works, but with a strong partiality for Finnish music. Jubilate has appeared in many parts of Europe and in Israel, Japan and the United States. In 1990 it won the first prize in the Chamber Choir Class in the EBU ‘Let the Peoples Sing’ competition and followed this in 1998 with first prize in the Guido d’Arezzo competition in Italy. **Astrid Riska** (1932–2010) studied at the Sibelius Academy, qualified as a cantor, organist and music teacher, and received a diploma in organ playing in 1963. She continued to study organ playing in Paris, and took a special interest in children’s choirs and voice training. For 25 years she sang in the Finnish Radio Chamber Choir, and for a time was also its conductor.

Dominante is a mixed choir that was established in 1975 and draws the majority of its members from the Helsinki University of Technology. The choir has gained an international reputation as a dynamic group of young singers renowned for its boldness and versatility. The choir regularly performs major works with orchestras and has collaborated with the Finnish National Opera and Helsinki City Theatre. Concert tours have taken Dominante all over the world. Since 1981 Dominante’s artistic director has been **Seppo Murto**. Murto studied at the Sibelius Academy, gaining diplomas as an organist and choir conductor. As well as conducting many of Finland’s foremost choirs and orchestras, he has been president of the Finnish Choral Conductors’ Association (1989–96) and artistic director of the KuoroEspoo festival (1992–2004). He has been a cantor and organist at Helsinki Cathedral since 1985. He also teaches choral conducting, organ playing, and has received numerous awards and distinctions.

Florakören was founded in 1944 at Åbo Akademi and today has around sixty regular members. The choir has a wide-ranging and varied repertoire that extends

from folk music and jazz to sacred music and major classical works for choir and orchestra. The choir has given concerts throughout the Nordic countries, many European countries and North America, and has participated successfully in international competitions. Since 1991 Florakören has been directed by **Ulf Långbacka**, lecturer in music at Åbo Akademi. Långbacka also conducts other successful choirs and composes a wide range of choral music.

Helena Juntunen, soprano, studied at the Oulu Conservatory and at the Sibelius Academy, gaining her singing diploma in 2002. She has also studied under Elisabeth Schwarzkopf, Hartmut Höll, Mitsuko Shirai and Ilmo Ranta. Juntunen has enjoyed success at prestigious competitions including the BBC Cardiff Singer of the World Competition where she represented Finland (2007). Helena Juntunen has made regular guest appearances at the Finnish National Opera since 1999. She has also become a frequent guest at opera houses and festivals all over the world.

Johanna Rusanen, soprano, studied at the Sibelius Academy in Helsinki, continuing her studies in Berlin and Vienna. In opera she has appeared at the Savonlinna Opera Festival, Finnish National Opera and the Deutsche Oper Berlin. Her roles include Mimì (*La Bohème*), Tatyana (*Eugene Onegin*), Marie (*Wozzeck*) and Amelia (*Un Ballo in Maschera*). She also appears in Finland and elsewhere in oratorio and recitals. In 2001 Johanna Rusanen received the Karita Mattila Prize.

The mezzo-soprano **Monica Groop**'s wide-ranging career is based upon repertory of great musical adventurousness – a rich and varied mixture of baroque music, classical repertoire and modern masters. She has performed with many of the world's foremost opera companies and orchestras under such conductors as Sir Roger Norrington, Neeme Järvi, Esa-Pekka Salonen, Seiji Ozawa and Sir Georg Solti. An accomplished recitalist, Monica Groop has given solo recitals at prestigious venues.

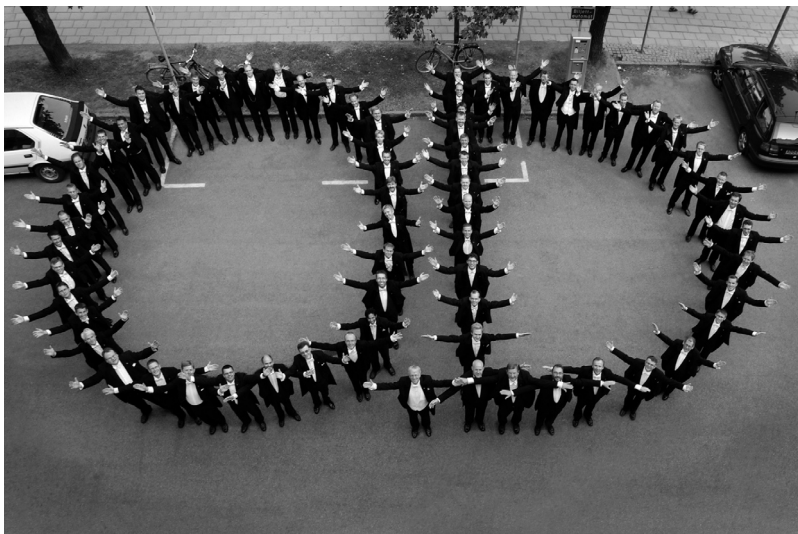
She appears regularly with the pianists András Schiff, Rudolf Jansen, Roger Vignoles and Ilmo Ranta.

Mika Pohjonen, tenor, received his musical training in Lahti, after which he joined the choir of the Finnish National Opera. In 2003 he was made a soloist at the Finnish National Opera and has since then sung the tenor roles in *Turandot*, *Madama Butterfly* and *Der Rosenkavalier*. In opera he has also appeared at the Vienna Volksoper. Mika Pohjonen is a regular guest at many European concert halls, as soloist in, for instance, the requiems by Verdi and Mozart, and Mahler's *Das Lied von der Erde*.

Jorma Hynninen, baritone, studied at the Sibelius Academy in Helsinki, and under Luigi Ricci and Kurt Overhoff. In 1970 he gave his first public concert and also made his début with the Finnish National Opera, of which he is still a regular member. He has also served as artistic director for the Finnish National Opera and the Savonlinna Opera Festival. He has performed at the Metropolitan Opera in New York, the Vienna Opera, Milan's La Scala and the Bavarian State Opera as well as given concert appearances with the world's leading orchestras and maestros.

Folke Gräsbeck studied under Tarmo Huovinen at the Turku Conservatory and won first prize in the Maj Lind Competition in 1973. He also studied under Maria Curcio-Diamand in London, and under Erik T. Tawaststjerna at the Sibelius Academy in Helsinki, where he has taught since 1985; in 2008 he became a Doctor of Music at that institute. Since 2002 he has been artistic director of the annual 'Sibelius in Korpo' festival. He has appeared as a recitalist, chamber musician and accompanist all over the world, and has recorded extensively. He is one of the principal artists in the Sibelius Edition on BIS.

Ilmo Ranta studied under Liisa Pohjola at the Sibelius Academy, continuing his studies in Munich under Klaus Schilde. He has performed as soloist with the major Finnish orchestras and is recognized as a fine chamber musician and Lied pianist both in Finland and abroad. Singers with whom he has collaborated regularly are Karita Mattila, Monica Groop and Jorma Hynninen. A committed performer of contemporary music, Ilmo Ranta has given the world premières of several works. He currently also teaches chamber music and piano at the Sibelius Academy.

Orphei Drängar · Robert Sund

Photograph: © Stewen Quigley

Kuoromusiikki oli Suomessa vahvassa nousussa oleva musiikinlaji Sibeliuksen opiskeluaikana 1880-luvulla. Fredrik Pacius perusti Akademiska Sångföreningenin vuonna 1838, ja siitä lähtien mm. Paciuksen itsensä sekä F. A. Ehrströmin ja Gabriel Linsénin (”klassikkolaulun” *Kesäpäivä Kangasalla* säveltäjä) kuoromusiikki levisi nopeasti koko maahan. Toinen merkittävä virstanpylväs oli Ylioppilaskunnan Laulajien perustaminen Helsingin yliopistossa vuonna 1883. Kuoromusiikin – eikä vähiten juuri Sibeliuksen kuoromusiikin – menestystä palveli asialle omistautuneiden kuoronjohtajien, kuten Heikki Klemetin (1876–1953) tekemä pioneerityö.

Suomen- ja ruotsinkielisten välille ilmaantui kuitenkin selkeä raja. Sibelius sävelsi opettajansa Martin Wegeliuksen jalanjälkiä seuraten ensin ruotsinkielisiin teksteihin. Pian hän kuitenkin alkoi säveltämään enenevässä määrin myös suomenkielisiin, varsinkin *Kalevalan* ja sen lyyrisen vastineen, *Kantelettaren* teksteihin. Sibeliuksen yksinlaulut ovat lähinnä ruotsinkielisiä, mutta hänen kuoroteostensa osalta jakauma suomen- ja ruotsinkielisten välillä on paljon tasaisempi. Säveltäjä ja kääntäjä Jaako Mäntyjärvi on todennut, että Sibelius ”oli myös ensimmäinen säveltäjä, joka sävelsi suomen kielelle ottaen huomioon kielen rytmin, eikä pakottanut romanttisia, keskieurooppalaisessa musiikissa yleisiä malleja suomenkielisiin teksteihin”. Sibelius teki kuorokappaleita – sekä *a cappella* että pianosäestyksellisiä – läpi koko uransa. Vaikka suomen ja ruotsin kielen tuomat haasteet ovat estäneet useimpia niistä saamaan paikkaa kansainvälisissä ohjelmistoissa, ne osoittavat johdonmukaisen korkeatasoista ammattitaitoa, ja Sibeliukselle luonteenomainen ilmaisutapa erottaa ne muiden romanttisen ajan säveltäjien, kuten Kuulan, Made-tojan ja Palmgrenin kuoroteoksista.

Varhaiset kuorolaulut

Sibeliuksen varhaisimmat kuorolaulut ovat sekakuorolle. Ne ovat vuodelta 1888 ja kaikki ruotsinkielisiä. Emil von Qvantenin tekstiin tehty *Ensam i dunkla skogar-*

nas famn (Yksin tummien metsien syleilyssä) keinuvassa 6/8-tahtilajissa ja surun värittämällä melodialla, kertoo yksinäisestä vaeltajasta öisessä metsässä – juuri sellainen aihe, joka kiehtoi Sibeliusta, jopa jo nuorena miehenä. Selkeät pisteelliset rytmit ovat luonteenomaisia kolmelle J.L. Runebergin teksteihin tehdyille laululle: *När sig våren åter föder* (Kun kevät jälleen koittaa), *Tanke, se, hur fågeln svingar* (Ajatus, katso kuinka lintu syöksähtää) ja *Hur blekt är allt* (Kuinka kalpeaa kaikki onkaan). Kenties Sibeliusta veti puoleensa näistä Runebergin teksteistä viimeiseen tämän tunnelmallinen kuvaus syysillasta. Sekakuorolle ja pianolle sävelletyn laulun *Upp genom luften* (Ylös läpi ilman) sanat tulevat Per Atterbomin satunäytelmästä *Lycksalighetens ö* (Ilon saari; 1824). Vaikkei kappaleen mahdollisesta esityksestä olekaan tietoa, se on saattanut olla tarkoitettu Helsingin Musiikkiopiston käyttöön. Samalta ajalta on peräisin sovitus pernjalaisen perinnesävelmän *Ack, hör du fröken Gyllenborg* (Ah, kuule neiti Gyllenborg) joistain säkeistöistä. Kappale oli julkaistu hiljattain opiskelijajärjestö Nyländska Afdelningenin – jonka jäsen Sibeliuksen oli – kansanlaulukokoelmassa.

Uskotaan, että Runebergin tekstiin sävelletty kappale naiskuorolle ja pianolle *Vi kysser du fader min fästmo här?* (Miksi, oi isäni, suutelet morsiantani?) sävellettiin Berliinissä vuosina 1889–90 Wegeliuksen pyynnöstä. Alun rohkeiden pianokuvioiden jälkeen kappale asetuu *pianokvintetto* g-molli muistuttavaan tyyliin.

Pääosin suomeksi...

Sibeliuksen opuksen 18 muodostavat kuusi laulua sävellettiin hänen musiikkinsa kaikkein symbolistisimmalla ja kansallisromanttisimmalla ajanjaksolla – ja kokoelma sisältääkin joitain hänen kaikkein suosituimpia teoksiaan tässä tyyli-lajissa. Kahdessa niistä on teksti *Kalevalasta*: *Venematka* (1893 eli vuosi *Kullervo*-läpimurron jälkeen) ja *Terve kuu* (1901), jossa on tietylle bassolaulajalle varta vasten suunniteltu merkittävä bassostemma. Kappaleet *Saarella palaa* (1895) ja *Sortunut ääni* (1898–99) on tehty *Kantelettaren* tekstiin. *Sortunut ääni* kertoo voimakkaasta

äänestä, joka vaiennetaan surulla, mikä on eittämättä viittaus Suomen kansan vapauden tukahduttamiseen Venäjän vallan aikana. Kahden jäljellä olevan laulun sanat ovat Aleksis Kiven käsialaa: *Metsämiehen laulu* (1899) on luonteeltaan selkeä ja suoraviivainen, kun taas hyvin koskettava, *Seitsemästä veljeksestä* tekstinsä saanut *Sydämeni laulu* (1898) on kehtolaulu kuolleelle lapselle. Sibelius teki näistä kappaleista neljästä sovitukset myös sekakuorolle. *Sortuneen äänen* kaksi versiota tehtiin samanaikaisesti, mutta kappaleiden *Venematka*, *Saarella palaa* ja *Sydämeni laulu* sovitukset ilmestyivät muutamia vuosia alkuperäisversioiden jälkeen.

Luonnokset kesken jääneeseen mieskuorolauluun *Heitä, koski, kuohuminen* vuodelta 1893 ovat samassa käsikirjoituksessa kuin luonnos *Venematkaan*. Kummatkin tekstit ovat *Kalevalan* samasta jaksosta, ja onkin kohtuullista olettaa, että Sibelius suunnitteli näiden kahden kappaleen muodostavan parin. Pääteema on muokattu samalta vuodelta olevan *F-duuri-pianosonaatin* hitaasta osasta. Sibeliuksen kuoleman jälkeen säveltäjä Erik Bergman teki laulun valmiiksi yhdessä Erik Tawaststjernan ja Sibeliuksen vävyn, Jussi Jalaksen kanssa.

Kun Sibelius sävelsi *Työkansan marssin* Suomen työväenliikkeelle vuonna 1893 – muutamaa kuukautta *Venematkan* jälkeen – liike ei vielä ollut radikaali sosialistinen järjestö, jollaiseksi se myöhemmin muuttui. Kappale syntyi Kuopion vierailun aikana, jolloin säveltäjä tapasi J.H. Erkon. Erkko oli hänen suunnitteilla olleen (mutta myöhemmin hylätyn) oopperansa *Veneen luominen* libretisti ja marssitekstin kirjoittaja.

Yhdellä Sibeliuksen parhaiten tunnetuista kuoroteoksista, *Rakastava*, säveltäjä osallistui Ylioppilaskunnan Laulajien vuonna 1894 järjestämään kilpailuun, jossa se sai toisen palkinnon. Tämä teknisesti hyvin vaativa teos, jonka teksti on *Kanteletaresta*, jakautuu kolmeen pääjaksoon, ja pitkä päätösjakso voidaan vielä jakaa kahtia; teoksen päättävässä jaksossa on mieskuoron lisäksi myös tenorisoolo. Kappaleen kokonaisrakenne vaihtelee varsin väkevien, pääasiallisesti homofonisten osuuksien ja sekä rytmensä ja tekstuurinsa puolesta vapaampien, tunnelmallisten

jaksojen välillä. Toinen jakso, *Eilaa, eilaa*, sisältää sellaisia elementtejä, joita ei suomalaisessa 1890-luvun kuoromusiikissa ollut kuultu: falsetto-tenoreita, alituisia näennäisvokaliiseja tavuilla ”eilaa” ja tekstin esittäminen puhelaulua muistuttavalla tavalla. Sana ”eilaa” palaa hitaammin ja kaihomielisemmin säestääkseen päätösjakson tenorisooloa. Neljä vuotta myöhemmin Sibelius sovitti *Rakastavan* sekakuorolle – tällä kertaa kahden solistin kanssa – ja vuosina 1911–12 hän työsti siitä sarjan jousiorkesterille.

Samalta ajanjaksolta ja niin ikään *Kantelettaren* tekstiin tehty on kappale *Soita-pas sorea neito*. Tämän ja *Rakastavan* tenorisooloissa on selviä yhteneväisyyksiä, ja myös tässä sanaa ”eilaa” käytetään värittäväenä elementtinä. *Rakastavan* ensimmäisestä versiosta poiketen, tämä lyhyt kappale on kuitenkin sekakuorolle.

Laulun mahti on sovitus latvialaisen kapellimestarin, kirjailijan ja säveltäjän Jāzeps Vītols balladista vuodelta 1895. Vuonna 1891 Vītols oli säveltänyt teoksen sekakuorolle ja orkesterille ”Auseklisin” (Mikus Krogzemis) tekstiin, *Beverinas dziedonis*, ja tämä muodosti perustan Sibeliuksen sovitukselle. Teksti kuvaa latvia-laisten ja heidän mustasukkaisten virolaisten naapureidensa välistä kamppailua, jonka saa loppumaan ”vanha, harmaahiuksinen mies kanteleensa kanssa”. Tämä hahmo muistuttaa selvästi *Kalevalan* Väinämöistä, eikä suomalaisten ja venäläisten välisen suhteen samankaltaisuus ole voinut jäädä huomaamatta.

Kuutamolla on romanttinen serenadi mieskuorolle rauhallisessa 9/4-tahtilajissa. Kappale sävellettiin vuonna 1898 Sibeliuksen vanhan koulutoverin, valokuvaaja Into Inhan kehotuksesta. Tuohon aikaan Inha kosiskeli naista nimeltään Aino Krohn (salanimi: ”Aino Suonio”), joka kirjoitti tämän sävellyksen runon.

Vuonna 1898 Sibelius teki joitain uusia kappaleita ja sovituksia sekakuorolle *Sävelistö*-nimiseen kokoelmaan. Yksi näistä oli J.H. Erkon tekstiin tehty *Aamusumussa*, jossa runon vahva isänmaallinen sanoma on verhottu musiikin rauhalliseen, rakastettavaan ja kansanlaulumaiseen luonteeseen. Eloisassa, *Kantelettaren* tekstiin tehdyssä kappaleessa *Min rastas raataa* ei ole tämänkaltaista salattua

viestiä. *Sävelistö*-kokoelmasta löytyivät myös sekakuoroversiot kappaleista *Sortunut ääni*, *Rakastava* ja *Saarella palaa*.

Kesällä 1902 Sibelius vieraili koulutoverinsa Walter von Konowin luona Sääksmäellä. Heidän entinen opettajansa Eino Levónin vietti lomaansa samoilla seuduilla, ja eräässä tilanteessa Levónin kolme tytärtä lauloivat Sibeliukselle suomalaisen kansanlaulun. Kiittääkseen nuoria neitoja, Sibelius sävelsi von Konowin runoon kappaleen *Kotikaipaus* naisäänille. Yhdeksän vuotta myöhemmin hän sävelsi toisenkin kappaleen ystävänsä tekstiin – tällä kertaa ruotsiksi – eli nimeltään komean mutta musiikillisesti vaatimattoman teoksen naisäänille *Kantat* (*Härliga gåvor – Ithania lahjoja*). Kappale kirjoitettiin 50-vuotisjuhliiaan viettävälle turkulaiselle tyttökoululle (Heurlinska skolan), jossa von Konow toimi historianopettajana.

Mieskuorokappale *Veljeni vieraillla mailla* (1904) Juhani Ahon tekstiin tunnustaa sen tosiasian, että yhä kasvava joukko suomalaisia päätti mieluummin muuttaa maasta kuin kärsiä korkeasta työttömyydestä ja nöyryyksistä Venäjän vallan alla. Tämä laaja-alainen laulu on jaettu kolmeen eri sävellajeissa kulkevaan jaksoon, joita yhdistää painokas laskeva motiivi kunkin jakson lopussa.

Vuodelta 1910 peräisin oleva *Kansakoululaisten marssi* kirjoitettiin juhlistamaan 100 vuotta Uno Cygnæuksen syntymästä. Cygnæus oli ”Suomen kansakoulun isä” ja Sibeliuksen tapaan syntyjään Hämeenlinnasta. Teksti on nimettömän kirjoittajan, joka käytti salanimeä ”Onnen Pekka”.

Tammikuussa 1912 valmistunut *Uusmaalaisten laulu* on Sibeliuksen uusmaalaiselle opiskelijajärjestölleen kirjoittama marssi. Osakunta oli järjestänyt kirjoituskilpailun, jonka oli voittanut laulunopettaja nimeltään Kaarlo Terhi. Päiväkirjassaan Sibelius valitti, että Terhi ”on alaluokkainen ja löyhkää. Kuinka vaikeaa onkaan olla moisten ihmisten kanssa.” Alun perin laulu oli sekakuorolle, mutta se sovitettiin pian valmistumisensa jälkeen myös mieskuorolle.

Alkuvuodesta 1913 Sibelius teki neljän sovituksen sarjan omista teoksistaan joko nais- tai lapsikuorolle. Tätä oli häneltä pyytänyt laulaja ja laulunopettaja Anna

Sarlin, joka oli vaikutusvaltainen hahmo suomalaisessa musiikkikasvatuksessa. Lukuun ottamatta alun perin sekakuorolle *a cappella* sävellettyä kappaletta *Aamusumussa*, kaikki on tehty teoksista lauluäänille ja orkesterille. *Nejden andas* (*Seutu hengittää*) on peräisin isänmaallisesta kappaleesta *Islossningen i Uleå älv* (*Jäänlähtö Oulujoesta*), ja siitä on säilynyt kaksi julkaisematonta, vaihtoehtoisella lopetuksella varustettua sovitusta. Helsingin yliopiston vuoden 1897 kantaatista tohtorin- ja maisterinviikkiäisissä, josta hän oli jo valinnut kokoelman lauluja op. 23 (ks. myöhemmin), on peräisin *Soi kiitokseksi luojan*. Kappaletta lauletaan nykyään usein – kuten myös tällä äänitteellä – sanoilla *Soi kunniaksi Luojan*. Vuoden 1896 *Kruunajaiskantaatti*, myöhäinen tunnustus tsaari Nikolai II:n kruunajaisten kunniaksi, oli alkulähde kappaleelle *Terve Ruhtinatar*. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Sibelius oli tuottanut *a cappella* -lauluja kantaateistaan: lukuun ottamatta opuksen 23 lauluja, hän oli aiemmin käyttänyt ensimmäisen suuren kantaattinsa – vuoden 1894 kantaatti tohtorin- ja maisterinviikkiäisissä – toisen osan majesteettista loppua mieskuorokappaleena nimeltään *Juhlamarssi*.

Vuonna 1918 helsinkiläisen partio-osaston jäsen Ilmari Vainio pyysi Sibeliusa säveltämään Jalmari Finnen tekstin, ja tuloksena oli *Partiolaisten marssi* sekakuorolle joko pianolla tai orkesterilla säestettynä. Tähän tarkoitukseen Sibelius käytti uudelleen lyhyen marssin, jonka hän oli luonnostellut vaskille ja lyömäsoittimille parikymmentä vuotta aiemmin. 1950-luvun alussa tämä kappale otettiin Tyttöoppaiden ja -partiolaisten maailmanliiton (World Association of Girl Guides and Girl Scouts) viralliseksi lauluksi Gavin Ewartin englanninkielisillä sanoilla.

Vuonna 1920 Sibelius teki *Vuipurin Laulu-Veikkojen (W.S.B:n) kunniamarssin*, kun vanha koulutoveri, arkkitehti ja kuoronjohtaja Allan Schulman oli tätä pyytänyt. Schulman oli itse säveltänyt kuorolaulun käyttäen paikallisen kuuluisuuden Eero Eerolan tekstiä, ja ”kunniamarssi” perustui hänen tekstiinsä. Vuonna 1929 Sibelius teki marssista täysin uuden version käyttäen samoja sanoja.

V.A. Koskenniemen sanat ovat käytössä hurmaavassa, sujuvasti 6/8-tahtilajissa

virtaavassa, naiivissa sekakuorokappaleessa *Koulutie*. Kappale sävellettiin vuonna 1924 oululaisen koululaitoksen 50-vuotisjuhlaulkaisuun (vaikka sitä ei lopulta siinä julkaistukaan).

Vuonna 1925 Sibelius kirjoitti kaksi ovelan humoristista laulua lahjaksi etevälle liikemiehelle Eduard Polónille. Laulujen – *Humoreski* ja *Ne pitkän matkan kulkijat* – sanat ovat Larin Kyöstin, ja ne molemmat tarjoavat ihanteellisen kuvan matkamiehen elämästä. *Humoreskissa* hän selvittää helposti elämän koettelemukset soitellen huilullaan pientä polskaa, kun taas kappaleessa *Ne pitkän matkan kulkijat* vaeltajat tulevat ja menevät vailla päämäärää luottaen Jumalaan, jotta tämä antaa heille sekä henkistä että fyysistä ravintoa.

Oopperalaulaja Wäinö Sola kirjoitti sanat sävähdyttävään *a cappella* -mieskuoromarsiin *Siltavahti* (kappaleesta on myös vaihtoehtoinen versio sooloäänelle ja pianolle). Kappale sävellettiin vuonna 1928 New Yorkin Laulumiehille, joka oli New Yorkissa asuvien suomalaisten muodostama mieskuoro. Sola itse vastasi kappaleen yksinlauluversion kantaesityksestä New Yorkissa tuon vuoden lokakuussa.

Heinäkuun 7. päivänä 1930 yli 12.000 ihmistä marssi Helsinkiin ilmaistakseen tukensa Lapuan liikkeelle. Kyseessä oli antikommunistinen liike, joka oli perustettu edellisenä vuonna ja joka saavutti aluksi laajaa kannatusta suomalaisen älymystön keskuudessa. Myöhemmin siitä tuli kvasifasistinen ryhmittymä, ja se lakkautettiin. Sibeliusa pyydettiin kirjoittamaan laulu liikkeen kannattajille Aleksii Nurmisen erityisesti tätä tarkoitusta varten laatimaan tekstiin. Tämä yksinäiselle mieskuorolle ja pianolle sävelletty eloisa säkeistölaulu on *Karjalan osa*.

Pääosin ruotsiksi...

Joitain kuukausia *neljännen sinfoniansa* valmistumisen jälkeen vuonna 1911 Sibelius kirjoitti Ernst V. Knapen tekstiin sekakuoroteoksen *Män från slätten och havet* (*Miehet aukeiden, aavain*). Teoksen oli tilannut seuraavana kesänä Vaasassa järjestetty festivaali, jossa tämän rauhallisen, lauluäänille tehdyn sävelrunon esitti jätti-

läiskuoro – noin 1.300 laulajaa. *Män från slätten och havet* on yksi Sibeliuksen vahvimista ja voimakastunteisimmista kuoroteoksista, mutta johtuen yhdestä Sibeliuksen opuslistauksissa olevista monista omituisuuksista, sen parina opuksessa 65 on yksinkertainen sekakuorotranskriptio vuonna 1912 kirjoitetusta Helsingin **Kallion kirkon kellosävelmästä**. Kuoronjohtaja Heikki Klemetti oli kirjoittanut tekstin ja jo tehnyt yhden sovituksen musiikista, mutta Sibelius ei ollut tyytyväinen lopputulokseen ja teki oman sovituksensa Klemetin suomenkieliseen tekstiin.

Opuksen 84 neljä ensimmäistä kappaletta luketutuvat Sibeliuksen edistyksellisiin ja teknisesti vaikeisiin kuoroteoksiin, ja ne kirjoitettiin ruotsinkieliselle Muntra Musikanter -mieskuorolle. Näistä ensimmäinen on viisiosainen, huumoreskinomainen laulu **Herr Lager och Skön fager** (*Herra Lager ja Kaunotar*; 1914). Tekstin kirjoitti Gustaf Fröding, joka kutsui runoan ”pieneksi lauluksi siitä, kuinka rakkaus tulee ja menee”. Laulussa **På berget** (*Vuorella*) on Bertel Gripenbergin korusanainen teksti; kappaaleessa on epätavallinen 7/4-tahtilaji, ja kahden seuraavan laulun tavoin se sävellettiin vuonna 1915. Frödingin tekstiin tehdylle laululle **Ett drömmackord** (*Unelmasointu*) on tunnusomaista sen hitaasti liikkuva, usein melko kromaattinen tekstuuri. Yhtä lailla kromaattinen on toinen Gripenbergin tekstiin tehty laulu **Evige Eros** (*Ikuinen Eros*), jossa baritonisolastia käytetään ilmeikkäästi.

Viides ja viimeinen opuksen 84 lauluista on Akademiska Sångföreningille vuonna 1917 kirjoitettu **Till havs** (*Merille*). Vaikka se onkin näennäisesti merilaulu, on Jonathan Reuterin runo todellisuudessa kutsu tarttua aseisiin, ja Sibelius sävelsi sen energiseksi, luonteeltaan marssimaiseksi säkeistolauluksi. Saadessaan valmiiksi kappaleen luonnoksen (joka löytyy tämän levykokoelman liitetaidoilta), Sibelius teki sen julkaistuun vielä joitain pieniä korjauksia korostaen musiikin rytmisiä ominaisuuksia. Toinen täsmälleen samaan aikaan Reuterin tekstiin tehty laulu on **Drömmarna** (*Haaveet*), joka sävellettiin Svenska Folkskolans Vänner -yhdistykselle. Tasaisesti virtaava musiikki kuvaa sukupolvia, jotka tekstin mukaan ”liukuvat kuin virrat”; ihmiselo on katoavaa, mutta haaveet säilyvät muuttumattomina kautta aikain.

Elämä Suomessa oli kovaa kuukausina ennen maan itsenäisyysjulistusta joulukuussa 1917. Helsingissä olevilla venäläisillä sotilailta ja merimiehillä oli kapinamieliala, ja mellakat ja lakot olivat arkipäivää. Jopa Järvenpäässä päivittäinen elämä oli taistelua, ja ruoka oli kortilla. Siksi olikin erittäin mieluisa yllätys, kun Sibelius sai toukokuun puolivälissä lampaanreiden lahjaksi porilaiselta arkkitehdilta ja amatöörilaulajalta Torkel Nordmanilta. Tällaista ruokalajia kutsutaan myös lampaanviuluksi, ja Nordman olikin luovasti keksinyt merkitä sen sellaiseksi ja pakannut sen viulukoteloon, otaksuen hyvällä syyllä, ettei kukaan tuli epäluuloiseksi, jos joku lähettäisi Sibeliukselle viulun! Sibelius vastasi lähettämällä Nordmanille uunituoreen laulunsa *Fridolins dårskap* (*Fridolinin hullutus*), joka on lampaanviuluun viittaavaan Karlfeldtin humoristisen nostalgiseen runoon tehty hurmaavan huna-jainen säkeistölaulu. Seuraavana vuonna Nordman ansaitsi itselleen toisen laulun lähettämällä nahkiaisia: humoristinen ja energinen *Jone havsfård* (*Joonan meriretki*) on moderni mukaelma (jonka Sibelius väitti tehneensä puolessa tunnissa) Raamatun kertomuksesta Joonasta ja valaasta.

Vuonna 1922 Sibelius sävelsi turkulaisen Musices Amantes -mieskuoron pyynnöstä kappaleen *Likhet* (*Samankaltaisuus*), ”kvartetton miesäänille, vanhaan hyvään tyyliin” (päiväkirjamerkintä 22. tammikuuta). Tämä oli hienostunut sävellyks Runebegin runoon, jota hän oli jo käyttänyt tähän teokseen musiikillisesti liittymättömässä yksinlaulussa vuonna 1890.

Kaksi lyhyttä, funktionaalista kuorokappaletta Nino (pikemmin kuin Johan Ludvig) Runebergin teksteihin ovat vuodelta 1925. Yksi niistä on *Skolsång* (*Koulu-laulu*) sekakuorolle, ja toinen kansalaissodassa merkittävää roolia näytelleelle, isänmaalliselle suojeluskuntajärjestölle tehty *Skyddskårsmarsch* (*Suojeluskuntamarssi*) mieskuorolle ja pianolle.

Vuonna 1927 Suomen ruotsinkielinen virsikirja uudistettiin, ja kirjan toimituskunta pyysi Sibeliukselta teosta siihen. Tuloksena oli *Den höga himlen* sekakuorolle Jacob Tegengrenin ruotsinkieliseen käännökseen Simo Korpelan alkuperäisestä

suomenkielisestä tekstistä. Lokakuussa 1945 Sibelius työsti kappaleen uudelleen mieskuorolle ja uruille Ruotsissa järjestettäviä esityksiä varten tavoitteena kerätä varoja Ruotsin kirkolle, vaikka tässä sovituksessa käytetäänkin alkuperäistä suomenkielistä tekstiä *Suur' olet, Herra*.

Lauluja latinaksi ja englanniksi

Vierailullaan Berliiniin vuonna 1898 Sibelius työsti muutaman koululaulun pienois-kokoelmaksi nimeltään *Carminalia*. Nämä kolme laulua – *Ecce novum gaudium*, *Angelus emittitur* ja *In stadio laboris* – oli hiljattain löytänyt Loviisassa perheystävä, opettaja Elise Stenbäck, joka oli laulanut niitä säveltäjälle ennen tämän Berliininmatkaa. Sikäli kuin tiedämme, Stenbäck ja Sibelius eivät kumpikaan tienneet näiden laulujen olevan osa tuohon aikaan vielä lähes unohduksissa ollutta, mutta myöhemmin kuuluisaksi tullutta keskiaikaista koululaulukokoelmaa *Piae Cantiones*, joka oli julkaistu Greifswaldissa vuonna 1582. Sibelius teki kolme erillistä sovituksista, yhden kolmiääniselle kuorolle *a cappella*, yhden naiskuorolle ja uruille/harmonille, ja yhden naiskuorolle ja pianolle.

Vuonna 1913 säveltäjä ja Yalen yliopiston professori Horatio Parker pyysi joukkoa tunnettuja säveltäjiä tekemään teoksia laulukirjasarjaan nimeltään *The Progressive Music Series*, ja Sibelius lupautui säveltämään teoksen *Three Songs for American Schools* (*Kolme laulua amerikkalaisille kouluille*). Parker valitsi tekstit, muttei – kummallista kyllä – ainuttakaan amerikkalaiselta kirjoittajalta. Jokainen laulu on eri vokaalikoospanolle. *Autumn Song* (*Syyslaulu*) on sopraanolle, altolle ja pianolle englantilaisen kirkonmiehen ja historioitsijan Richard Watson Dixonin tekstiin. Kappaleen ihanat harmoniat ja rytmikäs 6/8-tahtilaji tuovat mieleen Sibeliuksen pienet instrumenttikappaleet 1880-luvulta. *The Sun Upon the Lake is Low* (*Aurinko järven yllä on matalalla*) on mutkaton sävellys sekakuorolle *a cappella* skottilaisen kirjailijan ja runoilijan Sir Walter Scottin tekstiin, kun taas viimeinen laulu, *A Cavalry Catch* (*Ratsuväen laulu*), on marssimainen unisono-

kappale mieskuorolle ja pianolle. Runoilija William Sharp – jälleen skotti – kirjoitti tekstin tavallisella salanimellä Fiona Macleod.

Joululauluja

Sibeliuksen opus 1 koostuu viidestä säkeistömuotoisesta joululaulusta lauluäänelle ja pianolle, mutta opusnumerolla ei ole mitään tekemistä kappaleiden sävellysajankohdan kanssa. Kokoelman ehdottomasti suosituin laulu on nro 4, Zachris Topeliuksen tekstiin tehty *Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt* (*Ei valtaa, kultaa, loistoa*), josta on tullut yksi Suomen rakastetuimmista joululauluista. Ei olekaan siksi yllätys, että säveltäjä teki laulusta joukon kuorosovituksia käyttäen ajoittain tekstin vanhaa suomennosta (*En etsi valtaa, loistoa*). Kokoelman viimeinen kappale, *On hanget korkeat, nietokset*, on myös osoittautunut kestopopulääriksi, ja Sibelius teki siitäkin kuorosovituksia. Laulu on kokoelmassa ainoa, jonka alkuperäisteksti on suomenkielinen (Wilkku Joukahainen).

Vähemmän tunnettu on sen sijaan A. V. Jaakkolan tekstiin tehty sekakuorosävellys *On lapsonen syntynyt meille*, joka sävellettiin niinkin myöhään kuin 1929 Suomen Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle. Hämmentämällä 3/4-päätähtilajia 2/4- ja 4/4-tahdeilla, Sibelius lisää odottamatonta rytmistä hämäryyttä jokaisen fraasin loppuun.

Isänmaallisia lauluja

Helmikuun 15. päivänä 1899 tsaari Nikolai II antoi helmikuun manifestin, joka lopetti tehokkaasti Suomen autonomian. Yli 500.000 suomalaista allekirjoitti Suuren adressin, mutta Nikolai II jätti heidät huomiotta. Mahtoikohan Sibelius, Suomen kansallisaatteen merkittävä esitaistelija, tehdä suorana vastauksena manifestiin sävellyksen Cajanderin tekstiin *Isänmaalle*? Kappaleen varhaisin ruumiillistuminen on versio mieskuorolle, ja se on peräisin juuri tuolta vuodelta. Tässä versiossa on enemmän rytmistä vaihtelua kuin kappaleen myöhemmissä sovituksissa (sekakuoro-

rolle vuonna 1900 ja jälleen mieskuorolle vuonna 1908 – tosin kaikkein eniten esitetty mieskuoroversio on Selim Palmgrenin noin vuonna 1902 tekemä sovitus).

Protestimielialan pystyy huomaamaan selvästi kappaleessa *Athenarnes sång* (*Ateenalaisten laulu*), jossa on painokkaita daktyylirytmisiä ja yksinkertaista koraalitekstuuria. Viktor Rydbergin tekstin pohjana ollut runo Dexippos tehtiin Ateenassa vuonna 267. Suomalaisten näkökulmasta jalon isänmaallisen syyn puolesta kuolleita ylistävät ateenalaiset olivat ilmeinen symboli suomalaisille itselleen. Teos sai ensiesityksensä samassa konsertissa kuin *ensimmäinen sinfonia* vuonna 1899, ja muutamaa kuukautta tämän jälkeen poika- ja mieskuorolle, puupuhaltimille, vaskipuhaltimille, lyömäsoittimille ja kontrabassolle sävellettyä *Ateenalaisten laulua* esitettiin laajalti monenlaisina sovituksina. Sibelius teki useat näistä itse, myös tästä levytyksestä löytyvät versiot poika- ja mieskuorolle pianon ja harmonin säestämänä sekä julkaisematon luonnosversio samoille äänille *a cappella*.

Kappaleessa *Har du mod?* (*Elon taistohon käy!*) on J. J. Wecksellin ruotsinkielinen teksti. Sibelius sävelsi tekstin ensin vuosina 1903–04 miesäänille *a cappella*, mutta teki sitten mieskuorolle ja orkesterille täysin eri sävellyksen, joka sai ensiesityksensä samassa konsertissa kuin *viulukonserton* alkuperäisversio. Tämä toinen sävellys sai seuraavan vuosikymmenen aikana monia uudelleentyöstettyjä versioita, joista monet löytyvät myös pianosäestyksellisinä.

Sibeliuksen kirjoittaessa *Jääkärien marssia* vuonna 1917, Suomi oli vain muutamaa viikkoa myöhemmin antamassa itsenäisyysjulistuksensa, joskin maa syöstiin lähes välittömästi sisällissotaan. Marssi, joka kuullaan tässä sen alkuperäisessä muodossaan mieskuorolle ja pianolle, on Saksassa koulutuksensa saaneen jääkäripataljoonan rykmenttilaulu. Jääkärit taistelivat valkoisten (konservatiivit) puolella punaisia (sosialistit) vastaan, ja marssin sanat on tehnyt yksi rykmentin sotilaista.

Historiallisia kuvaelmia sisältävästä musiikkikokoelmasta (1899) peräisin oleva *Finlandia* on todennäköisesti Sibeliuksen tunnetuin sävellys, ja sen hymnijako on hyvin suosittu kuorolaulu. Sibelius oli vastahakoinen tekemään kuorosovitusta (”Sitä

ei ole tarkoitettu laulettavaksi, sehän on tehty orkesteria varten. Mutta jos maailma tahtoo laulaa, niin ei sille mitään mahda.”), mutta vanhoilla päivillään hän taipui väistämättömän edessä. Hän sävelsi yhden version mieskuorolle Wäinö Solan tekstiin (1938) osana suomalaisille vapaamuurareille tehtyä kokoelmaa ja paljon paremmin tunnetun version V.A. Koskenniemen sanoihin (1940), ja viimeksi mainittu on myös olemassa sekakuorolle kahtena versiona (1948), F-duurissa ja As-duurissa tässä järjestyksessä.

Muistoteoksia ja kunnianosoituksia

Hymni (Natus in curas) mieskuorolle Fridolf Gustafssonin latinankieliseen tekstiin kirjoitettiin vuonna 1896 Helsingin yliopistossa synnytysoopin professorina toimineen Josef Pippingsköldin muistomerkin paljastustilaisuuteen. Runo ei pelkästään ylistä miehen uutteraa työskentelyä, vaan se tuo myös esille, kuinka tulevat sukupolvet käyttävät joutilaana hyväkseen hänen saavutuksiaan. Kappaletta hieman korjattiin vuonna 1898 tapahtunutta julkaisua varten, ja tämä levytys sisältää kummatkin versiot.

Elokuun 18. päivänä 1905 kuuluisa maisema- ja muotokuvamaalari Albert Edelfelt kuoli, pian 51-vuotispäivänsä jälkeen. Hän oli ollut Sibeliuksen ystävä ja jakanut yhteisen kunnioituksen Runebergin runoutta kohtaan. Ja Sibelius sävelsikin nimenomaan Runebergin runoon lyhyen sekakuorokappaleen *Ej med klagan (Ei saa murhein)* esitettäväksi ystävänsä hautajaisissa seuraavalla viikolla. Tältä levytykseltä löytyy myös kappaleen alustava versio mieskuorolle ja sekakuoroversion toinen levytys sisältäen joitain muutoksia, joita Sibelius oli tehnyt kappaleen julkaisemisen jälkeen. Nämä muutokset löytyvät myös myöhemmästä luonnoksesta, jossa musiikillinen materiaali on työstetty täydelle sinfoniaorkesterille ilman kuoroa.

Vasta itsenäistyneessä Suomessa kansalaissodan yksi uhri oli tunnettu helsinkiläislääkäri Gösta Schybergson, jonka punaiset joukot veivät pois ja ampuivat alkuvuodesta 1918. Kappaleissa *Ute hörs stormen (Ulkona myrskyää)* ja *Brusande*

ruser en våg (*Kohisten syöksyy aalto*) on Schybergsonin teksti, ja ne kirjoitettiin kunnioittamaan vainajan muistoa tämän isän pyynnöstä. Oman turvallisuutensa vuoksi Sibeliuksen oli muutettava perheineen Helsinkiin useiksi kuukausiksi, ja nämä kappaleet olivat ensimmäiset, jotka hän kirjoitti palattuaan Ainolaan.

Toisin kuin edellä kuvatut musiikilliset kunnianosoitukset, kappaletta *Till Thérèse Hahl* (*Lauloit piennä*) ei kirjoitettu sen kohteen kuoleman jälkeen, vaan sillä haluttiin juhlistaa Hahlin 60-vuotispäivää 25.10.1902. Hahl oli suomalaisen kuoromusiikin johtava hahmo vuosisadan vaihteessa ja yksi toimittaja *Sävelistö*-kuoroviikohankkeessa, jossa muutama Sibeliuksen *a cappella* -teos oli julkaistu. Hänen syntymäpäiväkseen Sibelius sävelsi sekakuorolaulun Nils Wasastjernan tekstiin. Ilmeisesti runoilija ei ollut ihastunut tähän tasaiseen, hienostuneesti virtaavaan sävellykseen, koska pian tämän jälkeen Sibelius teki toisen yrityksen todeten käsikirjoituksessa: ”Pidin enemmän Wasast[jerna]-laulun ensimmäisestä versiosta. Mutta halusin korjata sitä. Kenties runoilija pitää tästä enemmän.”

Transkriptioita orkesteriteoksista

Monet Sibeliuksen merkittävistä teoksista kuorolle ja orkesterille ovat myös olemassa säveltäjän itsensä tekeminä transkriptioina kuorolle ja pianolle. Transkriptiot oli ilmiselvästi tarkoitettu harjoituskäyttöön, mutta niiden pianotekstuuri on tarpeeksi painavaa, jotta niitä voidaan esittää konserttikappaleina omien ansioidensa perusteella.

Vuosina 1891–92 sävelletty *Kullervo* merkitsi Sibeliukselle läpimurtoa, vaikka hän vetikin teoksen pois vain muutaman esityksen jälkeen, ja se kuultiin jälleen kokonaisuudessaan vasta hänen kuolemansa jälkeen. Tämä viisiosainen teos perustuu tarinaan *Kalevalan* traagisesta sankarista, ja siinä Sibelius yhdistelee kekseliäästi kalevalaista mytologiaa suuren sinfonisen perinteen kanssa. Teoksen viidestä osasta kolme ovat täysin orkestraalisia, mutta kolmas ja viides osa vaativat mieskuoron, ja kolmannessa on myös kaksi solistia: nämä ovat ne kaksi osaa, joista Sibelius teki

pianosäestyksellisen transkription. Valtavassa kolmannessa osassa Kullervo matkustaa reellä kotiin maksettuaan veronsa. Hän tapaa peräkkäin muutamia neitoja, ja houkuttelee heistä yhden rekeensä, jossa viettelee tämän. Vasta jälkikäteen selviää, että kyseessä oli ollut hänen kauan kadoksissa ollut sisarensa. Sisar laulaa kiihkeän kohtauksen, kertoen elämänsä vaiheista, ja osa loppuu katuvan Kullervon voimalliseen valituslauluun. Viidennessä osassa, jossa on hetytätön poljento ja vaikuttava kasautuvaa voimaa, Kullervo löytää itsensä samalta paikalta, jossa oli raiskanut sisarensa, ja riistää itseltään hengen. Pianoversio on ajalta juuri ennen orkesteriversion valmistumista, mikä selittää kuorotekstuurissa versioiden välillä olevat pienet eroavaisuudet.

Keväällä 1898 Muntra Musikanter -kuoro järjesti sävellyskilpailun, ja Sibelius osallistui siihen Runebergin runoon perustuvalla teoksella *Sandels*. Runo pohjautuu tositarinaan kenraali Johan Sandelsista, joka voitti joukkoineen Suomen sodassa 1808–09 paljon suuremman venäläisarmeijan Koljonvirran taistelussa. Sibeliuksen teos on laaja ilmaisultaan, ulottuen viehkeistä melodioista ja hienostuneista asteikkokuviosta raivoisaan taistelukohtaukseen, ja se voitti kilpailussa ensimmäisen palkinnon.

Klassiset viittaukset hallitsevat Rydbergin runoon *Livslust och livsleda (Pojat ja neidot, armas on elämä)* tehtyä *Impromptua* naiskuorolle ja orkesterille. Teos esitettiin *toisen sinfonian* kantaesityksen ohessa maaliskuussa 1902 olleessa konsertissa, ja kahdeksan vuotta myöhemmin säveltäjä tarkisti kappaleen perin pohjin (kummatkin versiot löytyvät myös pianosäestyksellisinä; Sibelius kirjoitti kustantajalleen vuonna 1910 ”suunnitelleensa pianostemman siten, että sitä voidaan käyttää sellaisissa esityksissä, joissa ei ole käytettävissä orkesteria”). Suurella osalla kappaleta on hitaan valssin luonne, vaikka siinä on myös yhtymäkohtia Tšaikovskin balettimusiikkiin.

Kansallisteatterin avajaisiin vuonna 1902 sävelletty ja kahdeksan vuotta myöhemmin laajasti korjattu *Tulen syntä* jakautuu kahteen jaksoon, joista ensimmäinen

on baritonille ja toinen kuorolle. Vaikka kyseessä onkin näennäisesti juhlateos pikemmin kuin poliittinen sellainen, Sibelius tekee selkeän Venäjän vastaisen kannanoton säveltäen *Kalevalan* tekstiä vertauskuvallisin viittauksin.

Oppilasharjoitukset

Vuonna 1982 Sibeliuksen perhe lahjoitti suuren, säveltäjän kaikista elämänvaiheista peräisin olevia papereita ja käsikirjoituksia sisältävän kokoelman Helsingin yliopiston kirjastolle (nykyinen Kansalliskirjasto). Lahjoituskokoelma sisälsi tässä levytyksessä kuultavat sekakuorokoraalit, joka Sibelius kirjoitti ollessaan Martin Wegeliuksen oppilaana Helsingissä ja Albert Beckerin oppilaana Berliinissä. Sibeliuksen varhaisen soitin- ja kamarimusiikin kyseessä ollen, on usein mahdotonta olla varma, josko kappale on kirjoitettu spontaanisti vai osaksi opintoja. Näiden koraalien kohdalla tätä epäilystä ei ole: ne ovat selkeästi oppilasharjoituksia, joissa nuori säveltäjä harjoittelee alansa työkalujen käyttöä. Tekstivalinta – valikoima lainauksia Raamatusta ruotsiksi, latinaksi ja saksaksi – oli todennäköisesti tehty hänen opettajiensa toimesta. Käsikirjoitukset ovat yleisesti ottaen varsin siististi kirjoitettuja: ne ovat lähes poikkeuksetta valmiita pikemmin kuin fragmentaarisia, ja joistain koraaleista on vaihtoehtoisia versioita (näiden kronologista järjestystä on mahdotonta määrittellä luotettavasti). Vaikkeivät nämä harjoitukset edustakaan mitenkään Sibeliuksen sävelkieltä, eikä niitä lähes varmasti ollut tehty julkisia esityksiä varten, ne ovat hyvinkin kuuntelukelpoisia: kappaleet kuten *Der König träumte* (*Kuningas uneksi*) ja *Morgonens och aftonens portar* (*Aamun ja illan portit*) – joista viimeksi mainitussa on hätkähdyttävää kromaattisuutta ja julman vaativaa kuorotekstuuria – ovat täysin sopivia seisomaan Sibeliuksen julkaistujen koraalien rinnalle. Yhdessä koraalissa – *Herr, du bist ein Fels* (*Herra, sinä olet kallio*) – on orkesterisäestys; pianollisen version käsikirjoitus loppuu kesken, ja Folke Gräsbeck on täydentänyt sen tätä levytystä varten.

”Kadonnut” kantaatti vuodelta 1897

Kantaatti tohtorin- ja maisterinvihkijäisissä 31 [30] päivänä toukokuuta 1897 on viimeinen ja laajin kolmesta kantaatista, jotka Sibelius sävelsi Helsingin yliopistolle 1890-luvulla. Kuorostemmat ovat vahingoittumattomat, mutta orkesteripartituuri on kadonnut; muutamia vaski- ja lyömäsoitinstemmoja on säilynyt, mutta ne antavat vain vähän viittausta koko teoksen luonteesta. Käytössämme on kuitenkin suurin osa Sibeliuksen omasta, harjoituskäyttöön tehdystä pianoreduktiosta, ja tämä on toiminut käsillä olevan levytyksen perustana. Sibeliuksen pianopartituurista on kuitenkin kadonnut joitain sivuja, ja täten monien jaksojen musiikillisesta sisällöstä meille ei ole jäänyt mitään viitteitä; nämä on jätetty pakon edessä väliin. Kuudessa osassa Kalevi Ahon on ollut mahdollista täydentää pianopartituurin puuttuvat elementit tehdäkseen esityskelpoisen version.

Sibelius käsitteli A.V. Forsmanin tekstiä hyvin vapaasti. Vaikka kantaatin pääasiallinen käyttötarkoitus olikin funktionaalinen (tutkintojuhlallisuuksissa esitettävää musiikkia) pikemmin kuin poliittinen, sitä tosiasiaa, että 1890-luku oli Suomen suuruhtinaskunnan hurjan vihatun venäläistämisen aikakausi, ja nämä runot sisältävät monia avoimen isänmaallisia viittauksia.

Koko kantaatti – neljätoista tauotta esitettyä osaa – olisi helposti kestänyt esityksessä kolme varttia, ja harvojen säilyneiden orkesteristemmojen perusteella näyttäisi siltä, että teoksen ensimmäisessä ja ainoaksi jääneessä esityksessä Helsingin yliopiston juhlasalissa 30.5.1897 sitä saatettiin lyhentää. Teoksessa tarvitaan kahta laulusolistia esittämään *Kalevalasta* peräisin olevia Kalevattaren ja Väinämöisen rooleja, eikä olekaan yllätys, että musiikki on tyyllisesti lähellä Sibeliuksella 1890-luvulla olleen ”*Kalevala*-romanttisen” kauden muita teoksia.

Koska kantaatti sävellettiin tiettyä tarkoitusta varten, ei sen koskaan oletettu tulevan kokonaisuudessaan perusohjelmistoon, mutta Sibelius poimi, korjasi ja julkaisi siitä myöhemmin kokoelman sekakuorolauluja (joissa on mezzosopraano solisti ja yhdessä kappaleessa lyömäsoittimet). Näistä yksi on *Soi kiitokseksi*

Luojan, josta on tullut Suomessa hyvin suosittu virsi (*Soi kunniaksi Luojan*).

Fragmentteja

Monet muut tämän levytyksen teoksista ovat säilyneet epätäydellisinä ja vaatineet täten jonkin verran rekonstruointia ollakseen esityskelpoisia. Vuosina 1897–98 Sibelius teki kaksi sovitusta ”napolilaisista kansansävelmistä”, ja näistä vain kuorostemmat ovat säilyneet. *Oje Caruli* (*Oi Karoliina*) on Mario Costan (1858–1933) säveltämä napolilainen laulu, ja tässä levytyksessä Sibeliuksen kuorosovitukseen yhdistetään soolo- ja pianostemmat vuonna 1885 julkaistusta laitoksesta. Kappaleen *Trippole Trappole* napolilainen mukaelma on Guglielmo Luigi Cottraun (1797–1847) käsialaa, mutta laulu on itse asiassa espanjalaista alkuperää. Tässä käytetty pianostemma on lainattu laulun 1860-luvulla painetusta duettoversiosta.

Kappaleen *Listen to the Water Mill* (*Kuuntele vesimyllyä*) kaksi käsikirjoituslähdettä ovat peräisin vuosilta 1905–06, ja sen englanninkielinen teksti viittaa siihen, että se olisi luonnosteltu Sibeliuksen ensimmäisen Englannin-vierailun aikoihin. Melodialinja on täydellinen, mutta kaikella todennäköisyydellä harmonioita ei koskaan tehty täysin, ja nyt kuultava esitys yhdistää materiaalin kahdesta lähteestä.

© Andrew Barnett 2010

Vuonna 1883 Helsingin yliopiston yhteyteen perustettu **Ylioppilaskunnan Laulajat** (YL) on Suomen vanhin suomenkielinen kuoro. YL:n ansiokas kulttuuritoiminta, pitkä konserttihistoria, lukuisat kiertueet ulkomaille ja monet arvostelumenestyksiä saaneet levytykset ovat luoneet sille aseman yhtenä maailman merkittävimmistä mieskuoroista. Monet Sibeliuksen tunnetuimmista mieskuoroteoksista ovat YL:n tilaamia ja kantaesittämiä. Kuoro tunnetaan myös uuden musiikin pioneerina. A

cappella -ohjelmistonsa lisäksi YL esittää säästyksellisiä mieskuoroteoksia maailman eturivin orkestereiden ja kapellimestareiden kanssa. **Matti Hyökki** toimi YL:n johtajana vuosina 1980–2010. Hän aloitti musiikkiopintonsa Sibelius-Akatemiassa, jonka professoriksi hänet nimitettiin vuonna 2007. Hyökillä on ollut kauan keskeinen asema suomalaisessa kuoromusiikissa, ja hän on kysytty henkilö kansainvälisten kuorokilpailujen tuomaristoihin.

Orphei Drängar (OD) -kuoroon kuuluu lähes 80 laulajaa ikähaaralla 20–55 vuotta. Kuoro perustettiin Uppsalassa vuonna 1853, ja se on siitä lähtien pyrkinyt löytämään ja kehittämään uusia suuntia mieskuoron musiikillisille ilmaisumahdollisuuksille. Ruotsin parhaimmat kuoronjohtajat – Hugo Alfvén, Eric Ericson ja vuosina 1985–2008 Robert Sund – ovat kukin työskennelleet useamman vuosikymmenen Orphei Drängarin kanssa. Vuodesta 2008 lähtien kuoron taiteellisena johtajana on toiminut Cecilia Rydinger Alin. Kuoro esiintyy noin 20 konsertilla vuosittain Ruotsissa ja ulkomailla. Hänen majesteettinsa kuningas Kaarle XVI Kustaa on Orphei Drängarin pysyvä suojelija. **Robert Sund** opiskeli Tukholman kuninkaallisessa musiikkikorkeakoulussa, ja hänellä on ollut huomattava ura johtaen monia merkittäviä kuoroja ympäri maailman. Vuonna 1993 hänet valittiin Vuoden kuoronjohtajaksi Ruotsissa, ja vuonna 2004 Ruotsin kuningas myönsi hänelle mitalin.

Fredrik Paciuksen vuonna 1838 perustama **Akademiska Sångföreningen** (Akademien) on Suomen vanhin kuoro. Kuoro on osa Helsingin yliopiston ylioppilaskuntaa. Kuoron 172-vuotiseen olemassaoloon mahtuu monia merkittäviä tapahtumia, mm. Suomen kansallislaulun ensiesitys vuonna 1848. Nykyään kuoro koostuu noin 60 laulajasta. Suomessa tapahtuvan säännöllisen konserttitoiminnan lisäksi kuoro pyrkii pitämään suomalaisen musiikin lippua korkealla konserttikiertueillaan ulkomailla, mm. Yhdysvalloissa ja Kanadassa. **Henrik Wikström** liittyi kuoroon vuonna 1986 ja toimi sen pianistina ja avustavana kuoronjohtajana monien vuosien ajan, ja

vuosina 1997–2008 sen johtajana. Hän opiskeli kuoronjohtoa opettajinaan Pär Fridberg, Håkan Sund ja Dan-Olof Stenlund, ja johti Akademiaa sen 160- ja 170-vuotisjuhllaisuuksissa sekä *Maamme*-laulun 150-vuotisjuhlaesityksessä.

40-henkisen **Jubilate-kuoron** perusti vuonna 1968 Astrid Riska. Sen laaja ohjelmisto ulottuu gregoriaanisesta laulusta 1900-luvun teoksiin, mutta sen erityisenä painopisteenä on ollut suomalainen musiikki. Jubilate on esiintynyt monissa Euroopan maissa sekä Israelissa, Japanissa ja Yhdysvalloissa. Vuonna 1990 se voitti EBU:n Let the Peoples Sing -kilpailun kamarikuorosarjan ja vuonna 1998 Guido d'Arezzo -kilpailun Italiassa. **Astrid Riska** (1932–2010) opiskeli Sibelius-Akatemiassa päteväytyen kanttori-urkuriksi ja musiikinopettajaksi ja tehden diplomitutkinnon urkujensoitossa vuonna 1963. Hän jatkoi urkujensoiton opintojaan Pariisissa ja erikoistui lapsikuoroihin ja äänenmuodostukseen. Riska lauloi 25 vuoden ajan Radion kamarikuorossa toimien välillä sen johtajana.

Dominante on vuonna 1975 perustettu sekakuoro, jonka jäsenistä valtaosa on Teknillisestä korkeakoulusta. Kuoro on saavuttanut kansainvälistä mainetta rohkeudestaan ja monipuolisuudestaan tunnettuna nuorten laulajien dynaamisena joukkona. Kuoro esittää säännöllisesti suurteoksia orkestereiden kanssa, ja se on myös työskennellyt Kansallisoopperan ja Helsingin Kaupunginteatterin kanssa. Konserttikiertueet ovat vieneet Dominantea ympäri maailman. Vuodesta 1981 Dominanten taiteellinen johtaja on ollut **Seppo Murto**. Murto opiskeli Sibelius-Akatemiassa suorittaen siellä urkujensoiton ja kuoronjohdon diplomitutkinnot. Hän on johtanut monia Suomen eturivin kuoroja ja orkestereita ja on lisäksi toiminut Suomen kuoronjohtajat ry:n puheenjohtajana (1989–96) ja KuoroEspoo-festivaalin taiteellisena johtajana (1992–2004). Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan kanttori-urkurina Murto on toiminut vuodesta 1985. Hän myös opettaa kuoronjohtoa ja on saanut monia palkintoja ja huomionsoitoksia.

Florakören perustettiin vuonna 1944 Åbo Akademiassa, ja siinä on nykyään noin 60 vakituista laulajaa. Kuorolla on laaja-alainen ja monipuolinen ohjelmisto ulotuen kansanmusiikista jazziin ja kirkkomusiikista klassisen musiikin suurteoksiin kuorolle ja orkesterille. Kuoro on konsertoinut ympäri Pohjoismaita ja monissa muissakin Euroopan maissa ja Pohjois-Amerikassa, ja se on osallistunut menestyksekkäästi kansainvälisiin kuorokilpailuihin. Vuodesta 1991 Florakörenin johtajana on toiminut Åbo Akademin musiikin lehtori **Ulf Långbacka**. Långbacka johtaa myös muita menestyksekkäitä kuoroja ja on monipuolinen kuorosäveltäjä.

Sopraano **Helena Juntunen** opiskeli Oulun Konservatoriossa ja Sibelius-Akatemiassa, jossa hän suoritti lauludiplominsa vuonna 2002. Lisäksi hän on opiskellut Elisabeth Schwarzkopfin, Hartmut Höllin, Mitsuko Shirain ja Ilmo Rannan johdolla. Juntunen on saavuttanut kilpailumenestystä arvovaltaisissa laulukilpailuissa kuten BBC Cardiff Singer of the World -kilpailussa, jossa hän edusti Suomea vuonna 2007. Helena Juntunen on vierailut Kansallisoopperassa säännöllisesti vuodesta 1999 lähtien. Hän on myös vakituinen vieras monissa oopperataloissa ja useilla festivaaleilla ympäri maailman.

Sopraano **Johanna Rusanen** opiskeli Sibelius-Akatemiassa Helsingissä jatkaen tämän jälkeen opintojaan Berliinissä ja Wienissä. Hän on esiintynyt oopperalaulajana Savonlinnan Oopperajuhlilla, Kansallisoopperassa ja Berliinin Deutsche Operissa. Hän rooleistaan mainittakoon Mimì (*La Bohème*), Tatjana (*Jevgeni Onegin*), Marie (*Wozzeck*) ja Amelia (*Naamiohuvit*). Rusanen esiintyy oratoriosolistina niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Vuonna 2001 hän sai Karita Mattila -palkinnon.

Mezzosopraano **Monica Groopin** laaja-alainen ura perustuu suureen musiikilliseen kokeilunhaluun – hänen ohjelmistonsa on monipuolinen yhdistelmä barokkimusiikkia, klassista ohjelmistoa ja moderneja mestariteoksia. Groop on esiintynyt

monissa maailman johtavissa oopperataloissa ja useiden huomattavien orkestereiden solistina kapellimestareinaan mm. Esa-Pekka Salonen, Seiji Ozawa ja Sir Georg Solti. Taitavana resitaalilaulajana tunnettu Groop on konsertoinut resitaalein monilla maineikkailla konserttilavoilla. Hän esiintyy säännöllisesti pianistien András Schiff, Rudolf Jansen, Roger Vignoles ja Ilmo Ranta kanssa.

Tenori **Mika Pohjonen** opiskeli musiikkia Lahdessa, minkä jälkeen hän liittyi Kansallisoopperan kuoroon. Vuonna 2003 hän esiintyi solistina Kansallisoopperassa, ja tämän jälkeen hän on laulanut tenorirooleja oopperoissa *Turandot*, *Madama Butterfly* ja *Ruusuritari*. Hän on myös esiintynyt Wienin Volksoperissa. Mika Pohjonen on säännöllinen vieras eurooppalaisilla konserttilavoilla esiintyen solistina mm. Mozartin ja Verdin requiemeissa ja Mahlerin *Maan laulussa (Das Lied von der Erde)*.

Baritoni **Jorma Hynninen** opiskeli Sibelius-Akatemiassa Helsingissä sekä Luigi Riccin ja Kurt Overhoffin johdolla. Vuonna 1970 hän antoi ensikonserttinsa ja debytoi Kansallisoopperassa, jossa hän vierailee edelleen säännöllisesti. Hynninen on myös toiminut Kansallisoopperan ja Savonlinnan Oopperajuhlien taiteellisena johtajana. Hän on esiintynyt New Yorkin Metropolitanissa, Wienin valtionoopperassa, Milanon La Scalassa ja Baijerin valtionoopperassa sekä konserteissa maailman eturivin orkestereiden ja kapellimestareiden kanssa.

Folke Gräsbeck opiskeli pianonsoittoa Tarmo Huovisen johdolla Turun Konservatoriossa ja voitti ensimmäisen palkinnon Maj Lind -kilpailussa vuonna 1973. Hän on myös opiskellut Maria Curcio-Diamandin johdolla Lontoossa ja Erik T. Tawaststjernan johdolla Sibelius-Akatemiassa, jossa hän on itse opettanut vuodesta 1985 lähtien ja jossa hänestä tuli musiikin tohtori vuonna 2008. Vuodesta 2002 lähtien hän on ollut Sibelius Korppoossa -tapahtuman taiteellinen johtaja. Gräsbeck

on esiintynyt resitaalein, kamarimuusikkona ja säestäjänä ympäri maailman ja tehnyt paljon levytyksiä. Hän on yksi BIS-levymerkin Sibelius-kokonaislevytys-hankkeen keskeisimmistä taiteilijoista.

Ilmo Ranta opiskeli Liisa Pohjolan johdolla Sibelius-Akatemiassa ja jatkoi opintojaan Münchenissä opettajanaan Klaus Schilde. Ranta on esiintynyt suurten suomalaisorkestereiden solistina, ja hän on tunnettu hienona kamarimuusikkona ja lied-pianistina niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Hän on työskennellyt säännöllisesti laulajien Karita Mattila, Monica Groop ja Jorma Hynninen kanssa. Ilmo Ranta on ansioituneena nykymusiikin esittäjänä vastannut useiden teosten kantaesityksistä. Tällä hetkellä hän opettaa kamarimusiikkia ja pianonsoittoa Sibelius-Akatemiassa.

Akademiska Sångföreningen

Under Sibelius studietid på 1880-talet var körmusiken en genre på stark framfarsch. Alltsedan Fredrik Pacius 1838 grundade Akademiska Sångföreningen, hade körmusik av kompositörer som Pacius själv, F. A. Ehrström och Gabriel Linsén (som skrev den klassiska *En sommardag i Kangasala*) fått spridning över hela landet. En annan viktig milstolpe kom 1883 med stiftandet av manskören Ylioppilaskunnan Laulajat vid Helsingfors universitet. Körmusiken, inte minst Sibelius egen, fick också god draghjälp av det pionjärbete som utfördes av hängivna dirigenter som till exempel Heikki Klemetti (1876–1953).

Under denna process uppstod dock en tydlig skiljelinje mellan finsk- och svensk-språkiga grupper. Sibelius följde ursprungligen i sin lärare Martin Wegelius fotspår, och valde att tonsätta svenska texter, men snart tog han i allt högre grad sig an också finska texter, främst hämtade ur *Kalevala* och *Kanteletar*. Av kompositörens solosånger har flertalet svensk text, medan fördelningen mellan de två språken är betydligt jämnare bland hans körverk. Som kompositören och översättaren Jaakko Mäntyjärvi har noterat var han också ”den förste som följde språkets egen intonation när han tonsatte texter på finska, snarare än att påtvinga finska texter en generaliserad centraleuropeisk och romantisk klädedräkt.”

Sibelius skrev verk för kör *a cappella* eller med pianoackompanjemang genom hela sin kompositörsbana. Det faktum att de är på svenska respektive finska språket har visserligen försvårat för flertalet att vinna en plats i den internationella repertoaren. Icke desto mindre uppvisar de en genomgående hög grad av kompositorisk skicklighet, och det karaktäristiska uttryck som är Sibelius eget särskiljer dem från körverk av andra finländska romantiska kompositörer, såsom Kuula, Madetoja och Palmgren.

Tidiga körstycken

De tidigaste körstyckena från Sibelius penna är för blandad kör och kommer från 1888. Samtliga har svensk text. Med en fjädrande 6/8-takt och ett stråk av melan-

koli i melodin handlar *Ensam i dunkla skogarnas famn*, med text av Emil von Qvanten, om en ensam vandrare i en nattlig skog – ett ämne av just det slag som appellerade till Sibelius, även i hans ungdom. Eftertryckliga punkterade rytmer kännetecknar tre sättningar av J.L. Runeberg: *Tanke, se, hur fågeln svingar*, *När sig våren åter föder* och *Hur blekt är allt*. Den sistnämnda diktens dragningskraft på Sibelius berodde möjligtvis på Runebergs stämmingsfulla skildring av en höstkväll. Texten till *Upp genom luften*, för blandad kör och piano, kom från P.D. A. Atterboms sagospel *Lycksalighetens ö* från 1824. Stycket kan ha varit avsett för att användas vid Helsingfors musikinstitut, men några uppgifter om ett uppförande där finns inte bevarade. Från samma period kommer ett arrangemang av några verser från *Ack, hör du fröken Gyllenborg*, en lång ballad från Pernå som kort tid dessförinnan hade givits ut som del av en samling folksånger tryckt av studentsammanslutningen Nyländska afdelningen, i vilken Sibelius var medlem.

Vi kysser du fader min fästmö här? är en sättning för damkör och piano av en grekisk folkvisa bearbetad av Runeberg. Man tror att stycket skrevs 1889–90 i Berlin på uppmaning av Wegelius, som hade bett Sibelius om ett stycke vokalmusik för Musikinstitutets räkning. Efter en djärv öppningsgest i pianot faller stycket till ro och fortsätter i en stil som påminner om *pianokvintetten i g-moll*.

Huvudsakligen på finska...

De sex sånger för manskör som utgör opus 18 komponerades under den fas i Sibelius produktion som främst kännetecknas av symbolismen och romantiken, och inkluderar några av hans mest älskade verk i genren. Två av dem har texter från *Kalevala*: *Venematka* (*Båtfärden* från 1893 – skriven ett år efter hans genombrott med *Kullervo*) och *Terve Kuu* (*Måne, hell!* från 1901), med dess anmärkningsvärda basstämma, skraddarsydd för en specifik sångare. *Saarella palaa* (*Det flammor i skogen*, 1895) och *Sortunut ääni* (*Vad har brutit tonens valde?*, 1898–99) har texter hämtade från *Kanteletar*. Texten till den senare talar om en kraftfull stämma

som sorgen har tystat, säkerligen en anspelning på hur finländarnas yttrandefrihet förkvävdes under ryskt styre. De två återstående sångerna är tonsättningar av dikter av Aleksis Kivi: *Metsämiehen laulu* (*Skogsmannens sång*, 1899) har en robust och direkt karaktär, medan den djupt rörande *Sydämeni laulu* (*Mitt hjärtas sång*, 1898) är en vaggvisa för ett dött barn. (Texten är hämtad från *Seitsemän veljestä* [*Sju bröder*], den första romanen skriven på finska språket.) Sibelius gjorde även versioner för blandad kör av fyra av dessa sånger. De två versionerna av *Sortunut ääni* kom samtidigt, medan arrangemangen av *Venematka*, *Saarella palaa* och *Sydämeni laulu* gjordes några år efter att originalen hade publicerats.

Skisserna till *Heitä, koski, kuohuminen* (*Sluta, fors, att spruta fradga*), en ofullbordad sång för manskör från 1893, återfinns i samma manuskript som utkastet till *Venematka*. Eftersom båda dessa sånger dessutom har texter från samma stycke i *Kalevala* verkar det troligt att Sibelius planerade dem som ett par. Huvudtemat är hämtat från den långsamma satsen i *pianosonaten i F-dur* från samma år. Efter Sibelius död fullbordade kompositören Erik Bergman sången i samarbete med Erik Tawaststjerna och Sibelius svärson Jussi Jalas.

1893, när Sibelius några månader efter *Venematka* skrev *Työkansan marssi* (*Arbetarnas marsch*) för den finska arbetarrörelsen, hade denna ännu inte den radikala socialistiska inriktning som den skulle få. Stycket skrevs under ett besök i Kuopio, där kompositören sammanträffade med J.H. Erkkö, författare av librettot till *Veneen luominen* (*Båtens skapelse*), den opera som han planerade men aldrig fullförde. Det var Erkkö som även skrev texten till marschen.

Rakastava, ett av Sibelius mest kända körstycken, var kompositörens bidrag till en tävling utlyst av YL 1894. Stycket fick andra pris i tävlingen. Den körmässigt mycket krävande kompositionen, med text från *Kanteletar*, består av tre huvudavsnitt, och det långa tredje avsnittet kan i sin tur delas upp i två delar, av vilka den avslutande innehåller ett parti för solotenor jämte manskören. Den övergripande formen växlar mellan förhållandevis kraftfulla och övervägande homofona pas-

sager, och atmosfäriska avsnitt som är friare vad gäller både rytm och stämföring. Det andra avsnittet, "Eilaa, eilaa", uppvisar element som aldrig tidigare hade använts i 1890-talets finländska körmusik: tenorer som sjunger i falsett, en ständigt pågående kvasi-vokalis på stavelserna "eilaa" och en textdeklamation som ligger nära *Sprechgesang*. Ordet "eilaa" återkommer som ackompanjemang till tenorsolot i avslutningen, nu med en långsammare, mer elegisk karaktär. Fyra år senare arrangerade Sibelius *Rakastava* för blandad kör – denna gång med två solister – och 1911–12 omarbetade han stycket till en svit för stråkorkester.

Från samma period kommer *Soitapas soorea neito* (*Spela, sköna mö*), även denna med text från *Kanteletar*. Det finns tydliga likheter mellan stämmorna för solotenor här och i *Rakastava*, och även ordet "eilaa" återkommer, använt som ett koloristiskt element. Till skillnad från originalversionen av *Rakastava* är detta korta stycke emellertid skrivet för blandad kör.

Laulun mahti (*Sångens makt*) är ett arrangemang från 1895 av en ballad skriven av den lettiske dirigenten, författaren och kompositören Jāzeps Vītols. Denne hade 1891 komponerat *Beverinas dziedonis* för blandad kör och orkester till en text av pseudonymen Auseklis (Mikus Krogzemis), och det var detta stycke som bildade förlaga för Sibelius arrangemang. Texten skildrar en strid mellan letterna och deras missunnsamma estniska grannar, och hur denna stoppas av en "gammal, gråhårig man med en *kantele*". Gestalten har tydliga likheter med *Kalevala*-gestalten Väinämöinen, och parallellerna till Finlands förhållande till Ryssland kan inte ha gått obemärkt förbi.

Kuutamolla (*I månens sken*) är en romantisk serenad för manskör i ledig 9/4-takt som Sibelius komponerade 1898, efter att ha blivit ombedd av en gammal skolkamrat, fotografen Into Inha. Vid denna tid uppvaktade Inha en dam vid namn Aino Krohn, som under pseudonymen Aino Suonio hade skrivit dikten som Sibelius tonsatte.

1898 bidrog Sibelius med några nyskrivna stycken och arrangemang för blandad

kör till ett körhäfte i en serie med namnet *Sävelistö*. Ett av styckena var *Aamusumussa (Morgondimmor)*, i vilket det starkt fosterländska budskapet i J. H. Erkkos text kamoufleras av musikens lugna, behagliga och folkviseaktiga karaktär. Inga sådana dolda budskap återfinns i den livliga *Min rastas raataa (Flitig som en trast)* med en allitterationsrik text från *Kanteletar*. *Sävelistö*-häftet inkluderade också Sibelius arrangemang för blandad kör av *Sortunut ääni, Rakastava* och *Saarella palaa*.

Sommaren 1902 besökte Sibelius sin skolkamrat Walter von Konow i Sääksmäki. De bådas tidigare lärare Eino Levón semestrade i närheten, och vid ett tillfälle sjöng Levóns tre döttrar en finsk folkvisa för Sibelius. Som ett tack till de unga flickorna tonsatte kompositören von Konows dikt *Kotikaipaus (Hemlängtan)* för damröster. Nio år senare använde han återigen en av vännens texter – denna gång på svenska – i ett stycke för damkör, nämligen den ståtligt betitlade men musikaliskt anspråkslösa *Kantat (Härliga gåvor)*. Stycket skrevs till firandet av femtioårsjubileet för Heurlinska skolan, en flickskola i Åbo där von Konow undervisade i historia.

Med *Veljeni vierailla mailla (Mina bröder i främmande land, 1904)* för manskör, till text av Juhani Aho, uppmärksammades det faktum att ett ökande antal finländare valde att utvandra framför att utstå den varaktiga arbetslösheten och den plågsamma ryska överhögheten. Denna omfångsrika sång består av tre sektioner, i olika tonarter men förenade av ett eftertryckligt fallande motiv som återkommer i slutet av varje del.

Kansakoululaisten marssi (Folkskolebarnens marsch) kommer från hösten 1910, och skrevs för att fira 100-årsjubileet av Uno Cygnæus födelse. Cygnæus var känd som ”den finska folkskolans fader” och stammade liksom Sibelius själv från Tavastehus. Vem som skrev texten är inte känt; författaren använde sig av pseudonymen Onnen Pekka.

Marschen *Uusmaalaisten laulu (Nylänningarnas sång)* fullbordades i januari 1912 och skrevs till den finskspråkiga studentföreningen för studenter från Nyland.

Föreningen hade ordnat en tävling för hugade textförfattare, och denna hade vunnits av en sångpedagog vid namn Kaarlo Terhi. I sin dagbok beklagade sig Sibelius över Terhi: ”Han är underklass och luktar. Huru svårt att vara med dylika.” Sången var ursprungligen för blandad kör, men arrangerades snart för manskör.

Ombedd av sångerskan och pedagogen Anna Sarlin, en inflytelserik gestalt inom finsk musikundervisning, gjorde Sibelius tidigt under året 1913 en serie med fyra arrangemang av egna verk för dam- eller barnkör. Med undantag för *Aamusumussa*, som ursprungligen skrevs för blandad kör *a cappella*, var samtliga hämtade från verk för kör och orkester. *Nejden andas* kom från ett patriotiskt stycke med titeln *Islossningen i Uleå älv*. Arrangemanget, som aldrig publicerades, finns bevarat i två versioner, vars avslutningar skiljer sig åt. Från *Promotionskantaten 1897*, skriven till Helsingfors universitet, hade Sibelius redan hämtat en grupp sånger, hans opus 23 (se nedan). En av dessa var *Soi kiitokseksi Luojan* (*Ljud högt du psalm att lova*) – stycket framförs numera ofta, som på denna inspelning, med texten *Soi kunniaksi Luojan*. *Kröningskantaten* från 1896, ett senkommet uppmärksammande av tsar Nikolaj II:s kröning var ursprunget till *Terve Ruhtinatar* (*Hell, furstinna*). Detta var inte första gången som Sibelius baserade *a cappella* sånger på sina kantater: förutom sångerna i opus 23 hade han i *Juhlamarssi* (*Festmarsch*) för blandad kör redan återanvänt den högtidliga avslutningen av andra satsen i sin första större kantat, 1894 års *Promotionskantat*.

1918 ombads Sibelius av Ilmari Vainio, medlem i en scoutgrupp i Helsingfors, att sätta musik till en text av Jalmari Finne. Resultatet blev *Partiolaisten marssi* (*Scout-marsch*) för blandad kör och piano eller orkesterackompanjemang. För ändamålet återanvände Sibelius en kort marsch som han hade skissat ned ett tjugotal år tidigare för mässingsensemble och slagverk. I början av 1950-talet utsågs stycket till officiell sång för World Association of Girl Guides and Girl Scouts, nu med engelsk text av Gavin Ewart.

Vuipurin Laulu-Veikkojen (W.S.B:n) kunniamarssi (*Honnörsmarsch för Wi-*

borgs Sångarbröder [W.S.B.] skrev Sibelius 1920, på begäran av en gammal skolkamrat, arkitekten och körledaren Allan Schulman. Schulman hade själv skrivit en sång för kören, med en text av Eero Eerola, värdshusvärd i Viborg, och även honörsmarschen baserades på denna text. 1929 skrev Sibelius en helt ny version av marschen, men behöll samma text.

V. A. Koskenniemi författade texten till *Koulutie (Skolvägen)*, ett intagande, oskuldsfullt stycke för blandad kör i ledig 6/8-takt. Sibelius komponerade det 1924 för en jubileumsskrift för Uleåborgs skolförvaltning. Det blev dock inte tryckt i denna skrift.

1925 komponerade Sibelius två gäcksamt humoristiska sånger som en gåva till industrimannen Eduard Polón: *Humoreski (Humoresk)* och *Ne pitkän matkan kulkijat (Vandrare på långan väg)*. Larin Kyösti hade skrivit texterna, som båda ger en idealiserad bild av vandringsmannens liv. I *Humoreski* tar han livets besvärligheter med en axelryckning och spelar en liten polska på sin flöjt, medan vandrarna i *Ne pitkän matkan kulkijat* kommer och går på måfå, förlitande sig på Gud för sin kroppsliga och andliga spis.

Operasångaren Wäinö Sola skrev texten till *Siltavahti (Brovakten)*, en anslående marsch för manskör *a cappella* (med en alternativversion för soloröst och piano) som skrevs 1928 för New Yorkin Laulumiehet, en kör bestående av finländare bosatta i New York. I oktober samma år gav Sola själv uruppförandet i New York.

Den 7 juli 1930 tågade mer än 12 000 människor in i Helsingfors för att visa sitt stöd för Laporörelsen, en anti-kommunistisk organisation som hade grundats året innan och som initialt fann ett brett stöd bland intellektuella kretsar. Den utvecklades senare till en kvasi-fascistisk grupp och förbjöds. Sibelius ombads att skriva en sång åt rörelsens medlemmar, till en text skriven för ändamålet av Aleksii Nurminen. Denna frejdiga strofiska sång för unison manskör och piano fick titeln *Karjalan osa (Karelen öde)*.

Huvudsakligen på svenska...

Några månader efter att han hade fullbordat sin *fjärde symfoni* år 1911 skrev Sibelius *Män från slätten och havet* för blandad kör, till en text av Ernst V. Knapé. Verket var en beställning till en festival som hölls i Vasa påföljande år, och där detta stillsamma tonpoem för röster framfördes av en kör av gigantiska proportioner – cirka 1 300 sångare. *Män från slätten och havet* är ett av Sibelius mest lidelsefulla och djupt kända körstycken, men genom en av många underligheter i Sibelius opusnumrering har kompositionen i opus 65 sammanförts med en anspråkslös transkription för blandad kör av en melodi som skrevs 1912 för *Klockorna i Berghälls kyrka* i Helsingfors. Kördirigenten Heikki Klemetti hade skrivit en text och redan gjort ett arrangemang av musiken, men Sibelius var missnöjd med resultatet och gjorde sitt eget arrangemang till Klemettis finskspråkiga text.

De första fyra sångerna i samlingen opus 84 tillhör de mest avancerade och tekniskt komplicerade av Sibelius stycken för kör och skrevs för den svenskspråkiga manskören Muntra Musikanter. Den första av dem är *Herr Lager och Skön fager* (1914), en femstämmig sång med karaktären av en humoresk. Texten är av Gustaf Fröding, som kallade dikten ”en liten visa om huruledes kärleken kommer och går”. *På berget* har en högstämmd text av Bertel Gripenberg; stycket har den ovanliga taktarten 7/4-takt, och skrevs – liksom de följande två sångerna – år 1915. Fröding-sättningen *Ett drömmackord* utmärker sig med ett långsamt skridande, ofta stillsamt kromatiskt tonspråk. Kromatik kännetecknar också en annan sång med text av Gripenberg, *Evige Eros*, som tar hjälp av en barytonsolist för ökad uttrycksfullhet.

Den femte och sista av sångerna i opus 84 är *Till havs*, skriven 1917 för Akademiska Sångföreningen. Till synes rör det sig om en sjömansvisa, men Jonatan Reuters dikt är i själva verket en maning till strid, och Sibelius tonsatte den som en kraftfull strofisk sång med en marschaktig karaktär. Efter att ha fullbordat ett utkast (inkluderat i appendixet till denna uppsättning skivor) gjorde Sibelius några smärre

ändringar inför utgivningen, och förstärkte därmed musikens rytmiska karaktär. En annan Reuter-tonställning, skriven vid exakt samma tid, är *Drömmarna*, komponerad för Svenska Folkskolans Vänner. Den mjukt framåtglidande musiken symboliserar de släkten som enligt texten ”glida som speglade strömmar” – ett människoliv är flyktigt men drömmarna består oförändrade genom tidsåldrarna.

Månaderna före självständighetsförklaringen i december 1917 var tillvaron svår i Finland. De ryska soldater och sjömän som var baserade i Helsingfors var i upprorsstämning, upplopp och strejker var vanliga, och även i Träskända var det dagliga livet en kamp och mat en bristvara. Det var därför en glad överraskning när Sibelius i mitten av maj mottog en fårfiol som gåva från arkitekten och amatör-sångaren Torkel Nordman i Björneborg. För att vara säker på att paketet skulle komma fram hade Nordman beskrivit dess innehåll som just ”fiol”, och packat köttet i en fiollåda: med rätta antog han att ingen skulle undra över att Sibelius blev tillsänd en violin. Sibelius svarade med att skicka Nordman *Fridolins dårskap*, en nyskriven och ytterst välklingande strofisk stättning av en skämtsamt nostalgisk dikt av Karlfeldt i vilken en fårfiol figurerar. Året därpå gjorde sig Nordman förtjänt av ännu en sång då han skickade några nejjonögon: den humoristiska och energiska *Jone havsfärd* – som Sibelius hävdade att han skrev på en halvtimme – är en modern version av Bibelns berättelse om Jona och valfisken.

Ombedd av Musices Amantes, en manskör från Åbo, komponerade Sibelius 1922 ”en manskvartett i den gamla goda stilen” (dagboken, 22 januari). Det rörde sig om en raffinerad tonsättning av Runeberg-dikten *Likhet*, en text som han redan hade använt sig av 32 år tidigare i en solosång som i övrigt saknar alla likheter med körstycket.

1925 skrev Sibelius två korta, ändamålsenliga körstycken med text av Nino (snarare än Johan Ludvig) Runeberg. De två är *Skolsång* för blandad kör och *Skyddskårsmarsch* för manskör och piano, skriven för den frivilliga försvarsorganisation som hade spelat en så viktig roll under inbördeskriget.

1927 omarbetades Finlands svenskspråkiga psalmbok, och kommittén som ledde detta arbete bad Sibelius om ett bidrag till den nya utgåvan. Resultatet var *Den höga himlen* för blandad kör, till Jacob Tegengrens svenska version av en finsk text av Simo Korpela. I oktober 1945 arbetade Sibelius om stycket för mansröster och orgel för framföranden i Sverige i samband med Svenska kyrkans nödhjälpsinsamlingar för Finland. Denna senare version använder sig av den ursprungliga texten *Suur' olet, Herra* (*Stor är du, Herre*).

På latin och engelska

Under en vistelse i Berlin 1898 skrev Sibelius en grupp skolsånger i form av en miniatyrsvit med titeln *Carminalia*. De tre sångerna – *Ecce novum gaudium*, *Angelus emittitur* och *In stadio laboris* – hade nyligen återupptäckts i Lovisa av en vän till familjen, lärarinnan Elise Stenbäck. Hon hade sjungit dem för kompositören strax innan han reste till Berlin, men såvitt känt visste varken Stenbäck eller Sibelius att dessa sånger ingick i en då borglömd men sedermera uppmärksammasamling med senmedeltida skolsånger vid namn *Piae Cantiones*, utgiven i Greifswald 1582. Sibelius gjorde tre separata arrangemang: ett för trestämmig kör *a cappella*, ett för damkör och orgel eller harmonium, och ett för damkör och piano.

1913 bad kompositören och Yale-professorn Horatio Parker ett antal framstående tonsättare om bidrag till en serie sångböcker med samlingsnamnet *The Progressive Music Series*. Sibelius gick med på att skriva *Three Songs for American Schools*, till vilka Parker valde ut texterna, anmärkningsvärt nog utan att inkludera någon amerikansk författare. Vart och ett av styckena är för en specifik kombination av stämmor. *Autumn Song* (*Höstsång*) för sopran, alt och piano har en text av den engelske prästen och historikern Richard Watson Dixon. Den milda harmoniken och behagliga 6/8-takten påminner om Sibelius små instrumentala stycken från 1880-talet. *The Sun upon the Lake is Low* (*Solen står lågt över sjön*) är en okomplicerad sättning för blandad kör *a cappella* av en text av den skotska roman-

författaren och poeten Sir Walter Scott, medan den sista sången, *A Cavalry Catch* (*Kavalleriets sång*) är ett marschliknande stycke för unison manskör och piano. Textförfattaren William Sharp – även i detta fall en skotte – skrev dikten under sin vanliga pseudonym: Fiona MacLeod.

Julsånger

Det är fem strofiska julsånger för röst och piano som utgör Sibelius opus 1, ett opusnummer som är utan relation till styckenas kompositionsår. Den i särklass mest populära av sångerna är den fjärde av dem, *Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt* till text av Zachris Topelius. Den har blivit en av Finlands mest älskade julsånger och det är därför inte förvånande att kompositören gjorde ett antal körarrangemang, ibland med en finsk översättning av texten (*En etsi valtaa, loistoa*). Den sista sången i samlingen, *On hanget korkeat, nietokset* (*Visst drivor höga som skyn vi ha*), har också vunnit en plats i repertoaren, och även denna arrangerade Sibelius för kör. Det är den enda av dessa sånger som har en finsk originaltext, av Wilkku Joukahainen.

Mindre känd är sättningen för blandad kör av A. V. Jaakkolas *On lapsonen syntynyt meille* (*Julsång*), som skrevs så sent som 1929 för Finska Lutherska Evangelieföreningen. Genom att bryta upp den övergripande 3/4-takten med takter i 2/4 och 4/4 tillför Sibelius en oväntad rytmisk dubbeltidighet till varje frasslut.

Fosterländska stycken

15 februari 1899 utfärdade tsar Nikolaj II "Februarimanifestet", som i praktiken gjorde slut på Finlands autonomi. Mer än 500 000 finländare skrev under en protestskrivelse, som Nikolaj II dock valde att ignorera. Kanske var det i direkt reaktion på manifestet som Sibelius, en framstående företrädare för den finska nationalismen, tonsatte Cajanders dikt *Isänmaalle* (*Till fosterlandet*). Den tidigaste versionen av denna sång var för manskör och tillkom just detta år. Den har en större

rytmisk variationsrikedom än de senare arrangemangen (för blandad kör år 1900, och återigen för manskör år 1908) – även om den manskörsversion som oftast hörs är ett arrangemang av Selim Palmgren från cirka 1902.

Motståndsandan är tydligt hörbar i *Athenarnes sång*, med dess eftertryckliga daktyliska rytmer och rättframma körsats. Viktor Rydbergs text, från dikten *Dexippos*, utspelar sig i Aten år 267 e.Kr. I finländska ögon var atenarna, med deras förhärlikande av döden för fosterlandets nobla sak, en självklar parallell till finländarna själva. Uruppförandet ägde rum vid samma konsert som såg det första framförandet av *Symfoni nr 1* år 1899, och bara några få månader därefter hade *Athenarnes sång*, ursprungligen för goss- och manskör, träblås, mässing, slagverk och kontrabas, framförts ett antal gånger i olika arrangemang. Flera av dessa gjordes av Sibelius själv, inklusive de som ingår här för goss- och manskör med piano och harmonium, och en outgiven version för goss- och manskör *a cappella*.

J. J. Wecksell skrev texten till *Har du mod?*, som Sibelius tonsatte för första gången 1903–04 för manskör *a cappella*. Han gjorde därpå en helt ny sättning för manskör och orkester, vilken uruppfördes 1904, vid den konsert då även originalversionen av *violinkonserten* fick sitt första framförande. Denna andra version genomgick ett antal omarbetningar under det följande decenniet, många av vilka också föreligger med pianoackompanjemang.

Sibelius komponerade *Jääkärien marssi* (*Jägarmarschen*) 1917, bara några veckor före Finlands självständighetsförklaring, vilken så gott som omedelbart skulle leda till inbördeskrig. Marschen, som här hörs i originalversionen för manskör och piano, är en regementssång för Jägarrörelsen, den tyskutbildade bataljon soldater som efter självständighetsförklaringen kom att strida för de ”vita” mot rödgardisterna. Texten skrevs av en soldat från bataljonen.

Finlandia, som skrevs 1899 för en serie historiska tablåer med musik, är troligen Sibelius mest kända komposition, och dess hymndel har också blivit mycket populär som körstycke. Kompositören var obenägen att göra ett arrangemang för

kör ("Den är inte avsedd att sjungas. Den har ju gjorts för orkester. Men om världen vill sjunga, kan det inte hjälpas"), men i framskriden ålder resignerade han inför det oundvikliga. För manskör gjorde han 1938 en version till en text av Wäinö Sola som del av en samling stycken till de finländska frimurarna, och senare (1940) en långt mer välkänd till V. A. Koskenniemis text. Den sistnämnda versionen finns också för blandad kör (1948) i två varianter, i F- respektive Ass-dur.

Musik till minne och till hyllning

Hymn (Natus in curas) för manskör, med latinsk text av Fridolf Gustafsson, komponerades till invigningen 1896 av ett minnesmärke för att hedra Josef Pippingsköld, professor i obstetrik vid Helsingfors universitet. Dikten prisar inte bara mänsklighetens idoga flit, utan pekar också hur framtida generationer nöjer sig med att utnyttja gjorda landvinningar. Stycket bearbetades lätt inför utgivningen 1898, och båda versionerna är inkluderade här.

Den 18 augusti 1905 avled den framstående landskaps- och porträttmålaren Albert Edelfelt, kort tid efter sin 51:a födelsedag. Han hade varit en av Sibelius vänner, och hade delat dennes beundran för Runebergs diktning. Det var också hos Runeberg som Sibelius fann texten till *Ej med klagan*, ett kort stycke för blandad kör som framfördes en vecka senare på Edelfelts begravning. Denna utgåva inkluderar också en förberedande version för manskör, och en andra inspelning av versionen för blandad kör som innehåller vissa ändringar som Sibelius nedtecknade efter att verket hade publicerats. Samma ändringar återfinns även i en senare skiss där musiken har arrangerats för stor symfoniorkester utan kör.

Bland offren för inbördeskriget i det nyss självständiga Finland tidigt år 1918 var en framstående Helsingforsläkare vid namn Gösta Schybergson, som bortfördes och sköts av rödgardisterna. På hans fars önskemål skrev Sibelius *Ute hörs stormen* och *Brusande rusar en våg* till minne av Schybergson, som själv hade författat båda texterna. Vid denna tid hade för övrigt Sibelius själv, tillsammans med sin familj,

tagit sin tillflykt till den relativa tryggheten i Helsingfors under flera månader, och dessa två stycken var de första han komponerade efter att ha återvänt hem till Ainola.

Till skillnad från de övriga hyllningsstyckena som omnämns här skrevs *Till Thé-rèse Hahl* inte efter föremålets död. Syftet med stycket var istället att fira hennes 60:e födelsedag den 25 oktober 1902. Hahl var en ledande gestalt inom finländsk körmusik runt sekelskiftet, och var redaktör för de *Sävelistö*-körhäften som bland annat innehöll några *a cappella*-stycken av Sibelius. Till födelsedagen skrev Sibelius en sång för blandad kör till en text av Nils Wasastjerna. Det fridfulla, sobert framflytande stycket tycks dock inte ha fallit poeten i smaken, eftersom Sibelius kort tid senare gjorde ännu ett försök, med följande notering i marginalen: ”Jag håller mera på den förra compositionen till Wasast.[jernas] sång. Wille dock göra om den. Möjligen anslår denna mera skalden.”

Transkriptioner av körverk med orkester

Flera betydelsefulla orkesterverk med kör finns även i kompositörens egna transkriptioner för kör och piano. Dessa tjänade ett självklart syfte som hjälpmedel under repetitionsarbetet, men pianostämmorna är av sådan kvalitet att transkriptionerna även kan fungera som konsertrepertoar.

Kullervo, som komponerades 1891–92, kom att innebära Sibelius genombrott, trots att han drog tillbaka stycket efter bara en handfull framföranden. Det skulle inte framföras igen i sin helhet förrän efter hans död. Baserat på legenden om den tragiske hjälten i *Kalevala* kombinerade detta femsatsiga verk på ett nydanande sätt finsk mytologi med den stora symfoniska traditionen. Tre satser är helt instrumentala, men tredje och femte satsen inkluderar en manskör, och i den tredje satsen uppträder även två solister. Det är dessa två satser som Sibelius försåg med pianoackompanjering. I den omfattningrika tredje satsen är *Kullervo* på väg hem i sin släde efter att ha erlagt skatt. Under resan träffar han på en rad unga kvinnor, och en av dem övertalar han att göra honom sällskap i släden. Det är först efter att ha

förfört henne som han upptäcker att hon är hans syster. I ett känsloladdat avsnitt sjunger hon om sitt stormiga liv, och satsen avslutas med den ångerfulle Kullervos dramatiska klagosång. I den femte satsen, som präglas av en känsla av oåterkallelighet och av en imponerande kumulativ kraft, återkommer Kullervo av en händelse till platsen där han förgrep sig på sin syster och begår självmord. Pianotranskriptionen tillkom kort tid innan orkesterversionen fullbordades vilket förklarar vissa mindre skillnader mellan körsatserna i de två versionerna.

Våren 1898 utlyste kören Muntra Musikanter en kompositionstävling. Sibelius bidrag var *Sandels*, till en text av Runeberg. Dikten bygger på den sanna historien om general Johan Sandels, som under det svensk-ryska kriget 1808–09 besegrade en långt större rysk armé vid slaget vid Virta Bro. Sibelius stycke, som belönades med första pris i tävlingen, utnyttjar en bred uppsättning av uttrycksmedel, från graciösa melodier och eleganta skalmotiv till en häftig stridsscen.

I *Impromptu* för damkör och orkester, opus 19, dominerar de klassiska anspelningarna. Stycket, vars text är hämtad från Rydbergs *Livslust och livsleda*, fick sitt uruppförande jämsides med *andra symfonin* i mars 1902, och omarbetades i grunden åtta år senare. (Till båda dessa versioner finns också pianoackompanjering – 1910 skrev Sibelius till sin förläggare att ”pianostämman har utformats på så sätt att den kan användas för framföranden när ingen orkester finns att tillgå”). Mycket av stycket har karaktären av en långsam vals, men där finns också likheter med Tjajkovskijs balettmusik.

Tulen synty (*Eldens ursprung*) skrevs till invigningen av Nationalteatern i Helsingfors år 1902, och omarbetades genomgripande åtta år senare. Stycket faller i två delar, den första med barytonsolo och den andra med kör. Även om det i sak rör sig om musik skriven för ett särskilt tillfälle, snarare än med ett politiskt syfte, gör Sibelius ett tydligt anti-ryskt ställningstagande genom att använda en text från *Kalevala* med allegoriska övertoner.

Elevövningar

1982 donerade Sibelius familj en omfattande samling handlingar och manuskript från hela kompositörens liv till Helsingfors universitetsbibliotek (numera Finlands Nationalbibliotek). I donationen ingick de koraler för blandad kör som finns inspelade här och som skrevs medan Sibelius var elev till Martin Wegelius i Helsingfors och till Albert Becker i Berlin.

Beträffande Sibelius tidiga instrumentalverk och kammarmusik är det ofta omöjligt att avgöra om styckena tillkom utan yttre påverkan eller som en del av hans studier. Inga sådana tvivel råder med avseende på dessa koraler: de är obestriddligen elevövningar i vilka den unga kompositören förfinar sitt hantverk. Valet av texter – en blandning av bibelcitат på svenska, latin och tyska – dikterades troligen av hans lärare. Utskrifterna är generellt tämligen prydliga och nästan undantagslöst är styckena fullständiga. Vissa av koralerna uppträder i alternativversioner, även om det är omöjligt att fastställa en pålitlig kronologisk ordningsföljd.

Trots att dessa övningar inte på något sätt är typiska för Sibelius, och med största säkerhet inte var avsedda att framföras offentligt, är de långt ifrån onjutbara. Stycken som *Der König träumte* (*Då hade Konungen en dröm*) och *Morgonens och aftonens portar* – den senare med effektiv kromatik och en ytterst krävande körsats – förtjänar i högsta grad en plats jämtes Sibelius utgivna körverk. En koral – *Herr, du bist ein Fels* (*Herre, du är en klippa*) – har orkesterackompanjering; manuskriptet till en version med piano är ofullständigt och har för denna inspelning kompletterats av Folke Gräsbeck.

1897 års ”förlorade” Kantat

Promotionskantat 1897 är den sista och mest omfattande av de tre kantater som Sibelius komponerade för Helsingfors universitet under 1890-talet. Körstämmorna finns bevarade men orkesterpartituret har gått förlorat. Ett fåtal stämmor för mäsingsinstrument och slagverk finns kvar, men ger bara en begränsad uppfattning om

verkets uppläggning. Lejonparten av Sibelius pianoreduktion, gjord för repetitionsändamål, finns dock bevarad och har utgjort grundlaget för denna inspelning. Pianostämman saknar emellertid ett antal sidor, och därmed finns det flera passager för vilka alla anvisningar om musikens beskaffenhet saknas. Dessa passager har av nödvändighet utelämnats. I sex av satserna har det varit möjligt för kompositören Kalevi Aho att komplettera saknade element i pianostämman för att möjliggöra ett framförande.

Texten, som Sibelius behandlade mycket fritt, är skriven av A. V. Forsman. Även om det huvudsakliga syftet med kantaten var av funktionell karaktär (musik att framföra vid universitetets promotionsceremoni) snarare än politisk, är det omöjligt att bortse från att 1890-talet var en period då ryssifieringen av storhertigdömet Finland väckte upprörda känslor, och dessa dikter innehåller ett antal uppenbart fosterländska anspelningar.

Ett framförande av kantaten i sin helhet – fjorton satser spelade utan uppehåll – skulle ha varat i gott och väl 45 minuter, och markeringar i de få bevarade orkesterstämmorna tyder på att det kan ha gjorts strykningar vid det första, och enda, uppförandet i universitetets Solennitetssal den 30 maj 1897. Två vokalsolisterna medverkade, i rollerna Kalevatar och Väinömöinen från *Kalevala*, och föga förvånande är musiken stilmässigt besläktad med andra Sibeliusverk i den så kallade Kalevalaromantiska stilen från 1890-talet. Eftersom den var utformad för ett specifikt tillfälle var det aldrig avsikten att kantaten skulle erövra en plats i konsertrepertoaren, och inga sådana förväntningar fanns heller. Emellertid hämtade Sibelius senare material ur den som han bearbetade och gav ut i form av en uppsättning sånger för blandad kör (med ett solistiskt mezzosopran-parti och, i en av sångerna, slagverk). Dessa inkluderar hymnen *Soi kiitokseksi Luojan* (*Ljud högt du psalm att lova*), som har blivit en mycket populär psalm i Finland.

Fragment

Flera andra verk bland dessa inspelningar har bevarats i ofullständigt skick och har krävt vissa kompletteringar för att kunna uppföras. 1897–98 arbetade Sibelius på arrangemangen till två ”neapolitanska folkvisor”. Av dessa finns enbart körstämmorna bevarade. *Oje Carulì (Åh Carolina)* är en neapolitansk sång komponerad av Mario Costa (1858–1933). På denna inspelning har Sibelius körsats kombinerats med solostämman och pianoackompanjemanget från en utgåva tryckt 1885. Den neapolitanska bearbetningen av *Trippole Trappole* är gjord av Guglielmo Luigi Cottrau (1797–1847), men sången är i själva verket av spanskt ursprung. Piano-stämman som används här har lånats från en duettversion av sången som gavs ut under 1860-talet.

De två källmanuskripten för *Listen to the Water Mill (Lyss till vattenkvarnen)* har daterats till 1905–06, och den engelska texten tyder på att Sibelius skissade på sången vid tiden för sitt första besök i England. Melodilinjen är fullständig, men troligtvis slutfördes aldrig en komplett harmonisering. För detta framförande har material från båda manuskripten kombinerats.

© Andrew Barnett 2010

Ylioppilaskunnan Laulajat (YL), som grundades 1883 vid Helsingfors universitet, är Finlands äldsta finskspråkiga kör. Körens kulturella verksamhet, långa konserthistoria, talrika utlandsturnéer och kritikerrosade skivinspelningar har gett den en ställning som en av världens mest betydande mansköror. Många av Sibelius mest berömda manskörsverk beställdes och uruppfördes av YL, och kören är även känd som en pionjär inom nutida musik. Förutom en omfattande *a cappella*-reper-toar framför YL manskörsverk med ackompanjemang tillsammans med världens främsta orkestrar och dirigenter. **Matti Hyökki** dirigerade kören från 1980 till 2010.

Han började sina musikstudier vid Sibelius-Akademien, där han 2007 utnämndes till professor. Hyökki har under en lång tid innehaft en central roll inom finsk körmusik, och är efterfrågad som jurymedlem vid internationella körtävlingar.

Orphei Drängar, OD, består av närmare 80 sångare mellan 20 och 55 år. Alltsedan grundandet i Uppsala 1853 har OD strävat efter att hitta och utveckla nya vägar för manskören som musikalisk uttrycksform. Under vardera flera decennier har några av Sveriges främsta dirigenter – Hugo Alfvén, Eric Ericson och, från 1985 till 2008, Robert Sund – verkat i Orphei Drängar. Sedan 2008 är Cecilia Rydinger Alin körens konstnärliga ledare. Kören gör årligen ett tjugotal framträdanden i Sverige och utomlands. H.M. Konung Carl XVI Gustaf är Orphei Drängars ständige beskyddare. **Robert Sund** utbildades vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och har under en framstående karriär gästdirigerat ett stort antal betydande körer världen över. 1993 utsågs han till Årets Körledare i Sverige, och 2004 erhöll han HM Konungens medalj av 8:e storleken.

Akademiska Sångföreningen (Akademen), Finlands äldsta kör, grundades år 1838 av Fredrik Pacius (dirigent 1838–1846) och är en musikkorporation under Helsingfors universitets studentkår. Körens 172-åriga historia har präglats av flera betydande händelser, såsom uruppförandet av Finlands nationalsång, *Vårt land*, på Floradagen 1848. Idag består Akademen av ca 60 sångare. Förutom att konserter regelbundet i hemlandet strävar kören efter att hålla fanan högt också utomlands och har bland annat besökt USA och Kanada. **Henrik Wikström** har studerat kördirigering för Pär Fridberg, Håkan Sund och Dan-Olof Stenlund. Han blev körmedlem i Akademen 1986 och var körens pianist och vicedirigent under flera år. Under åren 1997–2008 var han körens dirigent, och ledde dess 160- och 170-årsjubileum samt jubileumsframförandet av nationalsången *Vårt land* år 1998.

Jubilatekören består av ett 40-tal medlemmar och grundades år 1967 av Astrid Riska. Körens repertoar omfattar musik från gregoriansk till samtida verk, med finländsk musik som ett viktigt inslag. Jubilate har turnerat i många europeiska länder samt i Israel, Japan och USA. 1990 vann kören första pris i kammarkörklassen i EBU-tävlingen "Let the Peoples Sing" år 1990 och följde 1998 upp detta med första pris i den internationella körtävlingen "Guido de Arezzo" i Italien. **Astrid Riska** (1932–2010) studerade vid Sibelius-Akademien där hon avlade sånglärar- och kantororganistexamen. 1963 erhöll hon även diplom i orgelspel och fortsatte sina orgelstudier i Paris. Riska hade ett särskilt intresse för barnkörer och röstträning. Under 25 år var hon medlem av Finska Radions kammarkör och fungerade även en tid som dess dirigent.

Dominante är en blandad kör som grundades 1975 och vars medlemmar till stor del rekryteras från Tekniska Högskolan i Helsingfors. Kören har vunnit internationell ryktbarhet såsom en ungdomlig och dynamisk grupp med en omvittnad djärvhet och mångkunnighet. Dominante medverkar regelbundet vid framföranden av stora körverk med orkester och har även samarbetat med Finlands nationalopera och Helsingfors stadsteater. Konsertturnéer har tagit kören till många delar av världen. Sedan 1981 har **Seppo Murto** varit konstnärlig ledare för Dominante. Murto studerade vid Sibelius-Akademien där han erhöll diplom i orgelspel och kördirigering. Vid sidan om att dirigera många av Finlands ledande körer och orkestrar har han varit ordförande i Finlands Körledarförening (1989–96) och konstnärlig ledare för Esbo körfestival (1992–2004). Seppo Murto har varit kantor och organist vid Helsingfors domkyrka sedan 1985. Han undervisar även i kördirigering och orgel, och har erhållit ett antal priser och utmärkelser.

Florakören grundades 1944 vid Åbo Akademi och har idag ca 60 aktiva sångare. Kören har en mångsidig och varierande repertoar som omfattar allt från folkmusik

och jazz till sakral musik och stora klassiska verk för kör och orkester. Kören har givit konserter i hela Norden, flera europeiska länder samt i Nordamerika, och har med framgång deltagit i internationella körtävlingar. Florakörens ordinarie dirigent sedan 1991 är **Ulf Långbacka**, lektor i musik vid Åbo Akademi. Långbacka dirigerar även andra framgångsrika körer och har komponerat ett brett spektrum av körmusik.

Sopranen **Helena Juntunen** studerade vid Uleåborgs konservatorium och Sibelius-Akademien, där hon 2002 erhöll diplom i sång. Hon har även studerat för Elisabeth Schwarzkopf, Hartmut Höll, Mitsuko Shirai och Ilmo Ranta. Juntunen har haft framgångar vid prestigefyllda tävlingar såsom BBC Cardiff Singer of the World Competition där hon 2007 representerade Finland. Sedan 1999 har hon regelbundet gästtat Finlands Nationalopera, och har dessutom etablerat sig som ofta sedd gäst på operascener och festivaler över hela världen.

Johanna Rusanen, sopran, studerade vid Sibelius-Akademien, och fortsatte sina studier i Berlin och Wien. Inom opera har hon uppträtt på operafestivalen i Savonlinna, Finlands Nationalopera och Deutsche Oper Berlin. Bland roller hon har på sin repertoar återfinns Mimì (*La Bohème*), Tatjana (*Eugen Onegin*), Marie (*Wozzeck*) och Amelia (*Maskeradbalen*). Hon framträder även som solist med orkester och med romansafnär, både i och utanför Finland. 2001 utsågs Johanna Rusanen till mottagare av Karita Mattila-priset.

Mezzosopranen **Monica Groop** har under sin mångsidiga karriär kombinerat barockmusik, klassiska verk och musik av moderna mästare. Hon har sjungit med många av världens främsta operakompanier och orkestrar, under ledning av dirigenter som Sir Roger Norrington, Neeme Järvi, Esa-Pekka Salonen, Seiji Ozawa och Sir Georg Solti. Som framstående romansångerska har Monica Groop givit

solokonsserter i de viktigaste konsertsalarna, och framträder regelbundet med pianister som András Schiff, Rudolf Jansen, Roger Vignoles och Ilmo Ranta.

Mika Pohjonen, tenor, fick sin musikaliska utbildning i Lahti, varpå han blev medlem av operakören på Finska Nationaloperan. 2003 avancerade han till solist på Nationaloperan och har sedan dess sjungit tenorpartierna i bland annat *Turandot*, *Madame Butterfly* och *Rosenkavaljeren*. Han har även gästspelat på scener såsom Volksoper i Wien. Mika Pohjonen förekommer också flitigt på många europeiska konserthusscener och har bland annat medverkat i Verdis och Mozarts rekvier och Mahlers *Das Lied von der Erde*.

Jorma Hynninen, baryton, studerade vid Sibelius-Akademien samt för Luigi Ricci och Kurt Overhoff. Han gjorde sin första offentliga konsert 1970, samma år som han debuterade på Finlands Nationalopera, vars fasta ensemble han fortfarande tillhör. Han har även varit verksam som konstnärlig ledare för Nationaloperan, liksom för operafestivalen i Savonlinna. Hynninen har sjungit på scener såsom Metropolitan, Wienoperan, La Scala och Bayerische Staatsoper och har även uppträtt som konsertsångare med många av världens främsta dirigenter och orkestrar.

Folke Gräsbeck studerade för Tarmo Huovinen vid Åbo musikinstitut och vann 1973 första pris i Maj Lind-tävlingen. Han fortsatte sina studier för Maria Curcio-Diamand i London, samt för Erik T. Tawaststjerna vid Sibelius-Akademien. Sedan 1985 har Gräsbeck själv undervisat vid Sibelius-Akademien, där han 2008 även erhöll doktors grad. Han har varit konstnärlig ledare av den årligen återkommande festivalen Sibelius i Korpo sedan 2002. Som solist, kammarmusiker och ackompanjör har han uppträtt över hela världen, och gjort talrika inspelningar. Folke Gräsbeck är en av de centrala tolkarna i BIS' kompletta Sibeliusutgåva.

Ilmo Ranta studerade för Liisa Pohjola vid Sibelius-Akademien och fortsatte sedan studierna i München för Klaus Schilde. Han har uppträtt som solist med Finlands främsta orkestrar och vunnit ett rykte som kammarmusiker och romanspianist både i sitt hemland och utomlands. Bland sångare som han har arbetat med regelbundet återfinns Karita Mattila, Monica Groop och Jorma Hynninen. Ilmo Rantas starka intresse för den nya musiken har lett till uruppföranden av ett antal verk. Han undervisar dessutom i kammarmusik och piano vid Sibelius-Akademien.

Dominante Choir

Als Sibelius in den 1880er Jahren studierte, war Chormusik eine ausgesprochen aufstrebende Gattung. Seit der Gründung des Akademiska Sångföreningen (Akademischer Männerchor Helsinki) durch Fredrik Pacius 1838 hatten sich Chorwerke von Komponisten wie Pacius selber, F.A. Ehrström und Gabriel Linsén (von dem der „Klassiker“ *Kesäpäivä Kangasalla* [Sommertag in Kangasala] stammt) im ganzen Land verbreitet; die Gründung des YL Männerchors an der Universität Helsinki im Jahr 1883 stellte einen weiteren bedeutenden Meilenstein dar. Darüber hinaus profitierte die Chormusik – nicht zuletzt diejenige von Sibelius – von der Pionierarbeit so engagierter Dirigenten wie Heikki Klemetti (1876–1953).

Mit der Zeit aber bildete sich eine deutliche Trennung zwischen finnisch- und schwedischsprachigen Komponisten heraus. Nach dem Vorbild seines Lehrers Martin Wegelius vertonte Sibelius anfangs schwedische Texte, wandte sich daneben aber zusehends auch finnischen Texten zu, insbesondere dem Nationalepos *Kalevala* und dessen lyrischem Pendant, dem *Kanteletar*. Sibelius' Sololieder haben meist schwedische Texte, doch seine Chormusik verteilt sich weit gleichmäßiger auf schwedische und auf finnische Vorlagen. „Er war“, so der Komponist und Übersetzer Jaakko Mäntyjärvi, „außerdem der erste, der finnische Texte gemäß ihrem eigenen Sprachrhythmus vertonte, anstatt ihnen allgemeine musikalische Formtypen der mitteleuropäischen Romantik aufzuzwingen“. Sibelius komponierte während seiner gesamten Schaffenszeit Werke für Chor *a cappella* oder mit Klavierbegleitung. Auch wenn den meisten davon aufgrund sprachlicher Hürden die Aufnahme in das internationale Standardrepertoire verwehrt blieb, bekunden sie ein gleichbleibend hohes Maß an Kunstfertigkeit; Sibelius' charakteristische Ausdrucksweise hebt sie von den Chorwerken anderer finnischer Komponisten der Romantik wie Kuula, Madetoja und Palmgren ab.

Frühe Chorlieder

Seine ersten Chorwerke komponierte Sibelius 1888 für gemischten Chor und auf schwedische Texte. *Ensam i dunkla skogarnas famn* (Allein in den Armen der dunklen Wälder) auf Worte von Emil von Qvanten handelt von einem einsamen Wanderer in einem nächtlichen Wald: ein Thema ganz nach (schon des jungen) Sibelius' Geschmack. Emphatisch punktierte Rhythmen kennzeichnen die drei J.L. Runeberg-Vertonungen: *När sig våren åter föder* (Wenn der Frühling wieder erwacht), *Tanke, se, hur fågeln svingar* (Gedanke, sieh wie der Vogel sich schwingt) und *Hur blekt är allt* (Wie bleich ist alles). Zu dem letzten dieser Texte mag Sibelius sich durch Runebergs atmosphärische Schilderung eines Herbstabends hingezogen gefühlt haben. Die Worte von *Upp genom luften* (Hinauf durch die Luft) für gemischten Chor mit Klavier stammen aus dem Märchenspiel *Lycksalighetens ö* (Die Insel der Glückseligkeit; 1824) von Per Atterbom. Wenngleich eine dortige Aufführung nicht belegt ist, könnte das Stück für die Verwendung im Musikinstitut Helsinki gedacht gewesen sein. Aus derselben Zeit stammt das Arrangement einiger Verse aus der umfangreichen Ballade *Ack, hör du fröken Gyllenborg* (Ach! Hörst du, Fräulein Gyllenborg) aus Pernaja, die kurz zuvor in einer Volksliedsammlung der Studentenverbindung Nyländska Afdelningen (der auch Sibelius angehörte) veröffentlicht worden war.

Vi kysser du fader min fästmö här? (Warum küsst du, Vater, meine Verlobte?), die Vertonung eines von Runeberg bearbeiteten griechischen Volkslieds für Frauenchor und Klavier, ist 1889/90 vermutlich auf Veranlassung von Wegelius entstanden, der Sibelius um ein Vokalwerk für das Musikinstitut gebeten hatte. Nach einer kühnen Eröffnungsfigur im Klavier durchmisst das Werk eine stilistische Region, die an jene des *Klavierquintetts g-moll* erinnert.

Größtenteils Finnisch ...

Die *Sechs Lieder für Männerchor* op. 18 wurden in der Hochphase von Symbolismus und Nationalromantik in Sibelius Schaffen komponiert, und sie enthält einige seiner bedeutendsten Werke dieser Gattung. Zwei davon sind Vertonungen von *Kalevala*-Texten: **Venematka** (*Kahnfahrt*; 1893, ein Jahr nach seinem Durchbruch mit *Kullervo* komponiert) und **Terve kuu** (*Gruß an den Mond*; 1901) mit seiner außergewöhnlichen, einem bestimmten Sänger auf den Leib geschriebenen Bass-Partie. **Saarella palaa** (*Auf der Insel brennt ein Feuer*; 1895) und **Sortunut ääni** (*Gebrochene Stimme*; 1898/99) greifen Texte aus dem *Kanteletar* auf. *Sortunut ääni* erzählt von einer kraftvollen Stimme, die der Kummer zum Verstummen bringt, was gewiss als Anspielung auf die Unterdrückung der finnischen Redefreiheit unter der russischen Herrschaft zu verstehen ist. Die übrigen beiden Lieder vertonen Texte von Aleksis Kivi: **Metsämiehen laulu** (*Gesang des Jägers*; 1899) ist von robustem, geradlinigem Charakter, während das anrührende **Sydämeni laulu** (*Lied meines Herzens*; 1898) ein Wiegenlied für ein totes Kind ist; sein Text ist *Seitsemän veljestä* (*Sieben Brüder*) entnommen, dem ersten finnischsprachigen Roman überhaupt. Sibelius bearbeitete vier dieser Lieder alternativ für gemischten Chor. Die beiden Fassungen von *Sortunut ääni* stammen aus derselben Zeit, während die Bearbeitungen von *Venematka*, *Saarella palaa* und *Sydämeni laulu* einige Jahre nach den Originalen entstanden sind.

Die Skizzen zu dem unvollendeten Männerchorlied **Heitä, koski, kuohuminen** (*Stau', o Sturz, dein Überschaäumen*) befinden sich auf demselben Manuskriptblatt wie ein Entwurf für *Venematka*; da beide Texte demselben Abschnitt des *Kalevala* entnommen sind, darf man wohl annehmen, dass die Lieder als Paar gedacht waren. Das Hauptthema basiert auf dem langsamen Satz der *Klaviersonate F-Dur* desselben Jahres. Nach Sibelius' Tod stellte der Komponist Erik Bergman das Lied in Zusammenarbeit mit Erik Tawaststjerna und Sibelius' Schwiegersohn Jussi Jalas fertig.

Als Sibelius 1893, wenige Monate nach *Venematka*, seinen *Työkansan marssi* (*Marsch der Arbeiter*) für die finnische Arbeiterbewegung komponierte, war diese noch nicht die radikale sozialistische Organisation, die sie später werden sollte. Das Stück entstand während eines Kuopio-Besuchs, wo der Komponist mit J. H. Erkko, dem Librettisten seines späterhin verworfenen Opernprojekts *Veneen luominen* (*Der Bootsbau*) und Autor des Marschtextes, zusammenkam.

Eines von Sibelius' bekanntesten Chorwerken, *Rakastava* (*Der Liebende*), war Beitrag zu einem Wettbewerb, den der YL Männerchor 1894 veranstaltete; es gewann den 2. Preis. Das technisch sehr anspruchsvolle Werk nach einem Text aus dem *Kanteletar* hat drei Hauptteile; der lange Schlussteil selber hat zwei Teile, deren letzter zusätzlich zum Männerchor einen Solo-Tenor vorsieht. Die Gesamtform wechselt zwischen relativ energischen, vorwiegend homophonen Passagen und atmosphärischen Abschnitten, die hinsichtlich Rhythmus und Satztechnik freier sind. Der zweite Teil, *Eilaa, eilaa*, enthält Elemente, die in der finnischen Chormusik der 1890er Jahre unerhört waren: falsettierende Tenöre, unablässige Vokalisieren auf den Silben „ei-laa“ und eine Vortragsweise, die dem Sprechgesang nahe steht. Das Wort „eilaa“ kehrt, langsamer und elegischer, als Begleitung des Tenorsolos im Schlussteil wieder. Vier Jahre später arrangierte Sibelius *Rakastava* für gemischten Chor mit nunmehr zwei Solisten; 1911/12 arbeitete er es zu einer Suite für Streichorchester um.

Aus derselben Zeit stammt das ebenfalls auf einem *Kanteletar*-Text basierende *Soitapas soorea neito* (*Spiele, schmuckes Mädchen*). Es gibt deutliche Ähnlichkeiten zwischen den Tenorsoli hier und in *Rakastava*, und auch hier wird das Wort „eilaa“ als koloristisches Element genutzt. Anders als die Erstfassung von *Rakastava* aber ist dieses kurze Stück für gemischten Chor gesetzt.

Laulun mahti (*Die Kraft des Singens*, 1895) ist die Bearbeitung einer Ballade des lettischen Dirigenten, Schriftstellers und Komponisten Jāzeps Vītols. 1891 hatte Vītols einen Text von „Auseklis“ (Mikus Krogzemis) – *Beverinas dziedonis* –

für gemischten Chor und Orchester vertont, und dies bildete die Grundlage für Sibelius' Bearbeitung. Der Text schildert einen Streit der Letten mit ihren neidischen estnischen Nachbarn, der von einem „alten, grauhaarigen Mann mit einer Kantele“ beschwichtigt wird. Deutlich ähnelt diese Gestalt dem Väinämöinen des *Kalevala*, und auch die Ähnlichkeit mit dem Verhältnis der Finnen zu den Russen wird nicht unvermerkt geblieben sein.

Kuutamolla (*Im Mondschein*) ist eine romantische Serenade für Männerchor in entspanntem 9/4-Takt, die 1898 auf Geheiß eines Schulfreunds von Sibelius, des Fotografen Into Inha, komponiert wurde. Inha warb damals um eine Dame namens Aino Krohn (Pseudonym: „Aino Suonio“), die das hier vertonte Gedicht verfasst hatte.

1898 trug Sibelius einige neue Stücke und Bearbeitungen für gemischten Chor zu einem Sammelband mit dem Titel *Sävelistö* bei. Hierzu zählte ***Aamusumussa*** (*Im Morgennebel*), die Vertonung eines Gedichts von J.H. Erkkö, dessen deutlich patriotische Botschaft von ruhig-liebenswertem Volksliedton eingehüllt wird. Derartige verborgene Aussagen gibt es in dem lebhaften ***Min rastas raataa*** (*Fleißig wie eine Drossel*) mit seinen dem *Kanteletar* entnommenen Stabreimen nicht. Darüber hinaus enthält der *Sävelistö*-Band *Sortunut ääni*, *Rakastava* und *Saarella palaa* in Fassungen für gemischten Chor.

Im Sommer 1902 besuchte Sibelius seinen Schulfreund Walter von Konow in Sääksmäki. Auch ihr einstiger Lehrer Eino Levón verbrachte seinen Urlaub in dieser Gegend; einmal trugen Levóns drei Töchter Sibelius ein finnisches Volkslied vor. Als Dank vertonte der Komponist ein Gedicht von Konows, ***Kotikaipaus*** (*Heimweh*), für Frauenstimmen. Neun Jahre später verwendete er einen weiteren Text seines Freundes: Zum 50. Jubiläum einer Mädchenschule (Heurlinska skolan) in Turku, an der von Konow Geschichte unterrichtete, entstand die bedeutend betitelte, musikalisch aber anspruchslose ***Kantate*** (*Härliga gåvor*).

Veljeni vierailla mailla (*Meine Brüder in fremdem Lande*; 1904) für Männer-

chor auf einen Text von Juhani Aho beschäftigt sich mit dem Umstand, dass eine wachsende Zahl von Finnen es vorzog auszuwandern, statt grassierende Arbeitslosigkeit und die Demütigung russischer Herrschaft zu erdulden. Das weiträumige Lied besteht aus drei Teilen in unterschiedlichen Tonarten, die von einem emphatischen Abwärtsmotiv an ihren jeweiligen Enden vereinigt werden.

Kansakoululaisten marssi (*Marsch für die Schüler der Volksschule*) entstand im Herbst 1910 zum 100. Geburtstag von Uno Cygnæus, dem „Begründer des finnischen Volksschulwesens“, der, wie Sibelius, aus Hämeenlinna stammte. Vom Verfasser des Textes ist lediglich das Pseudonym „Onnen Pekka“ bekannt.

Uusmaalaisten laulu (*Lied der Bewohner von Uusimaa*) heißt ein 1912 komponierter Marsch für Sibelius' Studentenverbindung in der Provinz Uusimaa. Die Verbindung hatte den Text durch einen Wettbewerb ermittelt, den der Gesangslehrer Kaarlo Terhi gewann. In seinem Tagebuch beklagte sich Sibelius, dass Terhi „aus der Unterschicht kommt und riecht. Wie schwer fällt es, mit solchen Leuten zusammen zu sein!“. Das originale Lied entstand für gemischten Chor, wurde aber alsbald für Männerchor arrangiert.

Anfang 1913 fertigte Sibelius auf Anfrage der Sängerin und Gesangslehrerin Anna Sarlin, einer einflussreichen Gestalt in der musikpädagogischen Szene Finnlands, vier Arrangements eigener Werke für Frauen- oder Kinderchor an. Mit Ausnahme von ***Aamusumussa*** handelt es sich durchweg um Teile aus Werken für Chor und Orchester. ***Nejden andas*** (*Die Landschaft atmet*) entstammt dem patriotischen *Islossningen i Uleå älv* (*Eisgang auf dem Fluss Uleå*, 1899); das unveröffentlichte Arrangement ist in zwei Fassungen mit alternativen Schlüssen überliefert. Aus der *Promotionskantate* des Jahres 1897, der er bereits eine Liedauswahl entnommen hatte (op. 23, s.u.), stammt *Soi kiitokseksi Luojan* (*Wir danken dir und singen*), das heutzutage – wie auch auf dieser CD – oft auf den Text ***Soi kunniaksi Luojan*** (*Wir preisen dich und singen*) gesungen wird. Der Ursprung von ***Terve Ruhtinatar*** (*Heil dir, Fürstin!*) ist die *Krönungskantate* aus dem Jahr 1896, eine etwas verspätete

Würdigung der Krönung Zar Nikolaus II. Es war nicht das erste Mal, dass Sibelius seinen Kantaten *a cappella*-Lieder entnahm: Vor den Liedern op. 23 hatte er bereits den majestätischen Schluss des zweiten Satzes seiner ersten großen Kantate (für die Promotionsfeiern 1894) in einen **Juhlarssi** (*Festmarsch*) für gemischten Chor umgearbeitet.

1918 bat Ilmari Vainio, ein Mitglied einer Pfadfinderguppe in Helsinki, einen Text von Jalmari Finne zu vertonen, und das Ergebnis war der **Partiolaisten marssi** (*Pfadfindermarsch*) für gemischten Chor mit Klavier- oder Orchesterbegleitung. Für diesen Zweck griff Sibelius auf einen kurzen Marsch zurück, den er zwanzig Jahre zuvor für Blechbläser und Schlagwerk skizziert hatte. Anfang der 1950er Jahre wurde das mit englischem Text von Gavin Ewart versehene Stück als ein offizielles Lied der „World Association of Girl Guides and Girl Scouts“ angenommen.

Auf Anfrage seines Schulfreunds, des Architekten und Chorleiters Allan Schulman, schrieb Sibelius 1920 den **Viipurin Laulu-Veikkojen (W.S.B:n) kunniamarssi** (*Ehrenmarsch für Viipurin Laulu-Veikot [Wiborgs Sångar Bröder]*). Schulman selber hatte für seinen Chor ein Lied auf einen Text des ortsansässigen Gastwirts Eero Eerola komponiert, und auf diesem Text basierte der „Ehrenmarsch“. 1929 legte Sibelius eine gänzlich neue Fassung des Marsches mit demselben Text vor.

Koulutie (*Der Schulweg*) für gemischten Chor verwendet einen Text von V. A. Koskenniemi; das bezaubernde, naive Stück in leichtgängigem 6/8-Takt wurde 1924 für einen Jahrband zum 50. Jubiläum des Schulwesens in Oulu komponiert (aber letztlich nicht darin aufgenommen).

1925 komponierte Sibelius zwei ironische Lieder als Geburtstagsgeschenk für Eduard Polón, einen bekannten Geschäftsmann. Die Texte dieser Lieder – **Humoreski** (*Humoreske*) und **Ne pitkän matkan kulkijat** (*Die Wanderer auf dem langen Weg*) – hat Larin Kyösti verfasst, und beide bieten ein idealisiertes Bild vom Leben eines Wanderers. In der *Humoreske* nimmt er die Prüfungen des Lebens auf die

leichte Schulter, während die Wanderer in *Ne pitkän matkan kulkiijat* ziellos kommen und gehen – und auf Gott vertrauen, er werde für die nötige leibliche und geistige Nahrung sorgen.

Der Opernsänger Wäinö Sola schrieb die Worte zu *Siltavahti* (*Der Brückenwächter*), einen ergreifenden Marsch für Männerchor *a cappella* (oder alternativ für Solostimme und Klavier), der 1928 für New Yorkin Laulumiehet entstand, einen finnischen Männerchor in New York. Sola gab im Oktober 1928 in New York die Premiere der Solofassung.

Am 7. Juli 1930 kamen mehr als 12.000 Menschen in Helsinki zusammen, um ihre Unterstützung für die „Lapua-Bewegung“ zu bekunden, eine antikommunistische Gruppe, die im Vorjahr gegründet worden war und anfangs breite Unterstützung unter finnischen Intellektuellen erhielt; später entwickelte sie sich zu einer faschistischen Gruppierung und wurde verboten. Sibelius wurde um ein Lied für die Anhänger der Bewegung gebeten, dessen Text eigens von Aleksi Nurminen geschrieben worden war. Das schwungvolle Strophenlied für Männerchor (unisono) und Klavier trägt den Titel *Karjalan osa* (*Kareliens Schicksal*).

Größtenteils Schwedisch ...

Einige Monate nach Fertigstellung seiner Vierten Symphonie im Jahr 1911 komponierte Sibelius *Män från slätten och havet* (*Volk vom Land und vom Meere*) für gemischten Chor auf Worte von Ernst V. Knape. Das Werk wurde für ein Festival in Auftrag gegeben, das im folgenden Juni in Vasa stattfand, wo diese friedvolle Tondichtung für Gesang von einem Chor von gargantuesken Ausmaßen umgesetzt wurde: rund 1.300 Sängerinnen und Sänger waren beteiligt. *Män från slätten och havet* ist eines von Sibelius' eindringlichsten und tiefempfundensten Chorwerken, aber aufgrund einer der vielen Seltsamkeiten in Sibelius' Werkverzeichnis steht es in Opus 65 neben der schlichten Transkription der *Glockenmelodie in der Kirche zu Kallio* (in Helsinki; 1912) für gemischten Chor. Der Chorleiter Heikki Klemetti

hatte die Melodie selber textiert und ein Arrangement angefertigt, aber Sibelius war mit dem Ergebnis unzufrieden und schrieb zu Klemettis finnischem Text ein eigenes Arrangement.

Die ersten vier Lieder der *Fünf Lieder für Männerchor* op. 84 gehören zu Sibelius' avanciertesten und technisch schwierigsten Chorwerken; komponiert wurden sie für den schwedischsprachigen Männerchor Muntra Musikanter. Das erste ist *Herr Lager och Skön fager* (*Herr Lager und die Schöne*; 1914), ein fünfstimmiges Lied im Charakter einer Humoreske. Der Text stammt von Gustaf Fröding, der sein Gedicht „ein kleines Lied darüber, wie die Liebe kommt und geht“, nannte. *På berget* (*Auf dem Berge*) vertont einen etwas blumigen Text von Bertel Gripenberg; es steht im ungewöhnlichen 7/4-Takt und wurde, wie die beiden nächsten Lieder, 1915 komponiert. Die Fröding-Vertonung *Ett drömmackord* (*Ein Traumackord*) ist geprägt von einem verhaltenen, oft stillen und chromatischen Tonsatz. Ähnlich chromatisch ist eine weitere Gripenberg-Vertonung, *Evige Eros* (*Ewiger Eros*), in der ein Solo-Bariton zu expressivem Einsatz kommt.

Das fünfte und letzte Lied der Sammlung op. 84 ist das 1917 für die Akademiska Sångföreningen komponierte *Till havs* (*Auf dem Meer*). Obschon es sich augenscheinlich um ein Seelied handelt, ist Jonatan Reuters Gedicht in Wirklichkeit ein Kampfaufruf, den Sibelius als energiegeladenes Strophenlied mit Marschcharakter vertont hat. Nachdem er einen Entwurf des Stücks fertiggestellt hatte (er findet sich unter den Zusatz-Tracks dieser CD-Box), nahm Sibelius für die Drucklegung einige kleinere Änderungen vor, um die rhythmische Qualität der Musik noch stärker zu betonen.

Zur selben Zeit entstand im Auftrag der Svenska Folkskolans Vänner (Freunde der schwedischen Volksschule) eine andere Reuter-Vertonung: *Drömmarna* (*Die Träume*). Die sanft fließende Musik symbolisiert die im Text erwähnten Generationen, die „wie schillernde Wasserläufe dahingleiten“; das Menschenleben ist vergänglich, die Träume aber bleiben zu allen Zeiten bestehen.

In den Monaten vor der Unabhängigkeitserklärung (Dezember 1917) war das Leben in Finnland äußerst schwierig. Russische Soldaten und Seeleute in Helsinki waren in rebellischer Stimmung; Unruhen und Streiks waren an der Tagesordnung; selbst in Järvenpää war der Alltag ein Kampf, und Lebensmittel waren knapp. Für Sibelius war es mithin eine höchst angenehme Überraschung, als ihm der Architekt und Amateursänger Torkel Nordman aus Pori Mitte Mai eine Lammkeule übersandte. Im Schwedischen wird die Lammkeule auch „fårfiol“ – „Lamm-Fiedel“ – genannt, und der einfallsreiche Nordman hatte sie genau so gekennzeichnet, in einen Geigenkasten gelegt und zurecht vermutet, dass niemand sich darüber wundern würde, wenn Sibelius eine Violine erhielt. Sibelius bedankte sich, indem er Nordman ein neu komponiertes Lied, *Fridolins dårskap* (*Fridolins Torheit*), zusandte, eine herrlich honigsüße Strophenvertonung eines humoristisch-nostalgischen Gedichts von Karlfeldt, in dem einer solchen Lammkeule Erwähnung getan wird. Im Folgejahr verdiente sich Nordman durch die Übersendung einiger Neunaugen ein weiteres Lied: das humorvolle und tatendurstige *Jone havsfård* (*Jonas Seefahrt*), eine moderne Adaption der biblischen Erzählung von Jona und dem Wal (die Sibelius in einer halben Stunde niedergeschrieben haben will).

1922 komponierte Sibelius auf Anfrage des Männerchors Musices Amantes aus Turku ein „Männerstimmen-Quartett im guten, alten Stil“ (Tagebuch, 22. Januar). Es handelt sich um eine kunstvolle Vertonung von Runebergs *Likhet* (*Gleichheit*), einem Gedicht, das er bereits 1890 in einem (musikalisch unabhängigen) Solo-Lied verwendet hatte.

Zwei kurze, funktionale Chorstücke auf Texte von Nino (nicht etwa Johan Ludvig) Runeberg datieren aus dem Jahr 1925: Zum einen *Skolsång* (*Schullied*) für gemischten Chor, zum anderen *Skyddskårsmarsch* (*Marsch für das Schutzkorps*) für Männerchor und Klavier, das für eine patriotische Organisation, die eine bedeutende Rolle im Bürgerkrieg gespielt hatte, komponiert wurde.

1927 wurde das schwedischsprachige finnische Choralbuch überarbeitet, und

das damit beauftragte Komitee bat Sibelius, einen Beitrag zu dieser Neuausgabe beizusteuern. Das Resultat war *Den höga himlen* (*Der hohe Himmel*) für gemischten Chor nach der schwedischen Übersetzung Jacob Tegengrens eines finnischen Originals von Simo Korpela. Für Benefizkonzerte zugunsten der Schwedischen Kirche überarbeitete Sibelius das Werk 1945 für Männerchor und Orgel, benutzte dabei aber den finnischen Originaltext (*Suur' olet, Herra* [*Groß bist Du, Herr!*]).

Lateinische und englische Lieder

Bei seinem Berlin-Aufenthalt im Jahr 1898 vertonte Sibelius eine Gruppe von Schulliedern als Miniaturesuite mit dem Titel *Carminalia*. Die drei Lieder – *Ecce novum gaudium*, *Angelus emittitur* und *In stadio laboris* – waren unlängst von Elise Stenbäck, einer Freundin der Familie Sibelius, in Lovisa wiederentdeckt und dem Komponisten vor seiner Abfahrt vorgesungen worden; allem Anschein nach wussten weder Stenbäck noch Sibelius, dass sie zu einer damals fast vergessenen, aber späterhin berühmten Sammlung spätmittelalterlicher Schullieder mit dem Titel *Pia Cantiones* (Greifswald, 1582) gehörten. Sibelius legte drei verschiedene Bearbeitungen vor: eine für dreistimmigen Chor *a cappella*, eine für Frauenchor und Orgel/Harmonium und eine für Frauenchor und Klavier.

1913 bat Horatio Parker, Komponist und Professor an der Yale University, eine Reihe berühmter Komponisten, sich an einer Serie von Liedbüchern mit dem Titel *The Progressive Music Series* zu beteiligen, und Sibelius willigte ein, *Three Songs for American Schools* beizusteuern. Parker besorgte die Textauswahl; eigenartigerweise befindet sich kein amerikanischer Autor darunter. Jede Vertonung sieht eine andere Besetzung vor: *Autumn Song* (*Herbstlied*) auf Worte des englischen Geistlichen und Historikers Richard Watson Dixon ist für Sopran, Alt und Klavier gesetzt; die süßen Harmonien und der leichtfüßige 6/8-Takt lassen an Sibelius' kleine Instrumentalstücke aus den 1880er Jahren denken. *The Sun upon the Lake is Low* (*Tief steht die Sonne über dem See*) ist eine schnörkellose Vertonung von Worten

des schottischen Romanciers und Dichters Sir Walter Scott für gemischten Chor *a cappella*, während das abschließende *A Cavalry Catch (Ein Kavallerielied)* eine Art Marsch für Männerstimmen unisono und Klavier ist. Der Dichter – William Sharp, wieder ein Schotte – schrieb das Gedicht unter seinem üblichen Pseudonym Fiona Macleod.

Weihnachtslieder

Sibelius' Opus 1 besteht aus fünf strophischen Weihnachtslieder für Stimme und Klavier, doch die Opuszahl steht in keinem Zusammenhang mit den Entstehungsdaten. Das bei weitem bekannteste Lied dieser Sammlung ist die Nr. 4, *Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt (Weihnachtsweise)*, auf Worte von Zachris Topelius, das eines der beliebtesten finnischen Weihnachtslieder geworden ist; es nimmt daher nicht wunder, dass der Komponist eine Reihe von Chorfassungen angefertigt hat, wobei er manchmal die finnische Übersetzung des Textes (*En etsi valtaa, loistoa*) verwendet hat. Das letzte Lied, *On hanget korkeat, nietokset (Hoch sind die Schneewehen)*, hat ebenfalls dauerhafte Attraktivität bewiesen, und Sibelius hat das Lied ebenfalls für Chor bearbeitet. Es ist das einzige Lied aus Opus 1, das einen originalen finnischen Text (von Wilkku Joukahainen) aufweist.

Weniger bekannt ist die erst 1929 für den Lutherischen Evangeliumsverein Finnlands entstandene Vertonung von A.V. Jaakkolas *On lapsonen syntynt meille (Uns ist ein Kind geboren)* für gemischten Chor. Dadurch dass Sibelius den obwaltenden 3/4-Takt mit 2/4- und 4/4-Takten unterbricht, verleiht er den Satzenden eine überraschende rhythmische Mehrdeutigkeit.

Patriotische Werke

Am 15. Februar 1899 erließ Zar Nikolaus II. das „Februarmanifest“, das der finnischen Autonomie faktisch ein Ende bereitete. Über 500.000 Finnen unterzeichneten Protestpetitionen, die von Nikolaus II. freilich nicht beachtet wurden. Ob

Sibelius, ein herausragender Vertreter der finnischen Nationalbewegung, Cajanders *Isänmaalle* (An das Vaterland) als direkte Antwort auf das Manifest vertonte? Erstmals begegnet uns das Lied in einer Fassung für Männerchor, die aus dem besagten Jahr datiert. Diese Fassung ist rhythmisch vielgestaltiger als die späteren Bearbeitungen (1900 für gemischten Chor, 1908 erneut für Männerchor; die meist-aufgeführte Männerchor-Fassung allerdings ist eine um 1902 entstandene Bearbeitung von Selim Palmgren).

Auch *Athenarnes sang* (Gesang der Athener) bekundet mit seiner emphatischen, daktylischen Rhythmik und dem einfachen Chorsatz deutlichen Protest. Viktor Rydbergs Text (aus dem Gedicht *Dexippos*) versetzt uns in das Athen des Jahres 267 v. Chr.; aus finnischer Sicht bot die athenische Verherrlichung des Ehrentods in patriotischer Sache ein hohes Identifikationspotential. Binnen weniger Monate nach seiner Uraufführung – die 1899 im Rahmen desselben Konzerts stattfand wie die Uraufführung der *Ersten Symphonie* – wurde der ursprünglich für Knaben- und Männerstimmen, Holzbläser, Blechbläser, Schlagwerk und Kontrabass gesetzte *Gesang der Athener* vielerorts in verschiedensten Bearbeitungen aufgeführt. Von Sibelius selber stammen einige davon, u.a. die hier eingespielte Fassung für Knaben- und Männerstimmen mit Klavier und Harmonium sowie der unveröffentlichte Entwurf für Knaben- und Männerstimmen *a cappella*.

Har du mod? (Hast du Mut?) liegt ein schwedischer Text von J. J. Wecksell zugrunde. Sibelius vertonte diesen Text erstmals 1903/04 für Männerstimmen *a cappella*, komponierte dann aber eine ganz neue Fassung für Männerchor und Orchester, die 1904 in demselben Konzert wie die Originalfassung des *Violinkonzerts* die Uraufführung erlebte. Diese zweite Fassung durchlief im folgenden Jahrzehnt eine Reihe von Überarbeitungen, von denen einige auch in Fassungen mit Klavierbegleitung vorliegen.

Als Sibelius 1917 den *Jääkärien marssi* (Marsch der Finnischen Jäger) komponierte, war Finnland nur wenige Wochen davon entfernt, seine Unabhängigkeit

zu erklären – auch wenn es fast sogleich in einen Bürgerkrieg gestürzt werden sollte. Der Marsch – hier in seiner Originalgestalt für Männerchor und Klavier zu hören – ist ein Regimentslied für ein in Deutschland ausgebildetes Bataillon, das für die „Weißen“ (Konservativen) gegen die „Roten“ (Sozialisten) kämpfte; der Text stammt von einem Soldaten aus dem Regiment.

Finlandia, Teil einer Tableaumusik aus dem Jahr 1899, ist Sibelius' wohl berühmteste Komposition, und ihr Hymnen-Teil ist auch als Chorlied sehr populär. Der Komponist zögerte zuerst, ein Chorarrangement vorzulegen („es ist nicht fürs Singen gedacht, sondern vielmehr für Orchester komponiert. Aber wenn die Welt singen will, kann man nichts machen“), doch in hohem Alter fügte er sich ins Unvermeidliche. 1938 arrangierte er für einen Sammelband der finnischen Freimaurer eine Fassung für Männerchor mit einem Text von Wäinö Sola; wesentlich bekannter ist die Männerchor-Fassung auf Worte von V.A. Koskeniemi (1940), die außerdem in zwei Versionen für gemischten Chor (F-Dur und As-Dur; 1948) vorliegt.

Gedenk- und Ehrenlieder

Die *Hymne* (*Natus in curas*) für Männerchor auf einen lateinischen Text von Fridolf Gustafsson entstand 1896 anlässlich der Enthüllung eines Gedenksteins für Josef Pippingsköld, der als Professor für Geburtshilfe an der Universität Helsinki gewirkt hatte. Das Gedicht preist nicht nur das fleißige Schaffen des Menschen, sondern weist auch darauf hin, wie künftige Generationen seine Errungenschaften müßiggängerisch ausbeuten. Das Werk wurde 1898 für die Drucklegung leicht überarbeitet; beide Fassungen sind hier eingespielt.

Am 18. August 1905 starb der bedeutende Landschafts- und Porträtmaler Albert Edelfelt kurz nach seinem 51. Geburtstag. Er war mit Sibelius befreundet gewesen, dessen Verehrung für Runebergs Lyrik er teilte. Und Runebergs Lyrik auch war es, der sich Sibelius in einem kurzen Stück für gemischten Chor zuwandte, das bei

Edelfelts Begräbnis in der darauf folgenden Woche aufgeführt wurde: *Ej med klagan* (*Nicht sei Klage dir*). Diese CD-Box enthält außerdem eine frühe Fassung für Männerchor sowie eine zweite Aufnahme der Fassung für gemischten Chor mit einigen von Sibelius nach der Drucklegung notierten Änderungen; diese Änderungen finden sich auch in einem späteren Entwurf, in dem das musikalische Material auf ein Symphonieorchester (ohne Chor!) übertragen ist.

Zu den Opfern des Bürgerkriegs im nunmehr unabhängigen Finnland Anfang 1918 zählte ein bekannter Arzt aus Helsinki, Gösta Schybergson, der von den Roten Garden verschleppt und erschossen wurde. *Ute hörs stormen* (*Draußen hört man den Sturm*) und *Brusande rusar en våg* (*Brausend stürzt eine Welle*) vertonen Texte von Schybergson, zu dessen Gedenken sie im Auftrag seines Vaters komponiert wurden. Sibelius und seine Familie waren zu ihrer eigenen Sicherheit für einige Monate nach Helsinki übersiedelt; dies sind die ersten Stücke, die nach der Rückkehr nach Ainola komponiert wurden.

Anders als die anderen hier versammelten musikalischen Ehrenerweise, wurde *Till Thérèse Hahl* (*An Thérèse Hahl*) nicht nach dem Tod der Widmungsträgerin komponiert – Anlass war vielmehr die Feier ihres 60. Geburtstags am 25. Oktober 1902. Hahl war eine prägende Gestalt der finnischen Chormusik zur Jahrhundertwende und Mitherausgeberin der *Sävelistö*-Bände, in denen einige von Sibelius' *a cappella*-Werken veröffentlicht worden waren. Zu ihrem Geburtstag schrieb Sibelius ein Lied für gemischten Chor auf einen Text von Nils Wasastjerna. Vermutlich gefiel dem Dichter diese ausgewogene ebenmäßige, elegant fließende Komposition nicht sonderlich, denn schon wenig später machte Sibelius einen zweiten Versuch und vermerkte im Manuskript: „Mir gefiel die erste Vertonung von Wasast[jerna]s Lied besser. Aber ich wollte es überarbeiten. Vielleicht mag der Dichter dieses dann mehr.“

Transkriptionen von Werken mit Orchester

Etliche bedeutende Werke von Sibelius für Chor und Orchester liegen auch in eigenhändigen Transkriptionen für Chor und Klavier vor. Als Probenmaterial waren die Transkriptionen eindeutig zweckgebunden, doch ist ihr Klaviersatz substantiell genug, sie zu Konzertstücken eigenen Rechts zu machen.

Kullervo, komponiert 1891/92, markierte Sibelius' Durchbruch, wengleich er das Werk nach nur wenigen Aufführungen zurückzog; erst nach seinem Tod erklang es wieder in vollständiger Gestalt. Das fünfsätziges Werk, das auf der Geschichte eines tragischen Helden aus dem *Kalevala* basiert, verbindet die finnische Mythologie mit der großen symphonischen Tradition. Drei Sätze sind rein orchestral, während der dritte und der fünfte Satz einen Männerchor verlangen; der dritte sieht zudem zwei Solisten vor: diese beiden Sätze transkribierte Sibelius für Klavierbegleitung. Im gewaltigen dritten Satz fährt Kullervo mit seinem Schlitten heimwärts, nachdem er seine Steuern entrichtet hat. Er begegnet einer Reihe von Jungfern und lockt eine von ihnen in seinen Schlitten, wo er sie verführt. Erst nachher entdeckt er, dass es sich um seine seit langem vermisste Schwester handelt. Sie singt eine erregte Szene, in der sie von ihrem wechselhaften Leben berichtet, und der Satz endet mit einem ergreifenden Klagegesang des reuigen Kullervo. Im fünften Satz, den unerbittlicher Drang und imposante Steigerungen prägen, stößt Kullervo auf die Stelle, wo er seine Schwester schändete, und begeht Selbstmord. Die Klavierfassung entstand kurz vor der Fertigstellung der Orchesterfassung, was kleinere Unterschiede in den Chorpartien erklärt.

Im Frühjahr 1898 veranstaltete der Muntra Musikanter Chor einen Kompositionswettbewerb. Sibelius beteiligte sich mit der Runeberg-Vertonung **Sandels**. Das Gedicht basiert auf der wahren Geschichte General Johan Sandels', der während des Russisch-Finnischen Kriegs 1808/09 eine zahlenmäßig weit überlegene russische Armee in der Schlacht von Virta Bro besiegte. Das große Ausdrucksspektrum der Komposition reicht von anmutigen Melodien und eleganten Skalenfiguren bis

hin zu einer furiosen Kampfszene; auch aus dem Wettbewerb ging *Sandels* als Sieger hervor.

Reminiszenzen an die Klassik prägen das *Impromptu* für Frauenstimmen und Orchester op. 19, das Rydbergs *Livslust och livsleda* (*Lebenslust und Lebensüberdruss*) vertont und im März 1902 neben der *Zweiten Symphonie* uraufgeführt wurde; acht Jahre später wurde es beträchtlich überarbeitet (beide Fassungen liegen auch mit Klavierbegleitung vor; an seinen Verleger schrieb Sibelius 1910: „D[ieser]. Klavierauszug ist so eingerichtet dass man d[iesem]. benutzen kann bei Aufführungen wo Orchester fehlt“). Ein Großteil des Stücks hat den Charakter eines langsamen Walzers, obschon sich auch Ähnlichkeiten mit Tschaikowskys Ballettmusik finden.

Tulen syntty (*Der Ursprung des Feuers*) wurde 1902 für die Einweihung des Finnischen Nationaltheaters in Helsinki komponiert und ebenfalls acht Jahre später erheblich überarbeitet. Das Werk hat zwei Teile: der erste für Bariton, der zweite für Chor. Wenngleich es sich vorderhand um ein festliches und nicht um ein politisches Werk handelt, setzt Sibelius durch die Verwendung eines *Kalevala*-Texts mit allegorischen Untertönen ein deutlich anti-russisches Zeichen.

Übungsstücke der Studienzeit

1982 stiftete die Familie Sibelius der Universitätsbibliothek Helsinki (heute: Finnische Nationalbibliothek) eine bedeutende Sammlung von Papieren und Manuskripten aus allen Perioden seines Lebens. Zu dieser Stiftung gehörten auch die hier aufgenommenen Choräle für gemischten Chor, die aus Sibelius' Studienzeit bei Martin Wegelius in Helsinki und Albert Becker in Berlin stammen. Bei den Instrumentalwerken des jungen Sibelius' kann oft nicht mit Gewissheit gesagt werden, ob eine Komposition aus freien Stücken oder als Studienarbeit entstanden ist. Solche Zweifel gibt es im Falle dieser Choräle nicht: Es sind Übungsstücke, in denen der junge Komponist das Handwerkszeug seines Metiers erprobt. Die Texte – eine Auswahl von Bibelziten in Schwedisch, Lateinisch und Deutsch – wurden

vermutlich von seinen Lehrern vorgegeben. Die Manuskripte sind zumeist sehr ordentlich geschrieben: Fast ausnahmslos sind sie vollständig und nicht fragmentarisch, und einige der Choräle existieren in alternativen Fassungen (eine verlässliche Chronologie allerdings ist unmöglich). Auch wenn diese Übungsstücke in keiner Weise für Sibelius charakteristisch sind und mit ziemlicher Sicherheit nicht für eine öffentliche Aufführung bestimmt waren, sind sie keineswegs ungenießbar: Stücke wie *Der König träumte* und *Morgonens och aftonens portar* (*Des Morgens und des Abends Pforten*) – letzteres hochchromatisch und mit ungemein schwierigem Chorspart – sind es wert, Sibelius' veröffentlichten Chorwerken an die Seite gestellt zu werden. Ein Choral – *Herr, du bist ein Fels* – sieht Orchesterbegleitung vor; das Manuskript einer Fassung mit Klavierbegleitung bricht vor dem Schluss ab und wurde von Folke Gräsbeck für diese Einspielung vervollständigt.

Die „verlorene“ Kantate aus dem Jahr 1897

Die *Promotionskantate 1897* ist die letzte und umfangreichste von drei Kantaten, die Sibelius in den 1890er Jahren für die Universität Helsinki komponiert hat. Die Chorstimmen sind erhalten, die Orchesterpartitur aber ist verschollen; nur einige Blechbläser- und Schlagwerkstimmen sind erhalten, vermitteln aber nur einen kleinen Eindruck von der Gesamtkonzeption des Werks. Wir haben indes den Großteil von Sibelius' eigenem, für Probenzwecke angefertigten Klavierauszug, und dies bildete die Basis für die vorliegende Aufnahme. Einige Seiten aus Sibelius' Klavierauszug sind verloren, und daher fehlen uns zu einigen Passagen jedwede Hinweise auf die Art der vorgesehenen Musik; diese wurden denn auch notwendigerweise ausgelassen. In sechs Sätzen war es Kalevi Aho möglich, fehlende Teile des Klavierauszugs zu ergänzen, so dass eine Aufführungsfassung hergestellt werden konnte.

Der von Sibelius sehr frei behandelte Text stammt von A. V. Forsman. Auch wenn der Hauptzweck der Kantate kein politischer, sondern ein funktionaler war (die Musik wurde bei der Promotionsfeier aufgeführt), ließ sich das Umfeld der

1890er Jahre und namentlich die heftig bekämpfte Russifizierung im Großfürstentum Finnland nicht ausblenden; die Gedichte enthalten denn auch zahlreiche unverhohlenen patriotische Anspielungen.

Die vollständige Kantate – vierzehn Sätze, die pausenlos ineinander übergehen – dürfte gut und gern eine Dreiviertelstunde gedauert haben; Markierungen in den wenigen erhaltenen Orchesterstimmen lassen vermuten, dass bei ihrer ersten und einzigen Aufführung im Großen Saal der Universität Helsinki am 30. Mai 1897 Striche gemacht wurden. Zwei Vokalsolisten singen die Rollen der *Kalevala*-Charaktere Kalevatar und Väinämöinen; es überrascht nicht, dass die Musik Sibelius' übrigen Werken im Stile der sogenannten „*Kalevala*-Romantik“ der 1890er Jahre ähnelt. Da sie für einen bestimmten Anlass konzipiert war, war die Aufnahme der gesamten Kantate in das Standardrepertoire nie erwartet oder beabsichtigt; in der Folgezeit aber entnahm, überarbeitete und veröffentlichte Sibelius eine Liedersammlung für gemischten Chor (op. 23, mit Mezzosopran-Solo und, in einem der Stücke, Schlagwerk). Hierzu zählt die Hymne *Soi kiitokseksi Luojan* (*Wir danken dir und singen*), die in Finnland äußerst populär geworden ist.

Fragmente

Einige der hier vorgelegten Werke sind unvollständig überliefert und mussten partiell rekonstruiert werden, um aufgeführt werden zu können. 1897/98 arbeitete Sibelius an Arrangements zweier „neapolitanischer Volkslieder“; von denen nur die Chorstimmen erhalten sind. *Oje Caruli* (*O Caroline*) ist ein von Mario Costa (1858–1933) komponiertes neapolitanisches Lied; bei dieser Aufnahme wurde Sibelius' Chorbearbeitung mit den Solo- und Klavierstimmen einer 1885 veröffentlichten Ausgabe kombiniert. Die neapolitanische Adaption von *Trippole Trappole* stammt von Guglielmo Luigi Cottrau (1797–1847), doch ist das Lied eigentlich spanischen Ursprungs. Der hier verwendete Klavierpart ist einer in den 1860er Jahren gedruckten Duettfassung entlehnt.

Die beiden handschriftlichen Quellen zu *Listen to the Water Mill* (*Lausche der Wassermühle*) stammen aus den Jahren 1905/06; der englische Text legt die Vermutung nahe, dass die Skizzen um die Zeit seines ersten Englandbesuchs entstanden sind. Die Melodie ist vollständig, wurde aber aller Wahrscheinlichkeit nach nie ganz ausharmonisiert; die vorliegende Aufnahme kombiniert Material der beiden Quellen.

© Andrew Barnett 2010

Der **Männerchor YL**, 1883 an der Universität Helsinki gegründet, ist der älteste finnischsprachige Chor Finnlands. Seine exzellente Gesangskultur, die traditionsreiche Konzerttätigkeit, häufige Auslandstourneen und zahlreiche begeistert gefeierte Aufnahmen haben YL zu einem der herausragendsten Männerchöre der Welt gemacht. Viele von Jean Sibelius' berühmtesten Werken für Männerchor wurden von YL in Auftrag gegeben und uraufgeführt. Der Chor ist darüber hinaus als Pionierensemble auf dem Gebiet der zeitgenössischen Musik bekannt. Neben seinem umfangreichen *a cappella*-Repertoire führt YL Werke für begleiteten Männerchor mit den renommiertesten Orchestern und Dirigenten der Welt auf. Von 1980 bis 2010 wurde YL von **Matti Hyökki** geleitet. Er begann seine musikalischen Studien an der Sibelius-Akademie in Helsinki, wo er 2007 zum Professor ernannt wurde. Hyökki ist seit langem eine zentrale Figur der finnischen Chormusik und ein vielgefragter Juror bei internationalen Chorwettbewerben.

Orphei Drängar (OD) besteht aus rund 80 Sängern zwischen 20 und 55 Jahren. Seit seiner Gründung im Jahr 1853 in Uppsala hat sich der Chor darum verdient gemacht, dem Männerchor als musikalischem Ausdrucksmedium neue Wege zu erschließen. Für jeweils mehrere Jahrzehnte haben einige der besten schwedischen Dirigenten – Hugo Alfvén, Eric Ericson und, von 1985 bis 2008, Robert Sund –

mit Orphei Drängar gearbeitet. Seit 2008 ist Cecilia Rydinger Alin Künstlerische Leiterin des Chors. Der Chor hat jährlich gut 20 Auftritte in Schweden und im Ausland. Seine Majestät König Carl Gustaf XVI. ist Schirmherr von Orphei Drängar. **Robert Sund** hat an der Königlichen Musikhochschule in Stockholm studiert und im Laufe seiner erfolgreichen Karriere in der ganzen Welt herausragende Chöre geleitet. 1993 wurde er in Schweden zum Chorleiter des Jahres gewählt; 2004 wurde er vom schwedischen König mit einer Medaille ausgezeichnet.

Akademiska Sångföreningen (Akademen), 1838 von Fredrik Pacius gegründet, ist Finnlands ältester Chor. Der Chor gehört zu den Organisationen des Studentenwerks Helsinki. Die rund 170-jährige Geschichte des Chores verzeichnet so manch bemerkenswertes Ereignis – u.a. die Uraufführung der finnischen Nationalhymne *Vårt land* 1848. Derzeit besteht der Chor aus rund 60 Mitgliedern. Er gibt regelmäßig Konzerte in Finnland und hält auch durch Konzertreisen im Ausland – u.a. in den USA und in Kanada – die Fahne der finnischen Musik hoch. **Henrik Wikström** kam 1986 zu Akademen und war mehrere Jahre lang Chorpianist und assistierender Dirigent; von 1997 bis 2008 leitete er den Chor. Er studierte Chorleitung bei Pär Fridberg, Håkan Sund und Dan-Olof Stenlund und leitete den Chor bei dessen 160. und seinem 170. Jubiläum sowie bei der Aufführung der finnischen Nationalhymne im Rahmen des 150. Jubiläums.

Der 40köpfige Chor **Jubilate** wurde 1968 von Astrid Riska gegründet. Sein Repertoire erstreckt sich vom Gregorianischen Gesang bis zu Werken des 20. Jahrhunderts und legt dabei einen besonderen Akzent auf finnische Musik. Jubilate ist in weiten Teilen Europas, in Israel, Japan und den USA aufgetreten. 1990 erhielt der Chor den 1. Preis beim EBU-Wettbewerb „Let the Peoples Sing“ in der Kategorie „Kammerchor“; 1998 folgte der Erste Preis beim Guido d’Arezzo-Wettbewerb in Italien. **Astrid Riska** (1932–2010) wurde an der Sibelius-Akademie zur Kantorin,

Organistin und Musiklehrerin ausgebildet; 1963 erhielt sie ihr Orgeldiplom. Sie setzte ihre Orgelstudien in Paris fort und entwickelte ein besonderes Interesse an Kinderchören und Stimmbildung. 25 Jahre lang sang sie im Finnischen Radio-Kammerchor und war zeitweise dessen Leiterin.

Dominante, 1975 gegründet, ist ein gemischter Chor, dessen Mitglieder größtenteils an der Technischen Universität Helsinki studieren. International hat sich der Chor als dynamisches Ensemble junger Sängerinnen und Sänger etabliert, das ebenso für seine Kühnheit wie für seine Vielseitigkeit gerühmt wird. Regelmäßig führt Dominante bedeutende Werke mit Orchestern auf und hat mit der Finnischen Nationaloper und dem Stadttheater Helsinki zusammengearbeitet. Konzertreisen haben den Chor in die ganze Welt geführt. Seit 1981 ist **Seppo Murto** Künstlerischer Leiter des Chores. Murto hat an der Sibelius-Akademie studiert und Diplome als Organist und Chorleiter erhalten. Er hat viele der renommiertesten Chöre und Orchester Finnlands dirigiert und war Präsident des Finnischen Chorleiterverbands (1989–96) und Künstlerischer Leiter des KuoroEspoo Festivals (1992–2004). Seit 1985 ist er Kantor und Organist am Dom zu Helsinki, außerdem unterrichtet er Chorleitung und Orgelspiel. Seppo Murto hat zahlreiche Preise und Auszeichnungen erhalten.

Florakören wurde 1944 an der Åbo Akademi in Turku gegründet und hat heute rund 60 regelmäßige Mitglieder. Das weit gespannte und vielseitige Repertoire des Chors erstreckt sich von Volksmusik und Jazz bis hin zu geistlicher Musik und großen klassischen Werken für Chor und Orchester. Der Chor hat Konzerte in den nordischen Ländern, vielen europäischen Ländern und in Nordamerika gegeben; außerdem hat er erfolgreich an internationalen Wettbewerben teilgenommen. Seit 1991 steht Florakören unter der Leitung von **Ulf Långbacka**, Musikdozent an der Åbo Akademi. Daneben leitet Långbacka weitere erfolgreiche Chöre und komponiert ein großes Spektrum an Chormusik.

Die finnische Sopranistin **Helena Juntunen** hat am Konservatorium Oulu und an der Sibelius-Akademie studiert; 2002 erhielt sie ihr Gesangsdiplom. Weitere Studien bei Elisabeth Schwarzkopf, Hartmut Höll, Mitsuko Shirai und Ilmo Ranta schlossen sich an. Juntunen hat erfolgreich an renommierten Wettbewerben teilgenommen wie der BBC Cardiff Singer of the World Competition, wo sie 2007 Finnland vertrat. Helena Juntunen gastiert seit 1999 regelmäßig an der Finnischen Nationaloper. Außerdem ist sie ein gefragter Gast an Opernhäusern und bei Festivals in der ganzen Welt.

Die Sopranistin **Johanna Rusanen** studierte an der Sibelius-Akademie in Helsinki und setzt ihre Studien in Berlin und Wien fort. Als Opernsängerin ist sie bei den Opernfestspielen Savonlinna, an der Finnischen Nationaloper und der Deutschen Oper Berlin aufgetreten. Zu ihren Rollen gehören Mimì (*La Bohème*), Tatjana (*Eugen Onegin*), Marie (*Wozzeck*) und Amelia (*Un Ballo in Maschera*). Außerdem singt sie in Finnland und andernorts Oratorien und Liederabende. 2001 erhielt Johanna Rusanen den Karita-Mattila-Preis.

Die beeindruckende Karriere der Mezzosopranistin **Monica Groop** basiert auf einem Repertoire, das geprägt ist von großer musikalischer Abenteuerlust und eine umfangreiche und vielseitige Mischung aus Barockmusik, klassischen Werken und modernen Meistern darstellt. Sie ist an den international bedeutendsten Opernhäusern und mit namhaftesten Orchestern unter Dirigenten wie Sir Roger Norrington, Neeme Järvi, Esa-Pekka Salonen, Seiji Ozawa und Sir Georg Solti aufgetreten. Daneben ist sie eine vollendete Liedersängerin, die Recitals in renommierten Sälen gibt. Eine regelmäßige Zusammenarbeit verbindet sie mit den Pianisten Andrés Schiff, Rudolf Jansen, Roger Vignoles und Ilmo Ranta.

Der Tenor **Mika Pohjonen** hat seine musikalische Ausbildung in Lahti erhalten und wurde danach Mitglied im Chor der Finnischen Nationaloper. 2003 trat er dort als Solist hervor und hat seither Tenorrollen in *Turandot*, *Madama Butterfly* und *Der Rosenkavalier* gesungen. Außerdem gastierte er an der Wiener Volksoper. Als Solist in Werken wie den Requiem-Vertonungen von Verdi und Mozart oder Mahlers *Das Lied von der Erde* ist Mika Pohjonen regelmäßiger Gast in vielen europäischen Konzertsälen.

Der Bariton **Jorma Hynninen** studierte an der Sibelius-Akademie in Helsinki sowie bei Luigi Ricci und Kurt Overhoff. 1970 gab er sein erstes öffentliches Konzert und auch sein Debüt an der Finnischen Nationaloper, der er heute noch angehört. Außerdem war er Künstlerischer Leiter der Finnischen Nationaloper und der Opernfestspiele Savonlinna. Er ist an der Metropolitan Opera in New York, der Wiener Staatsoper, der Mailänder Scala und der Bayerischen Staatsoper aufgetreten; daneben hat er als Konzertsolist mit den führenden Orchestern und Dirigenten der Welt zusammengearbeitet.

Folke Gräsbeck studierte Klavier bei Tarmo Huovinen am Konservatorium Turku und gewann 1973 den ersten Preis beim Maj Lind-Wettbewerb. Weitere Studien führten ihn zu Maria Curcio-Diamand nach London und zu Erik T. Tawaststjerna an die Sibelius-Akademie in Helsinki, wo er seit 1985 unterrichtet und 2008 promoviert wurde. Seit 2002 ist er Künstlerischer Leiter des jährlichen „Sibelius in Korpo“-Festivals. Mit Rezitalen, als Kammermusiker und als Liedbegleiter tritt er in der ganzen Welt auf und hat zahlreiche Aufnahmen vorgelegt. Folke Gräsbeck hat maßgeblich an der Sibelius Edition bei BIS mitgewirkt.

Ilmo Ranta studierte bei Liisa Pohjola an der Sibelius-Akademie und anschließend bei Klaus Schilde in München. Er hat als Solist mit den großen finnischen Orchestern konzertiert und gilt in Finnland und darüber hinaus als ein exzellenter Kammermusiker und Liedbegleiter. Zu den Sängerinnen und Sängern, mit denen er regelmäßig zusammenarbeitet, gehören Karita Mattila, Monica Groop und Jorma Hynninen. Zudem ist er ein engagierter Interpret zeitgenössischer Musik, der zahlreiche Werke uraufgeführt hat. Derzeit unterrichtet er außerdem Kammermusik und Klavier an der Sibelius-Akademie.

Jubilate Choir · Astrid Riska

La musique pour chœur était un genre plein d'avenir en Finlande du temps des études de Sibelius dans les années 1880. Depuis la fondation d'Åkademiska Sångföreningen (le Chœur académique d'hommes d'Helsinki) par Fredrik Pacius en 1838, la musique chorale de Pacius, F. A. Ehrström et Gabriel Linsén (qui a écrit la « classique » *Kesäpäivä Kangasalla* [Jour d'été à Kangasala]) avait proliféré partout dans le pays et la formation du Chœur d'hommes YL à l'université d'Helsinki en 1883 marqua une autre étape importante. Le travail promoteur de chefs engagés comme Heikki Klemetti (1876–1953) rendit grand service à la musique chorale, surtout celle de Sibelius.

Une nette division émergea cependant entre les compositeurs de langue finlandaise et ceux de langue suédoise. Suivant l'exemple de son professeur Martin Wegelius, Sibelius choisit d'abord d'arranger des textes suédois mais il se tourna rapidement de plus en plus aussi vers des sources finlandaises, notamment le poème épique national *Kalevala*, et sa contrepartie en poésie lyrique, le *Kanteletar*. La plupart des chansons solos de Sibelius ont des textes suédois mais ses pièces chorales sont réparties beaucoup plus également entre le suédois et le finlandais. Le compositeur et traducteur Jaakko Mäntyjärvi a fait remarquer que Sibelius « était aussi le premier à mettre en musique des textes en finlandais en suivant la cadence de la langue plutôt qu'en imposant aux textes finlandais des modèles musicaux romantiques généraux de l'Europe centrale. » Sibelius écrivit des pièces pour chœur *a cappella* ou avec accompagnement de piano tout au long de sa carrière. Même si les difficultés du suédois et du finlandais ont empêché la plupart des pièces de se faire une place au répertoire international, elles font preuve d'un niveau constamment élevé de savoir-faire et le mode caractéristique d'expression de Sibelius les met à part des œuvres chorales d'autres compositeurs romantiques finlandais dont Kuula, Madetoja et Palmgren.

Les premières chansons chorales

Les plus anciennes pièces chorales de Sibelius sont pour chœur mixte et datent de 1888. Elles ont toutes des textes suédois. Avec ses mesures berçantes à 6/8 et une mélodie teintée de tristesse, *Ensam i dunkla skogarnas fann* (*Seul dans l'étreinte de la forêt sombre*) sur des paroles d'Emil von Qvanten traite d'un vagabond solitaire dans une forêt la nuit – juste la sorte de sujet qui attirait Sibelius, même dans sa jeunesse. Des rythmes pointés mis en valeur caractérisent trois arrangements de poèmes de J.L. Runeberg : *När sig våren åter föder* (*Quand le printemps renaît*), *Tanke, se, hur fågeln svingar* (*Pensée, vois comment l'oiseau descend en piqué*) et *Hur blekt är allt* (*Comme tout a pâli*). Sibelius fut peut-être attiré par le dernier de ces textes par la description d'ambiance d'un soir d'automne. Les paroles d'*Upp genom luften* (*En haut dans l'air*) pour chœur mixte et piano, proviennent de la pièce féérique *Lycksalighetens ö* (*L'île du bonheur*; 1824) de Per Atterbom. Quoiqu'aucun rapport d'une exécution ait subsisté, la pièce pourrait avoir vu le jour pour l'Institut de musique d'Helsinki. Dans la même période survint un arrangement de quelques strophes d'une longue ballade de Pernaja, *Ack, hör du fröken Gyllenborg* (*Ah, écoutez mademoiselle Gyllenborg*), qui venait de sortir dans un recueil de chansons populaires par l'association estudiantine Nyländska Afdelningen dont Sibelius était membre.

On croit que *Vi kysser du fader min fästmö här?* (*Pourquoi, père, embrasses-tu ma fiancée?*), un arrangement pour chœur de femmes et piano sur des paroles d'une chanson populaire grecque retravaillée par Runeberg, fût composé à Berlin en 1889–90 pour Wegelius qui avait demandé à Sibelius une pièce vocale pour l'Institut de musique. Après un vigoureux début de fioriture au piano, la pièce se calme dans un style ressemblant à celui du *Quintette pour piano en sol mineur*.

En majeure partie en finlandais...

L'opus 18 de Sibelius est formé des six chansons pour chœur d'hommes composées dans la principale période de symbolisme et de national-romantisme dans sa musique – et la série renferme certaines de ses œuvres les plus populaires dans ce genre. Les textes de deux d'entre elles proviennent du *Kalevala* : *Venematka* (*Le voyage en bateau* ; 1893 – un an après la percée de Sibelius avec *Kullervo*) et *Terve kuu* (*Salut, lune* ; 1901) avec sa remarquable écriture pour basse faite sur mesure pour un chanteur basse spécifique. *Saarella palaa* (*Feu dans l'île* ; 1895) et *Sortunut ääni* (*La voix brisée* ; 1898–99) ont des textes tirés du *Kanteletar*. Le texte de *Sortunut ääni* parle d'une voix puissante que le chagrin fait taire, sûrement une allusion à la suppression de la liberté d'expression du peuple finlandais sous la férule russe. Les deux autres chansons sont des arrangements de textes d'Aleksis Kivi : *Metsämiehen laulu* (*Chanson du forestier* ; 1899) au caractère robuste et direct et *Sydämeni laulu* (*Chanson de mon cœur* ; 1898), une berceuse très émouvante pour un enfant mort ; son texte provient de *Seitsemän veljestä* (*Sept frères*), le premier roman en finlandais. Sibelius adapta quatre de ces chansons également pour chœur mixte. Les deux versions de *Sortunut ääni* sont contemporaines mais les arrangements de *Venematka*, *Saarella palaa* et *Sydämeni laulu* virent le jour quelques années après les versions originales.

Les esquisses de la chanson inachevée pour chœur d'hommes *Heitä, koski, kuohuminen* (*Cessez, cataractes, d'écumer*) de 1893 sont jetées sur le même manuscrit qu'un brouillon de *Venematka* et, comme les textes se trouvent dans la même section du *Kalevala*, il est raisonnable de croire que Sibelius songeait à accoupler les deux chansons. Le thème principal est adapté à partir du mouvement lent de la *Sonate pour piano en fa majeur* de la même année. Après la mort de Sibelius, le compositeur Erik Bergman termina la chanson en collaboration avec Erik Tawaststjerna et Jussi Jalas, gendre de Sibelius.

Quand Sibelius écrivit *Työkansan marssi* (*Marche des travailleurs*) pour le

mouvement des travailleurs finlandais en 1893 – quelques mois après *Venematka* – le mouvement n’était pas encore l’organisation socialiste radicale qu’il deviendrait plus tard. Sibelius composa la pièce au cours d’un séjour à Kuopio où il rencontra J.H. Erkko, librettiste de son opéra projeté (mais ensuite abandonné) *Veneen luominen* (*La construction du navire*) et auteur du texte de la marche.

L’une des œuvres chorales les mieux connues de Sibelius, *Rakastava* fut sa pièce soumise à un concours organisé par le chœur de voix d’hommes YL en 1894 où il remporta le second prix. Sur un texte du *Kanteletar*, cette œuvre techniquement très difficile est divisée en trois parties principales et la longue section finale peut elle-même être divisée en deux ; la section terminale requiert un solo de ténor en plus du chœur d’hommes. La structure générale alterne entre des passages relativement vigoureux, essentiellement homophoniques, et des sections d’atmosphère au rythme et à la texture plus libres. La seconde section, *Eilaa, eilaa*, renferme des éléments jamais entendus en musique chorale finlandaise des années 1890 : ténors en falsetto (voix de tête), une quasi-vocalise sur les syllabes « ei-laa » et la présentation du texte d’une manière proche du *Sprechgesang*. Le mot « eilaa » revient, plus lent et élégiaque, comme accompagnement au solo de ténor dans la section finale. Quatre ans plus tard, Sibelius arrangea *Rakastava* pour chœur mixte – cette fois avec deux solistes – et, en 1911–12, il en fit une suite pour orchestre à cordes.

Soitapas soorea neito (*Joue, ravissante jeune fille*) date de la même période et utilise aussi un texte du *Kanteletar*. On voit de claires ressemblances entre les solos du ténor ici et dans *Rakastava* et, ici aussi, le mot « eilaa » est utilisé comme élément de couleur. Contrairement cependant à la première version de *Rakastava*, cette brève pièce demande un chœur mixte.

Laulun mahti (*Le pouvoir de la chanson*) est un arrangement d’une ballade du chef d’orchestre, écrivain et compositeur letton Jāzeps Vītols en 1895. En 1891, Vītols avait fait un arrangement d’un texte de « Auseklis » (Mikus Krogzemis), *Baverinas dziedonis*, pour chœur mixte et orchestre, ce qui forma la base de l’arrange-

ment de Sibelius. Le texte décrit une lutte entre les Lettons et leurs voisins jaloux, les Estoniens, étouffée par un « vieil homme aux cheveux gris avec une *kantele*. » Cette figure ressemble nettement à Väinämöinen du *Kalevala* et la ressemblance avec la relation des Finlandais et des Russes ne peut pas avoir passé inaperçue.

Kuutamolla (*Au clair de lune*) est une sérénade romantique pour chœur d'hommes dans une mesure détendue à 9/4, composée en 1898 à la demande du vieux camarade d'école de Sibelius, le photographe Into Inha. En même temps, Inha courtisait une dame nommée Aino Krohn (pseudonyme : « Aino Suonio ») qui écrivit le poème arrangé ici.

En 1898, Sibelius fournit de nouvelles pièces et arrangements pour chœur mixte pour une série nommée *Sävelistö* qui renferme entre autre ***Aamusumussa*** (*Dans la brume du matin*), un arrangement de J.H. Erkkö où le fort message patriotique du poème est camouflé par le caractère calme et amiable de la musique qui rappelle une chanson populaire. Il n'y a pas de tel message dissimulé dans la vivace ***Min rastas raataa*** (*Affaire comme une grive*) avec des paroles allitératives du *Kanteletar*. La collection *Sävelistö* renferme aussi les versions pour chœur mixte de *Sortunut ääni*, *Rakastava* et *Saarella palaa*.

À l'été de 1902, Sibelius rendit visite à son camarade d'école Walter von Konow à Sääksmäki. Leur ancien professeur Eino Levón prenait des vacances dans la région et un jour, ses trois filles ont chanté une chanson populaire finlandaise pour Sibelius. Pour remercier les jeunes dames, le compositeur mit en musique le poème ***Kotikaipaus*** (*Mal du pays*) de von Konow pour voix de femmes. Neuf ans plus tard, Sibelius arrangea un autre texte de son ami – cette fois en suédois – pour voix de femmes, ***Cantate*** (*Merveilleux cadeaux*) au titre magnifique mais musicalement modeste. L'œuvre fut écrite pour les célébrations de 50e anniversaire d'une école pour filles (Heurlinska skolan) à Turku où von Konow enseignait l'histoire.

Veljeni vierailla mailla (*Mes frères à l'étranger* ; 1904) pour chœur d'hommes, sur un texte de Juhani Aho, reconnaît le fait qu'un nombre croissant de Finlandais

choisissaient d'émigrer plutôt que de vivre un chômage endémique et de supporter les affronts du gouvernement russe. Cette chanson de grande envergure est divisée en trois sections tonales différentes, unifiées par un énergique motif descendant à la fin de chacune.

Kansakoululaisten marssi (*Marche des enfants de l'école primaire*) date de l'automne 1910 ; elle fut écrite pour commémorer le 100e anniversaire de la naissance d'Uno Cygnæus, « le fondateur de l'école primaire en Finlande » et, comme Sibelius, un natif de Hämeenlinna. Le texte est anonyme ; son auteur utilisa le pseudonyme de « Onnen Pekka ».

Terminée en janvier 1912, ***Uusmaalaisten laulu*** (*Chanson du peuple d'Uusimaa*) est une marche de Sibelius une association d'étudiants de l'université d'Helsinki dont les membres représentaient la région d'Uusimaa où vivait Sibelius. L'association avait organisé un concours de rédaction d'un texte qui fut gagné par un professeur de chant du nom de Kaarlo Terhi. Dans son journal, Sibelius se plaignit que Terhi « est de classe inférieure et il pue. Comme c'est difficile de côtoyer des gens comme ça. » La chanson originale était pour chœur mixte mais elle fut arrangée pour voix d'hommes peu après son achèvement.

Au début de 1913, à la demande de la cantatrice et professeur de chant Anna Sarlin, une figure influente en éducation musicale finlandaise, Sibelius prépara une série de quatre arrangements de ses propres œuvres pour voix de femmes ou d'enfants. A l'exception d'***Aamusumussa*** (*Dans la brume du matin*) d'abord pour chœur mixte *a cappella*, tous ont leur origine dans des œuvres pour voix et orchestre. ***Nejden andas*** (*Les environs respirent*) provient d'une pièce patriotique, *Islossningen i Uleå älv* (*Le bris des glaces sur la rivière Oulu* ; 1899) ; deux versions de l'arrangement inédit ont survécu, avec des fins alternatives. La *Cantate de promotion à l'université d'Helsinki en 1897*, de laquelle Sibelius avait déjà extrait une série de chansons op.23 (voir plus bas), servit aussi de base pour *Soi kiitokseksi Luojan* (*Nous te louons, notre Créateur*) – aujourd'hui souvent chantée, comme sur

ce disque, sur le texte *Soi kunniaksi Luojan* (*Que résonne maintenant l'hymne d'honneur*). La *Cantate du couronnement* de 1896, une reconnaissance tardive du couronnement du tsar Nicholas II, est la source de *Terve Ruhtinaar* (*Salut, ô princesse*). Ce n'était pas la première fois que Sibelius avait tiré des chansons *a cappella* de ses cantates; en plus des chansons de l'op. 23, il avait précédemment utilisé la fin majestueuse du second mouvement de sa première cantate importante – pour les cérémonies de remise de diplômes universitaires de 1894 – comme pièce pour chœur mixte intitulée *Juhlamarssi* (*Marche festive*).

En 1918, Ilmari Vainio, un membre du groupe scout d'Helsinki, demanda à Sibelius d'arranger un texte de Jalmari Finne et le résultat s'intitula *Partiolaisten marssi* (*Marche scout*) pour chœur mixte avec accompagnement de piano ou d'orchestre. A cette fin, Sibelius réutilisa une marche brève qu'il avait esquissée pour cuivres et percussion une vingtaine d'années plus tôt. Au début des années 1950, cette pièce fut adoptée comme chanson officielle de l'Association mondiale des éclaireuses et des jeannettes – sur des paroles anglaises de Gavin Ewart.

En 1920, Sibelius écrivit *Viipurin Laulu-Veikkojen (W.S.B:n) kunniamarssi* (*Marche d'honneur des frères chanteurs de Viipuri [W.S.B.]*) à la demande d'un ancien camarade d'école du nom d'Allan Schulman, architecte et chef de chœur. Schulman avait lui-même composé une chanson pour le chœur, utilisant un texte d'Eero Eerola, un patron de bistro local, et la « marche d'honneur » est à la base de ce texte. En 1929, Sibelius se servit des mêmes paroles mais produisit une toute nouvelle version de la marche.

Koulutie (*La route de l'école*) repose sur un texte de V.A. Koskeniemi ; c'est une charmante pièce naïve pour chœur mixte dans un 6/8 coulant facilement, écrite en 1924 pour l'album de 50e anniversaire du Conseil de l'éducation à Oulu (quoiqu'elle ne fût finalement pas incluse dans cette publication).

En 1925, Sibelius composa deux chansons à l'ironie désabusée en guise de présent à Eduart Polón, un homme d'affaires important. Les textes des chansons –

Humoreski (*Humoresque*) et *Ne pitkän matkan kulkijat* (*Voyageurs sur le long chemin*) – sont de Larin Kyösti et les deux présentent une image idéalisée de la vie du voyageur. Dans *Humoreski*, il accepte les épreuves de la vie, jouant une petite polska sur sa flûte tandis que dans *Ne pitkän matkan kulkijat*, les voyageurs vont et viennent sans but, confiants que Dieu leur fournira la nourriture physique et spirituelle.

Le chanteur d'opéra Wäinö Sola écrivit les paroles de *Siltavahti* (*Le garde du pont*), une marche excitante pour chœur d'hommes *a cappella* (avec une version alternative pour voix solo et piano), composée en 1928 pour le New Yorkin Laulumiehet, un chœur de voix d'hommes formé de Finlandais vivant à New York. Sola donna lui-même la création de la version solo à New York en octobre de la même année.

Le 7 juillet 1930, plus de 12,000 personnes marchèrent dans Helsinki pour montrer leur support au Mouvement Lapua. Il s'agissait d'une faction anti-communiste fondée l'année précédente et qui avait gagné un vaste support parmi l'intelligentsia finlandaise ; elle devint plus tard un groupe quasi-fasciste et fut interdite. On demanda à Sibelius d'écrire une chanson pour les adeptes du mouvement, sur un texte écrit spécialement par Alekski Nurminen. Cette chanson pleine d'allant en couplets pour chœur d'hommes à l'unisson et piano est intitulée *Karjalan osa* (*Le sort de la Carélie*).

En majeure partie en suédois...

Quelques mois après avoir terminé sa *Symphonie no 4* en 1911, Sibelius écrivit *Män från slätten och havet* (*Hommes de la plaine et de la mer*) pour chœur mixte sur des paroles d'Ernst V. Knapé. Cette œuvre fut commandée pour un festival à Vaasa en juin suivant où ce poème symphonique tranquille pour voix fut exécuté par un chœur aux proportions gargantuesques – environ 1,300 chanteurs. *Män från slätten och havet* est l'une des pièces chorales les plus intenses et profondément

touchantes de Sibelius mais, à cause d'une des nombreuses bizarreries dans ses listes d'opus, elle est accouplée dans l'opus 65 avec une simple transcription pour chœur mixte d'une mélodie composée en 1912 pour les *Cloches de l'église Kallio* à Helsinki. Le chef de chœur Heikki Klemetti avait écrit un texte et déjà fait un arrangement de la musique mais Sibelius n'était pas satisfait du résultat et il fit son propre arrangement du texte finlandais de Klemetti.

Les quatre chansons suivantes dans l'op. 84 se classent parmi les plus poussées et techniquement difficiles des œuvres chorales de Sibelius et elles furent écrites pour le chœur d'hommes de langue suédoise Muntra Musikanter. La première est *Herr Lager och Skön fager* (*M. Lager se dit bel homme* ; 1914), une chanson à cinq voix au caractère d'une humoresque. Le texte est de Gustaf Fröding qui appela son poème « une petite chanson sur l'amour qui va et vient ». *På berget* (*Sur la montagne*) a un texte chargé de Bertel Gripenberg ; la pièce est écrite dans le chiffage inhabituel de 7/4 et, comme les deux chansons suivantes, elle date de 1915. L'arrangement d'*Ett drömmackord* (*Un accord de rêve*) de Fröding se distingue par une écriture lente, souvent calmement chromatique. Un autre arrangement de Gripenberg est semblablement chromatique, *Evige Eros* (*Eternel Eros*) où le baryton soliste chante avec expression.

La cinquième et dernière des chansons de l'op. 84, *Till Havs* (*A la mer*) date de 1917 pour Akademiska Sångföreningen. Quoique ce soit une chanson de mer en apparence, le poème de Jonatan Reuter est réellement un appel aux armes et Sibelius l'arrangea en une énergique chanson à couplets au caractère de marche. Ayant terminé une esquisse de la pièce (incluse parmi les pistes appendices dans ce coffret), Sibelius entreprit quelques petites révisions pour l'édition imprimée, soulignant encore plus la qualité rythmique de la musique. Un autre arrangement de Reuter, écrit exactement en même temps, s'intitule *Drömmarna* (*Les rêves*), et fut composé pour les Amis de l'école élémentaire suédoise. La musique au doux coulant rappelle les générations qui « coulent comme des ruisseaux limpides » men-

tionnées dans le texte ; la vie humaine est éphémère mais les rêves restent constants à travers les âges.

La vie était dure en Finlande dans les mois précédant la déclaration d'indépendance en décembre 1917. Des soldats et marins russes stationnés à Helsinki se rebellèrent ; émeutes et grèves étaient monnaie courante ; même à Järvenpää la vie quotidienne était une lutte et les provisions manquaient. C'est pourquoi Sibelius fut très agréablement surpris de recevoir, à la mi-mai, un gigot d'agneau en cadeau de l'architecte et chanteur amateur Torkel Nordman à Pori. En suédois, un gigot s'appelle « fårfiol » – un « violon d'agneau » – et Nordman avait eu l'imagination de l'étiqueter comme tel et de l'envelopper dans une caisse de violon, présumant avec justesse que personne ne serait curieux de voir un violon destiné à Sibelius ! Sibelius répondit en envoyant à Nordman une chanson toute nouvelle, *Fridolins dårskap* (*La folie de Fridolin*), un merveilleux arrangement mélodieux en couplets d'un poème à l'humour nostalgique de Karlfeldt qui fait allusion justement à un gigot d'agneau. L'année suivante, Nordman se mérita une autre chanson en envoyant quelques lamproies : *Jone havsfärd* (*Le voyage de Jonas*), humoristique et énergique, est une version moderne (que Sibelius prétend avoir écrite en une demi-heure) du récit biblique de Jonas et la baleine.

En 1922, à la demande du chœur d'hommes Musices Amantes de Turku, Sibelius composa un « quatuor pour voix d'hommes dans le bon vieux style » (journal, 22 janvier). Il s'agissait d'un arrangement raffiné de *Likhet* (*Ressemblance*) de Runeberg, un poème qu'il avait déjà utilisé en 1890 dans une chanson solo mais sans aucun lien musical avec celui-ci.

Deux brèves pièces chorales fonctionnelles sur des textes de Nino (plutôt que Johan Ludvig) Runeberg datent de 1925. L'une s'intitule *Skolsång* (*Chanson d'école*) pour chœur mixte ; l'autre est *Skyddskårsmarsch* (*Marche du service de défense*) pour chœur d'hommes et piano, écrite pour une organisation patriotique qui avait joué un rôle important dans la guerre civile.

En 1927, le livre de cantiques finlandais en suédois fut révisé et le comité en charge demanda à Sibelius de contribuer à la nouvelle édition. Le résultat fut *Den höga himlen* (*Du haut des cieux*) pour chœur mixte, sur une traduction suédoise de Jacob Tegengren d'un original finlandais de Simo Korpela. En octobre 1945, Sibelius retravailla la pièce pour voix d'hommes et orgue pour être jouée en Suède, afin de lever des fonds pour l'église suédoise, quoique cet arrangement utilise le texte finlandais original (*Suur'olet, Herra* [Tu es grand, Seigneur]).

Chansons en latin et en anglais

Au cours d'une visite à Berlin en 1898, Sibelius arrangea un groupe de chansons d'école en une suite miniature intitulée *Carminalia*. Les trois chansons – *Ecce novum gaudium*, *Angelus emittitur* et *In stadio laboris* – ont été récemment découvertes à Lovisa par un ami de la famille, l'institutrice Elise Stenbäck qui les avait chantées pour le compositeur avant son départ pour Berlin ; à ce que l'on sache, ni Stenbäck ni Sibelius ne savait qu'elles se trouvaient parmi les pièces incluses dans la collection alors presque oubliée mais plus tard célèbre de chansons d'école moyennâgeuses appelée *Piae Cantiones*, publiée à Greifswald en 1582. Sibelius fit trois arrangements séparés, un pour chœur à trois voix *a cappella*, un pour voix de femmes et orgue/harmonium et un pour voix de femmes et piano.

En 1913, le compositeur et professeur de l'université Yale Horatio Parker demanda à des compositeurs éminents de participer à une série de livres de chansons intitulé *The Progressive Music Series* et Sibelius accepta de composer *Three Songs for American Schools*. Parker choisit les textes; chose curieuse, aucun ne provient de la plume d'un auteur américain. Chacun des arrangements requiert une combinaison vocale différente des autres. *Autumn Song* est écrit pour soprano, alto et piano sur des paroles du pasteur et historien anglais Richard Watson Dixon ; ses douces harmonies et ses mesures berçantes à 6/8 rappellent les petites pièces instrumentales de Sibelius des années 1880. *The Sun upon the Lake is Low* est un arrange-

ment tout simple pour chœur mixte *a cappella* de paroles du romancier et poète écossais Sir Walter Scott tandis que la dernière chanson, *A Cavalry Catch*, est un genre de marche pour voix d'hommes à l'unisson et piano. Le poète – un autre Écossais, William Sharp – écrivit le texte sous son pseudonyme habituel de Fiona Macleod.

Chansons de Noël

L'opus 1 de Sibelius renferme cinq chansons de Noël à couplets pour voix et piano mais le numéro d'opus n'a aucun lien avec les dates de composition. De loin la plus populaire du groupe, la quatrième – *Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt* (*Pour moi ni éclat, ni or, ni splendeur*), sur des paroles de Zachris Topelius – est devenue l'un des noëls préférés de la Finlande ; il n'est donc pas surprenant que le compositeur en ait fait plusieurs arrangements pour chœur, utilisant parfois une traduction finlandaise du texte (*En etsi valtaa, loistoa*). La dernière de la série, *On hanget korkeat, nietokset* (*Les bancs de neige sont hauts*) est également restée à la mode et Sibelius l'arrangea elle aussi pour chœur. C'est la seule de la série dont le texte, de Wilkku Joukahainen, est originalement en finlandais.

Moins connu est l'arrangement pour chœur mixte *On lapsonen syntynyt meille* (*Un enfant nous est né*) de A. V. Jaakkola, composé en 1929 pour la Société évangélique luthérienne finlandaise. En rompant le chiffre de 3/4 avec des mesures à 2/4 et à 4/4, Sibelius ajoute une ambiguïté rythmique inattendue à la fin de chaque phrase.

Pièces patriotiques

Le 15 février 1899, le tsar Nicolas II décréta le « Manifeste de février » qui mettait effectivement fin à l'autonomie de la Finlande. Plus de 500,000 Finlandais signèrent des pétitions de protestation mais Nicolas II les ignora. Sibelius, un défenseur éminent de la cause nationaliste de la Finlande, aurait-il fait un arrangement de *Isän-*

maalle (À la mère patrie) de Cajander en réponse directe au manifeste ? La toute première forme de cette chanson est pour chœur d'hommes et date de cette année-là. Cette version montre une plus grande variété rythmique que les arrangements tardifs (pour chœur mixte en 1900 et de nouveau pour chœur d'hommes en 1908 – quoique la version pour chœur d'hommes la plus souvent entendue soit un arrangement de Selim Palmgren datant d'environ 1902).

Un esprit de protestation peut être clairement distingué dans *Athenarnes sång* (*Chant des Athéniens*) avec ses rythmes dactyliques déterminés et son écriture chorale simple. Le texte de Viktor Rydberg, tiré du poème *Dexippos*, se passe à Athènes en 267 A.D. Du point de vue finlandais, les Athéniens, avec leur glorification de la mort pour une noble cause patriotique, symbolisaient évidemment les Finlandais. En quelques mois après sa sortie – au même concert que la création de la *Symphonie no 1* de Sibelius en 1899, *Chant des Athéniens* – originalement pour voix d'hommes et de jeunes garçons, bois, cuivres, percussion et contrebasse – fut exécuté un peu partout dans divers arrangements. Sibelius en fit lui-même plusieurs, y compris ceux qui sont enregistrés ici pour voix d'hommes et de jeunes garçons avec piano et harmonium, et une version brouillon inédite pour voix d'hommes et de jeunes garçons *a cappella*.

Har du mod? (*As-tu du courage?*) provient d'un texte suédois de J.J. Wecksell. Sibelius arrangea d'abord ce texte en 1903–04 pour voix d'hommes *a cappella*, mais il composa ensuite un arrangement tout à fait différent pour chœur d'hommes et orchestre qui fut créé en 1904 au même concert que la version originale du *Concerto pour violon*. Ce second arrangement connut maintes révisions au cours de la décennie suivante dont plusieurs existent en versions avec accompagnement de piano.

Quand Sibelius écrivit *Jääkärien marssi* (*Marche du bataillon de chasseurs finlandais*) en 1917, la Finlande n'était qu'à quelques semaines de la proclamation de son indépendance, ce qui devait la plonger presque immédiatement dans la guerre

civile. La marche – entendue ici dans sa forme originale pour chœur d’hommes et piano – est une chanson de régiment pour un bataillon de soldats entraînés en Allemagne se battant pour les « Blancs » (conservateurs) contre les « Rouges » (socialistes) sur un texte d’un soldat du régiment.

Finlandia, d’une série de tableaux historiques mis en musique (1899), est probablement la composition la plus célèbre de Sibelius et sa section hymnique est aussi très populaire comme chanson chorale. Le compositeur hésitait à en faire un arrangement choral (« [le morceau] n’est pas composé pour être chanté mais bien pour orchestre. Mais si le monde veut chanter, je n’y peux rien ») mais, dans son âge avancé, il céda à l’inévitable. Il produisit une version pour chœur d’hommes sur un texte de Wäinö Sola (1938) comme partie d’une collection de pièces pour les francs-maçons finlandais, et une autre bien mieux connue sur des paroles de V. A. Koskenniemi (1940) ; l’arrangement du texte de Koskenniemi est aussi disponible pour chœur mixte (1948) en deux versions, respectivement en fa majeur et en la bémol majeur.

Mémoriaux et hommages

L’*Hymne* (*Natus in curas*) pour chœur d’hommes, sur un texte latin de Fridolf Gustafsson, fut écrit pour le dévoilement, en 1896, d’une plaque commémorative en l’honneur de Josef Pippingsköld, professeur d’obstétrique à l’université d’Helsinki. En plus de louer le labeur diligent du professeur, le poème attire l’attention sur la paresse avec laquelle les générations futures exploitent ses réussites. La pièce fut légèrement révisée pour sa publication en 1898 ; on a enregistré les deux versions dans ce coffret.

Le 18 août 1905, le distingué paysagiste et portraitiste Albert Edelfelt mourut peu après son 51e anniversaire de naissance. Il avait été un ami de Sibelius avec lequel il partageait une admiration pour la poésie de Runeberg. Et c’est vers la poésie de Runeberg que Sibelius se tourna pour une brève pièce pour chœur mixte chantée

aux funérailles d'Edelfelt la semaine suivante : *Ej med klagan* (*Sans lamentation*). Nous avons enregistré ici une version préliminaire de la pièce pour chœur d'hommes et un second enregistrement de la version pour chœur mixte incluant certains changements apportés par Sibelius après la publication de l'œuvre ; ces modifications se trouvent aussi dans une esquisse ultérieure où le matériel musical est noté pour orchestre symphonique complet sans chœur.

Parmi les victimes de la guerre civile dans la Finlande nouvellement indépendante au début de 1918 se trouvait un éminent médecin d'Helsinki de nom de Gösta Schybergson, qui avait été enlevé et fusillé par les troupes de l'armée rouge. *Ute hörs stormen* (*L'orage hurle au dehors*) et *Brusande rusar en våg* (*Vrombissement d'une vague*) sur des textes de Schybergson furent écrites à sa mémoire à la demande du père du médecin. Pour leur propre sécurité, Sibelius et sa famille avaient vécu à Helsinki pendant plusieurs mois ; ces pièces furent les premières qu'il composa à son retour chez lui à Ainola.

Contrairement aux autres hommages musicaux ici, *Till Thérèse Hahl* (*À Thérèse Hahl*) ne fut pas écrit après sa mort ; son but était justement de fêter son 60e anniversaire de naissance le 25 octobre 1902. Hahl était une figure de proue en musique chorale finlandaise au début du siècle dernier ; elle était coéditrice des volumes de *Sävelistö* où certaines des œuvres *a cappella* de Sibelius avaient été publiées. Pour son anniversaire, Sibelius écrivit une chanson pour chœur mixte sur un texte de Nils Wasastjerna. On présume que le poète n'était pas très enchanté de cette composition égale au flot élégant puisqu'un peu plus tard, Sibelius fit un second essai, écrivant dans le manuscrit : « Je préférerais le premier arrangement de la chanson de Wasast[jerna]. Mais j'ai voulu le réviser. Le poète aimera peut-être mieux celui-ci. »

Transcriptions d'œuvres pour orchestre

Plusieurs œuvres importantes de Sibelius pour chœur et orchestre existent aussi en transcriptions par le compositeur pour chœur et piano. Le but évident des transcriptions était d'aider aux répétitions mais l'écriture pour piano est assez réussie pour qu'elles soient viables toutes seules comme pièces de concert.

Kullervo, composition de 1891–92, marqua la percée de Sibelius même si, après juste quelques exécutions, il retira la pièce qui ne fut plus entendue dans son intégralité avant sa mort. Basée sur l'histoire d'un héros tragique tiré du *Kalevala*, cette œuvre en cinq mouvements associa pour la première fois la mythologie finlandaise à la grande tradition symphonique. Trois mouvements sont purement orchestraux mais les troisième et cinquième requièrent un chœur d'hommes et deux solistes se font entendre dans le troisième : ce sont les deux mouvements que Sibelius a transcrits avec accompagnement de piano. Dans l'immense troisième mouvement, Kullervo est en route chez lui dans son traîneau après avoir payé ses impôts. Il rencontre une suite de jeunes filles, en attire une dans son traîneau et la séduit. Après coup, il découvre qu'elle est la sœur qu'il avait perdue depuis longtemps. Elle chante avec passion, racontant les vicissitudes de sa vie et le mouvement se termine avec une lamentation touchante de Kullervo, rempli de remords. Dans le cinquième mouvement au pas inexorable et à la puissance cumulative impressionnante, Kullervo passe par hasard là où il a violé sa sœur et il se suicide. La version pour piano date de peu avant l'achèvement de la partition orchestrale, ce qui explique les petites différences dans l'écriture chorale entre les versions.

Au printemps de 1898, le chœur Muntra Musikanter arrangea un concours de composition. Sibelius présenta *Sandels*, sur un poème de Runeberg basé sur l'histoire véridique du général Johan Sandels qui, au cours de la guerre russo-finlandaise en 1808–09, triompha d'une armée russe bien supérieure en nombre à la bataille de Virta Bro. L'œuvre de Sibelius s'étend sur une large palette d'expression, de mélodies gracieuses et de passages gammés élégants à une furieuse scène de

bataille et elle rafla le premier prix du concours.

Des allusions classiques dominent l'*Impromptu* pour voix de femmes et orchestre op. 19, sur des paroles de *Livslust och livsleda* (*Joie de vivre et ennui de vivre*) de Rydberg ; la création eut lieu avec celle de la *Symphonie no 2* en mars 1902 et *Impromptu* fut considérablement retravaillé huit ans plus tard (les deux versions sont aussi disponibles avec accompagnement de piano ; Sibelius écrivit en 1910 à son éditeur que « la partie de piano est écrite pour être jouable en concert quand on ne peut pas disposer d'un orchestre »). Une bonne partie de la pièce présente le caractère d'une valse lente quoiqu'on y trouve aussi des ressemblances avec la musique de ballet de Tchaïkovski.

Tulen synty (*L'origine du feu*), œuvre écrite pour l'inauguration du Théâtre National Finlandais à Helsinki en 1902 et considérablement révisée huit ans plus tard, se compose de deux sections, la première pour baryton et la seconde pour chœur. Quoiqu'elle soit une composition en apparence commémorative plus que politique, Sibelius la rend éloquemment anti-russe en arrangeant un texte du *Kalevala* avec des sous-entendus allégoriques.

Exercices d'études

En 1982, la famille Sibelius donna une importante collection de papiers et de manuscrits de toutes les périodes de la vie du compositeur à la bibliothèque de l'université d'Helsinki (maintenant Bibliothèque Nationale de Finlande). Ce don inclut les chorals pour chœur mixte sur cet enregistrement, pièces qui furent écrites quand Sibelius était élève de Martin Wegelius à Helsinki et d'Albert Becker à Berlin. Dans le cas de la musique instrumentale et de chambre première de Sibelius, il est souvent impossible de savoir avec certitude si une pièce a été écrite spontanément ou si elle faisait partie de ses études. On n'a pas de tels doutes au sujet de ces chorals : ce sont d'évidents exercices d'études où le jeune compositeur manie les outils du métier. Le choix des textes – un assortiment de citations bibliques en suédois,

latin et allemand – fut vraisemblablement dicté par ses professeurs. Les manuscrits sont généralement assez proprement écrits : presque tous sont complets plutôt que fragmentaires et certains des chorals existent en versions alternatives (quoiqu’il soit impossible de déterminer un ordre chronologique fiable). Même si ces exercices ne sont en aucun cas caractéristiques de Sibelius et presque certainement pas destinés à être joués en public, ils sont loin d’être désagréables à l’oreille : des pièces comme *Der König träumte* (*Le rêve du roi*) et *Morgonens och aftonens portar* (*Les portes du matin et du soir*), cette dernière dotée d’un chromatisme frappant et à l’écriture chorale cruellement difficile – méritent de figurer aux côtés des œuvres chorales publiées de Sibelius. Un choral – *Herr, du bist ein Fels* (*Seigneur, tu es un roc*) – a un accompagnement orchestral ; le manuscrit d’une version avec piano s’arrête avant la fin et Folke Gräsbeck l’a terminée pour cet enregistrement.

La cantate « perdue » de 1897

La *Cantate pour les cérémonies de promotion de l’université d’Helsinki en 1897* est la dernière et la plus volumineuse des trois cantates que Sibelius a composées pour l’université d’Helsinki dans les années 1890. Les parties chorales sont intactes mais la partition orchestrale est perdue ; quelques parties de cuivres et de percussion existent encore mais elles ne donnent qu’une petite idée de la disposition générale de l’œuvre. Nous avons cependant la propre réduction pour piano de Sibelius, faite pour les répétitions, et elle forme la base de cet enregistrement. Certaines pages de la partition pour piano sont manquantes cependant ; il reste donc plusieurs passages où nous n’avons aucune indication de l’essence de la musique ; ils ont alors été omis par nécessité. Kalevi Aho a pu, dans six des mouvements, compléter des éléments manquants dans la réduction pour piano pour produire une version jouable.

Le texte a coulé de la plume de A. V. Forsman et Sibelius y a travaillé avec beaucoup de liberté. Quoique le but primaire de la cantate était fonctionnel (musique à

être jouée aux cérémonies de promotion) plutôt que politique, on ne peut dénier que les années 1890 aient été une période de véhémentes protestations contre la russification du grand-duché de Finlande ; ces poèmes renferment plusieurs allusions patriotiques évidentes.

La cantate au complet – quatorze mouvements joués sans interruption – aurait facilement une durée d'exécution de trois quarts d'heure et des annotations dans les quelques parties d'orchestre restantes suggèrent qu'on a pu faire des coupures à la première et unique exécution à la grande salle de l'université d'Helsinki le 30 mai 1897. Deux solistes vocaux chantent les rôles des personnages Kalevatar et Väinämöinen du *Kalevala* ; on ne sera pas surpris de constater que le style de la musique ressemble à celui des autres œuvres de la période dite « romantique du *Kalevala* » des années 1890. Comme la cantate en entier vit le jour pour une occasion particulière, Sibelius ne s'est jamais attendu à ce qu'elle fasse partie du répertoire régulier et ne l'y avait pas destinée non plus mais, plus tard, il a extrait, révisé et publié une série de chansons pour chœur mixte (avec mezzo-soprano soliste et, dans une pièce, percussion). Elles comprennent l'hymne *Soi kiitokseksi Luojan* (*Nous te louons, notre Créateur*), qui est devenue extrêmement populaire en Finlande.

Fragments

Plusieurs autres œuvres dans ce coffret ont survécu inachevées et ont requis une certaine reconstruction pour être jouables. En 1897–98, Sibelius travailla sur des arrangements de deux « chansons populaires napolitaines » ; seules les parties chorales en ont survécu. *Oje Caruli* (*Oh Caroline*) est une chanson napolitaine composée par Mario Costa (1858–1933) ; sur ce disque, l'arrangement choral de Sibelius est combiné aux parties solo et de piano d'une édition publiée en 1885. L'adaptation napolitaine de *Trippole Trappole* est de Guglielmo Luigi Cottrau (1797–1847) mais la chanson est en fait d'origine espagnole. La partie de piano utilisée ici est empruntée à une version duettiste de la chanson imprimée dans les années 1860.

Les deux manuscrits sources de *Listen to the Water Mill* (*Ecoutez le moulin à eau*) datent de 1905–06 et son texte anglais suggère qu’il fut esquissé vers le temps du premier voyage de Sibelius en Angleterre. La ligne mélodique est complète mais il est fort probable que les harmonies n’aient jamais été remplies ; cette exécution allie du matériel des deux sources.

© Andrew Barnett 2010

Fondé à l’université d’Helsinki en 1883, le **Chœur d’hommes YL** est le plus ancien chœur de langue finlandaise. L’excellence culturelle d’YL, sa longue histoire sur scène, ses fréquentes tournées à l’extérieur et nombreux disques salués par la critique l’ont porté au sommet des chœurs d’hommes du monde. Plusieurs des œuvres les plus célèbres pour chœur d’hommes de Sibelius ont été commandées et créées par YL. Le chœur est aussi connu comme un promoteur de musique contemporaine. En plus de son vaste répertoire *a cappella*, YL chante des œuvres pour chœur d’hommes accompagné des orchestres et chefs les plus distingués du monde. **Matti Hyökki** a dirigé YL de 1980 à 2010. Il a commencé ses études de musique à l’Académie Sibelius à Helsinki où il devint professeur en 2007. Hyökki a longtemps occupé un poste central en musique chorale finlandaise et il est très demandé comme membre de jury dans des concours internationaux pour chœurs.

Orphei Drängar (OD) est formé de presque 80 chanteurs entre 20 et 55 ans. Depuis sa formation à Uppsala en 1853, le chœur s’est efforcé de découvrir et de développer de nouvelles directions pour chœur d’hommes comme moyen d’expression musicale. Pendant quelques décennies chacun, certains des meilleurs chefs de la Suède – Hugo Alfvén, Eric Ericson et, de 1985 à 2008 Robert Sund – ont travaillé avec Orphei Drängar. Cecilia Rydinger Alin en est directrice artistique depuis

2008. Le chœur donne une vingtaine de concerts par année en Suède et à l'étranger. Sa Majesté le Roi Carl XVI Gustaf en est le protecteur permanent. **Robert Sund** a étudié au Conservatoire royal de musique de Stockholm et a poursuivi une carrière distinguée, dirigeant des grands chœurs partout au monde. En 1993, il fut choisi Chef choral de l'année en Suède et, en 2004, il reçut une médaille des mains du roi de la Suède.

Fondé en 1838 par Fredrik Pacius, **Akademiska Sångföreningen** (Akademen – le Chœur académique d'hommes d'Helsinki) est le plus ancien chœur de la Finlande. Akademen est une association membre de l'Union des étudiants d'Helsinki. Au cours de ses 172 ans d'existence, le chœur a assisté à des événements notables dont la première exécution de l'hymne national finlandais *Vårt land* (*Notre pays*) en 1848. Il compte présentement une soixantaine de membres. En plus de donner des concerts réguliers en Finlande, la formation cherche à porter haut la bannière de la musique finlandaise lors de tournées à l'étranger dont aux Etats-Unis et au Canada. **Henrik Wikström** se joignit à Akademen en 1986 et en fut le pianiste et chef assistant pendant de nombreuses années, puis directeur de 1997 à 2008. Il a étudié la direction chorale avec Pär Fridberg, Håkan Sund et Dan-Olof Stenlund ; il était à la tête d'Akademen à ses 160e et 170e anniversaires ainsi qu'au concert de 150e anniversaire de la création de l'hymne national finlandais.

Fondé en 1948 par Astrid Riska, le **Chœur Jubilate** compte 40 chanteurs. Son répertoire comprend un vaste choix de styles passant du chant grégorien aux œuvres du 20e siècle mais avec une forte prédilection pour la musique finlandaise. Jubilate s'est produit dans plusieurs parties de l'Europe et en Israël, au Japon et aux Etats-Unis. En 1990, il gagna le premier prix dans la classe Chœur de chambre au concours « Let the Peoples Sing » de l'UER, puis en 1998 le premier prix du concours Guido d'Arezzo en Italie. **Astrid Riska** (1932–2010) a étudié à l'Académie Sibe-

lius, obtenu un diplôme de chantre, organiste et professeur de musique, ainsi qu'un diplôme en orgue en 1963. Elle poursuit ses études d'orgue à Paris et s'intéressa spécialement aux chœurs d'enfants et à l'entraînement vocal. Elle a chanté pendant 25 ans dans le Chœur de chambre de la radio finlandaise et en fut aussi son chef un certain temps.

Dominante est un chœur mixte fondé en 1975 qui recrute la majorité de ses membres à l'université de technologie d'Helsinki. La chœur a acquis une réputation internationale de groupe dynamique de jeunes chanteurs reconnu pour son audace et sa souplesse. Le chœur chante régulièrement de grandes œuvres avec des orchestres et a travaillé avec l'Opéra National Finlandais et le Théâtre d'Helsinki. Des tournées ont mené Dominante partout au monde. **Seppo Murto** en est le directeur artistique depuis 1981. Murto a étudié à l'Académie Sibelius, obtenant des diplômes d'organiste et de chef de chœur. En plus de diriger plusieurs des meilleurs chœurs et orchestres de la Finlande, il a été président de l'Association des chefs de chœurs finlandais (1989–96) et directeur artistique du festival de KuoroEspoo (1992–2004). Il est chantre et organiste à la cathédrale d'Helsinki depuis 1985. Il enseigne aussi la direction chorale, l'orgue et il a obtenu de nombreux prix et distinctions.

Fondé en 1944 à l'Académie d'Åbo (Turku), le **Chœur Flora** compte maintenant une soixantaine de membres réguliers. Son répertoire vaste et varié s'étend de la musique populaire et du jazz à la musique sacrée et aux grandes œuvres classiques pour chœur et orchestre. Le chœur a donné des concerts partout dans les pays du Nord, dans plusieurs pays européens et en Amérique du Nord et il a participé avec succès à des concours internationaux. **Ulf Långbacka**, qui enseigne la musique à l'Académie d'Åbo/Turku, dirige Flora depuis 1991. Långbacka dirige aussi d'autres chœurs prospères et compose beaucoup de musique chorale.

Helena Juntunen, soprano, a étudié au conservatoire d'Oulu et à l'Académie Sibelius, obtenant son diplôme de chant en 2002. Elle a aussi étudié avec Elisabeth Schwarzkopf, Hartmut Höll, Mitsuko Shirai et Ilmo Ranta. Juntunen a remporté du succès à de prestigieux concours dont le BBC Cariff Singer of the World Competition où elle représentait la Finlande (2007). Helena Juntunen chante régulièrement à l'Opéra National Finlandais depuis 1999. Elle est aussi fréquemment invitée à des maisons d'opéra et à des festivals partout au monde.

Johanna Rusanen, soprano, a étudié à l'Académie Sibelius à Helsinki, poursuivant ses études à Berlin et à Vienne. Elle a chanté au festival d'opéra de Savonlinna, à l'Opéra National Finlandais et au Deutsche Oper à Berlin. Ses rôles comprennent Mimì (*La Bohème*), Tatyana (*Eugène Onéguine*), Marie (*Wozzeck*) et Amelia (*Un bal masqué*). Elle chante aussi des oratorios et en récital en Finlande et ailleurs. Johanna Rusanen a reçu le prix Karita Mattila en 2001.

L'imposante carrière de la mezzo-soprano **Monica Groop** repose sur un répertoire d'une grande audace musicale – un mélange riche et varié de musique baroque, du répertoire classique et des maîtres modernes. Elle a chanté avec plusieurs des meilleures compagnies d'opéra et orchestres du monde sous la direction de chefs aussi éminents que Sir Roger Norrington, Neeme Järvi, Esa-Pekka Salonen, Seiji Ozawa et Sir Georg Solti. Récitaliste accomplie, Monica Groop a donné des récitals dans des salles renommées. Elle chante régulièrement avec les pianistes Andrés Schiff, Rudolf Jansen, Roger Vignoles et Ilmo Ranta.

Mika Pohjonen, ténor, a fait ses études de musique à Lahti après quoi il se joignit au chœur de l'Opéra National Finlandais. En 2003, il y devint soliste et a depuis chanté les rôles de ténor dans *Turandot*, *Madame Butterfly* et *Le chevalier à la rose*. Il s'est aussi produit au Volksoper de Vienne. Mika Pohjonen est régulièrement

invité comme soliste dans plusieurs salles de concert européennes pour chanter par exemple les requiems de Verdi et de Mozart et *Das Lied von der Erde* de Mahler.

Jorma Hynninen, baryton, a étudié à l'Académie Sibelius à Helsinki ainsi qu'avec Luigi Ricci et Kurt Overhoff. En 1970, il donna son premier concert public et fit aussi ses débuts avec l'Opéra National Finlandais dont il est encore membre régulier. Il a été directeur artistique de l'Opéra National Finlandais et du festival d'opéra de Savonlinna. Il a chanté avec l'Opéra Métropolitain à New York, l'Opéra de Vienne, La Scala de Milan et l'Opéra National de Bavière ainsi que donné des concerts avec d'importants orchestres et chefs mondiaux.

Folke Gräsbeck a étudié avec Tarmo Huovinen au conservatoire de Turku et gagné le premier prix du concours Maj Lind en 1973. Il a aussi travaillé avec Maria Curcio-Diamand à Londres et avec Erik T. Tawaststjerna à l'Académie Sibelius à Helsinki où il enseigne depuis 1985 ; en 2008, il y obtint un doctorat en musique. Il est directeur artistique du festival annuel Sibelius à Korpo depuis 2002. Il s'est produit comme récitaliste, chambriste et accompagnateur partout au monde et il a enregistré de nombreux disques. Il est l'un des principaux artistes de l'édition Sibelius sur étiquette BIS.

Ilmo Ranta a étudié avec Liisa Pohjola à l'Académie Sibelius, poursuivant ses études avec Klaus Schilde. Il s'est produit en soliste avec les principaux orchestres finlandais et est reconnu comme un excellent chambriste et pianiste de lied en Finlande et à l'étranger. Il a collaboré régulièrement avec les chanteurs Karita Mattila, Monica Groop et Jorma Hynninen. Très engagé dans la musique contemporaine, Ilmo Ranta a donné la création mondiale de plusieurs œuvres. Il enseigne présentement la musique de chambre et le piano à l'Académie Sibelius.

Florakören

シベリウスが学生だった1880年代、フィンランドにおいて合唱曲は非常に活発な分野だった。Akademiska Sångföreningen（ヘルシンキ・アカデミック男声合唱団）がフレデリック・パシウスによって1838年に創設されて以来、パシウス自身、F.A.エールストレム、ガブリエル・リンセン（‘古典’といえる Kesäpäivä Kangasalla「カンガスアラの夏の日」を書いた）といった作曲家の合唱曲が国中で量産され、続く重要な出来事として1883年にはヘルシンキ大学男声合唱団が創設された。合唱曲、特にシベリウスの合唱曲にはヘイッキ・クレメッティ（1876-1953）など合唱を専門とする指揮者による草分け的な仕事も大きく貢献した。

しかしながらスウェーデン語を話す人々とフィンランド語を話す人々の間には明らかな隔たりが存在した。シベリウスは当初、先生だったマルティン・ヴェゲリウスの指導に従ってスウェーデン語テキストに曲を付けていたが、特に国民叙事詩カレヴァラやその対となる抒情詩集カンテラタルといったフィンランド語テキストも徐々に手掛けるようになっていった。シベリウスの独曲の殆どがスウェーデン語テキストなのに対し、彼の合唱曲はよりずっとスウェーデン語とフィンランド語のバランスがとれている。作曲家で翻訳家のヤーッコ・マントウヤルヴィは「フィンランド語テキストに中央ヨーロッパの一般的なロマン派様式を与えるのではなく、フィンランド語特有の抑揚に自然に曲を付けたのもシベリウスが最初だった」と考えている。シベリウスは無伴奏もしくはピアノ伴奏を伴う合唱作品を生涯を通じて残している。スウェーデン語とフィンランド語が障害となってそうした作品の殆どが国際的なレパートリーにはなっていないが、それらはシベリウスの安定した高い作曲水準を示していて、その特徴的表現様式はクーラ、マデトヤ、パルムグレンといった他のフィンランドのロマン派作曲家の合唱曲とは異なったものになっている。

初期の合唱曲

最初期のシベリウスの合唱曲に1888年の混声合唱のための作品がある。全曲がスウェーデン語テキストを持っている。エミル・フォン・クヴァンテンのテキス

トによる揺れる6/8拍子と哀愁を帯びた旋律を持つEnsam i dunkla skogarnas famn（「暗い森の深奥に一人で」）は、夜の森の孤独な放浪者という、いかにも若いシベリウスが惹かれそうな類のテーマを扱っている。強調された付点のリズムはJ.L.ルーネベリィに付けた3曲、När sig våren åter föder（「春が再び生まれるとき」）、Tanke, se, hur fågeln svingar（「想え、見よ鳥が舞い降りる様を」）、Hur blekt är allt（「すべては何と蒼ざめて」）を特徴付けている。おそらくシベリウスはルーネベリィの3つテキストのうち最後のものが描く雰囲気豊かな秋の夕べに惹かれたのだろう。混声合唱とピアノのためのUpp genom luften（「空を抜けて高く」）のテキストはアッテルボムの妖精劇Lycksalighetens ö（「至福の島」1824年）から取られている。演奏記録は全く残ってなく、ヘルシンキ音楽院での使用が想定されていたのかもしれない。同時期のものにペルナヤの長大なバラードを抜粋して曲を付けたAck, hör du fröken Gyllenborg（「ああ、ギュレンボリィ嬢よ聞け」）があり、これは近年になってシベリウスも会員だった学生協会Nyländska Afdelningenによる民謡集の中に収録された。

ルーネベリィのテキストに曲を付けた女声合唱とピアノのためのVi kysser du fader min fästmö här（「父よ、なぜ私の婚約者にここでキスするのか」）は、ヘルシンキ音楽院のための声楽作品をというヴェゲリウスの依頼で1889-90年にベルリンで作曲されたと考えられている。ピアノによる大胆な開始に続いて、音楽はピアノ五重奏曲ト短調を思わせる様式へと落ち着く。

フィンランド語の諸作品

シベリウスの男声合唱のための6つの歌作品18は彼の音楽が最もシンボリズム的で民族ロマン主義的だった時期に作曲されていて、そしてこの曲集にはこの分野における彼の最も人気ある作品が含まれている。Venematka（「船の旅」1893年——「クツレルヴォ」での大躍進の1年後に書かれた）、そして特定のバス歌手に合わせて書かれたバスの書法が素晴らしいTerve kuu（「ようこそ月よ」1901年）の2曲はカレヴァラからテキストを採っている。Saarella palaa（「島

の火」1895年)とSortunut ääni(「そこなわれた声」1898-99年)はカンテラルからテキストが採られている。Sortunut ääniのテキストは悲しみに静まる力強い声という内容になっていて、明らかにロシア統治下にあったフィンランド人の表現の自由の抑圧が暗示されている。残りの2曲はアレクシス・キヴィのテキストに曲を付けている。Metsämiehen laulu(「木こりの歌」1899年)は率直で力強い性格を有し、非常に感動的なSydämeni laulu(「我が心の歌」1898年)は亡くなった子への子守歌。テキストはフィンランド語による最初の小説とされる Seitsemän veljestä(「7人兄弟」)から採られている。シベリウスはこれらのうちの4曲を混声合唱にも編曲している。Sortunut ääniの2つの版は同時期のもので、Venematka、Saarella palaa、Sydämeni lauluの編曲はオリジナル版の数年後に作られている。

1893年の未完成の男声合唱曲 Heitä, koski, kuohuminen(「急流よ、逆巻き流れるのを止めよ」)のスケッチは、テキストがカレヴァアの同じ部分から採られ、Venematkaと同じ手稿譜上に書かれていたので、シベリウスはこの2曲を1組の作品として構想していたと十分考えられる。メイン・テーマは同じ年のピアノ・ソナタへ長調の緩徐楽章から転用されている。シベリウスの死後、作曲家エリク・ベルイマンがエリク・タヴァッシエルナとシベリウスの娘の夫ユッシ・ヤラスの協力を得てこれを完成させた。

シベリウスが1893年(Venematkaの数ヶ月後)フィンランド労働者運動のためにTyökansan marssi(「労働者の行進曲」)を書いたのは、その運動が後に急進的社会主義組織に変わる以前のことだった。作品はクオピオ滞在時に書かれたが、このとき彼はこの行進曲のテキストの作者でもあり、構想中の(しかし後に破棄された)オペラVeneen luominen(「舟の建造」)の台本作家でもあったJ.H.エルッコと会っている。

シベリウスの最も有名な合唱曲の一つであるRakastava(「恋する者」)は1894年にヘルシンキ男声合唱団が主催したコンクールへの応募作品で、結果2等賞を得ている。カンテラルからテキストが採られたこの演奏の難しい作品は3つの部分からなり、その長大な最終楽章は更に2つの部分に分けられる。最後の

部分は男声合唱にテノール独唱が加わる。全体は、比較的活力があり基本的にホモフォニックなパッセージと、リズムや響きがより自由で雰囲気豊かな部分とが交互に現れる構成になっている。第2の部分Eilaa, eilaaには裏声のテノール、絶え間のないヴォカリーズに近い「eilaa」の音節、そしてシュプレッヒゲザングに近い手法によるテキストの扱いなど、1890年代のフィンランド合唱には聴かれなかった要素が盛り込まれている。「eilaa」は、よりゆっくり哀歌のようにテノール独唱の伴奏として最後の部分で戻ってくる。4年後シベリウスはRakastavaを混声合唱のために編曲し——このときは独唱が2人——更に1911-12年には弦楽オーケストラのための組曲にも編曲した。

Soitapas sorea neito（「奏でておくれ、美しいお嬢さん」）は同時期の作品で、しかもカンテレタルからのテキストに拠っている。Rakastavaとの明らかな類似点がテノール独唱に見られ、また「eilaa」も色彩的要素として使用されている。しかしRakastavaの初版とは異なりこの短い作品は混声合唱のための作品になっている。

Laulun mahti（「歌の力」）はラトヴィアの指揮者であり、また作家で作曲家でもあるヤーセプス・ヴィートルスが書いたバラードの編曲で、1895年に作られた。1891年にヴィートルスはアウセクリス（ミクス・クログゼミス）によるテキストに曲を付けた混声合唱とオーケストラのためのBeverinas dziedonis（「バヴェリナの吟遊詩人」）を作曲したが、これがシベリウスによる編曲の元になっている。テキストはラトヴィア人と、彼らを妬み、「カンテレを持つ老いた白髪の男」によって鎮圧される隣国エストニア人の闘争を描いている。この人物はカレヴァラに登場するヴァイナモイネンと明らかに類似していて、ロシア人に対するフィンランド人の関係との類似性を意識しなかったとは考えられない。

Kuutamolla（「月明かりの中で」）は落ち着いた9/4拍子の男声合唱のためのロマンティックなセレナードで、1898年にシベリウスの昔からの級友だった写真家イント・インハの熱心な要請を受けて作曲された。当時インハはアイノ・クローン（ペンネーム「アイノ・スオニオ」）という女性に好意を寄せていて、この曲のテキストはこの女性が書いている。

1898年にシベリウスはSävelistöという曲集に混声合唱のためのいくつかの新作や編曲を提供している。そこに含まれていたのがJ.H.エルッコのテキストに作曲したAamusumussa（「朝靄の中で」）で、この曲ではテキストの強烈な愛国的メッセージが民謡のような落ち着いた愛想の良い性格の音楽に包み込まれている。快活なMin rastas raataa（「つぐみが働くとき」）にはそうした隠されたメッセージはなく、頭韻を踏んだカンテレタルのテキストが用いられている。曲集Sävelistöには他にもSortunut ääni、Rakastava、Saarella palaaの混声合唱版が収録されていた。

1902年の夏、シベリウスは級友ヴァルター・フォン・コノウを訪ねてサークスマキへ行った。彼らの以前の先生エイノ・レヴォーンがこの地域で休暇を取っていて、レヴォーンの3人の娘がフィンランド民謡をシベリウスに歌って聴かせる機会があった。彼女らへの感謝としてシベリウスはコノウのテキストKotikaipaus（「望郷」）を女声合唱のための曲にした。9年後、シベリウスはこの友人の別のテキスト——今度はスウェーデン語——に女声合唱のための曲を付けている。規模の大きさを予想させる名前だが音楽的には控えめなCantata（Härliga gåvor「素晴らしい贈り物」）。これは、コノウが歴史の教師を務めていたトゥルクにある女学校（Heurlinska skolan）の50周年記念のために書かれた。

ユハニ・アホのテキストを持つ男声合唱のためのVeljeni vieraila mailla（「異国の我が兄弟」1904年）は、ロシア統治の屈辱に耐えるよりも移住を選ぶフィンランド人が増えていたという事実が認められる。この広い音域を持つ曲は調性の異なる3つの部分からなり、それぞれの終結部にある下降する強調されたモチーフが全体を統合している。

1910年秋のKansakoululaisten marssi（「初等学校の児童の行進曲」）はシベリウスと同じくハメーンリンナ出身の「フィンランドにおける初等教育の創始者」ウノ・シュグネウスの生誕100年を記念して作曲された。テキストは匿名で、作者は「オンネン・ペッカ」というペンネームを使っている。

1912年1月に完成されたUusmaalaisten laulu（「ウーシマーの人々の歌」）

はウーシマー地方にあるシベリウスの地元の学生協会のための行進曲。協会がこのテキストのためのコンクールを主催し、カールロ・テルヒという歌唱の教師が優勝した。シベリウスは日記に、テルヒは「階級が低く、臭う。こんな人々と一緒にいるのは何と辛いことか」と苦情を記している。オリジナルの作品は混声合唱だったが、完成直後に男声合唱に編曲されている。

1913年の初め、フィンランド音楽教育に影響力を持つ人物だった歌手で歌唱の教師アンナ・サルリンから依頼を受けて、シベリウスは自作を4曲、女声合唱又は児童合唱のために編曲した。もともと無伴奏の混声合唱だったAamusumussa（「朝霧の中で」）以外は合唱とオーケストラのための作品が用いられた。Nejden andas（「美しき地は息づく」）は愛国的作品Islossningen i Uleå älv（「ウレオ河の氷解」1899年）から作られていて、異なる終結部を持つ未出版の2種の版が現存している。作品23の曲集（下記参照）も既に作っていた1897年のヘルシンキ大学卒業式典のためのカンタータからはSoi kiitokseksi Luojan（「響け、神への感謝をこめて」）が作られたが、これは今日でもこの録音にあるようにSoi kunniaksi Luojan（「響け、神への榮譽を讃えて」）のテキストを用いてよく演奏される。皇帝ニコライ2世戴冠への遅まきながらの謝辞だった1896年の「戴冠式のためのカンタータ」がTerve Ruhtinatar（「ようこそ王妃様」）の元になっている。シベリウスが自作のカンタータから無伴奏の合唱曲を作ったのはこれが初めてではなかった。作品23の他にも、彼は以前に最初の主要なカンタータ——1894年の大学卒業式典のための——の第2楽章の壮大な終結部をJuhlamarssi（「祝典行進曲」）という名の混声合唱曲として使用している。

1918年、ヘルシンキの偵察兵の一員だったイルマリ・ヴァイニオは、ヤルマリ・フィンネのテキストに曲を付けるようシベリウスに依頼し、その結果生まれたのがピアノまたはオーケストラ伴奏と混声合唱のためのPartiolaisten marssi（「偵察団の行進曲」）だった。この仕事のためにシベリウスは、20年ほど前にブラスと打楽器のためにスケッチしていた短い行進曲を転用した。1950年代初め、この曲はギャヴィン・エワートの英語テキストと共にガールガイド・ガール

スカウト世界連盟の公式曲として採用された。

1920年、シベリウスは古くからの級友で、建築家で合唱指揮者のアッラン・シュルマンの依頼でViipurin Laulu-Veikkojen (W.S.B:n) kunniamarssi (「ヴィープリ男声合唱団 (W.S.B.) の榮譽行進曲」) を書いた。シュルマン自身が地元の居酒屋経営者エーロ・エーロラのテキストを用いて合唱のための作品を作曲したことがあり、この「榮譽行進曲」はそのテキストが元になっている。1929年にシベリウスは同じテキストを用いて全く新しい版の行進曲を作っている。

気楽に流れる6/8拍子の素朴で魅力的な作品、混声合唱のためのKoulutie (「学校への道」) にはV.A.コスケンニエミのテキストが用いられている。これは1924年、オウルの教育当局の50周年記念アルバムのために書かれた (しかし結局その出版物には収録されなかった)。

1925年にシベリウスは2曲の皮肉っぽくユーモラスな作品を著名なビジネスマンだったエドゥアルド・ポローンに贈呈している。これらの曲Humoreski (「ユモレスク」) とNe pitkän matkan kulkijat (「長い道を行く旅人」) のテキストはラリン・キョスティによるもので、両曲とも旅人の人生の理想化された姿を描いている。Humoreskiでは旅人はフルートで短いポルスカを奏でて人生の試練に挑み、一方Ne pitkän matkan kulkijatでは放浪者は目的もなく行き交い、身体的、精神的な滋養を求めて神を頼る。

オペラ歌手ヴァイノ・ソラが無伴奏男声合唱のための (独唱とピアノのための編曲もある) 興奮を呼ぶ行進曲Siltavahti (「橋の守り」) のテキストを書いている。ニューヨーク在住フィンランド人で構成された男声合唱団New Yorkin Laulumiehetのために1928年に作曲された。ソラ自身がその10月にニューヨーク初演を行った。

1930年7月7日、12,000人以上の人々がヘルシンキ市内を行進し、ラプア運動への支持を表明した。これはその前年に結成された反共産主義党派で、当初はフィンランド知識層の幅広い支持を得ていたが、後にはファシストに近い集団へと変貌して禁圧された。アレクシ・ヌルミネンが特別に用意したテキストを用いてこの運動の追従者のための曲を書くようシベリウスは依頼された。このユニゾン

の男声合唱とピアノのための有節構成の活気ある曲はKarjalan osa（「カレリアの運命」）と名付けられている。

スウェーデン語の諸作品

1911年に第四交響曲を完成させた数ヵ月後、シベリウスはエルンスト・クナペのテキストによる混声合唱のためのMän från slätten och havet（「平野や海辺の人々」）を書いている。この作品は翌年6月ヴァーサで開催されたフェスティバルのために委嘱されたもので、この音楽のための静かな音詩は約1300人という巨大な編成の合唱で演奏された。Män från slätten och havetはシベリウスの最も強烈で深い合唱作品の一つだが、シベリウスの作品表にある多くの歪みに紛れて、ヘルシンキのBells of Kallio Church（「カッリオ教会の鐘」）のために1912年に書いていた旋律を混声合唱にした簡易な編曲と共に作品65にまとめられてしまっている。合唱指揮者ヘイッキ・クレメッティがテキストを書き、既に音楽を一度付けていたが、シベリウスはそれに満足出来ず、クレメッティのフィンランド語のテキストから自身で編曲を行った。

作品84に収められた最初の4曲はスウェーデン語男声合唱団ムントラ・ムシカントルのために書かれた。その1曲目Herr Lager och Skön fager（「ラゲル殿下と美しい方」1914年）はユモレスクの性格を持った5つの部分からなる。テキストはグスタフ・フレディングで、彼はこの詩を「愛がどのように訪れ去り行くかについての小さな歌」と呼んでいた。På berget（「山の上にて」）はベルテル・グリペンベルイの豪華なテキストで、曲は7/4という変わった拍子記号を持ち、続く2曲と同様1915年に作曲されている。フレディングに曲を付けたEtt drömackord（「夢の和弦」）はそのゆっくりした流れと時に非常に半音階的な書法で際立っている。グリペンベルイによるもう一つの曲Evige Eros（「永遠のエロス」）も同様に半音階的で、バリトン独唱を効果的に使用している。

作品84を締め括る5曲目のTill havs（「海へ」）はヘルシンキ・アカデミック男声合唱団のために1917年に書かれた。紛れもない海の歌だが、ヨナタン・レ

ウテルの詩は非常に闘争心を掻き立てるもので、シベリウスはこれを行進曲風の性格を持った情熱的な有節構成の曲にしている。作品の草稿（本セットに付録として取められている）を書き終えたシベリウスは出版に際していくらかの小変更を施し、音楽のリズム感をさらに強調させた。全く同時期のもう一つのレウテルによる作品がDrömmarna（「夢」）で、Svenska Folkskolans Vänner（スウェーデン語小学校盟友会）のために書かれた。滑らかに流れる音楽は、人間の生命は過渡的なものだが夢は時代を超えて残る、といった内容のテキスト中にある「きらめく流れのように移り変わる」時代の変遷を反映している。

1917年12月に独立を宣言する前の数ヵ月、フィンランドの生活は厳しく、ヘルシンキ駐在のロシア兵士や水兵は反乱の気運に包まれていた。暴動やストは至るところで勃発し、ヤルヴェンパーでさえも日々の生活は苦しく、食糧は不足していた。そのため、5月半ばにシベリウスがポリに住む建築家でアマチュア歌手のトルケル・ノルドマンから子羊の足をプレゼントとして受け取ったのは非常に嬉しい驚きだった。スウェーデン語ではこうした子羊の足はfårfiol——「子羊のヴァイオリン」——として知られているが、ノルドマンは、シベリウスにヴァイオリンが贈られれば誰も不思議に思わないに違いないと考えて、それらしく架空のラベルを貼り、ヴァイオリンケースの中にそれを入れていたのだった！シベリウスは、そうした子羊の足も出てくるカルルフェルトのユーモラスでノスタルジックな詩に驚くほど甘美な曲を付けた有節構成の新作Fridolins dårskap（「フリドリンの愚行」）をノルドマンに贈って応えた。翌年、ノルドマンはヤツメウナギを贈ってもう1曲、ユーモラスで活力あるJone havsfärd（「ヨナの航海」）を受け取った。聖書にあるヨナと鯨の話が現代風な語り（それをシベリウスは30分で書き上げたと言っている）で扱われている。

1922年、トゥルクの男声合唱団Musices Amantesの依頼でシベリウスは「古風で優れた様式による男声のための四重奏曲」（1月22日の日記）を作曲している。これはルーネベリィのLikhett（「おなじ」）を用いた洗練された作品で、以前にも彼は、その詩を1890年に音楽的に全く異なる音楽を付けて独唱曲にしていた。

(ヨハン・ルードヴィヒではなく) ニノ・ルーネベリイのテキストが用いられている2曲の短い、実用目的の合唱作品は1925年に作曲されている。一つは混声合唱のためのSkolsång(「学校の歌」)、もう一つは男声合唱とピアノのためのSkyddskårsmarsch(「白衛軍行進曲」)で、これらは市民戦争において顕著な役割を果たした愛国組織のために書かれた。

スウェーデン語で編纂されたフィンランド聖歌集が1927年に改訂された際、これを担当していた委員会はシベリウスにその新版へ曲の提供を依頼した。その結果が混声合唱のためのDen höga himlen(「空の高さ」)で、シモ・コルペラによる元はフィンランド語のテキストをヤコブ・テゲングレンがスウェーデン語訳したものが使用されている。1945年10月、スウェーデン教会の資金集めを目的としたスウェーデンでの演奏会に向けて、シベリウスはこの作品を男声合唱とオルガンのために改訂したのだが、この編曲ではオリジナルのフィンランド語テキストSuur' olet, Herra(「主よ、あなたは偉大なるもの」)が採用されている。

ラテン語と英語の諸作品

1898年にベルリンを訪問した際、シベリウスはいくつかの校歌をCarminalia(「カルミナリア」)の名前で小品組曲として纏めた。この3曲Ecce novum gaudium、Angelus emittitur、In stadio laborisは近年になって、ベルリンへ向かう以前にシベリウスにそれらを歌って聴かせた、家族の友人で教師のエリセ・ステンバックがロヴィサで発見した。これらの歌が、当時は殆ど忘れられていたが後に賞賛されるようになる1582年グライフスヴァルトで出版された中世後期の校歌集ピエ・カンティオーネスに収録されていたことは、我々の知る限り、ステンバックもシベリウスも知らなかったらしい。シベリウスは無伴奏3部合唱、女声合唱とオルガン/ハルモニウム、男声合唱とピアノ、という3種類の異なる編曲を残している。

1913年、作曲家でエール大学教授のヘラティオ・パーカーは、多くの著名な作曲家にThe Progressive Music Seriesと題された曲集への協力を要請した。

シベリウスはこれに同意してThree Songs for American Schools（「アメリカン・スクールのための3つの歌」）を作曲した。パーカーがテキストを選択したが、興味深いことにそのどれもがアメリカ人作家のものではなかった。曲はそれぞれ異なった声の組み合わせになっている。Autumn Song（「秋の歌」）はソプラノ、アルトとピアノで、イギリスの聖職者で歴史家のリチャード・ワトソン・ディクソンによるテキストが使用されている。その甘い和声と軽く弾むような6/8拍子は1880年代のシベリウスの器楽のための小品を思い出させる。The Sun upon the Lake is Low（「湖上の陽は低く」）はスコットランドの小説家で詩人のサー・ウォルター・スコットのテキストによる率直な無伴奏混声合唱になっていて、最後のA Cavalry Catch（「騎兵隊を駆り立てろ」）はユニゾンの男声合唱とピアノのための行進曲風の作品になっている。この曲のテキストは、ウィリアム・シャープ・スコットが、彼が通常使用していたフィオナ・マクラウドというペンネームで書いている。

クリスマスの歌

シベリウスの作品1は独唱とピアノのための5曲の有節構成のクリスマスの歌からなり、その作品番号は作曲年代を反映してはいない。現在最も人気があるのはザクリス・トペリウスのテキストに作曲された第4曲のGiv mig ej glans, ej guld, ej prakt（「私は栄誉は求めない」）で、フィンランドで最も愛されるクリスマス・キャロルの一つとなっていて、シベリウスがこれをフィンランド語訳（En etsi valtaa, loistoa）を用いたりして数多くの合唱曲に編曲しているのも不思議ではない。曲集の最後のOn hanget korkeat, nietokset（「積雪はうず高い」）も安定した人気を獲得していて、シベリウスはこれも合唱曲に編曲している。この曲集のなかでヴィルック・ヨウカハイネンによるフィンランド語テキストを持った唯一の曲になっている。

フィンランド・ルター福音教会のために晩年の1929年に書かれたA.V.ヤッコラのテキストによる混声合唱のためのOn lapsonen syntynyt meille（「子は我々のもとに生まれた」）はあまり知られていない。全体は3/4拍子だが、それ

を妨げるようにシベリウスは2/4拍子や4/4拍子の小節を挿入し、各フレーズの終わりに意外なリズム的曖昧さを加えている。

愛国的作品

1899年2月15日、皇帝ニコライ2世はフィンランドの自治を事実上終わらせる「2月宣言」を発表した。50万人以上のフィンランド人が抵抗の請願書に署名したが、ニコライ2世はこれを無視した。フィンランド民族運動の著名な擁護者だったシベリウスがカヤンドルのIsänmaalle（「祖国に」）に作曲したのは「宣言」に対する応答だったのだろうか？この曲の最初の形は男声合唱で、正にその年に作られた。この版は後の編曲（1900年の混声合唱版や1908年の男声合唱版——しかしながら男声合唱版はセリム・パルムグレンが1902年に作曲したもののが最も頻繁に演奏される）よりもリズムの変化が大きい。

抵抗の精神はAthenarnes sång（「アテネ人の歌」）のその強調された抑揚のリズムと率直な声楽書法に明瞭に認められる。ヴィクトル・リュードベリイの詩デクシッポスから取ったテキストは紀元後267年のアテネの設定で、フィンランド人から見れば、高貴で愛国的な死を賛美するアテネ人はフィンランド人にとって分りやすい象徴だった。1899年の第一交響曲初演と同じ演奏会で発表されてから数ヶ月のうちに、Athenarnes sångは——オリジナルは児童および男声合唱、木管、ブラス、打楽器とコントラバスだったが——様々な編曲で広く演奏されるようになった。シベリウス自身もそうした編曲のいくつかを行っていて、児童および男声合唱、ピアノ、ハルモニウムの版と、児童および男声合唱の無伴奏版がこの録音に収められている。

Har du mod?（「お前に勇気があるか」）はJ.J.ヴェクセルによるスウェーデン語テキストを持っている。シベリウスは先ず1903-04年に無伴奏男声合唱としてこのテキストに曲を付けているが、その後全く異なる曲を男声合唱とオーケストラのために書き、それが1904年にヴァイオリン協奏曲のオリジナル版と共に初演された。この2番目の作品はそれ以降長期にわたっていくつもの改訂が施され、そうして出来たいくつかの版もピアノ伴奏版として現存している。

シベリウスが1917年にJääkärien marssi（「フィンランド・イエーガー隊の行進曲」）を書いた頃、フィンランドはすぐにも市民戦争に突入しそうな状況ながら、独立宣言まであと数週間に迫っていた。この行進曲——ここには男声合唱とピアノによるオリジナル構成で収録されている——は「赤軍」（社会主義者）に対抗し、ドイツ軍の訓練を受けて「白軍」（保守派）側で戦った軍隊のための軍歌で、軍の兵士が書いたテキストが使用されている。

歴史劇のための音楽（1899年）から採られたFinlandia（「フィンランドイア」）は、おそらくシベリウスの最も有名な作品で、その讃歌の部分もまた合唱曲として非常に人気がある。シベリウス自身は合唱への編曲に気が進まなかった（「歌うことを想定していたのではなく、オーケストラのために作曲したものだ。しかし、もし世界がそれを歌いたいというのなら、誰にもそれは止められない」）が、晩年になって彼はその不可避を受け容れた。シベリウスはヴァイノ・ソラのテキスト（1938年）を用いた男声合唱版を一つ作ってフィンランド・フリーメイソンのための曲集に加え、更にはV.A.コスケンニエミ（1940/48年）のテキストを用いた版を作っているが、それらはより有名になっている。コスケンニエミの版は混声合唱のためのへ長調と変イ長調の2種類がある。

記念と祝賀

フリドルフ・グスタフソンのラテン語テキストを持つ男声合唱のためのHymn (Natus in curas)（「讃歌（苦難の中の御子）」）は1896年、ヘルシンキ大学で産科学の教授だったヨゼフ・ピッピングショールドの記念碑の除幕のために書かれた。テキストはこの人物の勤勉な仕事を讃えるだけでなく彼の業績を次の世代が無益に利用するかを指摘している。作品は1898年の出版に際して少し改訂されたが、どちらの版もここに収録されている。

1905年8月18日、傑出した風景画や肖像画を残した画家アルベルト・エデルフェルトが51才の誕生日の直後に亡くなった。彼はシベリウスの友人で、彼とシベリウスはルーネベリイの詩への賛美の気持ちを分かち合っていた。こうしてその翌週エデルフェルトの葬式で演奏された混声合唱のための小品Ej med klagan

（「嘆くなかれ」）にシベリウスが使用したのはルーネベリイの詩だった。またこの録音には男声合唱のためのこの作品の暫定版も収録されていて、混声合唱版のほうの2番目の録音には作品が出版された後にシベリウスが書き残したいくつかの変更点が盛り込まれている。これらの変更点は後年のスケッチの中にも見つけることが出来るが、そこに書かれた音楽素材は合唱なしのフル・オーケストラのためのものになっている。

1918年初めに新しく独立したフィンランドで勃発した市民戦争の犠牲者に、ヨスタ・シュベルイソンという有名なヘルシンキの医者が出て、彼は連行されて赤軍に射殺された。Ute hörs stormen（「外に嵐を聞く」）とBrusande rusaren våg（「怒涛の荒れ狂い」）にはシュベルイソンのテキストが使用されていて、彼の記念としてこの医者の父親の依頼で作曲された。自身の安全のため、シベリウスと彼の家族は数ヶ月のあいだヘルシンキに避難していたのだが、これらの曲はアイノラに戻って作曲した最初の作品となった。

ここに収められた他の音楽的追悼作品とは異なり、Till Thérèse Hahl（「テレーゼ・ハールに」）は彼女の死後書かれたものではない。実際、その目的は1902年10月25日の彼女の60才の誕生日を祝福することだった。ハールは世紀の変わり目頃のフィンランド合唱音楽の指導者的存在で、シベリウスのいくつかの無伴奏合唱曲も掲載されたSävelistöの共同編集者だった。彼女の誕生日のためにシベリウスはニルス・ヴァサシェルナのテキストを用いて混声合唱のための曲を書いた。おそらく、ヴァサシェルナがこの落ち着いた優雅に流れる音楽にあまり惹かれなかったのだろう、その後間もなくシベリウスは再びこれに取り組んだが、しかし手稿譜は全く残っていない。「私はヴァサシェルナに最初に付けた曲を好む。しかし私は改訂したくなかった。多分あの詩人はこれをより好むだろう。」

オーケストラ付き作品の編曲

合唱とオーケストラのためのシベリウスのいくつかの主要作も、シベリウス自身によって合唱とピアノに編曲されて現存している。編曲はリハーサルの助けとして役立ったには違いないが、そのピアノ書法は十分効果的で、演奏会に十分使用

出来るものとなっている。

1891-92年に作曲されたKullervo（「クッレルヴォ」）はシベリウスに大躍進をもたらしたが、ほんの数回の演奏の後、彼はそれを封印してしまい、彼の死後までその全曲が再び聴かれることはなかった。カレヴァラの悲劇の英雄の話に基づいた、この5楽章からなる作品はフィンランド神話と大規模交響楽の伝統を革新的に融合したものだ。3つの楽章は純粋にオーケストラのみだが、第3楽章と第5楽章は男声合唱を必要とし、第3楽章では更に2人の独唱が付く。これらの2つの楽章をシベリウスはピアノ伴奏に編曲した。巨大な第3楽章でクッレルヴォは税を納めたあとそりに乗って帰郷する。彼は何人かの娘と出会い、その一人を彼のそりへと誘い、そこで彼女を口説く。そしてその後彼は彼女が昔生き別れた妹だということを知ってしまう。彼女が情熱的に歌って彼女の生涯の変遷を語る場面に続いて、楽章は後悔するクッレルヴォの激しい嘆きで締め括られる。不変の進展と強烈な高揚力を持つ第5楽章で、クッレルヴォは自分の妹を辱めてしまった場所に遭遇し、自殺する。ピアノ版はオーケストラのスコアが完成する直前に作られていて、そのため合唱部分にはこれらの版のあいだに僅かな相違が存在している。

1898年の春、ムントラ・ムシカンテル男声合唱団が作曲コンクールを開催した。シベリウスはルーネベルイの詩を用いたSandels（「サンデルス」）で応募した。詩は、1808-09年のロシア-フィンランド戦争の際、ビルタ・プロの戦いで自軍よりかなり大きいロシア軍を破った將軍ヨーハン・サンデルスの実話に基づいている。シベリウスの作品は優雅な旋律や上品な規模の音型から怒涛の戦闘の情景に至るまで表現の幅が大きく、コンクールでは一等賞を獲得した。

リュードベルイのLivslust och livsleda（「人生の楽しみと人生への諦念」）をテキストとする古典的な引喩が支配的な女声合唱とオーケストラのためのImpromptu（「即興曲」）作品19は、1902年3月に第二交響曲と共に初演されたが8年後に大きく改訂された（どちらの版もピアノ伴奏で残っている）。曲の大部分はゆっくりしたワルツの性格を持っていて、チャイコフスキーのバレエ音楽との類似性がある。

ヘルシンキにあるフィンランド国民劇場の落成に向けて1902年に作曲されたTulen synty（「火の起源」）は8年後に大きく改訂されてその第1部はバリトン、第2部は合唱という2部構成となった。表向きは政治的というより記念碑的だが、シベリウスは寓話的な含みを持ったカレヴァラのテキストに作曲することで明らかな反ロシア的声明を打ち出している。

学生時代の習作

1982年にシベリウスの遺族は、シベリウスが生涯を通じて書き残した重要なノートや手稿譜をまとめてヘルシンキ大学図書館（現在のフィンランド国立図書館）へ寄贈した。この寄贈の中には、ヘルシンキでマルティン・ヴェゲリウスに師事していた頃やベルリンでアルベルト・ベッカーに師事していた頃に書かれた、この録音にあるような混声合唱のための賛美歌も含まれていた。シベリウスの初期の器楽曲や室内楽曲の場合、それが彼の勉強の一部として書かれたのか勉強と平行して書かれたのか確定が困難なことが多いが、これらの賛美歌に関してはそうした疑念は生じない。これらは確実に学生としての習作で、そこに若いシベリウスは彼の技法を試している。スウェーデン語、ラテン語、ドイツ語など聖書から引用された多様なテキストの選択は先生から指定されたものだろう。手稿譜は全体的にかなり丁寧に書かれていて、殆ど例外なくそれらは完成されていて断片ではなく、異なる版が存在する賛美歌もいくつかある（ただし作曲年代順を正しく推定するのは不可能）。こうした習作からはシベリウスのどんな特徴も見出せず、公の演奏を想定していなかったことだけは殆ど間違いないが、聴けないような水準では決してない。Der König träumte（「王は夢見た」）やMorgonens och aftonens portar（「朝と夕べの門」）といった作品——特に後者には強烈な半音階の使用やひどく難しい合唱書法が見られる——はシベリウスの出版された合唱作品に伍する価値が十分にある。賛美歌の一つHerr du bist ein Fels（「汝、おまえは岩のように巖として」）はオーケストラ伴奏になっている。ピアノ版の手稿譜は終結部の手前で破れてしまっていたがフォルケ・グラスベックがこの録音のために補完している。

1897年の「紛失した」カンタータ

「1897年の大学卒業式典のためのカンタータ」は1890年代にシベリウスがヘルシンキ大学のために作曲した3つのカンタータのうちの最後のもので、最も規模が大きい。合唱パートは完全な形で残っていたがオーケストラのスコアは紛失していて、ブラスや打楽器パートが少し残ってはいたがそれだけでは作品の全体像は分らない。しかしながらリハーサルのためにシベリウス自身が用意したピアノ編曲の殆どが残っていて、これが今回の録音の基礎になっている。シベリウスのピアノ譜にも欠落しているページがあって、そうした部分についてはもはや元の音楽を推定する術はなく、それらは必然的に省略されている。6番目の楽章については、ピアノ譜の欠落部分がカレヴィ・アホにより補完可能だったため、演奏可能な版として整えられた。

テキストはA.V.フォルスマンによるもので、シベリウスはこれを非常に自由に扱った。このカンタータの主目的は実用目的（学位授与式で演奏される音楽）で政治的なものではなかったが、1890年代はフィンランド大公国のロシア化に激しく憤慨していた時期であって多くの愛国的引喩が公然とテキストに含まれるのは不可避のことだった。

完成されたカンタータは切れ目なしに演奏される14の楽章からなり、演奏には優に45分を超える時間を要したと考えられるが、僅かながら現存するオーケストラのパート譜への書き込みは、1897年5月30日のヘルシンキ大学大講堂における初演かつ唯一の演奏でカットが行われたかもしれないことを示唆している。2人の独唱が必要とされ、カレヴァラの登場人物カレヴァタルとヴァイナモイネンの役を歌う。当然ながら、音楽は様式的には、1890年代の「カレヴァラ・ロマン主義」様式とも呼ばれるシベリウスの他の作品に近い。特定の機会のために用意されたものであり、カンタータ全体が標準的なレパートリーとなることは期待も想定もされていなかったが、シベリウスはその後抜粋、改訂して（メゾ・ソプラノ独唱と、1曲だけは打楽器を伴う）混声合唱のための曲集として出版した。これには聖歌Soi kiitokseksi Luojan（「響け、神への感謝をこめて」）が含まれていて、フィンランドでは非常に人気ある聖歌となった。

断片

ここに録音された他のいくつかの作品は不完全なまま残され、演奏可能にするためいくらかの修復が必要だった。1897-98年にシベリウスは2つの「ナポリの民謡」の編曲を手掛けているが、これらは合唱パートのみが現存している。Oje Caruli（「おお、カルリ」）はマリオ・コスタ（1858-1933）が作曲したナポリの歌曲で、この録音ではシベリウスの合唱編曲が1885年の版による独唱とピアノ・パートと組み合わせられてある。Trippole Trappole（「トリポレ・トラポレ」）のナポリ風改作はグリエルモ・ルイジ・コットラウ（1797-1847）によるもので、オリジナルは実際にはスペインの歌曲だった。ここに使用されているピアノ・パートは1860年代に出版されたこの歌曲の2重唱版から借用している。

Listen to the Water Mill（「水車の調べに耳を傾けよ」）からの2つの手稿譜は1905-06年のもので、その英語テキストからは、これがシベリウスが初めてイギリスを訪問した頃にスケッチされたものと判る。旋律線は完成されているが、和声が十分に書き込まれていないことは先ず間違いない。この録音ではその2つの手稿譜を織り交ぜて演奏している。

© Andrew Barnett 2010

ヘルシンキ大学男声合唱団は、ヘルシンキ大学に1883年に設立された、フィンランド最古のフィンランド語の合唱団である。その文化的な優秀さ、コンサートの長い歴史、国外への頻繁な演奏旅行、そして数々の決定的価値のある録音によって、この合唱団は世界でも最も傑出した男声合唱団の一つとしての地位を確立している。シベリウスの最も有名な男声合唱作品の多くは、この合唱団が委嘱して初演した。この合唱団は現代音楽の先駆的存在としても知られている。その広範な無伴奏合唱のレパートリーに加えて、この合唱団は世界のもっとも著名な指揮者やオーケストラと伴奏つき男声合唱作品を演奏している。1980年から2010年までマッティ・ヒュオッキが指揮している。彼はヘルシンキのシベリウス・ア

カデミーで音楽を学び、2007年に教授になった。ヒュオッキは長期にわたってフィンランド合唱音楽における中心的役割を果たし、国際的な合唱コンクールの審査員としても広く活躍している。

オルフェイ・ドレンガル (OD) は20才から55才まで約80人の歌手を擁している。1853年にウップサラで設立されて以来、この合唱団は音楽的表現手段としての男声合唱の新しい方向性の発見と発展に尽力している。40年間のうち各10年をスウェーデンの最も優秀な指揮者たち——ヒューゴ・アルヴェーン、エリック・エリクソン、そして1985年から2008年はロベルト・スンド——がオルフェイ・ドレンガルに携わっている。2008年からはセシリア・リュディンガー・アリンが芸術監督を務めている。この合唱団は年間20回ほどスウェーデンや国外で演奏を行っている。スウェーデン王国国王カール16世グスタフはオルフェイ・ドレンガルのパトロンであり続けている。ロベルト・スンドはストックホルムの王立音楽院で学び、世界の傑出した合唱団を指揮して目覚ましい活躍を見せてきた。1993年に彼はスウェーデンの合唱指揮者・オブ・ザ・イヤーに選ばれ、2004年にはスウェーデン王からメダルを授与されている。

ヘルシンキ・アカデミック男声合唱団はフィンランド最古の合唱団で、1838年にフレデリック・パシウスによって設立された。この合唱団はヘルシンキ学生協会の団体会員になっている。170年間にわたるこの合唱団の存在は1848年のフィンランド国歌の初演など重要な出来事を経験してきている。現在合唱団には60人ほどが在籍している。フィンランドでの定期的な公演のほか、アメリカやカナダなど国外への公演旅行でフィンランド音楽の旗手となっている。ヘンリック・ヴィクストレムは1986年にヘルシンキ・アカデミック男声合唱団に入団し、数年にわたって合唱ピアニストや副指揮者を務め、1997年から2008年まで監督を務めた。ポール・フリドベリ、ホカン・スンド、ダン＝オーロフ・ステルンドのもとで合唱指揮を学び、この合唱団の創立160年及び170年記念祭やフィンランド国歌「我らの地」150年記念公演を率いた。

40人の歌手からなるユビラーテ合唱団は1968年にアストリド・リスカによって設立された。レパートリーはグレゴリア聖歌から20世紀の作品まで幅広い様式を網羅しているが、しかし特にフィンランド音楽を重視している。ユビラーテはヨーロッパ各地やイスラエル、日本、アメリカで演奏したことがある。1990年にはヨーロッパ放送連合の“Let the Peoples Sing”コンクールで室内合唱クラス的最優秀賞を獲得し、続いて1998年にはイタリアのグイド・ダレッツォ・コンクールで最優秀賞を獲得した。アストリド・リスカ（1932-2010）はシベリウス・アカデミーで学んだ優れた聖歌隊長、オルガン奏者、音楽教師で、1963年にオルガン演奏でディプロマを取得した。彼女はパリでオルガン演奏の研鑽を続け、また特に少年少女合唱と発声訓練に関心を寄せた。25年にわたってフィンランド放送室内合唱団で歌い、また時には指揮も行った。

ドミナンテは1975年に設立された混声合唱団で、その主要なメンバーはヘルシンキ工科大学から採用している。この合唱団は、その大胆さと万能さで知られる若い歌手たちによるダイナミックなグループとして国際的な名声を得た。この合唱団はオーケストラと著名な作品を定期的に演奏し、フィンランド国立歌劇やヘルシンキ市立劇団とも共演している。ドミナンテは世界中に演奏旅行を行っている。1981年以降はセッポ・ムルトがドミナンテの芸術監督を務めている。ムルトはシベリウス・アカデミーで学び、オルガン奏者及び合唱指揮者としてディプロマを取得した。フィンランドの多くの一流の合唱団やオーケストラを指揮するだけでなく、彼はフィンランド合唱指揮者協会会長（1989-96）やエスポー合唱音楽祭の芸術監督（1992-2004）の職にも就いた。彼は1985年以来ヘルシンキ大聖堂の聖歌隊長及びオルガン奏者を務めている。合唱指揮やオルガン演奏も教えていて、数多くの賞や勲章を受けている。

フローラコーレンは1944年にオーボ・アカデミーで設立され、今日では約60名の正会員を擁している。この合唱団は民謡やジャズから宗教音楽、合唱とオーケストラのための主要なクラシック作品まで幅広い多彩なレパートリーを持っている

る。この合唱団は北欧諸国やその他の多くのヨーロッパ諸国、北米で演奏を行い、国際コンクールでも優秀な成績を残している。1991年以降フローラコーレンはオーボ・アカデミーの音楽教師ウルフ・ロングバックに率いられている。ロングバックは他でも合唱を指揮して成功させ、様々な合唱音楽を作曲している。

テノールのミカ・ポホヨネンはラハティで音楽教育を受け、その後フィンランド国立歌劇場の合唱団に入団した。2003年に彼はフィンランド国立歌劇場の独唱者となり、それ以降「トゥーランドット」、「蝶々夫人」、「薔薇の騎士」でテノールを受け持った。オペラの分野ではウィーン国立歌劇場にも出演している。ミカ・ポホヨネンは独唱者として多くのヨーロッパのコンサート・ホールで定期的に客演していて、例えばヴェルディやモーツァルトのレクイエム、マーラーの「大地の歌」を歌った。

ソプラノのヨハンナ・ルサネンは、ヘルシンキのシベリウス・アカデミーで学び、ベルリンやウィーンで研鑽を続けた。オペラの分野ではサヴォンリンナ・オペラ・フェスティバル、フィンランド国立歌劇場、ベルリン・ドイツ・オペラに出演した。彼女が受け持った役にはミミ（「ラ・ボエーム」）、タチアナ（「エフゲニー・オネーギン」）、マリー（「ヴォツェック」）、そして「仮面舞踏会」のアメリアがある。彼女はオラトリオやリサイタルでもフィンランド内外で出演している。2001年にヨハンナ・ルサネンはカリタ・マッティラ賞を受賞した。

ソプラノのヘレナ・ユントゥネンは、オウル音楽院とシベリウス・アカデミーで学び、2002年に歌唱でディプロマを取得した。彼女はまたエリザベト・シュヴァルツコップやハルトムート・ヘル、白井光子、イルモ・ランタの元でも学んでいる。ユントゥネンはBBCカーディフ国際声楽コンクールにフィンランド代表として参加（2007年）するなど荣誉あるコンクールで成功を取めている。ヘレナ・ユントゥネンは1999年よりフィンランド国立歌劇場に定期的に客演している。彼女はまた世界中のオペラ・ハウスや音楽祭に頻繁に客演している。

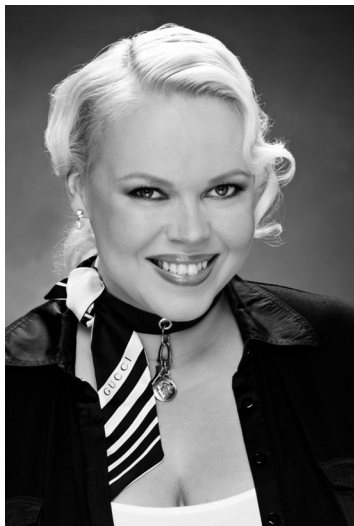
メゾ・ソプラノのモニカ・グローブの幅広い活動は、素晴らしい音楽的冒険のレパートリーが基礎になっている——バロック音楽、古典派レパートリー、そして現代の巨匠まで多種多様な混在。モニカ・グローブはサー・ロジャー・ノリントン、ネーメ・ヤルヴィ、エサ＝ペッカ・サロネン、小澤征爾、サー・ゲオルグ・ショルティといった指揮者のもと、多くの世界一流のオペラ団体やオーケストラと共演している。熟達したリサイタリストとしてモニカ・グローブは独唱リサイタルを多くの有名会場で行っている。彼女はアンドラーシュ・シフ、ルドルフ・ヤンセン、ロジャー・ヴィニョールズ、イルモ・ランタといったピアニスト達と定期的に演奏活動を行っている。

バリトンのヨルマ・ヒュンニネンは、ヘルシンキのシベリウス・アカデミーで学び、ルイジ・リッチやクルト・オーヴァホフにも学んだ。1970年に彼は、彼の最初のコンサートと、いまなお常任メンバーの一人であるフィンランド国立歌劇場へのデビューを果たした。彼はまたフィンランド国立歌劇場とサヴォンリンナ・オペラ・フェスティバルの芸術監督も務めていた。彼はニューヨークのメトロポリタン歌劇場、ウィーン歌劇場、ミラノのスカラ座、バイエルン国立歌劇場に登場したことがあり、また、世界一流のオーケストラや巨匠たちとの共演している。

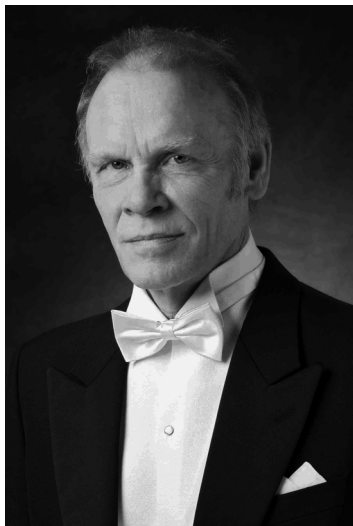
フォルケ・グラスベックはピアノをトゥルク音楽院でタルモ・フオヴィネンのもとに学び、1973年のマイ・リンド・コンクールで最優秀賞を受賞した。彼はロンドンでマリア・クルツィオ＝ディアモンドに学び、またヘルシンキのシベリウス・アカデミーではエリック・T・タヴァッシェルナのもとで学んで、1985年からはそこで教鞭を取っている。彼は2008年にシベリウス・アカデミーから音楽博士の称号を得た。2002年より彼は毎年開催される「コルポのシベリウス」音楽祭の芸術監督を務めている。彼は単独でのリサイタルや室内楽奏者、歌曲の伴奏者として世界中で演奏していて、また広範な録音活動を行っている。BISによるシベリウス・エディションの主要アーティストの一人である。

イルモ・ランタはシベリウス・アカデミーでリーサ・ポホヨラに学び、ミュンヘンでクラウス・シルデのもとで研鑽と続けた。彼は独唱者として主要なフィンランドのオーケストラと共演し、フィンランド内外で優れた室内楽奏者、歌曲伴奏者としての評価を得ている。彼が定期的に共演した歌手にはカリタ・マッティラ、モニカ・グローブ、ヨルマ・ヒュンニネンがいる。現代音楽に専心するイルモ・ランタにはその世界初演を行った作品もある。彼は現在、シベリウス・アカデミーで室内楽やピアノも教えている。

Johanna Rusanen

Jorma Hynninen

Photograph: © Heikki Tuuli

Kullervo, Op. 7

III. Kullervo ja hänen sisarensa

Kuoro

Kullervo, Kalervon poika,
sinisukka äijön lapsi,
hivus keltainen, korea,
kengän kauto kaunokainen,
läksi viemähän vetoja,
maaajyviä maksamahan.

Vietyä vetoperänsä,
maaajyväset maksettua
rekehensä reutoaikse,
kohennaikse korjahansa.
Alkoi kulkea kotihin,
matkata omille maille.

Ajoa järjyttelevi,
matkoansa mittelevi
noilla Väinön kankahilla,
ammoin raatuilla ahoilla.

Neiti vastahan tulevi,
hivus kulta hiihtelevi
noilla Väinön kankahilla,
ammoin raatuilla ahoilla.

Kullervo, Kalervon poika,
jo tuossa päättelevi;
alkoi neittä haastatella,
haastatella houkutella:

Kullervo

"Nouse, neito, korjahani,
taaksi maata taljoilleni!" [...]

Neito I

"Surma sulle korjahasi,
tauti taaksi taljoillesi!"

Kuoro

Kullervo, Kalervon poika,
sinisukka äijön lapsi,

III. Kullervo and his Sister

Choir

Kullervo, Kalervo's offspring,
With the very bluest stockings,
And with yellow hair the finest,
And with shoes of finest leather,
Went his way to pay the taxes,
And he went to pay the land-dues.

When he now had paid the taxes,
And had also paid the land-dues,
In his sledge he quickly bounded,
And upon the sledge he mounted,
And began to journey homeward,
And to travel to his country.

And he drove, and rattled onward,
And he travelled on his journey,
Traversing the heath of Väinö,
And his clearing made aforesaid.

And by chance a maiden met him,
With her yellow hair all flowing,
There upon the heath of Väinö,
On his clearing made aforesaid.

Kullervo, Kalervo's offspring,
Checked his sledge upon the instant,
And began a conversation,
And began to talk and wheedle:

Kullervo

'Come into my sledge, O maiden,
Rest upon the furs within it.' [...]

Maiden I

'In thy sledge may Death now enter,
On thy furs be Sickness seated.'

Choir

Kullervo, Kalervo's offspring,
With the very bluest stockings,

iski virkkua vitsalla,
helähytti helmivyöllä.
Virku juoksi, matka joutui,
tie vieri, reki rasasi. [...]
Neiti vastahan tulevi,
kautokenkä kaaloavi
selvällä meren selällä,
ulapalla aukealla.

Kullervo, Kalervon poika,
hevoista päättelevi,
suutansa sovrittelevi,
sanojansa säätelevi:

Kullervo

"Tule korjahan, korea,
maan valio, matkoihini!" [...]

Neito I

"Tuoni sulle korjahas,
Manalainen matkoihisi!"

Kuoro

Kullervo, Kalervon poika,
sinisukka äijön lapsi,
iski virkkua vitsalla,
helähytti helmivyöllä.
Virku juoksi, matka joutui,
reki vieri, tie lyheni. [...]

Neiti vastahan tulevi,
tinarinta rioavi
noilla Pohjan kankahilla,
Lapin laajoilla rajoilla.

Kullervo, Kalervon poika,
hevoistansa hillitsevi,
suutansa sovrittelevi,
sanojansa säätelevi:

Kullervo

"Käy, neito, rekoseheni,
armas, alle vilttieni,
syömähän omeniani,
puremahan päähkeniä!" [...]

With his whip then struck his courser,
With his beaded whip he lashed him.
Sprang the horse upon the journey,
Rocked the sledge, the road was traversed. [...]
And by chance a maiden met him,
Walking on, with shoes of leather,
O'er the lake's extended surface,
And across the open water.

Kullervo, Kalervo's offspring,
Checked his horse upon the instant,
And his mouth at once he opened,
And began to speak as follows:

Kullervo

'Come into my sledge, O fair one,
Pride of earth, and journey with me.' [...]

Maiden II

'In thy sledge may Tuoni seek thee,
Manalainen journey with thee.'

Choir

Kullervo, Kalervo's offspring,
With the very bluest stockings,
With his whip then struck his courser,
With his beaded whip he lashed him.
Sprang the horse upon his journey,
Rocked the sledge, the way was shortened. [...]

And by chance a maiden met him,
Wearing a tin brooch, and singing,
Out upon the heaths of Pohja,
And the borders wide of Lapland.

Kullervo, Kalervo's offspring,
Checked his horse upon the instant,
And his mouth at once he opened,
And began to speak as follows:

Kullervo

'Come into my sledge, O maiden,
Underneath my rug, my dearest,
And you there shall eat my apples,
And shall crack my nuts in comfort.' [...]

Kullervon sisar (Neito III)

"Sylen, kehno, kelkkahasi,
retkale, rekosehesi!

Vilu on olla viltin alla,
kolikko korjassa eleä."

Kuoro

Kullervo, Kalervon poika,
sinisukka äijön lapsi,
koppoi neion korjahansa,
reualti rekosehensa,
asetteli taljoillensa,
alle viltin vierretteli. [...]

Kullervon sisar

"Päästä pois minua tästä,
laske lasta vallallensa
kunnotointa kuulemasta,
pahalaista palvomasta,
tahi potkin pohjan puhki,
levittelen liistehesi,
korjasi pilastehiksi,
rämäksi re'en retukan!"

Kuoro

Kullervo, Kalervon poika,
sinisukka äijön lapsi,
aukaisi rahaisen arkun,
kimahutti kirjakannen,
näytteli hope'itansa,
verkaliuskoja levitti,
kultasuita sukkasia,
vöitänsä hopeapäitä.

Verat veivät neien mielen,
raha muutti morsiamen,
hopea hukuttelevi,
kulta kuihauhtelevi. [...]

Kullervon sisar

"Mist' olet sinä sukuisin,
kusta, rohkea, rotuisin?
Lienet suurtaki sukua,
isoa isän aloa." [...]

Kullervo's Sister (Maiden III)

'At your sledge I spit, O villain,
Even at your sledge, O scoundrel!
Underneath your rug is coldness,
And within your sledge is darkness.'

Choir

Kullervo, Kalervo's offspring,
With the very bluest stockings,
Dragged into his sledge the maiden,
And into the sledge he pulled her,
And upon the furs he laid her,
Underneath the rug he pushed her. [...]

Kullervo's Sister

'From the sledge at once release me,
Leave the child in perfect freedom,
That I hear of nothing evil,
Neither foul nor filthy language,
Or upon the ground I'll throw me,
And will break the sledge to splinters,
And will smash your sledge to atoms,
Break the wretched sledge to pieces.'

Choir

Kullervo, Kalervo's offspring,
With the very bluest stockings,
Opened then his hide-bound coffer,
Clanging raised the pictured cover,
And he showed her all his silver,
Out he spread the choicest fabrics,
Stockings too, all gold-embroidered,
Girdles all adorned with silver.

Soon the fabrics turned her dizzy,
To a bride the money changed her,
And the silver it destroyed her,
And the shining gold deluded. [...]

Kullervo's Sister

'Tell me now of your relations,
What the brave race that you spring from,
From a mighty race it seems me,
Offspring of a mighty father.' [...]

Kullervo

"En ole sukua suurta,
enkä suurta enkä pientä,
olen kerran keskimmäistä:
Kalervon katala poika,
tuhma poika tuiretuinen,
lapsi kehjo keiretyinen.
Vaan sano oma sukusi,
oma rohkea rotusi,
jos olet sukua suurta,
isoa isän aloa!" [...]

Kullervon sisar

"En ole sukua suurta,
enkä suurta enkä pientä,
olen kerran keskimmäistä:
Kalervon katala tyttö,
tyhjä tyttö tuiretuinen,
lapsi kehjo keiretyinen.

Ennen lasna ollessani
emon ehtoisen eloilla
läksin marjahan metsälle,
alle vaaran vaapukkahän.
Poinin maalta mansikoita,
alta vaaran vaapukoita;
poinin päivän, yön lepäsin.
Poinin päivän, poinin toisen;
päivälläpä kolmannella
en tiennyt kotihin tietä:
tiehyt metsähän veteli,
ura saatteli salolle.

Siinä istuin, jotta itkin.
Itkin päivän, jotta toisen;
päivänäpä kolmantena
nousin suurelle mäelle,
korkealle kukkulalle.
Tuossa huusin, hoilaelin.
Salot vastahan saneli,
kankahat kajahtelivat:
'Elä huaa, hullu tyttö,
elä, mieletoin, melua!

Kullervo

"No, my race is not a great one,
Not a great one, not a small one,
I am just of middle station,
Kalervo's unhappy offspring,
Stupid boy, and very foolish,
Worthless child, and good for nothing.
Tell me now about your people,
And the brave race that you spring from,
Perhaps from a mighty race descended,
Offspring of a mighty father." [...]

Kullervo's Sister

"No, my race is not a great one,
Not a great one, not a small one,
I am just of middle station,
Kalervo's unhappy daughter,
Stupid girl, and very foolish,
Worthless child, and good for nothing.

"When I was a little infant,
Living with my tender mother,
To the wood I went for berries,
'Neath the mountain sought for raspberries.
On the plains I gathered strawberries,
Underneath the mountain, raspberries,
Plucked by day, at night I rested,
Plucked for one day and a second,
And upon the third day likewise,
But the pathway home I found not,
In the woods the pathways led me,
And the footpath to the forest.

"There I stood, and burst out weeping,
Wept for one day, and a second,
And at length upon the third day,
Then I climbed a mighty mountain,
To the peak of all the highest.
On the peak I called and shouted,
And the woods made answer to me,
While the heaths re-echoed likewise:
"Do not call, O girl so senseless,
Shout not, void of understanding!"

Ei se kuulu kumminkana,
ei kuulu kotihin huuto.'

Päivän päästä, kolmen, neljän,
vien, kuuen viimeistäki
kohennihin kuolemahan,
heitihin katoamahan.
Enkä kuollut kuitenkana,
en mä kalkkinen kaonnut!

Oisin kuollut, kurja raukka,
oisin katennut, katala,
äsken tuossa toisna vuonna,
kohta kolmanna kesänä
oisin heinäna helynnyt,
kukoistellut kukkapäänä,
maassa marjana hyvänä,
punaisena puolukkana,
nämät kummat kuulematta,
haikeat havaitsematta.' [...]

Kullervo

"Voi poloinen, päiviäni,
voipa, kurja, kummiani,
[voi] kun pi'in sisarueni,
turmelin emoni tuoman!
Voi isoni, voi emoni,
voi on valtavanhempani!
Minnekä minua loitte,
kunne kannoitte katalan?
Parempi olisin ollut
syntymättä, kasvamatta,
ilmahan sikeämättä,
maalle tälle täytymättä.
Eikä surma suurin tehnyt,
tauti oike'in osannut,
kun ei tappanut minua,
kaottanut kaksioisnä."

Kalevala XXXV: 69–286, passim

There is no one who can hear you,
None at home to hear your shouting."

'Then upon the third and fourth days,
Lastly on the fifth and sixth days,
I to take my life attempted,
Tried to hurl me to destruction,
But by no means did I perish,
Nor could I, the wretched, perish.

'Would that I, poor wretch, had perished,
Hapless one, had met destruction,
That the second year thereafter,
Or the third among the summers,
I had shone forth as a grass-blade,
As a lovely flower existed,
On the ground a beauteous berry,
Even as a scarlet cranberry,
Then I had not heard these horrors,
Would not then have known these terrors.' [...]

Kullervo

'Woe my day, O me unhappy,
Woe to me and all my household,
For indeed my very sister,
I my mother's child have outraged!
Woe my father, woe my mother,
Woe to you, my aged parents,
To what purpose have you reared me,
Reared me up to be so wretched!
Far more happy were my fortune,
Had I ne'er been born or nurtured,
Never in the air been strengthened,
Never in this world had entered.
Wrongly I by death was treated,
Nor disease has acted wisely,
That they did not fall upon me,
And when two nights old destroy me.'

English translation: William Forsell Kirby (1907)

V. Kullervon kuolema

Kuoro

Kullervo, Kalervon poika,
otti koiransa kerälle,
läksi tietä telkkimähän,
korpehen kohoamahan,
Kävi matkoa vähäisen,
astui tietä pikkaraisen;
tuli tuolle saarekselle;
tuolle paikalle tapahtui,
kuss' oli piian pillannunna,
turmellut emonsa tuoman.

Siin' itki ihana nurmi,
aho armahin valitti,
nuoret heinät hellitteli,
kuikutti kukat kanervan
tuota piian pillamusta,
emon tuoman turmelusta:
eikä nousnut nuori heinä,
kasvanut kanervan kukka,
ylennyt sijalla sillä,
tuolla paikalla pahalla,
kuss' oli piian pillannunna,
emon tuoman turmellunna.

Kullervo, Kalervon poika,
tempasi terävän miekan;
katselevi, kääntelevi,
kyselevi, tietelevi.
Kysyi mieltä miekaltansa,
tokko tuon tekisi mieli
syöä syyllistä lihoa,
viallista verta juoa.

Miekka mietti miehen mielen,
arvasi uron pakinan.
Vastasi sanalla tuolla:
"Miks' en söisi mielelläni,
söisi syyllistä lihoa,
viallista verta joisi?"

V. Kullervo's Death

Choir

Kullervo, Kalervo's offspring,
At his side the black dog taking,
Tracked his path through trees of forest,
Where the forest rose the thickest.
But a short way had he wandered,
But a little way walked onward,
When he reached the stretch of forest,
Recognized the spot before him,
Where he had seduced the maiden,
And his mother's child dishonoured.

There the tender grass was weeping,
And the lovely spot lamenting,
And the young grass was deploring,
And the flowers of heath were grieving,
For the ruin of the maiden,
For the mother's child's destruction.
Neither was the young grass sprouting,
Nor the flowers of heath expanding,
Nor the spot had covered over,
Where the evil thing had happened,
Where he had seduced the maiden,
And his mother's child dishonoured.

Kullervo, Kalervo's offspring,
Grasped the sharpened sword he carried,
Looked upon the sword and turned it,
And he questioned it and asked it,
And he asked the sword's opinion,
If it was disposed to slay him,
To devour his guilty body,
And his evil blood to swallow.

Understood the sword his meaning,
Understood the hero's question,
And it answered him as follows:
'Wherefore at thy heart's desire,
Should I not thy flesh devour,
And drink up thy blood so evil,

Syön lihoa syyttömäksi,
juon verta viattomanki.”

Kullervo, Kalervon poika,
sinisukka äijön lapsi,
pään on peltohon sysäsi,
perän painoi kankahasen,
kären käänti rintahansa,
itse iskihe kärelle.

Siihen surmansa sukesi,
kuolemansa kohtaeli.

Se oli surma nuoren miehen,
kuolo Kullervo urohon,
loppu ainakin urosta,
kuolema kovaosaista.

Kalevala XXXVI: 297–346

Rakastava, JS 160a/c

Miss’ on kussa minun hyväni,
miss’ asuvi armahani,
missä istuvi iloni,
kulla maalla marjaseni?
Ei kuulu ääntävän ahoilla
lyövän leikkiä lehoissa,
ei kuulu saloilta soitto
kukunta ei kunnahilta.
Oisko armas astumassa
marjani matelemassa,
oma kulta kulkemassa
valkia vaeltamassa,
toisin torveni puhuisi,
vaaran rinnat vastoaisi,
saisi salot sanelemista,
joka kumpu kukkumista,
lehot leikkiä pitäisi,
ahot ainaista iloa.

Täst’ on kulta kulkenunna,
täst’ on mennyt mielitetty,

I who guiltless flesh have eaten,
Drank the blood of those who sinned not?”

Kullervo, Kalervo’s offspring,
With the very bluest stockings,
On the ground the haft set firmly,
On the heath the hilt pressed tightly,
Turned the point against his bosom,
And upon the point he threw him,

Thus he found the death he sought for,
Cast himself into destruction.

Even so the young man perished,
Thus died Kullervo the hero,
Thus the hero’s life was ended,
Perished thus the hapless hero.

English translation: William Forsell Kirby (1907)

The Lover

Where is my fair one,
Where dwells my beloved,
Where rests my delight,
In what land is my flower?
She sings not in the meadows,
Nor plays in the grove,
No music is heard from the far forests,
No birdsong from the hills.
If my beloved were walking there,
My flower,
My own darling,
My bright one wandering,
The hill slopes would answer
The sound of my horn,
The far forests would resound
And every hillock with birdsong,
Every grove with her playing,
And the meadows would be full of eternal joy.

Here my darling has walked,
Here my sweetheart has passed,

tästä armas astununna,
valkia vaeltanunna;
täss' on astunut aholla,
tuoss' on istunut kivellä.
Kivi on paljon kirkkahampi,
raasi toistansa parempi
kangas kahta kauniimpimpi
lehto viittä lempeämpi
korpi kuutta kukkahampi
koko metsä mieluisampi,
tuon on kultani kulusta,
armahani astunnasta.

Hyvää iltaa, lintuseni.
Hyvää iltaa, kultaseni.
Hyvää iltaa nyt, minun oma armahani!
Tanssi, tanssi, lintuseni,
tanssi, tanssi, kultaseni,
tanssi, tanssi nyt, minun oma armahani!
Seiso, seiso, lintuseni,
seiso, seiso, kultaseni,
seiso, seiso nyt, minun oma armahani!
Anna kättä, lintuseni,
anna kättä, kultaseni,
anna kättä nyt, minun oma armahani!

Käsi kaulaan, lintuseni,
käsi kaulaan, kultaseni,
halausta kultaseni,
halausta nyt minun oma armahani!
Suuta, suuta, lintuseni,
suuta, suuta, kultaseni,
halausta lintuseni,
halausta nyt minun oma armahani!

Suuta, suuta, minun oma armahani!
Jää hyvästi lintuseni,
jää hyvästi kultaseni,
jää hyvästi lintuseni,
jää hyvästi nyt minun oma armahani!

Kanteletar 1: 173, 1: 174 & 1: 122

Here my beloved's steps have trod
Here my bright one has wandered
Here she walked in the meadow
And here sat on this stone:
The stone shines much brighter
And surpasses all other stones;
The sward is nowhere more beautiful,
This grove is milder than all others,
This wilderness blooms more richly,
This whole forest is pleasanter,
There my beloved has passed,
There my darling has walked.

Good evening, bird of mine,
Good evening, my own darling,
Good evening now, beloved one.
Dance, dance, bird of mine,
Dance, dance, my own darling,
Dance, dance now, beloved one!
Stand still, bird of mine,
Stand still, my own darling,
Stand still now, beloved one!
Give me your hand, bird of mine,
Give me your hand, my own darling,
Give me your hand now, beloved one!

Your hand round my neck, bird of mine,
Your hand round my neck, my own darling,
Embrace me, my own darling.
Embrace me now, beloved one!
Come kiss me, bird of mine,
Come kiss me, my own darling,
Embrace me, my own darling.
Embrace me now, beloved one!

Come kiss me now, beloved one!
Fare thee well, bird of mine,
Fare thee well, my own darling,
Fare thee well, bird of mine,
Fare thee well now, beloved one!

Six Songs, Op. 18

1. Sortunut ääni

Mikä sorti äänen suuren,
äänen suuren ja sorian,
äänen kaunihiin kaotti,
jok' ennen jokena juoksi,
vesivirtana vilasi,
lammikkona lailatteli?

Suru sorti äänen suuren,
äänen suuren ja sorian,
äänen armahan alenti,
jott' ei nyt jokena juokse,
vesivirtana vilaja,
lammikkona lailattele.

Suru sorti äänen suuren,
äänen suuren ja sorian.

Kanteletar I: 57

2. Terve kuu

Terve, kuu kumottamasta,
Kaunis kasvot näyttämästä,
Päiväkulta koittamasta,
Aurinko ylenemästä!

Kuukulta kivistä pääsit,
Kalliosta päivä kaunis,
Nousit kullaisna käkenä,
Hopeisena kyyhkyläisnä
Elollesi entiselle,
Matkoillesi muinaisille.

Nouse aina aamusilla
Tämän päivänki perästä;
Teepä meille terveyttä,
Siirrä saama saatavihin,
Pyytö päähän peukalomme,
Onni onkemme nenähän!

1. The Broken Voice

What came to still that mighty voice
Whose song was so great and graceful?
What came to silence that fair song
Which flowed as a river's flood,
Darted like a little brook,
Laid lazily like a stagnant pond?

Sadness stilled the mighty voice,
Its song so graceful yet so great,
Wound the bless'd tune to a close.
It flows no longer like the flood,
Nor darts like a little brook,
Lays no more like a stagnant pond.

Sadness stilled the mighty voice,
Its song so graceful yet so great.

English translation: Andrew Bentley

2. Hail, O Moon

Hail, O Moon, who beamest yonder,
Thus thy fair cheeks well displaying,
Golden sun who risest yonder
Sun who once again arisest!

Golden Moon from stone delivered,
Fairest Sun from rock arisen,
Like the golden cuckoo rise you,
Like the silver dove arise you,
Lead the life ye led aforetime,
And resume your former journeys.

Rise for ever in the morning,
From this present day hereafter.
Bring us always happy greetings,
That our wealth increases ever,
Game for ever in our fingers,
Fortune at the points of fish-hooks.

Käy nyt tiesi tervehenä,
Matkasi imantehena,
Päättä kaari kaunihisti,
Pääse illalla ilohon!
Terve, terve, kuu!

Kalevala XLIX, 403–22

3. Venematka

Vaka vanha Väinämöinen
laskea karehtelevi
tuon on pitkän niemen päästä,
kylän kurjan kuuluvilta.
Laski laulellen vesiä,
ilon lyöen lainehia.

Neiet niemien neissä
katselevat, kuuntelevat:
”Mi lienee ilo merellä,
mikä laulu lainehilla,
ilo entistä parempi,
laulu muita laatusampi?”

Laski vanha Väinämöinen,
laski päivän maa-vesiä,
päivän toisen suovesiä,
kolmannen kosen vesiä.
Laski laullellen vesiä,
ilon lyöen lainehia.

Kalevala XL, 1–16

4. Saarella palaa

Saarella palaa.
Tuli saarella palavi.
Kenpä tuolla tulta poltti?
Sulho tuolla tulta poltti.
Mitä sulho raatelevi?
Korjoansa kirjottavi.
Mitä tuolla korjasella?
Neittä tuolla korjasella.

Go ye on your path with blessings,
Go ye on your charming journey,
Let your crescent now be beautiful,
Rest ye joyful in the evening.
Hail, hail, O Moon!

English translation: William Forsell Kirby (1907)

3. The Boat Journey

Old Väinämöinen, that sturdy fellow,
Set off with a song to plow the waters.
He cast off his boat from the long naze
And left the hapless village behind him.
With a merry song he plowed the waters
Down the force, through buffeting billows.

The maidenfolk stood at the end of the naze
And watched and listened from the shore:
“What joyful strains come off the waters?
What song is this that rides the waves?
What joy which other joys surpasses?
What voice which outsings other bards?”

Onward went Väinämöinen on his journey,
One whole day down inland rivers,
A second through low-lying marshes,
A third day down the rushing rapids.
With a merry song he plowed the waters
Down the force, through buffeting billows.

English translation: Andrew Bentley

4. Fire on the Island

On the island there is a fire.
A fire was lit on the island.
Who lit the fire there?
The bridegroom lit the fire there.
Why did the bridegroom do this work?
He is painting his sleigh [with tar].
Why is he painting his sleigh?
For the maiden to ride on.

Mitä neito raatelevi?
Neito kultakangasta kutoo,
hopiaista helkyttää.

Kanteletar 1: 186

5. Metsämiehen laulu

Terve, metsä, terve, vuori,
Terve, metsän ruhtinas!
Täss' on poikas uljas, nuori;
Esiin käy hän voimaa täys?
Kuin tuima tunturin tuuli.

Metsän poika tahdon olla,
Sankar' jylhän kuusiston.
Tapiolan vainiolla
Karhun kanssa painii lyön,
Ja maailma unholaan jääköön.

Viherjällä laattialla
Miss' ei seinät hämmennä
Tähtitelin korkeen alla
Käyskelen ja laulelen,
Ja kaiku ympäri kiirii.

Kenen ääni kiirii siellä?
Metsän immen lempeän!
Liehtarina miehen tiellä
Hienohelma hyppelee,
Ja kultakiharat liehuu.

Ihana on täällä rauha,
Urhea on taistelo:
Myrsky käy ja metsä pauhaa,
Tulta iskee pitkäinen
Ja kuusi ryskyen kaatuu.

Metsän poika tahdon olla,
Sankar' jylhän kuusiston.
Tapiolan vainiolla
Karhun kanssa painii lyön,
Ja maailma unholaan jääköön.

Aleksis Kivi

What is the maiden doing yonder?
The maiden is weaving gold cloth,
She is spinning silver thread.

5. The Woodsman's Song

Hail, forest; hail, mountain,
Hail, prince of the forest!
Here is your son, bold and strong;
Will he step forth, full of power?
Like the fierce wind from the mountain.

I wish to be a son of the forest,
The rugged spruce grove's hero.
On Tapiola's pastures
I shall wrestle with a bear,
And the world will be far from my thoughts.

On the verdant forest floor
Where there are no walls to confuse me
Beneath the tall tent of the stars
I shall roam and sing
And the echo will resound around me.

Whose voice is resounding there?
That of a gentle forest girl!
Waving on the men's road
The fine-skirted girl is dancing
And her golden tresses are streaming.

The peace here is wonderful,
[Though] valiant is the battle:
The storm arrives and the forest roars,
There are long flashes of lightning
And the spruce falls with a crash.

I wish to be a son of the forest,
The rugged spruce grove's hero.
On Tapiola's pastures
I shall wrestle with a bear,
And the world will be far from my thoughts.

6. Sydämeni laulu

Tuonen lehto, öinen lehto!
Siell' on hieno hietakehto,
sinnepä lapseni saatan.

Siell' on lapsen lysti olla,
Tuonen herran vainiolla,
kaitsea Tuonelan karjaa.

Siell' on lapsen lysti olla,
illan tullen tuuditella
helmassa Tuonelan immen.

Onpa kullan lysti olla,
kultakehdoss' kellahdella,
kuullella kehrääjälintuu.

Tuonen viita, rauhan viita!
Kaukana on vaino, riita,
kaukana kavala maailma.

Aleksis Kivi

Heitä, koski, kuohuminen, JS 94

Heitä, koski, kuohuminen,
vesi vankea, vellominen!
Heitä! Kosken tyttö, kuohuneiti!
Istuite kihokivelle,
kihoppaalle paneite!
Sylin aaltoja aseta,
käsin kääri käppyröitä,
kourin kuohuja kohenna,
jottei riusko rinnoillemme
eikä päällemme pärjää!
Akka aaltojen-alainen,
vaimo kuohun-korvallinen!
Nouse kourin kuohun päälle,
yksin aallollen ylene
kuohuja kokoamahan,
vaahtipäitä vaalimahan,
jottei syytöintä syseä,
iatointa vierettele!

Kalevala XL, 23–40

6. Song of my Heart

Tuoni's* grove, the grove of night,
There the sand is soft under foot,
There I would take my child.

There it is good for the child to be,
There in Tuoni's master's meadows,
Tending Tuonela's herds.

There the child can sleep so sweetly,
There when the dusk comes, can sink,
Rocked by Tuonela's maid.

There the child can sleep so sweetly,
Rocking in the golden cradle,
Dreaming to the song of the birds.

Tuoni's halls, the halls of peace,
Far from hatred and struggle,
Far from the world's confusion.

*In Finnish mythology, Tuoni is the god of the underworld (Tuonela).

Cease, O Cataract, Thy Foaming

Cease, o cataract, thy foaming,
Mighty water, cease thy rushing,
Thou, foam-maiden, Cataract's daughter,
On the foam-flecked stones, O seat thee,
On the wet stones do thou seat thee,
In thy lap the waters gather,
And in both thy hands collect them,
With thy hands repress their fury,
That upon our breasts they splash not,
Nor upon our heads are falling,
Thou, old dame, beneath the billows,
Lady, pillowed on the waters,
Raise thy head above the waters,
Rise from bosom of the waters,
That the foam be heaped together,
And that thou mayst watch the foam-wreaths,
Lest they should o'erwhelm the guiltless,
And should overthrow the faultless.

English translation: William Forsell Kirby (1907)

Hymnus (Natus in curas), Op. 21

Natus in curas homo solis aestu
haurit excelsus calidum laborem
non opem fessus miseris recusat
nocte quieta.

Corporis tendens animique vires
extimas, nusquam sibi parcet ipse.

Blanda vix illum favet aura sortis
vitaque suavis.

Posterī segnes opera fruuntur
denique exhausta memoresque laudant.
Jam manus leto gelido solutas
fractaque corda.

Fridolf Gustafsson

Kuutamolla, JS 114

Rannalla yksin istun, mieli on kaihoinen.
Etäistä maata tuolla yhäti silmäilen.
Siellähän asut armas,
Kultani kallehin.
Silta jos sinne veisi, luoksesi rentäisiin.
Kirkasna kuuhut loistaa,
Pilvistä pilkistää,
Laineilla loiskii, tanssii, vedessa väräjäää.

Valosta luotu on silta, siintävä hohtoinen,
Jospa mun viedä voisit
Rannalle toiveitten!
Vaan ei ne Kuuttaren sillat
Kannata kulkijaa,
Niihin ken luottaa, astuu,
Aaltohon haudan saa.

Aino Suonio [Aino Krohn]

Hymn (Natus in curas)

Born to duties in the heat of the sun
With distinction he takes on his arduous labours.
Though weary he does not refuse the needy
While resting at night.

Stretching the powers of body and mind
To the limit, he never spares himself.

Rarely is he blessed by a favourable breeze
Or an easy life.

Slothful heirs gain the fruits of his labours
When his life ends and they praise his memory,
Now that his hands are freed by cold death
And his heart is sundered.

In the Moonlight

I sit on the shore alone, my mood is wistful.
With my eyes looking towards a faraway land.
There my beloved dwells,
My dearest darling.
If a bridge led me thither, I would hasten across.
Brightly shines the moon,
Through the clouds it is glimpsed,
It is playing on the waves, dancing, trembling on the water.

From light a bridge is created, shimmering blue,
If only you could take me
To the shore of my aspirations!
But these bridges of moonbeams
Cannot support a traveller,
Whoever trusts such a bridge
Will find a grave among the waves.

Athenarnes sång, Op. 31 No. 3

Härlig är döden, när modigt i främsta ledet du dignar,
dignar i kamp för ditt land, dörr för din stad och ditt hem.

Därför med eldhåg upp att värna fädernejorden!
Ila att offra med fröjd livet för kommande släkt!

Fram, I ynglingar, fram i tätta oryggliga leder!
Aldrig en känsla av skräck, aldrig en tanke på flykt.

Skam och nesa drabbar en här, då i fylkingespetsen
framom de unge man ser gubben förblöda och dö.

Detta höves ju främst en yngling, medan han ännu
älskligt i lockarne bär vårliga blommornas krans.

Fager för kvinnor, ståtlig för män må han synas i livet:
skön är han ännu som död, fallen i slaktningens mitt!

Viktor Rydberg

Sandels, Op. 28

Sandels han satt i Pardala by,
Åt frukost i allsköns ro.

"I dag, ett slaget, blir striden ny,
Det skall gälla vid Virta bro. –
Herr pastor, jag låtit kalla er hit. –
Var god, foreller en bit!

Jag tänkt behålla er hos mig i dag,
Det är så min önskan och plikt;
Ni känner trakten här bättre än jag
Och kan ge mig notiser av vikt.
Var trygg, vi skola ej lukta blod. –
Ett glas? Maderan är god.
Tutschkoff har sänt mig ett vänligt bud,
Att vår vapenvila är slut.
Låt maten smaka er! Sås, min Gud!
Då vi ätit, rida vi ut. –
Vi måste nöjas med vad vi få, –
Kanske ni befaller margå?"

Song of the Athenians

Splendid is death, when bravely in the first line you fall,
Fall in the fight for your country, your land and your home.

So with fiery hearts rise to defend the land of your fathers!
Rush to gladly give up your life for generations to come.

Forward, young men, forward in close and inflexible ranks!
Never the shadow of fear, never a thought of flight.

Shame falls on an army, when in the vanguard,
Ahead of the young, old men are seen bleeding to death.

Such is the proper destiny of a youngster
While he still with grace carries spring flowers in his hair

Handsome to women, proud to men he may seem while living:
But fairer he is in death, slain in the thick of the fray!

Sandels was sitting in Pardala village,
Eating his breakfast in peace.

"Today, at one, the fight will re-start
It will happen at Virta bridge.
Reverend, I have called you here.
Please have a piece of this trout!

I thought to keep you with me today,
That is my wish and my duty,
You know the lie of the land better than I
And can give me important information.
Be assured, we shall not smell blood!
A drink? The Madeira is good.
Tutchkov has sent me a friendly note,
That the truce between us is over.
Bon appetit! Sauce, my God!
When we've eaten, we'll ride out.
We must be content with what we get,
Maybe you'd like some wine?"

Det kom ett bud, ett ilbud kom:
”Den är bruten, vår konvention;
Brusin har vänt med vår förpost om,
Man hinner ej riva bron.
Vårt ur var tolv, och vi följde det,
Men den ryska klockan är ett.”

Sandels han satt och smorde sitt krås,
Åt friskt, som om intet hänt.
”Försök herr pastor! En dåb på gås?
Den äter man excellent.
Det är Dolgoruki, som brådskar igen;
Ett glas till hans ära, min vän!”

Men budet talte: ”Herr general,
Får jag bringa tillbaka ett svar?”
”Jo, säg Fahlander, att bron är smal
Och att batterier han har.
Han må hålla ut där en timme, en halv. –
Herr pastor, kotlett av kalv?”

Ilbudet for, en sekund förlopp,
Och en ryttare syntes igen:
Som en blixn han sprängde till trappan opp,
I ett språng var han nere på den;
Hans yttre röjde en ung löjtnant,
Det var Sandels’ adjutant.

Han skyndade in i salen, han stod
För sin chef med lågande blick.
”Herr general, det har flutit strömmar av blod,
Blod kostar vart ögonblick.
Vår här har mod, men den hade det mer
På en halv mil närmare er.”

Sandels han såg på den komme förstrött:
”Bevars, ni är varm som en ugn.
Ni har säkert ridit er hungrig och trött,
Kom, vila en stund, var lugn!
Man måste tänka på hunger och törst,
Se här, genever till först?”
Löjtnanten dröjde. ”Vår kamp blir hård,
Man forcerar med framgång bron,

A messenger entered, at the double:
’Our treaty, it is broken:
Brusin has turned with our advance guard
We won’t have time to destroy the bridge.
Our clock said ’Twelve; we followed it,
But the Russian clock said One.’

Sandels sat and gorged himself,
He ate heartily as if nothing was wrong.
’Reverend, try this daube of goose!
It really does taste excellent!
Dolgoruki is hurrying us again.
A glass in his honour, my friend.’

But the messenger spoke ’General,
May I return with an answer?’
’Yes, tell Fahlander the bridge is narrow
And he has guns.
He must stand firm for an hour or a half –
Reverend, some veal cutlets?’

The messenger left, a moment passed,
And a rider was seen again.
His lightning he rode up to the steps
And in a leap was on them.
His aspect was that of a young Lieutenant:
It was Sandels’ adjutant.

He hurried into the room; he stood
Before his commander with eyes ablaze,
’General, rivers of blood are flowing,
Every moment is costing blood,
Our army has courage, but would have more
If it were three miles closer to you.’

Sandels glanced at the new arrival:
’Oh dear, you’re as hot as an oven!
Surely you’re hungry and tired from riding,
Come, rest awhile, be calm!
One has to attend to hunger and thirst,
What about some Genever first?’
The Lieutenant persisted: ’Our fight will be hard,
They are successfully forcing the bridge,

Vår förtrupp sviktar i Kauppila gård,
Där den trycks av en hel bataljon,
Armén är bestört, allt går på sin hals;
Vad order ges, vad befälls?"

"Jo, att ni sätter er vackert ned
Och får er kuvert i skick;
Och sen ni fått den, så åt i fred,
Och sen ni ätit, så drick,
Och sen ni druckit, så åt än mer,
Där har ni order, jag ber."

Harm brann i den unge krigarens själ,
Av dess flammor hans öga sken.
"General, jag är skyldig er sanning, nåväl,
Ni föraktas av hela armén.
Hos varenda soldat den tanke jag fann,
Att ni är vår fegaste man."

Sandels han fällde sin gaffel, han teg,
Brast äntligen i gapskratt ut.
"Hur var det, herre, är Sandels feg,
Säger man så? Åh hut!
Min häst, låt sadla min ädla Bijou!
Herr pastor, ni följer ej nu."

Det var storm, det var brak, det var strid på den strand,
Där den Sandelska hären var ställd.
I ett rökmoln svepte sig vatten och land,
Och ur molnet blixtrade eld,
Som av åskor dånade rymdens valv,
Och den blodiga marken skalv.

Där stod vid sitt bröstvärn Finlands tropp,
Såg trotsigt faran emot;
Men från rote till rote en viskning lopp,
Man hörde ett dämpat knot:
"Han är borta, han gömmer sig undan igen,
Generalen synes ej än."

Men han syntes, han kom. Vid sitt främsta standar
På redutten han stannade nu,
Och hans öga var lugnt, och hans panna var klar,
Och han sken på sin ädla Bijou,

Our advance guard is giving way at Kauppila manor
Where a whole battalion opposes it.
The army is distraught, everything is going wrong;
What orders do you give?"

"Well, that you sit yourself down nicely
And put your place-setting in order.
And when you have done that, eat at your leisure,
And when you have eaten, drink,
And when you have drunk, eat some more.
Those, I say, are the orders."

Anger burned in the young warrior's soul
And fire shone in his eyes.
"General, I owe you the truth.
You are despised by the whole army.
I found each soldier with the thought
That you are our most cowardly man."

Sandels dropped his fork, he was quiet,
Then burst finally into a guffaw –
"What's that? Is Sandels a coward?
Are they saying that? Come, now!
My horse! Saddle my noble Bijou!
Reverend, don't follow me now."

It was stormy, noisy, there was fighting on the beach,
Where Sandels' army was posted,
Water and land were obscured by a cloud of smoke
Out of which fire was flashing,
As of thunder rang the heavenly vault
And the blood-soaked earth shook.

Finland's troops stood in defence
Looking defiantly towards the danger,
But from man to man a whisper went,
One could hear a secret complaint:
"He's gone, he's hiding again,
The General is not yet to be seen."

But he came, he showed up, by his foremost standard,
At the redoubt he now stopped.
And his eye was calm, and his brow was clear,
And he shone on his noble Bijou.

Och han satt orörlig med tub i sin hand
Och betraktade brygga och strand.
Och han sågs på sin springare långtifrån,
Och som tusendes gällde hans fall,
Och fördubblat hördes kanonernas dån
Från fientliga strandens vall,
Och det ljöd kring hans hjässa av kulor ett vin,
Men han ändrade icke en min.

Och den tappra Fahlander, han dröjde ej mer,
Till sin chef på redutten han red:
"General, man har märkt er, man mättar på er,
Det gäller ert liv, rid ned!"
"Ned, ned, general, er fara är vår",
Skrek stormande hela hans kår.

Sandels han rörde sig ej från sin ort,
Till sin överste talte han redt:
"Är det fruktan, det skriker, ert folk, så förgjort?
Om det sviktar i dag, är det sålt.
Men välan, ett försök! Var beredd till affär,
På minuten är fienden här."

Den ringa hop, som vid Kauppila stod,
Av tusen fiender tryckt,
Den hade kämpat med hjältemod,
Men den nalkades nu i flykt.
Den hann generalens batteri,
Den störtade honom förbi.

Han rörde sig ej, stolt dröjde han kvar,
Som han sutit, satt han ännu,
Och hans öga var lugnt, och hans panna var klar,
Och han sken på sin ädla Bijou,
Och han mätte den här, som i segrande lopp
Mot hans eldar rusade opp.

Och han såg den komma, den kom helt när,
Men på faran ej akt han gav,
Och han söktes av dödar från tusen gevär,
Men han tycktes ej veta därav;
Han såg på sitt ur, han bidde sin tid,
Han satt som i djupaste frid.

He sat immobile, field glass in hand,
And looked at the bridge and the shore.
He was seen on his charger from afar
And his fate counted for a thousand's,
Redoubled the cannons were heard,
From the dyke on the enemy beach.
The bullets whined around his head
But he didn't move a muscle.

Brave Fahlander hesitated no more;
He rode to his commander's redoubt:
'General, they've seen you, are aiming at you,
Your life is at stake, get down.'
'Down, down, General, your danger is ours',
Shouted his whole army violently.

Sandels didn't move from his place;
To his colonel he said proudly:
'Is it fear that's shouting, your people so damned?
If it sways today, it's too late.
But let's give it a try! Be ready for action,
In a minute the enemy will be here.

The small group at Kauppila,
Attacked by a thousand enemies,
Had fought with heroic courage
But was now seen running away.
It reached the General's battery
And rushed past it.

He did not move, proudly he stayed put,
He stayed as he had been sitting,
And his eye was calm, and his brow was clear,
And he shone on his noble Bijou.
He sized up the troops who rushed in triumph
Straight towards his fires.

He saw them coming, they came very close,
And he didn't heed the danger,
He was sought by death from a thousand guns,
But he seemed not to realize it.
He was bidding his time, he looked at his watch;
He sat as if in deepest peace.

Men den kom, den minut, som han väntat, och nu
Till sin överste sprängde han ned:
"Är det färdigt, ert folk, är det likt sig ännu,
Skall det veta att bryta ett led?
Jag har låtit de stormande yvas; välan
Vräk undan dem nu som en man!"
Det var sagt, det var nog, det behövdes ej mer,
Det blev fröjd, det blev jublande rop.
Sex hundra krigare stormade ner
Mot den trotsande fiendes hop,
Och den vräktes tillbaka, pluton för pluton,
Tills den föll nedtrampad vid bron.

Sandels han kom till sin här i galopp,
Där vid stranden den segrande stod.
Då hans vita Bijou bland lederna lopp,
I sin snöglans purprad med blod,
Och generalen med tjusningens eld i sin själ
Glatt hälsade trupp och befäl;

Då spordes ej mer ett smygande knot,
En viskning, bitter och dov,
Nej, ett jubel stormade honom emot,
Och i jublet hördes hans lov,
Och det roptes av röster till tusental:
"Hurra för vår tappra general!"

Johan Ludvig Runeberg

Har du mod? JS 93 & Op. 31 No. 2

Har du mod att gå ut i livets strid
och dig hålla där som en man?
Har du mod att ställa dig framom din tid
och dess villor, om du det kan?
Har du mod att offra ditt hjärteblod,
din timliga lycka och fröjd
för sanning och rätt? – då yngling god,
träd in i vår krets förnöjd.

But the moment he had been waiting for arrived, and so
He rode swiftly to his colonel:
'Are they ready, your men, are they still themselves?
Do they know how to break a line?
I have let the enemy advance proudly;
Now push them aside like one man!'
It was said, it was enough, nothing more was needed,
Joy and jubilant shouts arose,
Six hundred warriors stormed down,
Towards the brazen enemy troops,
And they were driven back, platoon by platoon,
Until they fell, trampled, at the bridge.

Sandels rode at speed to his army
Standing victorious on the shore,
When his white Bijou raced among the lines,
His snow-gleam reddened with blood,
The General, his soul ablaze with delight,
Happily saluted officers and men;

No more the sneaking complaint was heard,
The whisper bitter and low,
No, storms of acclaim met him,
And amid the acclaim his praises were sung,
And thousands of voices were shouting:
'Hurrah for our brave General!'

Have You Courage?

Have you courage to go out into life's battle
And conduct yourself like a man?
Have you courage to go in front of your time
And its errors, if you can?
Have you courage to sacrifice your heart's blood,
Your earthly happiness and joy
For truth and right? – then, good youth,
Step willingly into our circle.

Har du mod att tro på din skönaste dröm
trots det verkligas hånande röst?
Har du mod att som droppen i djupaste ström
söka väg genom klippans bröst?
Då låtom oss svärja ett fostbrödralag,
och offra det ande och blod!
Och kraft som kamp få vi nog en dag,
om vi äga det samma mod.

Josef Julius Wecksell

Ej med klagan, JS 69

Ej med klagan skall ditt minne firas,
ej likt dens, som går och snart skall glömmas.
Så skall fosterlandet dig begråta,
som en afton gråter dagg om sommarn.
Full av glädje, ljus och lugn och sånger,
och med famnen sträckt mot morgonrodnan.

Johan Ludvig Runeberg

Laulun mahti, JS 118

Kuurinmaata kunnialla Kaukovalta vallitsee.
Siitä maine kauas kautta maiden mainitsee.
Virolaisen vihaks' käypi Lätin kansan kunnia.
Sota syytty, kalvat kalskaa, jousi nuolta jouduttaa.
Taisto tuima, taisto tuima sortaa, surmaa kaupungin.
Oi, oi, sortaa, surmaa kaupungin!
Nuijat, keihäät, tammivarret miesten päitä halkoilee!
Oi, oi, miesten päitä halkoilee!

Mutta linnan akkunahan vaidelootti ilmesty,
harmaahapsi valkoparta, kainalossa kantele.
Kantele soipi, laulavi vanhus,
käsistä urhoiin asehet vaipuu,
torven toivotukset taukoo, sotatorvet laantuu.
Laulun kilpi torjuvi nuolet,
soiton kaiku häätävi melskeen laulun mahti,
tyntyvi vimma, tenho kantelen voiton tuo.

Text: Aukselis [Mikau Krogzemis]; Finnish version by Jooseppi Julius Mikkola

Have you courage to trust your fairest dream
Despite reality's spiteful voice?
Have you courage, as the drop in the deepest stream,
To find a way through the rock's breast?
Then let us swear an oath of brotherhood
And sacrifice to it soul and blood!
And strength and the battle will come one day
If we have this kind of courage.

Not With Lamentation

Not with lamentation shall your memory be upheld,
Not like those who pass away and are soon forgotten.
But thus shall your native country mourn you,
Like the evening sheds tears of dew in summer.
Full of joy, light and repose and songs,
And with arms outstretched towards the glow of morning light.

The Power of Song

Kaukovalta rules over the Kurland province with honour.
He is renowned far beyond the country's borders.
The Estonians grow angry at the deference shown to the Latvians.
War breaks out, swords clash, the bow propels the arrow.
The fierce battle oppresses and destroys the town.
Oh, oh, oppresses and destroys the town!
Maces, spears, oak clubs crush the men's skulls!
Oh, oh, crush the men's skulls!

But in the window of the castle a figure appears,
With grey hair and a white beard, and a kantele under his arm.
He plays the kantele, the old man sings,
The soldiers put down their weapons,
The trumpets' clamour falls silent, the horn calls subside.
The shield of song fends off the arrows,
The power of song, the echo of music disperse the noise of battle,
The hostilities abate, the kantele's charm brings victory.

Veljeni vierailla mailla, JS 217

Minä näin sinut taas sinä Suomeni maa.
Kohos kalliot, niemet nous'
ja paistoivat saaret ja puhtokset purjeet
ja aikoi mun rintani riemahtaa kun muistin
että jäivät veljeni vieraille maille.

Kiiruhdin kotia kohti niityn niemehen viherjärän.
Leyhyi tuuli, loiski laine,
nuokahteli nuori heinä,

kahahтели rannan kaisla.

Aioin venheessä vesille, purressani purjehille.
Vaan oli veljeni vierailta mailla.

Oli ihana, juhliiva juhannus,
taas oli käkien kukunta-aika.
Tulet loistivat, raikuivat rannat ja maat
ja sävelet laineilla soi.
Vaan kuinka voi purjetta valaista päivä,
kuinka lepatella järven laine,
kuinka nuoret naureskella, kuinka ihmiset iloita?
Vaikk' ovat veljeni vierailta mailla.
Ovat veljeni vierailta mailla.

Juhani Aho

Isänmaalle, JS 98

Yks' voima sydämeen kätketty on,
se voima on puhdas ja pyhä.
Se tuttu on vai tuntematon,
niin valtaa se mieliä yhä.
Salamoina se tuntehet saa palamaan,
se taivaast' on kotoisin kerrotaan,
ja isänmaa on sen nimi.

Se tunnussana se Suomenmaan
vei urohot kuolon teille,
vei nälkää, vaaroja voittamaan,
vei valoa voittamaan meille,

My Brothers Abroad

I saw you again, o Finland mine,
Your rocks appeared, your headlands rose up
And the islands shone, and the clean sails
And my heart started to rejoice; but then I remembered
That my brothers had remained abroad.

I hastened homewards towards the verdant headlands.
The wind wafted, the waves splashed,
The fresh grass fluttered in the breeze,
the sedges on the shore rustled.

I planned to take a boat out on the water, to sail on the waves,
But my brothers were abroad.

It was a beautiful, festive midsummer,
It was once more the time when the cuckoos sing.
The fires burned brightly, the shores and land rang out
And the music resounded across the waves.
But how can the sails be illuminated by the daylight,
How can the waves on the lake ripple,
How can the young folk laugh, how can people rejoice
When still my brothers are abroad?
My brothers are abroad.

To the Fatherland

A single strength is concealed in my heart,
That strength is pure and holy.
Whether familiar or unfamiliar,
It dominates the mind.
Like lightning, it burns,
It is said to emanate from heaven,
And its name is the fatherland.

Its nomenclature, Finland,
Has led brave men to their deaths,
Led them to hunger, to conquer dangers,
Led them to achieve victory,

ja rauhan töissä se ollut on
se toivon tähti sammumaton,
joka tien vapautehen viittaa.

Niin aina olkohon Suomenmaass'
ain' uljuutt' uskollisuutta!
Kun vaara uhkaa, ne luokohot taas
vapautta ja valoa uutta.
Tää maa ei koskaan sortua saa,
eläköön tämä muistojen, toivojen maa,
eläköön, kauan eläköön Suomi!

Paavo Cajander

Tulen synty, Op. 32

Baritoni

Jo oli yö alinomainen
pitkä pilkkosen pimeä,
oli yö Kalevalassa,
noilla Väinölän tuvilla,
sekä tuolla taivahassa,
Ukon ilman istuimilla.

Tukala on tuletta olla,
vaiva suuri valkeatta,
ikävä inehmsien,
ikävä itse Ukonki.

Tuo Ukko ylijumala,
itse ilman suuri luoja
alkoi tuota ouostella,
arvelee ajattelevi:
Mikä kumma kuun e'essä,
mikä terhen päivän tiessä,
kun ei kuu kumotakana,
eikä päivä paistakana?

Astui pilven äärtä myöten,
taivahan rajoa myöten,
sukassa sinertävässä,
kirjavassa kaplukassa,

And it has been present at the work done in peacetime,
An inextinguishable star of hope,
Which shows the way to freedom.

Let there always be on Finnish soil
Great courage and steadfastness!
When danger threatens, they will create
New freedom and light.

This country may never be vanquished,
Long live this land of memories and hopes,
Long live Finland!

The Origin of Fire

Baritone

Therefore was the night unending,
And for long was utter darkness,
Night in Kalevala for ever,
And in Väinöla's fair dwellings,
Likewise in the heavens was darkness,
Darkness round the seat of Ukko.

Life without the fire was weary,
And without the light a burden,
Unto all mankind 'twas dismal,
And to Ukko's self 'twas dismal.

Ukko, then, of Gods the highest,
In the air the great Creator,
Now began to feel most strangely,
And he pondered and reflected,
What strange thing the moon had darkened,
How the sun had been obstructed,
That the moon would shine no longer,
And the sun had ceased his shining.

Then he stepped to cloudland's borders,
On the borders of the heavens,
Wearing now his pale blue stockings,
With the heels of varied colour,

kävi kuuta etsimään,
päivöä tapoamahan,
eipä kuuta löyäkänä,
päiveä tapoakana.

Kuoro

Tulta iski ilman Ukko,
valahutti valkeata,
miekalla tuliterällä,
säälällä säkenevällä.
Iski tulta kyntehensä,
Järskyttyi jäsenehänsä
Ylähällä taivosessa,
tähtitarhojen tasalla.

Saipa tulta iskemällä,
kätkevi tulikipunan,
kultaisehen kukkarohon
hopeisehen kehään.
Antoi neien tuutella,
ilman immen vaapotella,
kuun uuen kuvoamaksi,
uuen auringon aluksi.

Neiti pitkän pilven päällä,
impi ilman partahalla,
tuota tulta tuutitelli,
valkeaista vaapotteli,
kultaisessa kätkyessä,
hilnoissa hopeisissa.

Hopeiset orret notkui
kätkyt kultainen kulisi.
Pilvet liikkui taivat naukui,
taivon kannet kallistihe
tulta tuutitellessa,
valkeaista vaapottaissa.

Impi tulta tuutitelli,
vaapotteli valkeaista.
Tulta sormilla somitti,
käsän vaali valkeaista,
tuli tuhumalta putosi,
valkea varattomalta,

And he went the moon to seek for,
And he went to find the sunlight,
Yet he could not find the moonlight,
Nor the sun he could discover.

Choir

In the air a light struck Ukko,
And a flame did Ukko kindle,
From his flaming sword he struck it,
Sparks he struck from off his sword-blade,
From his nails he struck the fire,
From his limbs he made it crackle,
High above aloft in heaven,
On the starry plains of heaven.

When the fire had thus been kindled,
Then he took the spark of fire,
In his golden purse he thrust it,
Placed it in his silver casket,
And he bade the maiden rock it,
Told the maid of air to rock it,
That a new moon might be fashioned,
And a new sun be constructed.

On the long cloud's edge she sat her,
On the air-marge sat the maiden,
There it was she rocked the fire,
There she rocked the glowing brightness,
In a golden cradle rocked it,
With a silver cord she rocked it.

Then the silver props were shaken,
Rocked about the golden cradle,
Moved the clouds and creaked the heavens,
And the props of heaven were swaying,
With the rocking of the fire,
And the rocking of the brightness.

Thus the maid the fire was rocking,
And she rocked the fire to brightness,
With her fingers moved the fire,
With her hands the fire she tended,
And the stupid maiden dropped it,
Dropped the flame the careless maiden,

kätösiltä käänteliän,
sormilta somittelian.

Taivas reikihin repesi,
ilma kaikki ikkunoihin;
kirposi tulikijuna,
suikahti punasoronen.
Läpi läikkyi taivosista,
puhki pilvistä piriisi,
läpi taivahan yheksän,
halki kuuen kirjokannen.

Kalevala XLVII, 41–110

Uusmaalaisen laulu, JS 214

Missä maat on mainiommat,
vetreämmät veet,
sadat saartaa niemet, lahdet
rakkaampata rantaa!
Missä virrat viehkeämmät,
salmet, seljanteet,
maa ja meri aulihimmin
aarteitansa antaa!
Uusmaa Suomen kruunussa
on helmi kirkkahin.
Täällä kukkaan puhkeaa pi
tiede taidekin,
täällä' on Suomen pää ja sydän,
into hehkuvin, lempi lämpöisin.

Jäykkänä ja pystypäin
kuin luoto meressä
ajan aallokossa seisoo
uusmaalainen kansa;
vapauden tunto sykkii
lasten veressä,
valppahana vainon torjuu
oikeus turvanansa.
Suomen siskosarjassa on
nuorin Uusimaa.

From her hands the fire dropped downward
From the fingers of its guardian.

Then the sky was cleft asunder,
All the air was filled with windows,
Burst asunder by the fire-sparks,
As the red drop quick descended,
And a gap gleamed forth in heaven,
As it through the clouds dropped downward,
Through nine heavens the drop descended,
Through six spangled vaults of heaven.

English translation: William Forsell Kirby (1907)

Song of the People of Uusimaa

Its rolling lands are good to plough,
Its lakes and waters wide,
Lined by inlets and jutting capes
And shores dear to behold.
Its streams and rivers charm the eye,
Likewise its straits and sounds,
Its lands and sea give generously
Of all their treasures rich.
Uusimaa, that glorious pearl,
The jewel of Finland's crown,
Is for its science and art alike
A garden full of flowers.
Heart and head, this hub of Finland's being
Throbs keen with warmth and love.

Sturdy, erect, like a scar
Beaten on all sides by sea:
Thus firmly stand the folk of Uusimaa
Amid the waves and tides of time;
The wind of freedom blows for its children,
They sense the breath of change.
With sharpened wits, right on their side,
Oppression they oppose.
Though Uusimaa be the youngest
Of Finland's family clan,

Parhaan työmme, lempemme
ja laulumme se saa,
Uusmaa, nimes uljahana
kanna aikain taa –
meidän Uusimaa!

Kaarlo Terhi

Five Songs, Op. 84

1. Herr Lager och Skön fager

Skön fager, I sen, hur de blomster och blader,
skön jungfru, de liljor så ljuvliga stå,
och göken han galer så nöjder och glader!
– "Herr Lager, Herr Lager, I låten mig gå!"

De björkar de luta sig samman vid stranden,
skön jungfru, oss lyster att lustvandra där,
skön fager och finer, I räcken mig handen!
– "Herr Lager, I gören er intet besvär!"

Ett gyldene skrin har jag ärvt av min moder,
sett skolen I äga, skön fager och fin!
– "Herr Lager, Herr Lager, I ären för goder,
jag aktar ej guld eller gyldene skrin!"

Så gå, vart I vill, och så drag, vart Er lyster!
– "Herr Lager, Herr Lager, I ären mig kär!"
Då susade skogen och göken blev tyster,
ljuvligen doftade blommor och bär.

Men nu stå de björkar av kvälldagg begjutna
och skamröd är solen som blod eller vin.
På ängen vid än hänga liljorna brutna,
vid åbrädden gräter skön fager och fin

Gustaf Fröding

Our greatest labours, dearest love
And loudest song she'll have!
Uusimaa, that noble name
Is one she'll always bear.
Uusimaa, our Uusimaa!

Translation: Andrew Bentley

1. Mr Lager and the Fair One

O Fair One, see how the flowers and leaves –
Fair maiden – and lilies so prettily sway,
And the cuckoo is calling so pleased and content!
– 'Mr Lager, Mr Lager, you should let me go!'

The birches are clustering down by the beach,
Fair maiden, and tempt us to stroll beneath them,
O Fair One, my lovely, give me your hand!
– 'Mr Lager, you needn't trouble yourself!'

A golden case I have from my mother,
You shall have it, my Fair One and Dear!
– 'Mr Lager, Mr Lager, you are too kind,
I care not for wealth or for cases of gold!'

So go whence you wish, and leave at your pleasure!
– 'Mr Lager, Mr Lager, you are dear to me!'
Then the trees sighed and the cuckoo fell silent,
Sweet the perfume from flowers and berries.

But now stand the birches, moistened by evening dew
And red of shame is the sun, like blood or wine.
On the meadow by the stream broken lilies are wilting,
By the water sits crying the Fair, Lovely One.

2. På berget

Hur långt oss än vägarna förde
Mot högbergens eviga is
Med alpglöd i tindrande fjärran
Och dödsköld i kvällarnas bris,
Hur långt våra ögon än sågo
Mot ändlösa perspektiv,
I nätternas svaghet vi drömde ibland
Om vårt hänsunna liv.

Om tider av tro och av löften,
Av längtan och jubel och rus,
Om tider, då tonerna lekte
I sammanstörtande hus.
I lägret på högslettens branter
Vi längta ännu ibland
Med bitter trånad i själen
Till livets förlorade land.

Och långt ifrån höjdernas kyla
Och långt ifrån vindpiskad hed
Vi låta blickarna ila
Mot de fjärran dalarna ned
Och låta dem länge dröja
Vid lunder och rosenår
Med hemligt ve innan färden
'nyo mot gletschern går.

Bertel Gripenberg

3. Ett drömackord

Djupt i det djupa seklerna stupa,
åldrama sova, hör hur den dova
sorlande sången går från en ålder
i djupet förgången.
Hör hur det strömmar, hör hur de brusa,
mörka och ljusa, vemodets minnen,
från skönare tider, starkare strider.
Hör hur det klagar manligt och vekt
om de fagrare dagar,
Kampen var högsint och hård.

2. On the Mountain

However far the roads did lead us
Towards the eternal ice of the peaks
With alpenglow in sparkling distance
And the chill of death in the evening breeze,
However far our eyes did gaze
Towards endless perspectives,
In the frailty of night we sometimes dreamed
Of our life long gone.

Of times of faith and of promise,
Of longing, and joy, and elation,
Of times when music played
In great halls falling down.
In the camp up in the highlands
We still at times feel a longing,
With bitter passion in our souls,
For the lost realm of life.

And far from the cold of the heights
And far from the windswept moor,
We let our eyes swiftly roam
Down towards the distant dells
And let them linger long
On groves and thickets of roses
With secret woe 'til our journey
Resumes towards the glacier.

3. A Dream Chord

Deep in the depths centuries fall,
And ages sleep, hear how the low,
Murmuring song springs from an age
Lost in the deep.
Hear how it flows, hear them roar,
Dark and bright, the wistful memories,
Of fairer times, stronger battles.
Hear the moans, manly and tender,
From balmy days,
The struggle was proud and hard.

Hög rider fursten i guldstickad sadel,
Stolt rider adeln fursten i spåren
fram genom våren susande lummig
i heliga ekar,
Segern är vunnen,
folket går ringdans i högtidens lekar.
Gul vaggar säden
långt bakom träden
Skymtar den gästfrie jarlens gård.

Gustaf Fröding

4. Evige Eros

Evige Eros, eldens gud,
Ännu jag älskar din stämmas ljud.
Länge för dig jag levde och led,
Livsvägen lutar långsamt ned.

Evige stjärnornas blinkande brand,
Längtans förlovade fjärran land,
lågande syners lysande bloss,
Endast du, Eros, tänder för oss.

Lycka och smärta, lede och lust,
Allt var din gåva från fjärran kust.
Diktens och drömmens därande glöd,
Allt var en skänk af ditt överflöd.

Bertel Gripenberg

5. Till havs

Nu blåser havets friska vind ifrån sydväst
och smeker ljuvligt sjömans kind
av alla vindar bäst!

Till havs, till storms, du djärva jakt,
till storms, till havs, var man på vakt,
till havs!

På ändlös led är livet fritt, ej trives tvång,
när havet sjunger, grönt och vitt,
sin höga frihetssång!

Tall rides the prince in gold-stitched saddle,
Proud the noblemen in his wake,
Passing through spring, verdant and souging
In sacred oaks;
Victory is won,
The peasants dance in circles in festive games;
The crops sway golden,
Far beyond the trees
The house of the generous Earl is glimpsed.

4. Eternal Eros

Eternal Eros, God of fire,
Still I love the peal of your voice.
Long I lived for you, and suffered,
My life's path slowly descends.

The glittering fire of eternal stars,
The distant, promised land of longing,
The glowing lights of burning visions,
You, Eros, alone light for us.

Bliss and pain, spleen and desire,
All were your gifts from distant shores.
Bewitching embers of poems and dreams,
All were gifts out of your abundance.

5. To Sea

The bracing wind comes blowing from southwest,
Deliciously caressing sailors' cheeks,
Finest of all winds!

Put out to sea! Into the wind, brave yacht,
Into the wind, to sea, all hands on deck,
To sea!

On endless voyage life is free and shackles fall
When sings the sea, all green and white,
Its roaring song of freedom!

Till havs, till storms, du djärva jakt,
till storms, till havs, var man på vakt,
till havs!

Sväll härligt, sköna segel, sväll i vindens dust,
flyg fram med fröjd mot vågens fjäll
i stundens högsta lust!

Till havs, till storms, du djärva jakt,
till storms, till havs, var man på vakt,
till havs!

Jonatan Reuter

Fridolins dårskap, JS 84

Knappt leker mört, knappt hoppar lax
knappt blåses vintern ut,
då står du röd som fordomdags
och glimögd vid din knut.
Vid idealens spruckenhet
och känslans skämda vin
var får din själ sin druckenhet,
du gamle Fridolin?

Du går med knäsid gångjärnsrock
och hög och fejad hatt,
du drager balsam i din lock
och bär en skön kravatt.
Ack, på de unga narrars stig,
där vällukt svävar fin,
att jag ännu skall möta dig,
du gamle Fridolin!

Gå hem och gnid det färälår,
som hänger på din vägg,
och sjung om våra tomma år
och sälla dryckers drägg.
Gjut dubbelt öl på flisorna
av sargad violin,
och gjut i aftonvisorna
ditt svärmod, Fridolin!

Erik Axel Karlfeldt

Put out to sea! Into the wind, brave yacht,
Into the wind, to sea, all hands on deck,
To sea!

Fill proudly out, fair sails, fill out in windy joust,
Dash full of joy into high waves
In the ardour of the moment!

Put out to sea! Into the wind, brave yacht,
Into the wind, to sea, all hands on deck,
To sea!

Fridolin's Folly

When spawns the roach, when salmon jump
When winter's hardly past,
You stand there rosy as of yore
Eyes shiny by the door.
By all the cracks in old ideals
And the soured wine of emotion,
Whence comes your spirit's drunkenness,
My dear old Fridolin?

You preen in knee-long Sunday coat
And tall and polished hat
You comb a potion through your locks
And don a bright cravat.
That on the path of foolish youths,
'Mid wafts of hov'ring scent,
I should still be meeting you –
My dear old Fridolin!

Go and scratch on the lamb's fiddle
That's hanging on your wall,
And sing of all our empty years
And the dregs of fancy wines.
Pour strong ale on the shards
Of the scuffed violin,
And pour into your songs at night
Your sadness, Fridolin!

Jone havsfärd, JS 100

Bäst som skeppet låg för ankar
under strandens gröna bankar,
då stod skepparen på däck och skrek:

"Hej, västanväder, blås!
Hej, I jungmän och matrosar,
som förlusten er bland rosor,
glömmen lundens turturduvor
för den salta vågens mäs!"

Och se här går skeppet på den saltande våg,
och små dalmasar hänga i dess tackel och tåg;
och den krigsherrn där på backen
med den bakåtböjda nacken,
han som super bakom seglet,
är kaptenen, glad i håg.

Men all skyns och djupsens drakar
gny och spy, och skeppet skakar,
så att skepparn tappar flaskan
mitt i havets vilda göl.

Då i vredesmod han ryter:
"Det är nätt att skutan flyter.
Vem är tjockast av allt folket?
Vi få kasta ut en knöl."

Och se här står Jona, den beskedlige man!
Han är stor och grov och vördig,
som en sådan karl står an.
Han är blek om anletsdragen,
och han håller sig för magen;
man kan se, att han är ganska sjuk
och önskar sig i land.

Men vi veta utav skriften,
huru Jona slapp ur griften,
se'n han drivit långt och
länge uti havets vilda svaj;
och här visas hur syrtuten,
när som valen stängde truten,
vart beskuren och förvandlad
till en något spräckt kavaj.

Jonah's Voyage

As the ship lay at anchor
Under the green banks of the beach
The captain stood on deck and barked:
'Ahoj, western winds, blow!
Hoy, you deckhands, able seamen,
Who 'mongst roses ply your sport,
Forget the turtle doves on shore
For the seagull of the salty wave!'

And look: the ship is flying upon the salting wave,
And little Dalecarlians are hanging in its rig:
And that warrior on the deck
With his head bent backwards,
He who swigs behind the sail,
Is the captain, spirits high.

But all the dragons of sky and sea
Moan and spew, and shake the ship:
The captain drops his bottle
Into the whirlpool of the sea.
He in anger then starts roaring:
'Look! The ship is hardly floating.
Who's the fattest one on board?
We must rid us of someone.'
And look: here is Jonah, the meekest of men!
He is large and broad and worthy,
As such a man befits.
He is green about the gills,
Holds his hands about his belly;
It's plain to see that he feels sick
And longs to be on land.

But we know – it's in the Bible –
How Jonah dodged the grave
After drifting far and
Long on stormy waves;
And look: see how his topcoat,
As the whale shut his jaws,
Was shortened and transformed
Into a somewhat tattered jacket.

Oh se här går Jona på den grönskande strand!
Hur han ler emot en skylt,
som sticker ut på vänster hand!
Och se här står han vid disken
och begär en sup på fisken,
och jag önskar samma goda
åt var yngling i vårt land.

Erik Axel Karlfeldt

Two Schybergson Songs, JS 224

1. Ute hörs stormen

Ute hörs stormen dånande tjuta
Regnet slår smattrande dovt mot min ruta,
Mörker är ute, mörker är inne,
Själén är höstligt dystert och grå.

O, huru gärna jag ville dock luta
Huvudet där i ditt knä för att njuta
Blicken, som löder sinne vid sinne,
Blicken från trofasta ögon blå.

Se du, jag gick mig visst vilse i livet,
Mig blev blott drömkungens lyckoslott givet,
Rik jag mig kände likväl som ingen,
Följde du mig på min törnströdda stig.

"Drömmare, drag till ditt drömslott!" du säger,
"Rikare mål uti livet jag äger,
Dröm du i natten om undren i tingen!
Livet är mitt och skall levas av mig!"

Gösta Schybergson

2. Brusande rusar en våg

Brusande rusar en våg opp och stannar
Så för ett ögonblick hotande kall.
Då i mitt sinne jag ödet förbannar,
Ödet som drivit den vågens svall.

And look: here's Jonah on a verdant beach!
How he smiles at a sign,
Sticking out from the left!
And look, there he is by the counter
Ordering a dram with his fish,
And I wish the same pleasure
To all young men in our land.

1. Outside the Storm is Raging

Outside the storm is raging loud
The rain drums hard against my window,
Darkness without, darkness within,
My spirit, like autumn, is gloomy and grey.

Oh, how dearly I'd like to rest
My head in your lap and relish
The sight of your eyes, which join soul to soul,
Your eyes, so faithful and blue.

You see, I got lost on my journey through life,
All I received was the dream king's lucky palace;
Still I felt richer than each and all,
When joined by you on my thorny path.

'Dreamer, be gone to your castle of dreams!' you say,
'Richer goals in life I have;
Dream at night about the wonder of things!
Life is mine and shall be lived by me!'

2. The Roaring of a Wave

Roaring a wave surges up and stops
For a moment, threatening and cold.
Just then in my mind I curse fate,
Fate which propelled the swell of that wave.

Vågen sig söker dock åter och blandas
Djupt med de andra vågor i hav
Härligt befriat jag åter andas,
Glädjes åt livet, ödet gav.

Glädjes, tills åter en våg rusar opp
Isande kall i sitt livlösa lopp.
Glädjes och fasar tills stranden jag når,
Stranden, dit varje seglare går.

Gösta Schybergson

Likhet, JS 121

Hur många vågor bo på fjärden,
hur många tankar i mitt hjärta?
De tyckas fly och dröja kvar dock,
de tyckas dö och födas åter,
så skilda och ändå så lika,
så många och ändå desamma!

Ur samma sjö, av samma vindar
de höjas alla,
ur samma bröst de höjas alla,
av samma kärlek.
Ur samma bröst höjes våg,
våg på fjärd.

Johan Ludvig Runeberg

Jääkärien marssi, Op. 91a

Syvä iskumme on, viha voittamaton,
meill' armoa ei, kotimaata.
Koko onnemme kalpamme kärjessä on,
ei rintamme heltyä saata.
Sotahuutomme hurmaten maalle soi,
mi katkovi kahleitasans:
Ei ennen uhkamme uupua voi
kuin vapaa on Suomen kansa.

But the wave finds its way back and merges
In the deep with the other waves of the sea
Blissfully easy is again my breath,
As I rejoice at life, which fate has given me.

Rejoice, until yet another wave surges
Icy cold in its lifeless course.
Rejoicing and fearing 'til the beach is reached,
The beach to which every sailor is bound.

Resemblance

How many waves are there in the water,
How many thoughts in my heart?
They seem to fly away and still remain there,
They seem to die and are reborn,
So different and yet so alike,
So many and yet all the same.

From the same sea, by the same winds
They all rise up,
From the same breast they all rise up,
From the same love.
From the same breast rise up the waves,
Waves on the water.

March of the Finnish Jäger Battalion

Our blow is deep, unconquerable hate,
O homeland, we have no mercy.
All of our luck is at the point of our swords,
Our breast cannot relent.
Our stirring war-cry rings out to the land
Which will not break its bounds.
We shall not tire of fighting
Until the Finnish people is free;

Kun painui pää muun kansan, maan,
me jääkärit uskoimme yhä.
Oli rinnassa yö, tuhat tuskaa, vaan
yks' aatos ylpeä, pyhä:
Me nousemme kostona Kullervon,
soma on sodan kohtalot koittaa.
Satu uusi nyt Suomesta syntyyvä on,
se kasvaa, se rentää, se voittaa.

Häme, Karjala, Vienan rannat ja maa,
yks' suuri on Suomen valta.
Sen aatetta ei väkivoimat saa
pois Pohjan taivahan alta.
Sen leijonalippua jääkärien
käsivarret jäntevät kantaa
Yli pauhun kenttien hurmeisten
päin nousevan Suomen rantaa.

Heikki Nurmio

Viipurin Laulu-Veikkojen kunniamarssi, JS 219/JS 220

Laulu kaikumahan nyt, Laulu-Veikot, hei,
sydän laulujen laineina läikky.
Taas mielemmä toiveiden kentille vei,
kuvat kultaiset sielussa väikky.
Me laulamme rintamme rikkaaksi taas,
ja suureksi maailman pienen.
Murhe mennä saa, huolet haipukaa!
Minä riemujen kuningas lienen!
Joka mies on runon nyt ruhtinas
ja laulun laaksojen valtiat,
joka miehen on mielessä toukkojen suu
kun kukkii orvonkin omenapu
kun kulkurin rintakin riemuja saa
ja kaunis on päivä ja maa.

Eero Eerola

When all other people bowed their heads
We Jägers carried on believing.
It was night in our breast, a thousand evils,
But one thought proud and holy.
We rise up in revenge of Kullervo,
It is good to crush war's destiny.
In Finland a new legend is being born,
It's growing, rushing, winning.

Häme, Karelia, Viena's beaches and land
Are all one great Finnish power.
Its principles cannot be cast aside,
Beneath the Northern heavens.
Our muscular arms carry
Its lion's flag
Over the roar of the battlefield
Towards rising Finland's shore.

Honour March of the Singing Brothers of Viipuri

Let your song resound, singing brothers,
And let our hearts beat in time with our music.
Our minds transport us to the fields of our wishes,
Golden images hover in our souls.
Again we sing to fill our breast with richness,
And to make the small world seem big.
Sorrow may depart; worries, begone!
I am the king of joviality!
Each man is now a prince of poetry
And ruler of the valley of song,
Each man is thinking of the month of May
When the apple tree blossoms, also for orphans,
When happiness enters even a vagrant's breast
And the day and the land are beautiful.

Two Songs, Op. 108

1. Humoreski

Elämä veitikka viisas ja nuori
mun iloisen pillini laitto,
sointuvan oksan se lemmeistä löysi
ja viinipuusta sen tahtoi.

Soitin pillillä pienen polskan
ja ilosta itkin ja nauroin.

Sitten ma soitin kun iltaisin istuin
mun kotini nurmikolla.

Laitumen laidalla karitsat hyppi
ja mun oli hyvä olla.

Soitin pillillä pienen polskan
ja ilosta itkin ja nauroin.

Sitten ma jätin ne kotoiset rannat
ja kiertelin mielin määrin.

Nuoruutta itkin ja neitoni mieltä,
mutt' huomasin surreeni väärin.

Soitin pillillä pienen polskan
ja ilosta itkin ja nauroin.

Joskin mun heleä heilini hylkäs,
niin enhän ma valita noita,
onhan maailma tyttöjä täynnä
kuin ahot on mansikoita.

Soitan pillillä pienen polskan
ja ilosta itken ja nauran.

Vaikk' olen köyhä ja köyhän lapsi
ja monta on matkan vaaraa,
rikkaita riemuja sentään laulan
keskellä maantien haaraa.
Soitan pillillä pienen polskan
ja ilosta itken ja nauran.

Maailma pillini ryöstää tahtois'
ja rikki sen kiviin löisi,
en sitä vaihtais tähtiinkään, en,
en hopeatynnöriin möisi.

Larin Kyösti

1. Humoresque

Life, a shrewd and youthful rascal,
Gave me my happy flute,
In love it found a musical branch
And broke it off a grape vine.
On the flute I played a little polska
And cried and laughed from happiness.

Then I played when I was sitting in the evening
On the grass at home.
The lambs leapt at the pasture's edge
And I felt very well.

On the flute I played a little polska
And cried and laughed from happiness.

Then I left those home shores
And travelled as the will took me.
I cried for my youth and for my young lady,
But I noticed that I was wrong to be sorrowful.

On the flute I played a little polska
And cried and laughed from happiness.

Even though my perky girl rejected me,
I shall not bemoan it,
For the world is as full of girls
As the glades are full of strawberries.
On the flute I play a little polska
And cry and laugh from happiness.

Although I am poor and from impecunious stock,
And manifold are the dangers on my journey,
I still sing of my rich joys
At the country lanes' crossroads.
On the flute I play a little polska
And cry and laugh from happiness.

The world would willingly rob me of my flute
And break it upon a boulder,
I wouldn't exchange it even for the stars, no,
I wouldn't sell it for a barrel of silver.

2. Ne pitkän matkan kulkijat

Ne pitkän matkan kulkijat ne yhtyvät,
ne eroovat, ken kysyisi nimeä heiltä!
Ne etsijät ne ehtivät,
ne salasanain hyräilijät
ne tulevat kaikilta teiltä.

Ja niill' on merkit mentävät,
tien puissa piurut heleät,
on puissa piurut heleät,
tien merkit ompi niill',
siskoissieluja ohjaa.

Ja niill' on pitkä määränpää,
se vetten takaa kimmeltää
vasten hopeansinistä pohjaa.

Ne kysyisikö mistä leivän saa,
kun vaan on kaunis Jumalan maat
ja kaunis on iltainen rusko.
Ne kulkemahan Luoja loi
ja korpit niille leivän toi,
sillä niillä on ihana usko.

Larin Kyösti

Skyddskårsmarsch, JS 121

Fram, fram, fram alle man!
Fram, alle man, ja, fram alle man!
Skyddskårist, om namnet värd du vill fanan hylla,
Upp till skydd för hem och härd, upp att leden fylla!
Intet må ditt mod förfära, är än ofärd nära,
Upp att värna våra kära, plikten är vår ära!
Upp att värna våra kära, plikten är vår ära!
Fram, fram, fram alle man!
Fram, alle man, ja, fram alle man!
Skydd och hägn för hem och härd skall vår skara bringa,
Trotsa vilja vi en värld att vårt land betvinga!
Intet skall vårt mod förfära, lön vi ej begära,
Falla för vårt land, det kära, är vår höga ära!
Falla för vårt land, det kära, är vår höga ära!

Hjalmar Johannes (Nino) Runeberg

2. Wanderers on the Long Way

Those wanderers on the long way, they meet up,
They part; who would ask them their names?
Those who seek, they gather around,
Those who mutter clandestine words,
They come from all the roads.

And they have signs to guide them,
Bright cut-marks in the trees by the road,
Bright cut-marks in the trees,
They are the signs of the road,
And guide the kindred spirits.
And they have a distant goal,
It glimmers across the waters,
Standing out from a silver-blue background.

They would ask where they could get bread,
When God's earth is so fair
And beautiful the evening colours.
The Lord created them for travelling,
And the ravens bring them bread,
For they have a wonderful faith.

Skyddskår's March

Onwards, onwards all men!
Onwards, all, onwards all men!
Guardsmen, if you deserve the name you'll praise the flag,
Arise to protect home and hearth, arise to fill the ranks!
Nothing may discourage you, be the danger close at hand,
Arise to protect our folk, duty is our honour!
Arise to protect our folk, duty is our honour!
Onwards, onwards all men!
Onwards, all, onwards all men!
Safety for home and hearth we will provide,
We will defy a world which aims to tame our land!
Nothing will discourage us, no reward we demand,
To fall for our beloved country is our great honour!
To fall for our beloved country is our great honour!

Siltavahti, JS 170a

Laulumies, sydänten sillan oot vahti,
kunnipaikalla sä vartioit!

Laulu on voimasi voittoisa mahti,
tenhonsa voimalla hallitta voit!
Laulumies, lippusi nostettu on,
sillalla laulusi raikukohon.

Laulumies, lippusi nostettu on,
sillalla laulua raikukoon,
laulusi sillalla raikukoon!

Kallioarkku vain aikansa kestää,
ruostuvi rauta ja maatuvi puu;
kaatuvi pylväät, sit' emme voi estää,
paatiset palkitkin raunioituu.

Vaan silta syömmistä sydämihin,
kestävi aikoihin ikuisiin.

Vaan silta syömmistä sydämihin,
kestävi aikoihin ikuisiin,
kestävi ikuisiin aikoihin.

Wäinö Sola

Karjalan osa, JS 108

Karjalan miesi! Kutsun oot kuullut:
Nousta on aikasi äärestä työn.

Yhteisin voimin, hetki onpi tullut,
Poistamaan maasta turmion yön.
Läntinen veljesi joukkohon uottaa,
Vainoa vastahan taistohon käy.
Vieläkö viivyt? Turhaanko luottaa,
Vaarako vielä ei silmääsi näy?

Etkö sä muista, Karjalan miesi,
Rutto jos rannoillas raivota saa,
Lähinnä itää on kotiliesi,
Täällä on ensiksi tuhkana maa.
Siksi sun aika on säiläsi nostaa
Yhtehen yhtyä toimintaan.
Näyttää kuin Karjala konnille kostaa,
Juuria jäytää ken syntymämaan.

The Guardian of the Bridge

O singer, you are the guardian of the bridge of hearts
You stand guard at a place of honour!

Song is your conquering power,
With it, you can hold sway!

O singer, your standard is raised aloft,
On the bridge may your song ring out.
O singer, your standard is raised aloft,
On the bridge may your song ring out.
May your song ring out on the bridge.

Even rocks only last a certain time,
Iron rusts away, and wood rots;
Pillars fall, we cannot prevent it,
Even stone beams fall into ruins.

Only the bridge, from one heart to another,
Lasts forever, through all time.

Only the bridge, from one heart to another,
Lasts forever, through all time,
Lasts through all time, forever.

Karelia's Fate

Man of Karelia! You have heard the call:
It is time to rise up and cease your labours.
All together now, the moment has come
To rid the country of the night of ruin
Our western brothers will join us,
Let us join the fight against persecution
Are you still dallying? Trusting in vain,
Can you still not see the danger?

Don't you remember, man of Karelia,
If you permit the plague to rage on your shores,
It is your fireside that is the most easterly,
This will be the first area to be laid to waste.
Thus it is time to raise your swords,
All of us united in our endeavours
To show how Karelia will take its revenge on the knaves,
On those who gnaw at the roots of our homeland.

Karjalan miesi! Aika on tullut
Koota jo joukkosi lippusi luo.
Vieläkö viivyt, kutsun oot kuullut:
Petturit maallesi turmion tuo!
Kansaasi uhkaa kalman kalpa,
Jos sinä hetkesi laiminlyöt.
Massa kun mataa joukkio halpa,
Idän ilkeän sillä on tytöt.

Karjalan arpa tuiskussa on seistä,
Silloin kun vaarassa on tämä maa.
Vaara jos vaatii, välkyttä peistä:
Uhata ei maata petturit saa!
Karjalan miehet! Vapaus vaatii,
Velvoittaa veljien kärsimä yö.
Sankarihaamut haudoista haastaa:
Sortuuko tuhkaksi meidän työ?

Taatoiltas kalliin perinnön oot saanut
Veljesi henkensä uhrannut on.
Vuorosi tullut, rauha on laannut,
Kättesi nyt oisko ponneton?
Turvaksi nouse uljahin miehin,
Karjalan liedet ei kylmetä saa.
Suureksi Suomi, ehjäksi kansa,
Turmion tuottajat rajan taa.

Aleksis Nurminen

Finlandia-hymni (1940/48 versions)

Oi, Suomi, katso, Sinun päiväs koittaa,
yön uhka karkoitettu on jo pois
ja aamun kiuru kirkkaudessa soittaa
kuin itse taivahan kansi sois,
yön vallat aamun valkeus jo voittaa
sun päiväs koittaa, oi synnyinmaa.

Oi nouse, Suomi, nosta korkealle
pääs seppelöimä suurten muistojen
oi nouse Suomi, näytit maailmalle
sa että karkoitit orjuuden

Man of Karelia! The time has come;
Gather your forces around the banner.
Are you still dallying? You have heard the call:
Traitors will bring ruin to your country!
Your people are threatened by the sword of death,
If you let the moment slip by.
A common rabble is slowly approaching,
Intent on doing the east's foul deeds.

Karelia's lot is to stand amid the storm
When this country is in danger.
If the danger demands it, raise your lance:
No traitor may threaten the country!
Men of Karelia! Freedom demands
And requires our brothers to endure night's suffering.
The ghosts of heroes are summoned from their graves:
Will our work turn to dust?

Your forefathers have given you the most precious inheritance
And your brother has sacrificed his life.
Your turn has come, peace has been relinquished,
Surely your hand would not now lack strength?
Gallant men, now rise up in defence,
Karelia's hearths may not grow cold.
For one great Finland, a united people –
The bringers of ruin must return across the border.

Finlandia Hymn

O Finland, look, your dawn approaches,
And the night is dispersed, dark and long,
Hear how the voice of the lark mixes with sighing space,
Soon the skies will be filled with jubilation.
See how the night flees and you breathe freely again.
Your morning dawns, o country dear.

Rise high, our country, newly raised from darkness.
Meet the waiting day, free and open,
With the same power you showed
When you broke asunder the yoke of slavery.

ja ettet taipunut sa sorron alle
on aamus alkanut, synnyinmaa.

Veikko Antero Koskenniemi

Ensam i dunkla skogarnas famn, JS 72

Ensam i dunkla skogarnas famn
går jag enslig stig.
Doften, rosor, doften, blommor,
doften alla, vid stjärnors ljus,
dofta, hjärta,
dofta stilla i natten.

Ensam i gröna skogarnas lund
går jag enslig stig.
Ja, sjungen skogar, sjungen grottor
vid källors brus,
sjungen alla, vid månens ljus.
Sjung, mitt hjärta,
sjung helt stilla i natten.

Ensam i mörka skogarnas djup
går jag enslig stig.
Vaknen, andar, i lundars sus,
vaknen alla, vid nattligt ljus,
vakna hjärta,
vakna stilla i natten.

Emil von Quanten

När sig våren åter föder, JS 139

När sig våren åter föder
Klar och ljuv,
Dagen ler och solen glöder –
Vaknar du.
Fäster vid din veka stängel
Blad och knopp,
Och från gruset, som en ängel,
Lyftes opp.

Repression never bowed you to the ground.
Your day has dawned, o country dear.

Alone in the dark forest's clasp
I make my lonesome way.
Scent the air, roses, flowers
Scent all of you by the light of the stars
Scent, o heart
Scent calmly in the night.

Alone in the green grove of the forests
I make my lonesome way.
Yes, sing forests, sing caves
At the murmur of the springs
Sing all of you, by the light of the moon.
Sing, my heart
Sing so calmly in the night.

Alone in the depth of the dark forests
I make my lonesome way.
Wake up, spirits, in the whispering groves,
Wake all of you by the nocturnal light,
Wake, o heart,
Wake calmly in the night.

Translation: William Jewson

When Spring is Born Again

When spring is born again
Bright and lovely,
The day smiles and the sun is warm –
You awaken.
And to your fragile stem
Are added leaf and bud,
And from the earth, like an angel,
Is lifted up.

Med din doft kring rymden ilar
Fläkten glad,
Fjärilns gyllne vingar vilar
På ditt blad.
Ingen oren vågar kinden
Kysisar ge,
Daggen, ljuset, fjärlin, vinden,
De, blott de.

När, likt plantan i sin sommar
Skön och blid,
Allt det ljuva föds och blommar
Utan strid,
Varför går här sorg och fara
Hand i hand,
Varför får ej jorden vara
Fridens land?

Johan Ludvig Runeberg

Tanke, se, hur fågeln svingar, JS 191

Tanke, se, hur fågeln svingar
Under molnet lätt och fri;
Även du har dina vingar
Och din rymd att flyga i.
Klaga ej att du vid gruset
Som en fånge binds ännu;
Lätt som fågeln, snabb som ljuset,
Mer än båda fri är du.

Är det glatt på jorden, vila
Bland dess fröjder glad också;
Är det sorgligt, ilar, ilar
Bort till högre världar då.

Johan Ludvig Runeberg

Your scent is wafted
Throughout the air.
The butterfly's golden wings rest
On your leaf.
Nothing impure dares
To kiss your cheek,
The dew, the light, the butterfly, the wind,
They, only they.

When, like a sapling in its summer
Lovely and mild,
All that is fair is born and blooms
Without strife,
Why do sorrow and danger
Wander hand in hand,
Why cannot the earth be
A land of peace?

Thought, See how the Bird Swoops

Thought, see how the bird swoops
Light and free beneath the cloud;
You too have your wings
And your space in which to fly.

Do not complain, that like a prisoner
You are bound to the earth;
Light as a bird, quick as light,
You are freer than them both.

It is a joy to rest on earth,
Joyous among earth's delights;
If you are sad, then hurry, hurry
Away to a higher world.

Hur blekt är allt, JS 96

Hur blekt är allt, hur härjat, vissnat, dött!
Var är den blomning nu, som sommarn fött?
I dalen domnar allt, i skogen tiges,
Och till en grav den skumma jorden viges.

Dock, ögat lyftes sällt från graven opp,
En högre värld har grytt för hjärtats hopp,
I jordens skymning klarna stjärnelanden,
Och oförgångligt ler ett hem mot anden.

Så drömmer jag i höstens kväll och ser
Hur lövet faller stelt från björken ner,
En naken strand i vikens djup sig speglar,
Och över månen silvermolnet seglar.

Johan Ludvig Runeberg

Upp genom luften, JS 213

Upp genom luften, bort över havet
hän över jorden, i stormande färd!
Morgonens drottning, med rosiga staven
vinkar oss ut i sin vaknande värld.

Upp till de brusande
böljornas lek;
upp till de susande
lundarnas smek!

Människan, djuren, i kvalmiga nästen
lyssna med oro till vingarnas dån.
Vi sväva fria till himmelens fästen,
komma med budskap igen därifrån!

Per Daniel Amadeus Atterbom

So Faded Everything Is

So faded everything is, so ravaged, withered, dead!
Where are those blooms that the summer bore?
In the valley all is numbing, the forest is silent,
And the shady earth is consecrated to a grave.

But one's gaze rises blessedly from the grave.
A higher world has dawned for the hopeful heart.
In the shade of the earth the stellar land grows bright,
And an everlasting home smiles on the spirit.

So I dream in the autumn eve and I see
How the leaves fall stiffly from the birch.
A naked beach is reflected in the bay,
And over the moon sails the silver cloud.

Up Through the Air

Up through the air, across the sea,
Away across the earth, in a stormy journey!
The queen of the morning, with a rosy staff,
Calls us out into her waking world.

Up to the rushing
Play of the waves;
Up to the sighing
Sway of the groves!

Men, animals, in their stifling homes,
Listen uneasily to the roar of our wings.
We rise up freely to the vault of heaven,
And return bearing a message.

Ack, hör du fröken Gyllenberg, JS 10

I. Ack! hör du fröken Gyllenberg, vad jag nu säger dig,
Uti lunden:

”Vill du nu följa ur landet med mig?”

För dem jag haver tingat i min ungdom.

II. ”Huru skall jag följa ur landet med dig?
Uti lunden.

Jag haver så många, som vakta på mig.”

För dem jag haver tingat i min ungdom.

XXVI. Om morgonen bitti när dagen var ljus
Uti lunden.

Då var det tre lik uti Ellibrands hus.

För dem jag haver tingat i min ungdom.

XXVII. Den ena var Ellibrand, den andra var hans mö,
Uti lunden.

Den tredje var hans moder, av sorg var hon död,

För dem jag haver tingat i min ungdom.

Finnish folk song from Uusimaa, noted down in Pernaja

Työkansan marssi, JS 212

Työkansa nouskaamme!

Tuo entisyyden loistoisuus

ja nykyisyyden mahtavuus

on työtämme.

Nyt painavatko meitä ne!

Ne niskoiltamme puistamme.

Täysikäiseksi kypsyttää

meit' aika tää

ja neuvoo menneisyys.

Työkansa nouskaamme!

Työ korkeimman on tahtoa

mut kurjuus orjan kahleita –

ne katkomme.

Ah! Listen, Miss Gyllenberg

I. Ah! listen, Miss Gyllenberg, to what I tell you now,
In the grove:

‘Will you follow me out of the country?’

For I have longed for them in my youth.

II. ‘How shall I follow you out of the country?
In the grove.

I have so many, who are watching me.’

For I have longed for them in my youth.

XXVI. Early in the morning when the day was bright,
In the grove.

Then there were three corpses in Ellibrand’s house

For I have longed for them in my youth.

XXVII. One was Ellibrand, the other was his maiden,
In the grove.

The third was his mother, who died of sorrow,

For I have longed for them in my youth.

March of the Labourers

Men of labour, rise up!

Our history’s glory, our present might:

These are the fruits of our labours,

The sweat of our brow.

Need we bear the yoke we have borne thus far?

Let it be no burden, but shake it off?

The alliance of this time through which we live

With the wisdom of triumphs past

Will yet see us come of age.

Men of labour, rise up!

A mission divine is the source of our will,

The chains of slavery drag us down

But these we will break asunder.

Siks emme raada juhtina,
vaan luonnon eturinnassa,
valoa kohti pyrkien,
töin, taistellen –
se meidän valtatie.

Työkansa, nouskaamme!
On meissä Suomi suurinna
ja kansan voima vahvinna
me nouskaamme!
Kun perhekunnat, lapsemme
me valvehille nostamme,
ne uuden voiman tenhokkaan
tuo maailmaan
ja Suomen vahvuuden.

Työkansa, nouskaamme!
Meit' osa kallis vartoaa,
töin, toimin, voimin valloittaa
sen tahdomme.

Työn kunnia, työn arvo, ne
ja valistus on toivomme,
kaikk' oikeudet tasaiset,
tiet avoimet
ja veljein vertaisuus.

Juhana Henrik Erkkö

Soitapas soria neito, JS 176

Eilaa, eilaa...
Soita, soita,
soitapas sorea neito,
rannin neito rallattele,
sorealla soitollasi,
kumealla kulkullasi,
heleällä hengelläsi,
kaunihiilla kaulallasi.
Soita! Soita!

Anna suuta, Suomen neito,
tälle Suomen sulhaselle,

Nor will we strain like oxen at the plough –
Rather, abreast with nature's goal,
We will struggle on, courageously,
With toil and mettle toward the light,
Down the road our nation treads.

Men of labour, rise up!
In us lies the greatness which is Finland's,
Likewise her people's strength,
So let us rise!
When once we exhort to action sweet
Our families, offspring, kin,
Their power will be of a magic kind
From which will sprout not just our strength
But Finland's nation's too.

Men of labour, rise up!
A worthy part awaits us now:
To win with deeds and blows,
On this we've set our hearts.
Let the glory and pride which work bestows
Be our hope, enlightenment.
Fair franchise and estate be ours to own.
Let Finland's ways be ours to hold
And equal brotherhood.

Translation: Andrew Bentley

Play, Pretty Maiden

Eilaa, eilaa...
Play, play,
Play, pretty maiden,
Sing, maiden on the shore,
Sing your graceful tunes,
Sing with resonant articulation,
Sing with bright tone,
Sing with your beautiful voice.
Play! Play!
Kiss me, Finnish maid,
Kiss this bridegroom of Finland,

suu ei kulu stuedellessa,
käsi kättä antaessa.
Eilaa, eilaa,
Soita! Soita!

Kanteletar II: 238

Juhlamarssi, from JS 105

Nouse kaikki kansa hengen työhön
eessä käyös joukko nuorison!

Tieto olkohon nyt aseenne,
rakkaus voima on.

Riennä kilpasille vanha ja nuori,
työtä vainiolla viljojn on:
rimmet hallaiset me valmistamme
töille auringon.

Nouse kaikki kansa hengen työhön
eessä käyös joukko nuorison!

Tieto olkohon nyt oppaanamme,
rakkaus voima on.

Nyt jo ensi kylvöt joutua alkaa,
vilja saatava on korjuuseen:
hengen viljakin on hallan arka,
tuuli on kaakkoinen. Riennä!

Tulta sytyttämähän nuoriso reipas!
Lämpö hengen viljan suoja on.
Nouse! Riennä!

Kasimir Lönnebohm (Leino)

It is not wasteful for a mouth to kiss,
Nor for hands to be joined.
Eilaa, eilaa,
Play! Play!

Festive March

Arise! Let the spirit be our guide

As the youthful band leads on!

Let knowledge be our arsenal,

Our strength be born of love.

Let young and old alike compete

In reaping a harvest ripe.

Frozen fields we clear with our bare hands

For the sun to gaze down upon.

Arise! Let the spirit be our guide

As the youthful band leads on!

Let knowledge serve to light our way,

And strength be born of love.

The crop sown in spring begins to ripen,

And we must reap it soon while we may;

Ever fragile the harvest of the soul

When north-easterlies blow cold.

Onwards, I say! Fire our hearts, young folk!

Your warmth keeps out the frost.

Arise! Go forth!

Translation: Andrew Bentley

Italian Folk Song Arrangements, JS 99

1. Oje Caruli

Solo

Caruli' cu st' uocchie nire,
cu 'sta vocca rossa, tu me faie murire!
Ma muri nun voglio, né lassarte maie,
tengo na speranza ca t'arrennarraie...

1. Oh Caroline

Solo

Caroline, with these eyes all black,
With this red mouth, you will be the death of me!
But I don't want to die, nor to leave you,
Thus I have a hope that you will give up...

Oje Caruli'!
Oje Caruli'!
Oje Caruli'!
Mme vuó' fá strùjere accussi?!

Coro

Ména, Caruli'!
Ména, Caruli'!
Ména, Caruli'!
Nun 'o fá chiagnere accussi!

Solo

E ll'ammore è fatto comm'a na nucella,
ca, si nun la rumpe, nun t'a puó mangià
Tu si' tosta è ovvero ma si' troppo bella,
chi t'a canosciuta nun te pò scurdà!

Solo / Coro

Oje Caruli'... / Ména, Caruli'!...

Solo

'Sta nuttata è doce, sta luna è d'argiente,
tu me miette ncroce pe na cos' 'e niente!
Tu nun siente attuorno tutto canta: Ammore!
E purzi risponne, attuorno, ogn' anema, ogne core

Solo / Coro

Oje Caruli'... / Ména, Caruli'!...

Salvatore di Giacomo

2. Trippole trappole

Una palomma ghianca
m'ha muzzecato 'mpieto
ahi che dolore nè mamma mia
ahi che dolore nè
ahi che dolore
ahi che dolore nè mamma mia
ahi che dolore nè
Trippole, trappole, trippole, trappole,
trippole, trappole, trà!
ahi che dolore nè mamma mia
ahi che dolore nè.

Oh Caroline!
Oh Caroline!
Oh Caroline!
You want to consume me so?!

Choir

Come on Caroline!
Come on Caroline!
Come on Caroline!
Don't make him cry like this!

Solo

Love is like a hazelnut,
If you don't break it, you cannot eat it,
You are very hard but you are too beautiful,
No one who has met you can ever forget you!

Solo / Choir

Oh Caroline!... / Come on Caroline!...

Solo

This night is sweet, this moon is silver,
You torment me for nothing!
You don't hear how everyone around you sings 'Love!'
And how they reply, every soul and every heart:

Solo / Choir

Oh Caroline!... / Come on Caroline!...

2. Trippole trappole

A white butterfly
Has bitten me in the chest;
Ah! what a pain! Mamma mia!
Ah! what a pain!
Ah! such pain!
Ah! what a pain! Mamma mia!
Ah! what a pain!
Trippole, trappole, trippole, trappole,
Trippole, trappole, trà!
Ah! what a pain! Mamma mia!
Ah! what a pain!

Se o core m'ha pigliato
lo sojo me l'ha promiso
oje che prejezza oje mamma mia
oje che prejezza nè
oje che prejezza
oje che prejezza oje mamma mia
oje che prejezza nè
Trippole, trappole...

Old Spanish folk song

Lauluja sekaköörille vuoden 1897 promotioonikantaatista, Op. 23

1. Me nuoriso Suomen

Me nuoriso Suomen, me riennämme nyt
mert' uhmomahan elämämme,
jo päivönen armas on selkeynyt:
Hei soutamahan venettämme!
Käy, veikkonni, kiinni jo airohon, käy
ja siskoni kulta, sa auta –
Ei valkamorantaa siintävän näy,
sitä kotvahan emme me sauta.

Nyt liittohon vaan:
ei syntymämaan
saa onnea unhota koskaan,
jos mimmainen lie
elon kirjava tie,
jos onnehen taikka turmahan vie!

Nyt ois opas oikea tarpehesen,
opas taitava taikeilla teillä –
Ken määrähän viepä on matkuehen?
Mikä viittana nuorilla meillä?
Jalon kansamme korkea henki se on,
Vaka-Väinämön kantelo soipa,
sen viisaus vanha ja vankkumaton,
sen tietämys, eellehen voipa.

If it is stealing my heart,
Its own in return it has promised!
Ah! what a joy! Mamma mia!
Ah! what a joy!
Ah! such joy!
Ah! what a joy! Mamma mia!
Ah! what a joy!
Trippole, trappole...

Songs for Mixed Choir from the Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897

1. We the Youth of Finland

We the youth of Finland are now hastening
To live valiantly on the sea of life,
The beloved day has broken:
Let's go and row our boat!
My friend, take your oar
And, dear sister, help us –
The opposite shore cannot be seen,
It will be a long time before we arrive.

Come and join us:
We should not forget the happiness
Of our native land,
Whatever falls to our lot
Along the varied road of life,
Whether it brings us happiness or misery.

Now we require a skilled guide,
A guide with knowledge of difficult routes –
Who would take the travellers to their goal?
What shall we, the young people, take as our signpost?
We shall take the lofty, noble spirit of our people,
The sound of steadfast Väinämöinen's kantele,
Its wisdom is old and permanent,
Its knowledge is still pre-eminent.

Me rauhaa tahdomme armastaa;
on veljesrauha muuri,
mi Suomi-äitimme suojoaa,
kun vaanii vaara suuri.
Miiks' lapset kiistäisi keskenään,
Ken parhain lempivi äitiään?

Kuink' onkin retkemme riemuinen,
jos rauha on rakkaanamme!
Me vieremme maahan vieraasen,
joka väikkyvi vastassamme:
Sen ratto on rannalla vieraan maan,
kell' ystävä onpi matkassaan.

2. Tuuli tuudittele

Veno kupliksi vesille,
lumpehiksi lainehille!
Tuuli, purtta tuudittele,
ahava, aja alusta
sille maalle mairehelle,
niemelle nimettömälle,
josta saalis saatanehe,
onni otettanehe.

Meri on suuri soudettava,
taival pitkä taitettava!
Tuimat on elämän tuulet,
ankarat elämän aallot.

Ellös vainen, polvi nuori,
kalevaisen kansan ponsi,
ajan aalloille ajako,
merelle elämän menkö
ilman tiedon tietämättä,
ilman taidon taitamatta.
tieto on miekkoja terävin,
totuus on kaiken tiedon juuri.

Our desire is to embrace peace;
Peace between brothers is like a wall
Which protects our mother, Finland,
When the danger is great.
Why would children quarrel
About who loves their mother most?

How happy our journey will be
If peace is what we hold dear!
We arrive in a foreign country,
Which appears radiant to us:
It is pleasurable to be on a foreign land's shores
If you have a friend as a companion.

2. The Wind Rocks

A boat bobbing in the water,
Like a water lily on the rippling water!
O wind, rock the boat gently,
Winds, drive the boat onward
To the pleasant land,
To the nameless headland,
Where we can collect the fruits of our hunting,
Where we can find our happiness.

To row across the sea is a long journey,
The journey ahead is lengthy!
The winds of life are biting,
The waves of life are big.

Young generation,
Descendants of the Kalevala people,
Do not set off again amid the waves of time,
Do not set off on the sea of life
Without possessing knowledge,
Without obtaining skills.
Knowledge is the sharpest of swords,
Truth is the root of all knowledge.

3. Oi toivo, toivo, sä lietomieli

Oi toivo, toivo, sä lietomieli,
oi ällös luotani lennä pois!
Jos ootkin liehuva, liukaskieli,
en sittenkään sinun mennä sois.

Oi perho, perho, sä kultasiipi,
sa luoksein' ainiaks' jää, oi jää!
Kun konsa mieleeni murhe hiipi,
sen kuvitantasi poisti tää.

4. Montapa elon merellä

Montapa elon merellä
sattuvi poloa suurta,
vaan sa nuoriso vakainen
silloin luota Luojahasi:
Luoja'll' on onnen ohjat;
Jumalass' on juoksun määrä,
Luoja'ss' on lopun asetus.

5. Sammuva sainio maan

Jalo toimi ja korkea tieto on vaan
avun auer ja sammuva sainio maan:
kuva vaan utuinen
valon taivahisen!
Yli maan viriääpi sulo tähtien vyö;
Sepä verhovi maan, miss' ei yllätä yö;
Se on autuaan asuinmaa Jumalan.

6a. Soi kiitokseksi Luojan

Soi kiitokseksi Luojan,
sa laulu hentoinen,
tään kaikkeuden tuojan
ja suojan ainaisen!
Hän taitavasti toimii,
ja vaalii luontoaan,
ja hellämielin hoimii
maailmaa tuolta taivaastaan.

3. O Hope, Hope, You Dreamer

O hope, hope, you dreamer,
Do not fly away!
Even if you were a free spirit and glib-tongued,
I would not want you to leave.

Oh butterfly, butterfly, with golden wings,
Oh stay, stay with me always!
When sadness stole into my mind,
You made it go away again.

4. Many on the Sea of Life

Many on the sea of life
Are the great misfortunes;
You steadfast young people
Must trust in your Creator:
The Creator knows how to gain happiness;
God governs the course of our life,
The Creator decrees when it will end.

5. The Fading Thoughts of the Earth

Noble efforts and distinguished knowledge are merely
A mist and the fading thoughts of the earth:
Just a hazy image
Of the light of Heaven!
Above the earth stretches the belt of shining stars;
It covers the land where night does not reach;
It is the blessed place where God dwells.

6a. We Praise Thee, our Creator

We praise Thee, our Creator
With our delicate song,
Praise Him who provides everything
And our protector eternal!
With skill He looks after
And tends what He has created,
And with gentle thoughts He observes
Then earth from up in Heaven.

Hän sää t ja ilmat säättää
ja aallot tainnuttaa
ja hyisen hallan häätä
ja viljan vartuttaa.
Hän onneen meidät ohjaa,
jos joutuu johdantaan,
tuon lemmen äärtä, pohjaa –
ken pystyy koskaan tutkimaan!

6b. Tuule, tuuli leppeämmin

Tuule, tuuli leppeämmin,
missä köyhä raataa,
viluissaan tai palavissaan
kotapuita kaataa.
Tuulen leyhkät, virsin vienoin
köyhää tuuditelkaa:
köyhä työst' on uupunut,
ei siedä univelkaa.

Laulakaa, te pienet linnut,
köyhän pihapuissa:
Ilo köyhään ilmeneisi,
tuntuis rintaluissa.
Hellytelkää köyhän mieli –
sitä köyhä soisi:
köyhä on luotu laulajaksi,
köyhä laulun loisi.

Soita, salo, kanneltasi,
viihdä köyhän mieltä:
harvoin köyhä lemмен saa,
vaan usein luista kieltä.

Lemmitelkää, kukat pienet,
köyhän lasta kaitaa,
köyhän laps' kun marjotiellä
astuu ahon laitaa.
Läikkyelkää, lahden laineet,
köyhän kotoaan asti:
köyhän sydän läikehtisi
siitä sulommasti.

He determines the weather
And quietens the waves
And chases away the frost
And makes the crops grow.
He will lead us to happiness
If we suffer misfortune,
Who could manage to work out
The limits of the treasure of His love!

6b. Blow, Wind, More Gently

Blow, wind, more gently,
Where the poor man is toiling,
Whether he is too cold or too hot,
Chopping trees to construct his home.
Gentle winds, with sweet songs,
Embrace this poor man:
He is worn out from his labours,
And is desperate to sleep.

Sing, little birds,
In the trees of the poor man's garden:
The poor man would then feel happy
Deep within his breast.
Soften the poor man's spirit –
The poor man would want that:
The poor man is a born singer,
The poor man would invent a song.

Forest, play your kantele,
Entertain the poor man:
It is seldom that a poor man is loved,
Often he only gets bitter words.

O small flowers, caress
The poor man's emaciated child,
Who is going out to pick berries,
Walking alongside the fields.
O waves in the bay, glitter
So you can be seen from the poor man's abode.
The poor man's heart would be gladdened
Even more sweetly.

Hohda vielä hopeammalle,
virran välkkypinta:
Hopealle siitä hohtuis
köyhä-raukan rinta.

7. Oi Lempi, sun valtas ääretön on

Oi lempi, sun valtas ääretön on,
Sa Luojan leppoisa lapsi!
Kun mieli on seijas ja saastumaton
ja viel' ei harmennut hapsi,
Sä syytyös syämehen meidänkin
ja auvoa rintahan anna
ja meidät onnelan saarosihin
sinä siivin silkkisin kann!

Tuolla väikky koivujen alla
rannalla aaltojen suutelemalla,
syntysuojani tuo kultainen.
Siellä aukes' silmäni ensin,
sieltä poies maailmaan lensin,
salliessa siipien.

Oi, mi lempi on leppoisempi,
kuin emon armahan altis lempi,
lämminnä kestävi lempi moinen –
liehuvi, räiskyvi lempi toinen,
usein seuraapi pettymys.

8. Kuin virta vuolas

Kuin virta vuolas, niin vapauden vuo
käy halki haittain eikäpä esty vaan,
jos kuinka valta, viekkauskkin,
rientoa koittaa riistää siltä.

Nuo vetten orhit, vankamat vaahtosuut,
kun niitä kosken telkimet kahlitsee,
ne hirnakoiden, hirskyellen
korskina kuohuvat poikki paatten.
Ja voitokkaina vyöryvät eelleen
tuonne pois päin työntyvät tyynelään,

Shine even more like silver,
O glittering surface of the stream:
Glisten like silver
In the breast of the poor man.

7. O Love, Your Realm is Limitless

O love, your realm is limitless
O tender child of the Lord!
While our minds are clear and unsullied
And our hair has not yet turned grey,
You ignite a fire in our hearts
And give joy to our breasts
And lead us to the islands of happiness
On your wings of silk.

There, under the birch trees,
On the shoreline, kissed by rippling waves,
Glitters my beloved birthplace.
It was there that my eyes first opened,
It was from there that I flew away into the wide world
When my wings would carry me.
Oh, what kind of love could be more pleasant
Than a mother's freely-given love;
That sort of love always remains sincere –
Other types of love may burn brighter
But often end in disappointment.

8. As the Swift Current

As the swift current, freedom crosses
All hindrances, and will not be held back,
However much power and cunning
Attempts to divert it from its course.

The white horses of the water, foaming,
As they dive into the constraint of the rapids,
Neighing, foaming
Rushing valiantly over the stones.
And, victoriously, they tumble forwards
Moving away towards the calm waters,

miss' armaiset rauharannat
päilyvät kirkkaan virran kalvoon.

Niin hetkeks hiltyy myös vapauden vuo,
jos siltä pakko pystythyntä taittaa tien,
mutt' kohta voimin kahtamoiduin
korskana katkovi sorron salvat.
Sen lyy on tyynehen lahdelmaan,
miss' oisi turva taattuna soutajain;
miss' ihmiskunnan rauha väikkyy
kaukana kuin kesäpilven rusko.

9. Oi, kallis Suomi, äiti verraton

Oi, kallis Suomi, äiti verraton
sun onnes onni meidän olkohon!
Tää vala, veikot, siskot vannokaamme:
Sa parhaan lempemme saat, syntymaamme!
Jos lapses ken sua inha-iskuini lyö,
sen kuuluhunsa nielkөөn hornan yö;
vaan Sinä Suomi, Pohjan tähti kirkas,
käy eespäin, loista: valkeus on virkas!
Loista, loista Suomenmaa!

August Valdemar Forsman (Koskimies)

Carminalia, JS 51

I. Ecce novum gaudium

Ecce novum gaudium,
Ecce novum mirum,
Virgo parit filium,
Qvae non novit virum.
Qvae non novit virum,
Sed ut pyrus pyrum,
Gleba fert papyrum
Florens lilius.
Ecce quod natura
Mutat sua jura,
Virgo parit pura,
Dei filium.

Where beloved, peaceful shores
Are reflected in the surface of the bright stream.

Just for a moment, even the stream of freedom holds back,
If its way is blocked by brute force,
But soon, with twice as much effort,
It breaks asunder the bonds of oppression.
Its goal is a protected inlet,
Where its oarsmen can rest in safety;
Where mankind's peace glimmers
Far away, like the glow of summer clouds.

9. Oh Precious Finland...

Oh precious Finland, mother beyond compare,
May your happiness be ours as well!
Brothers and sisters, let us swear an oath:
Our native land will receive the best of our love!
If one of your children should strike a blow against you,
He should be swallowed up by the abyss;
But you, Finland, the bright star of the north,
Proceed and shine: brightness is your function!
Shine, shine, Finland!

I. Behold a New Joy.

Behold a new joy,
Behold a new wonder,
A virgin, bears a son,
She who did not know man.
She who did not know man,
But bears him as fire brings forth fire,
Or a field reeds,
As a lily brings forth flowers.
See how nature's laws
Change,
A pure virgin brings forth
A son of God.

II. Angelus emittitur

Angelus emittitur
Ave dulce promitur
Semen Dei seritur,
Igitur porta coeli panditur.

III. In stadio laboris

In stadio laboris
Currunt omnes socii;
Sed bravium honoris,
Non sequuntur singuli.
Si non vis onerari,
Caveas honorari,
Honor vult onere gravari.

Piae Cantiones (Greifswald 1582)

Min rastas raataa, JS 129

Min rastas raataa,
sen pyyhyt pyytää,
onneton ottaa,
vaivainen varastaa,
lapiolle laittaa,
telikälle työntää,
oven alle peittää,
vastalla kattaa.
Talonpoika takoo,
keihäitä keittää,
poika oottaa,
tyttöjä tuolla
savisissa saappahissa
kirjavissa kintahissa.
Meren roma rönkyä,
tuulonen tuulee
kuningas kuulee,
vieltä virstalta,

II. An Angel is Sent Out

An angel is sent out
The sweet greeting is offered
The seed of God is sown –
Thus is the gate of heaven thrown open.

III. In Athletic Strife

In athletic strife
All the brethren are racing;
But it is not victory's honour
That each one pursues.
If you would not be burdened
Beware of honour,
Honour is bound to weigh you down.

Busy as a Thrush

Where the thrush toils,
The partridge pecks,
The hapless hold,
The troubled thief,
Shovel onto spades,
Shift onto sledges,
Hide into hidey-holes,
Bury under birch-whisks.
The swain is in the smithy,
Forges, throws his spears;
The young lad stands waiting,
Girls giggle at a distance,
Clods clinging to their boots,
Fancy mittens for their boast.
The sea's rumble is resounding,
The wind is whistling high,
The king heeds what he hears,
From five leagues and further,

kuuelta kulmalta,
seitsemältä selkoselta,
kaheksalta kankahalta.
Kuningas kuulee.

Kanteletar I: 219

Aamusumussa, JS 9

Päiv' ei pääse paistamahan
kun on valtaa vailla,
ihmissilm' ei kauvas näytä
aamu-usvan mailla.
Mutta meill' on oiva usko
että päivä voittaa,
siksi mieli kirkastuupi,
ääni raikas soittaa.
Aamu-usvan mailla
päivä vallan voittaa.

Siksi Suomi taistelepi
siksi teemme työtä,
että valon henkivoimat
viihtyis meidän myötä,
että meissä selkiäisi
sumut Suomen maasta,
ettei veljyt veljyttänsä
riistä eikä raasta.
Me kun teemme työtä,
sumut poistuu maasta.

Juhana Henrik Erkko

From six of the earth's corners,
From seven lengths of the lake,
From eight meadows off or more.
The king listens.

Translation: Andrew Bentley

In the Morning Mist

Daylight's rays pierce not the gloom,
The sun's power holds no sway,
Nothing does the human eye espy
From the morning mist's domain.
A heartfelt hope burns in our souls:
Our sun will shine at last!
Let light invade our minds once more,
Let our joyful song ring out.
The sun will rise, the day will come
To banish the morning fog.

With this in mind, let Finland fight
With toil and sweat of brow:
That seeds of light, the sun's spirit,
May live and thrive in us.
The power to expel the murky dark
Rests firmly in our will.
No longer, in the time to come,
Will man steal from fellow man.
Our present labours will yet bear fruit
In a land bathed in light, its mists forgotten.

Translation: Andrew Bentley

Den 25 oktober 1902.

Till Thérèse Hahl, JS 60/JS 61

Sången klang i barnåren
frisk som bäckens glada brus,
och den klang i ungdomsåren
lika munter, lika ljus.

Hur än år på år försvinner,
blir du evigt den du var,
lika stark din kärlek brinner,
sången klingar lika klar.

Lärde du av näktergalen
sångens konst en sommarkväll
när han sjöng i gröna dalen
under rosig himlapell?

Lärde du af havets vågor
att för alltid bli dig lik,

när bestänkt med purpurlågor
vågen vaggade mot stilla vik?

Nej, det var helt visst ditt hjärta
som dig lärde fröjd och sång,

lärde dig att lindra andras smärta,
och att själv dock bliva evigt ung!

Nils Wasastjerna

Listen to the Water Mill, JS 122

Listen to the water mill all the livelong day;
How the creaking of the wheel wears the hours away.

Languidly the water glides useless on and still,
Never coming back again to the water mill;
And a proverb haunts my mind, as a spell is cast,
'The mill will never grind with the water that has passed.'

Take the lesson to yourself, loving heart and true,
Golden years are passing by – youth is passing, too –
Try to make the most of life, lose no honest way,
All that you can call your own lies in this today.
Power, intellect and strength may not, cannot last –
'The mill will never grind with the water that has passed.'

25th October 1902.

To Thérèse Hahl

The song sounded in childhood years
Fresh as the happy laughter of the brook,
And it sounded in the spring of youth
Just as cheerful, just as bright.

And though the years disappear
You remain for ever what you were,
Your love burns as brightly,
The song sounds as lightly.

Did you learn from the nightingale
The art of the song one summer's eve
When he sang in the green valley
Under the pink cover of the sky?

Did you learn from the waves of the sea
To remain always as you are,

As when splashed with flames of purple
The wave rocked in the silent creek?

No, it was surely your own heart
That taught you joy and song,

Taught you to lighten others' pain,
And yet, yourself, to be eternally young.å

Translation: William Jewson

O! the wasted hours of life that have flitted by,
O! the good we might have done, lost without a sigh,
Love that we might once have saved with but a single word
Thoughts conceived, but never penned perishing unheard,
Take the lesson to your heart, take, O! hold it fast:
'The mill will never grind with the water that has passed.'

after Sarah Doudney

Two Songs, Op. 65

a. Män från slätten och havet

Män från slätten och havet,
går eder längtan långt?
Floderna gå genom slätten.
Vindarna går över havet.
Längre vår längtan går!
Män från slätten och havet
finner ej sinnet ro?
Rastlöst forsarna sjunga.
Rastlöst häver sig havet.
Mindre är sinnet i ro.
Män från slätten och havet,
finner ej längtan hem?
Floden går aldrig tillbaka.
Vindarna bliva i fjärran.
All vår längtan till hemmet går,
en gång, när trötta vi varda.

Hembygd, hembygd, solig och fager
står du i dagens och nattens dröm,
där mellan slätternas åkrar och ångar
glider mot havet en evig ström.
Ständigt bygdens söner skåda hän
mot fjärran bort,
långt bort mot slätternas rand.
Vår längtan drar oss
och oro jagar bort.
Du vår längtan, gåtfulla längtan,
drar oss bort till fjärran land

a. Men from Land and Sea

Men from land and sea,
Is your longing far-reaching?
The rivers go across the plains,
The winds blow over the sea.
Further does our longing reach!
Men from land and sea,
Does your soul find no peace?
The rapids sing restlessly.
The sea heaves restlessly.
Our soul is less at peace than they.
Men from land and sea,
Does your longing find its home?
The river never runs upstream.
The winds stay far away.
All our longing is directed towards home,
When we are becoming tired.

Homeland, homeland, sunny and beautiful,
You are in our dreams by day and night,
Where, between the fields and meadows on the plains
An eternal current glides towards the sea.
The homeland's sons are always looking
Far away, into the distance,
Far away, towards the edge of the plains.
Our longing draws us
And unease hunts us away.
O longing, mysterious longing,
You take us away to distant lands.

O längtan, du vårt arv är
allt sen tusende år,
du är vårt arv
ifrån släkte till släkte.
Intet dig stäckte,
intet dig hämmar
den dag som går.

Ernst V. Knapé

b. Kellosävel Kallion kirkossa

Päättyy työ, joutuu yö,
hetki levon yö;
kukin saa kiiruhtaa
unen taikamajaan.
Väsyneen se virvoittaa,
uupuneelle uudestaan
elon suo; toivon tuo,
pimeyden piiloistaan
aamu taas kun ajaa.

Päättyy työ, joutuu yö,
kerran myös elon työ
lopun saava on;
Tuonen maa odottaa
syliinsä sun sulkee.
Vaan kun yönkin jälkeen uus'
paistaa päivän valkeus,
niinpä myös sekin tie,
joka kuolon kautta vie,
kirkkauteen kulkee.
Jospa ken, muistais sen.

Heikki Klemetti

O longing, you who have been our heritage
For many thousands of years,
You are our legacy
From generation to generation.
Nothing foiled you,
Nothing hampers you,
On this passing day.

b. The Bells of Kallio Church

Our work is done, night is falling,
It is time to rest.
Everyone can hurry
To the magical place of sleep.
It rejuvenates us when we are tired,
When we are exhausted
It gives life and brings hope.
Morning again drives out
Darkness from its hideaway.

Our work is done, night is falling,
Eventually your life's work
Will also be done.
The kingdom of death is waiting
To embrace you.
But just like when, after the night is over,
The day's lustre shines anew,
So also that way
Which leads to death
Leads as well to brightness.
If only people would remember that.

Three Songs for American Schools, JS 199

1. Autumn Song

The feathers of the willow
Are half of them grown yellow
Above the swelling stream;
And ragged are the bushes,
And rusty now the rushes,
And wild the clouded gleam,
And wild the clouded gleam!

Richard Watson Dixon

2. The Sun upon the Lake is Low

The sun upon the lake is low,
The wild birds hush their song;
The hills have evening's deepest glow,
Yet Leonard tarries long.
Now all whom varied toil and care
From home and love divide,
In the calm sunset may repair
Each to the loved one's side.

Sir Walter Scott

3. A Cavalry Catch

Up! for the bugles are calling,
Saddle and boot, and away!
Sabres are clanking and lances are glancing,
The colonel is fuming and horses are prancing,
So up with the sabres and lances,
Up and away!
Up and away!

Where are we off to so fast, boys?
Saddle and boot, and away!
Thunder of hoofs in a rush we go past,
In a whirlwind of dust we are gone as a blast,

For we're off with the sabres and lances,
Off and away!
Off and away!

Fiona Macleod (William Sharp)

Drömmarna, JS 64

Släktena födas, och släktena gå,
släktena glida som strömmar,
dö och försvinna och slockna, ändå
dö ej de lockande drömmar:
leva i sol och i sorg och i storm,
domna och läggas på bären,
uppstå ånyo i skimrande form,
följa varandra i spåren.
Hur än de komma och hur än de gå,
glida som speglande strömmar,
hur de försvinna och slockna ändå
leva de eviga drömmar.

Jonatan Reuter

Partiolaisten marssi, Op. 91b

Kun usko puhdas, säihkyvä on,
Niin vuoret siirtää voi.
Tää sielun varmuus horjumaton
Ain sankareita loi.
Jos uskos hyvään, oikeaan
Vain syytty uudestaan,
Käy joukkohon, ja horjuttaa
Ei milloinkaan sua esteet saa.

Ja täysi raikas rakkaus tuo
Kuin ihmeet itsestään,
Se elon kukkasepelen tuo
Myös kruunuks' ihmispään.
Jos työt ja toimet vaikeat
On sulle rakkahat,

The Dreams

Generations are born and generations die,
Generations glide like streams,
They die and disappear and are extinguished; but still
The enticing dreams never die.
They live in sunshine and sorrow and storm,
They go numb and are laid upon the bier,
They are reborn in shimmering form,
And follow in each other's tracks
However they come and however they go,
They glide like mirroring streams,
However they may disappear and die out,
The eternal dreams stay alive.

Scout March

When faith is pure and radiant
It can indeed move mountains.
This unhindered certainty of the soul
Makes heroes.
If your faith in what is good and just
Can be reignited,
Come and join us, and no hindrances
May ever again affect you.

And love in all its full richness
Can create miracles,
With the garland of life
It will also crown a human head.
If difficult work and tasks
Are the ones you hold dear,

Käy joukkohon, ja taivas suo,
Ett' toimintaan se tulta tuo.

Vain toivo, voima taivahinen
Voi maalin kirkastaa,
Kun kulkee eespäin suojassa sen,
Ain suurta aikaan saa.
Jos toivo mieles jännittää,
Ja aikees puhtaiks' jää,
Käy joukkohon ja kulje ties
Kuin voimakas ja terve mies.

Jalmari Finne

Koulutie, JS 112

Olen unessa useasti
sinun kaduilla, koulutie.
Kotiportilta kouluun asti
minun askeleeni vie.

Syysaamu kirpeä koittaa
yli heräävän kaupungin
ja sen laidassa koski soittaa
tutun sävelen ilmoihin.

Talot matalat kahta puolta –
miten tunnen ne tarkalleen!
Yli niiden mäeltä tuolta
kohoo kirkko torneineen.

Ja mun matkani keskitiellä
näky ihana, aamuinen:
tytön sinisen kohtaan siellä
ja katseen sinisen.

Vie jalat kuin karkelossa
läpi pienen puistikon.
Sen penkillä kuutamossa
ens runoni tehty on.

Come and join us, and Heaven will grant you
Fire with which to accomplish them.

Only hope and the power of Heaven
Can illuminate our goal,
When, protected by them, we travel forward,
Our achievements will be great.
If hope excites your mind,
And your aims remain pure,
Come and join us, and travel
As a strong, healthy man.

The Way to School

Oft in my dreams I have trodden
The streets which lead to school.
My footsteps know their way untaught
From my house to learning's door.

As the autumn wind blows its chill
O'er the town as it awakes,
The rapids running near at hand
Play their frequent tune.

Low-roofed houses on either side –
I know each one so well!
Above them on the hill beyond,
The church nave and tower loom.

Half-way between my home and school
A sweet sight steals into view:
A girl in blue in hues of dawn
With a gaze which is also blue.

My footsteps trip as if in play
Through the little corner park.
Here, on its bench at a moonlit hour,
My first rhymes were composed.

Ja puiston puiden takaa
– miten lempeine silmineen! –
mua katsoo kaunis, vakaa
runoruhtinas piispa Franzén.

Ja koulun aittaa vastaan
jo vanhan rehtorin nään.
Miten tuttu astunnastaan,
ja ryhdistä miehisen pään!

Syysaamu kirpeä koittaa
yli heräävän kaupungin
Mua jossain, kaukana aivan,
tutun sävelen ilmoihin.

Ja ma unhotan läksyni vaivan
ja kaikki niin kauniiks saa.
Mua jossain, kaukana aivan,
elo ihana odottaa.

Olen unessa useasti
sinun kaduillas, koulutie.
Ah, enkö ma hataan asti
myös koululainen lie?

Veikko Antero Koskenniemi

Skolsång, JS 172

Låt oss smida i tankens smedja,
av vår viljas och kärleks stål,
våra vapen, till dem vädja
uti kampen för andens mål!
Vi vilja väpna oss alla,
så med styrka som odlat vett,
till att stå eller modigt falla
för landet, som Gud oss gett!

Hjalmar Johannes (Nino) Runeberg

Behind the great trees in the park
A benevolent smile meets my eyes.
Stout Bishop Franzén, the local bard,
Is the owner of these charms.

By the fence which skirts the school
Our dear headteacher stands.
Just like the back of my own hand
I know his manly gait and stance.

As the autumn wind blows its chill
O'er the town as it awakes,
The rapids running near at hand
Play their frequent tune.

My mind soon turns from homework's chores
To a far more thrilling thought:
That somewhere, far off perhaps as yet,
A wondrous future awaits.

Oft in my dreams I have trodden
The streets which lead to school.
Am I to be, till my dying day,
A schoolboy in heart and soul?

Translation: Andrew Bentley

School Song

Let us forge in the smithy of thought
From the steel of our will and our love,
Our weapons, and rely on them
In the fight for the goal of the spirit.
We all wish to arm ourselves
Both with strength and acquired sense,
To stand or bravely to fall
For the country God has given us!

Translation: William Jewson

Den höga himlen, JS 58a

Den höga himlen och den vida jorden,
Din ära sjunga, Gud, evinnerlig.
De sprungit fram en gång vid skaparorden,
De stoft de falla på en vink av dig.
Din helga vilja sig i allting röjer:
den leder allt, och allt för den sig böjer.
Din Konung Sion, stor och mäktig är.

Stor är du, Herre, jag en rök, som driver
för vindens lek, ett löv på livets stig.
Men om jag ödmjuk i din vård mig giver,
till himmelsk ära du upphöjer mig.
Men den, som fåvitsk trotsar, Gud, din vilja
du honom skall från din gemenskap skilja,
och bringa evig död och undergång.

Stor är du, Herre. Därför till de svagas
och ringas nöd du vill i kärlek se.
Och när det sanna livets morgon dagas,
hur underbar skall du ej då dig te!
Var dunkel aning, varje drömbild fager,
förklarad står i verklighetens dager
när tiden sig i evighet förbytt.

Simo Korpela; Swedish version: Jakob Tegengren

On lapsonen syntynyt meille, JS 142

On lapsonen syntynyt meille,
On annettu poika pien,
Mi Luojasta harhauneille
On aukaisuut taivastien.
Ja oi, majan alhaisimman
Suo lapselle kurja maa.
Tien kaikista katkerimman
Saa täällä hän taivaltaa.

The Lofty Heav'n

The lofty heav'n and the broad earth,
Sing your glory, God, eternally,
They once appeared at the Creator's word,
And fall to dust at your merest glance.
Your holy will infuses everything:
It leads all things, and all things obey it.
Your King, O Sion, is great and mighty.

You are great, O Lord, I am smoke that is wafted
By the playful wind, a leaf on the path of life.
But if, humbly, I give myself into your care,
You raise me up to heavenly glory.
But he who carelessly defies your will, O God,
You will separate him from your company
And bring him to everlasting death and destruction.

You are mighty, O Lord. Therefore to the needs
Of the weak and poor your love attends.
And when the morning of the true life dawns,
How wonderful will you not then seem!
Every dark intimation, every lovely dream,
Will stand transfigured in the glow of reality
When time has changed into eternity.

Translation: William Jewson

A Child is Born Unto Us

A child is born unto us,
We have been given a little boy,
He has opened up the way to heaven
For those who have lost God.
And oh! this wretched country
Gives the child the humblest of dwellings.
Here he must walk along
The harshest of roads.

Hän syntisen paikalle astuu,
Se tuomion alle vie,
Ja siks verin, kyynelin kastuu
Tää Herramme käymä tie.
Ei löytynyt neuvoo muuta
Mun sieluni lunnahaks,
Kun kostoaa Siinai huutaa,
Ja synti on kuolemaks.

Käy ainian toivotieni
Sun seimesi äärehen,
Sä Marian lapsonen pieni,
Sä armahin Jeesunen.
En muuten mä uskaltaisi
Ees aatella Jumalaa,
Jos en minä nähda saisi:
Hän seimessä uinuaa.

Siks seimelle käsketty mennä
On köyhien syntisten.
Luo lapsosen kiirehin ennä,
Syön arka ja murheinen!
Hän ompi sun onnes ainut
Sun armias auttajas.
Ja kun sinä kuoloon painut,
On kuolosi autuas.

August Verner Jaakkola

Vi kysser du fader min fästmö här? JS 218

Vi kysser du fader min fästmö här?
"Jag kysser en dotter som är mig kär."
Säg, fader, vi henne i kyrkan du för.
"I kyrkan den fromma sin andakt gör."
Men kransen, men kransen i hennes hår?
"En krans ju, som jungfru, hon bära får."

He will take the the sinners' part;
This will bring judgement upon him,
And thus the path of our Lord
Is moistened with blood and tears.
No other way could be found
To ransom my soul,
When Sinai calls for revenge
And the sin is deadly.

The pilgrimage always leads
Towards your manger
O tiny child of Mary,
O dearest little Jesus.
Otherwise I would not dare
Even to think about God,
If I would not be allowed to see:
He is sleeping in the manger.

Thus the poor sinners have been commanded
To go to the manger.
Make haste towards the little child,
If your heart is faint and sad!
He is your only happiness,
Your most merciful helper.
And when you are claimed by death,
Your passing is blessed.

Why, O Father, do you Kiss my Bride?

Why, o father, do you kiss my bride?
'I'm kissing a daughter of whom I'm very fond.'
Tell me, father, why are you leading her into church?
'Church is where pious people like her worship.'
But what of the garland in her hair?
'As a maiden, she may bear a garland.'

Men ringen, men ringen av guld så röd?
"Den får du ärva, när jag är död."
Men prästen, o fader, vid altaret där?
"Den heliges ställe det heliga är."
Vi leder du henne till altaret då?
"Gå hem, min son, vi kommer också."
Och kommer du snart, min fästmö kär?
"Då hon kommer, min son, hon din moder är."

Greek folk song, reworked by Johan Ludvig Runeberg

Kotikaipaus, JS 111

Kevein siivin niinkuin tuuli
ajatukseen kiittää pois –
Oi, jos joku niitä kuuli –
surun lievitystä tois!
Tuonne kaipaam, oi, jos voisin,
lentää niinkuin lintunen,
iloinen kuin sekin oisin,
saisin nähdä kultaisen.
Ei oo ihminen tuo kulta,
jota nähdä haluisin –
oma metsä, oma multa,
josta olen kotoisin.

Walter von Konow

Impromptu, Op. 19

[Original version starts at line 7]

[Backospräster]

"Du, som leder stjärnornas strålande kor,
de nattliga jubelhymnernas drott,
sköne olympiske gosse,
kom, o kom med svärmar av yra, naxiska ungmör, kom!
kom med nymfers flock, som kring dig i nattlig kordans
fira sin konung Iackos!"

But what of the ring of shining gold?
'You will inherit it when I am dead.'
But father, what is the priest doing at the altar?
'A holy man belongs in a holy place.'
Why are you leading her to the altar, then?
'Go home, son, we shall come too.'
And will you come soon, my dear bride?
'When she comes home, my son, she will be your mother.'

Homesickness

On light wings just like the wind
My thoughts fly away –
Oh, if someone heard them –
And took away my sorrow!
I yearn to be there; oh, if I could
Fly just like a little bird,
Like it, I would be merry,
I would get to see my beloved.
My beloved is not of human kind,
Whom I should like to see –
It is my own forest, my own soil,
Whence I come.

[Bacchic Priests]

'Thou, who leads the chorus of radiant stars,
Prince of nightly hymns of praise,
Fair Olympian youth,
Come, o come with throngs of dizzy Naxian maidens, come!
Come with thy flock of nymphs, circling in nightly dance
In honour of their King Iacchus!'

[Unge hellener]

Gossar och flickor,
härlig är livets
rosiga morgon.
Luftiga, ljuva,
mysande timmar
sväva i lätta,
flyktiga rader
över dess nejds
elysiska vår.
Snabba, o snabba
äro de sköna,
himmelska väsen,
flyende hän mot
strålande fjärran;
medan er egen
glättiga kor
föres av ödet
bort till ett motsatt
mörknande fjärran...
Skynden, o skynden,
flickor och gossar,
skynden att bryta
luftiga kedjan,
skynden att slå i
njutningens bojer
dessa olympiskt
leende, ljuva,
flyktiga barn!
Här ur vår ena
dallrande vågskål
plockar beständigt
moiran den grymma
fröjdernas gyllne
räknade vikter,
kastar i andra,
sjunkande vågen
slappade sinnens,
mattade krafter,

[Young Hellenics]

Youths and maids,
Sweet is the rosy
Dawn of life.
Light and lovely,
Convivial hours
Drift in airy
Fleeting rows
Across its realm's
Elysian spring.
Swift, so swift
Are the fair
Heavenly beings,
Soaring towards
A radiant distance;
While your own
Gleeful choir
Is brought by fate
To a differently
Darkening distance...
Hasten, oh hasten,
Maidens and youths,
Hasten to break
The airy chain,
Hasten to shackle in
Fetters of pleasure
These Olympically
Smiling, sweet,
Fleeting children!
From one trembling
Scale of the balance
The cruel Moira
Forever removes
The golden pleasures,
Measured and weighed;
Into the other
Sinking scale goes
The heavy lead of
Dulled senses,

mödors och sorgers
tyngande bly...
Hastigt som facklan
fångas och flyr från
hand och till hand i
panateneiska
natliga festen,
måsten I lämna
ungdomens evigt
brinnande fackla
till de bakom er
ilande yngre
rosiga släkten,
medan I själva
sjunken i ålderns
svartnande skuggor,
sjunken i gravens
tigande natt...
Kindens som ängens
blommor förblekna,
svallande lockar
glesna som lundars
höstliga kronor.
Strålände blickar
slockna som festers
tynande lampor.
Skynden, o skynden,
gossar och flickor,
skynden att tömma
fröjdernas nektar!
Kransa pokalen,
slut till ditt ännu
svärmande hjärta,
flicka, din gosse,
gosse, din mö!

Viktor Rydberg

Wasted powers,
Toil and grief...
Swift as the torch,
Caught and flung
From hand to hand in
Pan-Athenian
Nightly feast,
You must leave
Youth's eternal
Burning torch
To those behind,
Darting younger
Fresh people,
While you sink down
In the darkening dusk
Of old age,
In the silent
Night of the grave...
The bloom of cheek
And meadow both fade,
Flowing locks
Dwindle like leaves
In autumnal groves.
Shining eyes
Fade like flickering
Lamps at a feast.
Hasten, oh hasten,
Maidens and youths,
Hasten to empty
The nectar of pleasure!
Garland the cup;
Clasp to your still
Amorous heart,
Maiden, your youth,
And youth, your maid!

Kansakoululaisten marssi, JS 103

Ylös Suomen lapsen innoin,
juhlaan yhtykää!
Laulakaamme täysin rinnoin;
meidän juhla tää! –

Juhlikaamme lasten päivä,
päivä toivojen
Haihtuva on surun häivä
nuoren keväimen.

Meissä uusi kevät koittaa,
kukkaan puhkeaa. –
Meissä uuden onnen voittaa
kallis isänmaa! –

Pohjolan kun sumu raukes,
päivä koittihe;
– Tiedon kultaportit aukes
Suomen lapsille. –

Uno Cygnaeuksen työstä
pääsi päivä se; –
– Yöhön meit ei enää syöstä,
– Nyt on juhlamme! –

Suomen ”tuhat-järvet” läikkyy,
metsät huminoin,
sinitaivahamme väikkyy,
”Väinön” kannel soi.

’Onnen Pekka’

Kantat till ord av W. von Konow, JS 107

Härliga gåvor, Herre, du oss givner,
evigt vår tacksamhet till dig förbliver!
Kunskaper delar du sköna och rika,
kärlek oändlig ger du alla lika.

March of the Primary School Children

Arise, children of Finland, happily,
Join our festivities!
Let us sing at the tops of our voices;
This is our feast! –

Let us celebrate children’s day,
A day of wishes,
Sorrow will be chased away
By the onset of spring.

Within us a new spring will dawn
And will bloom. –
Our dear fatherland will gain
New joy in us! –

In the Northland, when the mist dispelled,
The new day dawned;
– The golden gates of knowledge opened
For the children of Finland.

Uno Cygnaeus’s efforts
Brought about this day; –
– We shall not live in night any more,
– This is now our feast! –

Finland’s thousand lakes are sparkling,
Her forests are sighing,
Our blue skies are radiant,
The sound of Väinö’s kantele is heard.

Cantata to Words by W. von Konow

Wonderful gifts, Lord, you give us,
Our gratitude to you remains eternal!
You grant wisdom and knowledge,
And give your love equally to all.

Uti vårt hem du leder första stegen,
följer så med oss upp på visdoms vägen.
Odlar förståndet, höjer över gruset
själen som danats för evighets ljuset.

Livet blir rikt genom vetandets fröjder,
tanken sig svingar mot friare höjder.
Arbetet adlar och skänker oss lycka,
krafter och mod när sorgerna trycka.

Minne av skolan, vackra och ljusa,
vårligt vår ålderdom sen må omsusa!
Härliga gåvor, Herre, du oss giver,
evigt vår tacksamhet till dig förbliver.

Walter von Konow

Within our home you lead our first steps,
Accompany us on the path of enlightenment.
Cultivate understanding, raise above the dust
The soul that is formed for the light of eternity.
Life is enriched by the delights of scholarship,
The mind rises to ever freer heights.
Work ennobles us and gives us joy,
Strength and courage when sorrows oppress us.
Memories of school days, bright and joyful,
Vernally will surround our old age!
Wonderful gifts, Lord, you give us,
Our gratitude to you remains eternal.

Terve ruhtinarat

from the *Cantata for the Coronation of Nicholas II*, JS 104

Terve, Ruhtinarat,
Hempi haltijatar,
Virpi vihannoiva,
Valtahuolten hoiva,
Kodin hyvä henki,
Terve Sinulle!

Paavo Cajander

Hail, O Princess

Hail, O Princess,
Fair governess,
Verdant sapling,
Who attends to great matters,
The home's good spirit,
Greetings to thee!

Nejden andas

from *Islossningen i Uleå älv*, Op. 30

Nejden andas. Bøljerne sjunka.
Skummig går över brusten damm,
Fri och segrande, stolta floden,
Majestätsk sin bana fram.

Zachris Topelius

The Landscape Breathes

The landscape breathes. The waves sink.
Foaming over the broken dam.
Free and conquering, the proud river
Flows majestically on its course.

Soi kunniaksi Luojan

from the *Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897, JS 106*

Soi kunniaksi Luojan,
nyt virsi kiitoksen,
tuon kaiken hyvän tuojan
ja suojan ainaisen!
Hän, Isä, rakkahasti
ain vaalii luotujaan,
ja kaiken taitavasti
hän ohjaa tuolta taivaastaan.

Hän säät ja ilmat säätää
ja aallot tainnuttaa
ja hyisen hallan häätää
ja viljan vartuttaa.
Hän onneen meidät ohjaa,
jos joutuu johdantaan.
Sen rakkauden pohjaa
ken pystyy koskaan tutkimaan?

Siis kiitos, Herra taivaan,
kun lahjas meille toit
ja palkaks työn ja vaivan
taas puhtaan leivän soit.
Suo, että alttiin mielin
myös köyhää holhoomme,
ja sydämin ja kielin
sua lakkaamatta kiitämme.

August Valdemar Forsman (Koskimies), rev. Ilta Koskimies

May the Hymn of Honour Now Resound

May the hymn of honour
Now resound to the Lord,
Provider of all that is good
And our protector always!
He, the Father, lovingly
Tends all he has created,
And, skilfully, he directs
Everything from up in Heaven.

He determines the weather
And quietens the waves
And chases away the frost
And makes the crops grow.
He will lead us to happiness
If we suffer misfortune.
Who could manage to work out
The depth of his love?

Therefore we thank Thee, Lord in Heaven,
For giving us your gifts
And for rewarding our labours
Once again with wholesome bread.
Let our minds be willing
Even to look to the needy,
And, with out hearts and tongues,
To thank Thee unceasingly.

Two Christmas Songs from Op. 1

4. Giv mig ej glans ...

Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt
i signad juletid.

Giv mig Guds ära, änglavakt
och över jorden frid!

Giv mig en fest som gläder mest
den konung, jag har bett till gäst!
Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt,
giv mig en änglavakt!

Giv mig ett hem på fosterjord,
en gran med barn i ring,
en kväll i ljus med Herrens ord
och mörker däromkring!
Giv mig ett bo med samvetsro,
med glad förtröstan, hopp och tro.
Giv mig ett hem på fosterjord
och ljus av Herrens ord!

Till hög, till låg, till rik, till arm
kom, helga julefrid.
Kom barnaglad, kom hjärtevarm
i världens vintertid!
Du ende, som ej skiftar om,
min Herre och min Konung, kom!
Till hög, till låg, till rik, till arm
kom glad och hjärtevarm.

Zachris Topelius

5. On hanget korkeat, nietokset

On hanget korkeat, nietokset,
vaan joulu, joulu on meillä!
On kylmät paukkuvat pakkaset
ja tuimat Pohjolan tuulosest
vaan joulu, joulu on meillä!

4. En etsi valtaa, loistoa

En etsi valtaa, loistoa,
en kaipaa kultaakaan;
mä pyydän taivaan valoa
ja rauhaa päälle maan!
Se joulu suo, mi onnen tuo
ja mielet nostaa Luojan luo!
Ei valtaa eikä kultaakaan,
vaan rauhaa päälle maan!

Suo mulle maja rauhaisa
ja lasten joulupuu!
Jumalan sanan valoa,
joss' sieluin kirkastuu!
Tuo kotihin, jos pieneenkin,
nyt joulujuhla suloisin!
Jumala sanan valoa,
ja mieltä jaloa!

Luo köyhän niinkuin rikkahan
saa, joulu ihana!
Pimeyteen maailman
tuo taivaan valoa!
Sua halajan, sua odotan,
Sä Herra maan ja taivahan,
Nyt köyhän niinkuin rikkaan luo
suloinen joulus' tuo!

4. Give me no Splendour...

Give me no splendour, gold or pomp
At blessed Christmastide.
Give me God's glory, a host of angels,
And peace on all the earth!
Give me a feast that will best please
The King I have invited as guest!
Give me no splendour, gold or pomp,
Give me a host of angels.

Give me a home in my native land,
A tree surrounded by children,
An evening in the light with the word of the Lord
And darkness all around!
Give me a place to live in peace,
With joyful trust, hope and faith.
Give me a home in my native land
And the light of God's word!

To high, to low, to rich, to poor,
Come, blessed Christmas peace.
Come with childlike happiness and warm heart
In the world's wintertime!
You alone, who never change,
Come, my Lord and King!
To high, to low, to rich, to poor,
Come with happiness and warm heart.

5. High are the Snowdrifts

The snow is falling,
Christmas is here!
Cold, frosty winter weather
And freezing northern winds
Christmas is here!

Me taasen laulamme riemuiten,
kun joulou, joulou on meillä!
Se valtaa sielun ja sydämen
ja surun särkevi entisen,
mi kasvoi elämän teillä!

Oi käykää, ystävät, laulamaan,
kun joulou, joulou on meillä!
Se tuttu, ystävä vanhastaan,
on tänne poikennut matkoillaan
ja viipyy hetkisen meillä.

Nyt tähtitarhoihin laulu soi,
kun joulou, joulou on meillä!
Nyt maasta taivaaseen päästä voi,
jos sydän nöyrä on lapsen, oi,
kun joulou, joulou on meillä!

Oi anna Jumala armoas,
kun joulou, joulou on meillä!
Ja kansaa suojaa sun voimallas,
meit' auta näkemään taivaitas,
kun joulou, joulou on meillä!

Wilku Joukahainen

It's time for joyful songs again,
Christmas is here!
It fills our souls and hearts
And melts the past sorrows
That seek us in life.

Oh, join the singing, all friends,
Christmas is here!
This old friend of ours
On his long travels
Will remain with us for a little while.

Our songs will reach the stars,
Christmas is here!
From the earth up to the skies
Will a child's humble heart rise,
Christmas is here!

Lord, give us mercy,
Christmas is here!
And protect us with your strength
And let us see your heaven,
Christmas is here!

The World Song of the World Association of Girl Guides and Girl Scouts, Op. 91b

Our way is clear as we march on,
And see! our flag on high,
Is never furled throughout the world
For hope shall never die!
We must unite for what is right
In friendship true and strong,
Until the earth in its rebirth
Shall sing our song!

All those who loved the true and good,
Whose promises were kept,
With humble mind, whose acts were kind,
Whose honour never slept.
These were the free! And we must be
Prepared like them to live,
To give to all, both great and small,
All we can give!

Gavin Ewart

Chorales written for Martin Wegelius in Helsinki

Säll är den som fruktar Herren

Säll är den som fruktar Herren, Halleluja.

Psalm 112:1

Svara mig Gud när jag ropar

Svara mig, Gud, när jag ropar,
Svara mig, min rättfärdighets Gud, när jag ropar till dig.
Var mig nådig och hör min bön, o Gud.

after Psalm 143:1

Allt vad anda haver

Allt vad anda haver lovsjunge Herren, Halleluja.

after Psalm 150:6

Credo in unum Deum

Credo in unum Deum, patrem omnipotentem.

Gloria Deo in excelsis

Gloria Deo in excelsis.

Blessed is the Man that Feareth the Lord

Blessed is the man that feareth the Lord, Alleluia.

O Lord, Give Ear to my Supplications

O Lord, give ear to my supplications:
In thy rightfulness answer me when I call unto you.
Be merciful to me and hear my prayer, O Lord.

Let every thing that hath breath

Let every thing that hath breath praise the Lord, Alleluia.

I Believe in One God

I believe in one God, the Father Almighty.

Glory Be to God on High

Glory be to God on high.

Gloria in excelsis Deo

Gloria in excelsis Deo.

Kyrie eleison

Kyrie eleison.

Morgonens och aftonens portar

Morgonens och aftonens portar
uppfyller Du med jubel –
de jubla, de sjunga med jubel.
Morgonens och aftonens portar
uppfyller du med jubel och sång.
Herre, din röst går över alla vatten, stor och stark.
Din röst är stark och stor och mäktig.
Morgonens och aftonens portar
uppfyller du med glädje.

Chorales written for Albert Becker in Berlin

Der König träumte

Der König träumte:
Es war ein Baum mitten im Lande,
der war sehr groß.
Seine Höhe reichte bis in den Himmel und breitete sich aus
bis ans Ende des ganzen Landes.
Seine Äste war'n schön und trugen viele Früchte.
Alle Tiere auf dem Felde fanden Schatten unter ihm.
Und ich sah ein Gesicht auf meinem Bette, und siehe,
ein heiliger Wächter fuhr vom Himmel herab,
der rief überlaut: Umhauet den Baum und behauet
dem die Äste und streifet ihm das Laub ab,
dass die Vögel von seinem Zweige fliegen.
Er sah den Traum und betrubte sich.

after Daniel 4

Glory Be to God on High

Glory be to God on high.

Lord, Have Mercy

Lord, have mercy.

The Gates of Morning and Evening

The gates of morning and evening
You fill with exultation –
They exult, they sing with exultation.
The gates of morning and evening
You fill with exultation and song.
Your voice carries across all waters, strong and mighty.
Your voice is strong and mighty.
The gates of morning and evening
You fill with joy.

The King Saw a Dream

The King saw a dream:
There was a tree in the midst of the earth,
and the height thereof was great
The height thereof reached unto heaven,
and the sight thereof to the end of all the earth.
The leaves thereof were fair, and the fruit thereof much.
All the beasts of the field had shadow under it.
I saw in the visions of my head upon my bed, and, behold,
a watcher and an holy one came down from heaven;
He cried aloud, and said thus, Hew down the tree,
and cut off his branches, shake off his leaves:
let the fowls get away from his branches.
He saw the dream and it troubled him.

Der Mensch ist in seinem Leben wie Gras

Der Mensch ist in seinem Leben wie Gras,
er blühet wie eine Blume auf dem Felde.
Wenn der Wind darüber geht, so ist sie nimmer da,
und ihre Stätte kennet sie nicht mehr.

Psalm 103: 15–16

Dies ist der Tag des Herren

Dies ist der Tag des Herren,
lass uns freuen und fröhlich darinnen sein.
Der Herr ist Gott, der uns erleuchtet. Er ist unser Gott.
Schmücket das Fest mit Maien
am Tag des Herren.
Dich will ich preisen, Gott, am Tage des Herren.
Du bist mein Gott, und ich danke dir.

after Psalm 118:24, 27–28

Sende dein Licht und deine Wahrheit

Sende dein Licht und deine Wahrheit,
dass sie mich leiten und bringen zu deinen
heiligen Bergen zu deinen Wohnungen.

Psalm 43:3

Ich gehe hinein zum Altar des Gottes

Ich gehe hinein zum Altar des Gottes,
ich gehe hinein zum Herren.

after Psalm 43:4

Was betrübst du dich, meine Seele

Was betrübst du dich, meine Seele?
Du bist so unruhig.
Harre auf Gott, der meine Freude ist.

after Psalm 43:5

Gelobet sei dem Herrn

Gelobet sei dem Herrn, Halleluja!

As for Man, his Days are as Grass

As for man, his days are as grass:
As a flower of the field, so he flourisheth.
For the wind passeth over it, and it is gone;
and the place thereof shall know it no more.

This is the Day which the Lord Hath Made

This is the day which the Lord hath made;
we will rejoice and be glad in it.
God is the Lord, which hath shewed us light: He is our God.
Bind the sacrifice with cords
on the day which the Lord hath made
I will praise thee, God, on the day which the Lord hath made.
Thou art my God, and I will thank thee.

O Send out thy Light and thy Truth

O send out thy light and thy truth:
Let them lead me; let them bring me
Unto thy holy hill, and to thy tabernacles.

Then Will I Go unto the Altar of God

Then will I go unto the altar of God,
Then will I go unto the Lord.

Why art thou Cast Down, O my soul?

Why art thou cast down, O my soul?
Thou art so disquieted.
Hope in God: who is my joy.

May the Lord be Praised

May the Lord be praised, Alleluia!

Halleluja, Halleluja

Halleluja! Wohl dem, der den Herrn fürchtet,
der große Lust zu seinen Geboten hat!
Denn er wird ewig bleiben. Halleluja!
Sein Herz ist getrost und fürchtet sich nicht.

Psalm 112:1, 6, 8

Halleluia! Amen

Halleluja! Amen.

Die Wasser sahen dich

Die Wasser sahen dich, o Gott,
die Wasser sahen dich und ängsteten sich,
und die Tiefen tobten.
Es donnerte im Himmel,
und das Erdreich bebte,
deine Blitze leuchteten auf dem Erdboden.
Es donnerte und Strahlen fuhren daher.

after Psalm 77:17–18

Die Toten werden dich, Herr, nicht loben

Die Toten werden dich, Herr, nicht loben,
noch die hinunterfahren in die Stille,
sondern wir loben den Herren von nun an
bis in Ewigkeit. Halleluja!

Psalm 115:17–18

[Gott] Sei mir gnädig

Sei mir gnädig, Gott, sei mir gnädig!
Denn auf dich trauet meine Seele.
Sei mir gnädig, Herr, sei mir gnädig!
Ich will singen von der Gnade des Herren ewiglich.
Sei uns gnädig, Gott.

after Psalm 57:1 & Psalm 89:1

Alleluia, Alleluia

Alleluia! Blessed is the man that feareth the Lord,
That delighteth greatly in his commandments.
Surely he shall not be moved for ever. Alleluia!
His heart is established, he shall not be afraid.

Alleluia! Amen

Alleluia! Amen.

The Waters Saw Thee

The waters saw thee, O God,
The waters saw thee; they were afraid:
The depths also were troubled.
The thunder was in the heaven:
The earth trembled and shook.
The lightnings lightened the world
The thunder was in the heaven: the lightnings lightened the world.

The Dead Praise Not the Lord

The dead praise not the Lord,
Neither any that go down into silence.
But we will bless the Lord from this time forth
And for evermore. Alleluia!

[O God] Be Merciful unto Me

Be merciful unto me, O God, be merciful unto me:
For my soul trusteth in thee.
Be merciful unto me, O Lord, be merciful unto me
I will sing of the mercies of the Lord for ever:
Be merciful unto me, O God.

Er ist unser Herrscher

Er ist unser Herrscher. Er richtet in aller Welt. Amen.
Er ist unser Gott. Er herrschet in aller Welt. Amen.

Herr Gott, mein Heiland

Herr Gott, mein Heiland,
ich schreie Tag und Nacht vor dir.

Psalm 88: 1

Ich will deines Namens gedenken

Ich will deines Namens gedenken immer und ewiglich.
Amen.

Psalm 45: 17

Mein Herr, ich rufe dich an

Mein Herr, ich rufe dich an, du wirst helfen.
Du bist meine Hilfe. Amen.

Herr, du bist ein Fels

Herr, du bist ein Fels und wirst mich leiten. Amen.

Suur' olet, Herra, JS 58b

Maa, meri, taivas, kaikki, kaikk' on Herran;
kaikk' kertoo, Luoja, Sinun kunniaas'.
Sun käskystäs' ne ilmestyivät kerran,
Sun viittauksestas' ne katoa taas.
Sa kaikki ohjaat pyhän tahtos' mukaan,
ei neuvon antajakses' kelpaa kukaan.
Oi, Siion, suuri on sun Kuninkaas'!

He is our Sovereign

He is our sovereign. He reigns in all the world. Amen.
He is our God. He reigns in all the world. Amen.

O Lord God of my Salvation

O Lord God of my salvation,
I have cried day and night before thee.

I Will Make Thy Name to be Remembered

I will make thy name to be remembered in all generations.
Amen.

My Lord, I Call Upon You

My Lord, I call upon you, you will help me.
You are my succour. Amen.

Lord, You are a Rock

Lord, you are a rock and will guide me. Amen.

You are Great, O Lord

The lofty heav'n and the broad earth,
Sing your glory, God, eternally.
They once appeared at the Creator's word,
And fall to dust at your merest glance.
Your holy will infuses everything:
It leads all things, and all things obey it.
Your King, O Sion, is great and mighty.

Suur' olet, Herra, minä heikko, pieni,
ma tuhka tuulessa, ma tomu maan.
Mutt' kun mä nöyrtyin haltuus' annan tieni,
mun taivaalliseen nostat kunniaan.
Mut ken Sua tyhmyydessään nousee vastaan,
voi suustas' yksi sana ainoastaan,
sen saattaa perikatoon kokonaan.

Suur' olet, Herra, sentään muistat pienet.
Oi määrätön on rakkautesi!
Kuink' ihmeellinen todell' itse lienet,
kun nähdä saa Sun kerran silmäni!
Kaikk' aavistukset, näyt ja esikuvat
ne todellisiks' silloin kirkastuvat,
kun vaihtuu aika iäisydeksi.

Simo Korpela

Finlandia-hymni (1938 version)

Oi, Herra, annoit uuden päivän koittaa,
nyt siunaa armassas isäimme mail!
Soit aamuauringin yön varjot voittaa
ja taiston, ahdingon rauhoittaa.
Sua kansa kiittäen ain kunnioittaa
ja rauhaa toivoen uurastaa.

Korkeimman johtoon kansa Suomen luottaa,
vapausaarrettaan se puolustaa.
Se kylvää siemenen ja tyynnä vuottaa
satohon tyytyen jos sen saa.
Siunaus Herran meille onnen tuottaa
ja turvan parhaimman lahjoittaa.

Wäinö Sola

You are great, O Lord, I am smoke that is wafted
By the playful wind, a leaf on the path of life.
But if, humbly, I give myself into your care,
You raise me up to heavenly glory.
But he who carelessly defies your will, O God,
You will separate him from your company
And bring him to everlasting death and destruction.

You are mighty, O Lord. Therefore to the needs
Of the weak and poor your love attends.
And when the morning of the true life dawns,
How wonderful will you not then seem!
Every dark intimation, every lovely dream,
Will stand transfigured in the glow of reality
When time has changed into eternity.

Translation: William Jewson

Finlandia Hymn

O gracious Lord, by whom the morning dawneth,
Now in Thy mercy bless our native land.
Let Thy light shine, to drive away the shadows,
And free our homes from war's relentless hand.
To Thee our brothers pray for truth and justice
And in Thy faith they firmly take their stand.

Thy wisdom infinite is our reliance;
Thy hand shall keep our people strong and free.
They sow the seed, they humbly wait the harvest,
And give Thee thanks, whatever it may be.
Our honest toil and zeal shall bring us gladness
For these are blessings, precious gifts from Thee.

Helena Juntunen

Mika Pohjonen

Kantaatti tohtorin- ja maisterinvihkijäisissä 31 [30] päivänä toukokuuta 1897, JS 106

I. Me nuoriso Suomen

Kuoro

Me nuoriso Suomen, me riennämme nyt
mert' astumahan elämämme,
jo päivänen armas on selkeynyt:
Hei soutamahan venettämme!
Käy, veikkoni, kiinni jo airohon, käy.
Ja siskoni kulta, sa auta –
Ei valkamorantoa siintävän näy,
sitä kotvahan emme me sauta.

Nyt liittohon vaan:
Ei syntymämaan
saa onnea unhota koskaan,
jos mimmainen lie
elon kirjava tie,
jos onnehen taikka turmahan vie!

Nyt ois opas oikea tarpehesen,
opas oikea tuikuilla teillä –
Ken rantahan viepä on matkuehen?
Mikä viittäna nuorilla meillä?
Jalon kansamme korkea henki se on,
Vaka Väinämön kantelo soipa,
sen viisaus vanha ja vankkumaton,
sen tietämys, eelleen voipa.

Me rauhaa tahdomme armastaa;
on veljesrauha muuri,
mi Suomi-äitimme turvoaa,
kun vaanii vaara suuri.
Miks' lapset kiistäisi keskenään,
Ken parhain lempivi äititään?

Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897

I. We the Youth of Finland

Choir

We the youth of Finland are now hastening
To live valiantly on the sea of life,
The beloved day has broken:
Let's go and row our boat!
My friend, take your oar
And, dear sister, help us –
The opposite shore cannot be seen,
It will be a long time before we arrive.

Come and join us:
We should not forget the happiness
Of our native land,
Whatever falls to our lot
Along the varied road of life,
Whether it brings us happiness or misery.

Now we require a skilled guide,
A guide with knowledge of difficult routes –
Who would take the travellers to their goal?
What shall we, the young people, take as our signpost?
We shall take the lofty, noble spirit of our people,
The sound of steadfast Väinämöinen's kantele,
Its wisdom is old and permanent,
Its knowledge is still pre-eminent.

Our desire is to embrace peace;
Peace between brothers is like a wall
Which protects our mother, Finland,
When the danger is great.
Why would children quarrel
About who loves their mother most?

Kuink' onkin retkemme riemuinen,
jos rauha on rakkaanamme!
Me vierimme maahan vieraasen,
joka väikkyvi vastassamme:
Sen ratto on rannalla vieraan maan,
kell' ystävä onpi matkassaan.

II. Veno kupliksi vesille

Väinämöinen

Veno kupliksi vesille,
lumpehiksi lainehille!
Tuuli, purtta tuudittele,
ahava, aja alusta
sille maalle mairehelle,
niemelle nimettömälle,
josta saalis saatanehe,
onni otettanehe.

Kalevatar

Meri on suuri soudettava,
taival pitkä taitettava;
Tuimat on elämän tuulet,
ankarat elämän aallot.

Väinämöinen

Ellös vainen, polvi nuori,

Kalevatar

kalevaisen kansan ponsi,

Väinämöinen

ajan aalloille ajako,

Kalevatar

merelle elämän menkö

Väinämöinen

ilman tiedon tietämättä,

Kalevatar

ilman taidon taitamatta.

Kalevatar, Väinämöinen

tieto on miekkoja terävin,
totuus on kaiken tiedon juuri.

How happy our journey will be
If peace is what we hold dear!
We arrive in a foreign country,
Which appears radiant to us:
It is pleasurable to be on a foreign land's shores
If you have a friend as a companion.

II. A Boat Bobbing in the Water

Väinämöinen

A boat bobbing in the water,
Like a water lily on the rippling water!
O wind, rock the boat gently,
Winds, drive the boat onward
To the pleasant land,
To the nameless headland,
Where we can collect the fruits of our hunting,
Where we can find our happiness.

Kalevatar

To row across the sea is a long journey,
The journey ahead is lengthy;
The winds of life are biting,
The waves of life are big.

Väinämöinen

Young generation,

Kalevatar

Descendants of the Kalevala people,

Väinämöinen

Do not set off again amid the waves of time,

Kalevatar

Do not set off on the sea of life

Väinämöinen

Without possessing knowledge,

Kalevatar

Without obtaining skills.

Kalevatar, Väinämöinen

Knowledge is the sharpest of swords,
Truth is the root of all knowledge.

III. Tää valon nuori vartiasto

Kuoro

Tää valon nuori vartiasto
Nyt alkaa tietään taivaltaa.
Ja laivasemme lippumasto
vaan valon viirin nostaa saa.

Ain eespäin, eespäin joukko nuori!
On valo kirkas, valo vaan.
Se säilä, jolla särkyy vuori,
Mi vielä kaihtaa Suomenmaan.

On tieto aarre, on lahja kallis,
Mi auliuteen velvoittaa.
Ken inha saituri päivän sallis
vaan häntä yksin paistattaa.

Oi silloin tieto on säilä norja,
Mi Suomen onnea suojelee.
Oi kallis kantaja Suomi sorja,
Ken silloin rauhoas rikkonee!

Sen astalon, sen säilän oivaa,
sen, äiti armahin meille soit,
Se sulle tuokoon turvan, hoivan,
Kun lapsihs Sa luottaa voit!

IV. Soma on tieto siemeneksi

Kalevatar

Soma on tieto siemeneksi
Orahaksi oppi oiva
Tuo ei toukoa hyveä,
tee ei tervettä tereä.

Väinämöinen

Jaloa jos kysyt kystä, jaloa.

Kalevatar

Terää tahdot tunnustella, terää.

Väinämöinen

Työtä siihen tarvitahan, työtä.

III. These Young Guardians of Light

Choir

These young guardians of light
Now commence their journey.
And on the flagpole of our ship
They may raise only the pennant of light.

Forward, forward, young people!
The light is bright, only light.
The sabre that can shatter a mountain
Still avoids Finland.

Knowledge is a treasure, a precious gift,
That obliges us to be magnanimous.
Which wretched skinflint would permit
The sun to shine for himself alone?

Oh, such knowledge is an agile sabre,
That protects Finland's happiness.
Oh, precious bearer, fair Finland,
Who will then disturb your peace?

That weapon, that excellent sabre,
Which our dear mother gave us,
May it bring you safety and protection,
As you can depend on your children!

IV. Sweet is the Knowledge that Bears Fruit

Kalevatar

Sweet is the knowledge that bears fruit,
Excellent learning sprouts up,
It will not bring a good spring crop,
It will not make a healthy blade.

Väinämöinen

You ask enough for nobility.

Kalevatar

You want to examine this blade.

Väinämöinen

To this end work is required.

Kalevatar

Väinästystä ja väkeä, työtä.

Väinämöinen

Vaivaton ei vilja kasva, vilja,

Kalevatar

Saamaton elo sikää

Kalevatar, Väinämöinen

Unta on täynnä unnon aitta,

Viljoa vireän aitta

Ei Sampo sanoilla saatu,

Kuoro

Sodalla työllä saatiin

Kalevatar, Väinämöinen

Tekeväll' on työtä paljon,

Vettä viljoin soutajalla,

Aika ei odota miestä

jollei mies aikoansa.

Ikä kultainen kuluvi,

Ikä illalle soluvi,

Ikävä erätön ilta,

Salihiton pitkä päivä.

V. Hei tointa tarmosaapa tarvitaan**Kuoro**

Hei tointa tarmosaapa tarvitaan,

Jos hyödyks' tahtoo olla synnyinmaan.

On tieto, taito, toimi yhtä juurta

Ja saman kelpo äidin kantaa suurta.

Se työ on tyyskä, tarkka, jäykkä tuima,
ja huiskiessaan usein hurja, huima.

Kun oikein voimme häntä ymmärtää,

Hän onnen Sammoks' meille selviää.

Tänään enkelin soi Luoja taivaastaan,

Kun hellin vitsoin lyödiä tahtoi lastaan.

Kalevatar

Väinämöinen's stamina and people, work.

Väinämöinen

Without effort the crop will not grow,

Kalevatar

Without efficiency life is not prolific.

Kalevatar, Väinämöinen

A sleeper's barn is full of dreams,

An active person's collects the harvest,

The Sampo [a magical artefact] was not won by words alone,

Choir

It was won by war and by hard work

Kalevatar, Väinämöinen

There is plenty of work for the willing,

Ample water for the oarsman,

Time waits for no man

If the man doesn't seize the moment.

A happy life passes quickly,

It glides away towards the evening,

The evening is tedious if the hunt has been in vain,

The day is long if nothing has been caught.

V. Take Heed, Hard Work is Needed**Choir**

Take heed, hard work is needed,

If one wishes to be of service to one's homeland.

Knowledge, skill and work all come from the same beginnings

And it will carry its good old mother with joy.

This work is exact, unerringly harsh,

And hard work is often furious and wild.

When we correctly understand it,

It will appear as a Sampo of happiness.

Today the Lord gave us an angel from heaven,

When with tender twigs he wanted to strike his child.

VI. ...hylyksi jouda

Väinämöinen

...hylyksi jouda

Eikä viisas vaivaiseksi.

VII. Oi toivo, toivo, sa lietomieli

Kuoro

Oi toivo, toivo, sa lietomieli,

Oi ällös luotani lennä pois.

Kalevatar

Oi ällös luotani lennä pois.

Kuoro

Jos ootkin liehuva liukaskieli,
en sittenkään sinun mennä sois.

Oi perho, perho, sä kultasiipi,
sa luoksein' ainiaks' jää, oi jää!

Kalevatar

sa luoksein' ainiaks' jää, oi jää!

Kuoro

Kun konsa mieleeni murhe hiipi,
sen kuvitantosii lieventää. poisti tää.

VIII. Montapa elon merellä

Väinämöinen

Montapa elon merellä

sattuvi poloa suurta,

vaan sa nuoriso vakainen

silloin luota Luojahasi:

Luojall' on onnen ohjat;

Jumalass' on juoksun määrä,

Luojass' on lopun asetus.

Kalevatar

Jalo toimi ja korkea tieto on vaan
avun auer ja sammuva sainio maan:
kuva vaan utuinen valon taivahisen!

VI. ...to Become a Wreck

Väinämöinen

...[does not have time] to become a wreck

Nor a clever man to become a wretch.

VII. O Hope, Hope, You Dreamer

Choir

O hope, hope, you dreamer,

Do not fly away!

Kalevatar

Do not fly away!

Choir

Even if you were a free spirit and glib-tongued,
I would not want you to leave.

Oh butterfly, butterfly, with golden wings,
Oh stay, stay with me always!

Kalevatar

Oh stay, stay with me always!

Choir

When sadness stole into my mind,
You made it go away again.

VIII. Many on the Sea of Life

Väinämöinen

Many on the sea of life

Are the great misfortunes;

You steadfast young people

Must trust in your Creator:

The Creator knows how to gain happiness;

God governs the course of our life,

The Creator decrees when it will end.

Kalevatar

Noble efforts and distinguished knowledge are merely
A mist and the fading thoughts of the earth:
Just a hazy image of the light of Heaven!

Kuoro

Valo taivahinen, sep' on sammumaton,
Valon maisenkin oikea lähde se on.

Kalevatar

Yli maan viriääpi sulo tähtien vyö;
Sepä verhovi maan, miss' ei yllätä yö;
Se on autuaan asunmaa Jumalan.

Kuoro

Ja se suotu on myös, ilomaaks' inehmon
Joka kirkkauteen yhä kilponut on.

IX. ...Suvi nyt on Suomessa

Kalevatar, Väinämöinen

...Suvi nyt on Suomessa.

X. Soi kiitokseksi Luojan

Kuoro

Soi kiitokseksi Luojan,
sa laulu hentoinen,
tään kaikkeuden tuojan
ja suojan ainaisen!
Hän taitavasti toimii,
ja vaalii luontoaan,
ja hellämielin hoimii
maailmaa tuolta taivaastaan.

Hän säät ja ilmat säätää
ja aallot tainnuttaa
ja hyisen hallan häätää
ja viljan vartuttaa.
Hän onneen meidät ohjaa,
jos joutuu johdantaan,
tuon lemmen ääntä, pohjaa
ken pystyy tuota tutkimaan!

Tuule, tuuli leppeämmin,
missä köyhä raataa,
viluissaan tai palavissaan
kotapuita kaataa.

Choir

The heavenly light, it is inextinguishable,
It is also the true source of earthly light.

Kalevatar

Above the earth stretches the belt of shining stars;
It covers the land where night does not reach;
It is the blessed place where God dwells.

Choir

And it has also been given as a land of happiness to those
Who have been competing for glory.

IX. ...Now it is Summer in Finland

Kalevatar, Väinämöinen

...Now it is summer in Finland.

X. We Praise Thee, our Creator

Choir

We praise Thee, our Creator
With our delicate song,
Praise Him who provides everything
And our protector eternal!
With skill He looks after
And tends what He has created,
And with gentle thoughts He observes
Then earth from up in Heaven.

He determines the weather
And quietens the waves
And chases away the frost
And makes the crops grow.
He will lead us to happiness
If we suffer misfortune,
Who could manage to work out
The limits of the treasure of His love!

Blow, wind, more gently,
Where the poor man is toiling,
Whether he is too cold or too hot,
Chopping trees to construct his home.

Tuulen leyhkät, virsin vienoin
köyhää tuuditelkaa:
köyhä työst' on uupunut,
ei siedä univelkaa.

Laulakaa, te pienet linnut,
köyhän pihapuissa:
Ilo köyhään ilmeneisi,
tuntuu rintaluissa.
Hellytelkää köyhän mieli –
sitä köyhä soisi:
köyhä on luoto laulajaksi,
köyhä laulun loisi.

Kalevatar

Soita, salo, kanneltasi,
viihdä köyhän mieltä:
harvoin köyhä lemmen saa,
vaan usein luista kieltä.
Lemmitelkää, kukat pienet,
köyhän lasta kaitaa,
köyhän laps' kun marjotiellä
astuu ahon laitaa.

Kuoro

Läikkyelkää, lahden laineet,
köyhän kotiin asti:
köyhän sydän läikehtisi
siitä sulommasti.

Kalevatar

Hohda vielä hopeammalle,
virran välkkypinta:
Hopealle siitä hohtuis
köyhä-raukan rinta.

XI. Yksin on elo iloton

Väinämöinen

Yksin on elo iloton.
Supi soinnuton suloton.
Ei kuku syämmen käki
kajastele rinnan kannel.

Gentle winds, with sweet songs,
Embrace this poor man:
He is worn out from his labours,
And is desperate to sleep.

Sing, little birds,
In the trees of the poor man's garden:
The poor man would then feel happy
Deep within his breast.
Soften the poor man's spirit –
The poor man would want that:
The poor man is a born singer,
The poor man would invent a song.

Kalevatar

Forest, play your kantele,
Entertain the poor man:
It is seldom that a poor man is loved,
Often he only gets bitter words.
O small flowers, caress
The poor man's emaciated child,
Who is going out to pick berries,
Walking alongside the fields.

Choir

O waves in the bay, glitter
So you can be seen from the poor man's abode.
The poor man's heart would be gladdened
Even more sweetly.

Kalevatar

Shine even more like silver,
O glittering surface of the stream:
Glisten like silver
In the breast of the poor man.

XI. Alone, Life is Cheerless

Väinämöinen

Alone, life is cheerless.
Wholly without sound or grace.
The heart's cuckoo does not call
Nor does the heart's kantele ring out.

Annappa veri vetävi
Lempi liittävi likemmä
Luopi luodun luotuhunsa
Hyvän hyvähän toiseen.

Jopa soi sydämen soitin,
rinnan kannel kajahtavi.
Rinnan kannel kajahtaa!

Kalevatar

Jo soi sydämen soitin,
Sydämen soitin soi!

XII. Oi Lempi, sun valtas ääretön on

Kuoro

Oi Lempi, sun valtas ääretön on,
Sa Luojan lempeän leppoisa lapsi!
Kun mieli on seijas ja saastumaton
ja viel' ei harmennut hapsi,
Sa syytyös syömmihin meidänkin
ja auvoa rintahan anna
ja meidät onnelan saarosihin
sinä siivin silkkisin kanna!

Siell' onnen kulta on kumparehet,
koti kulta on kunkin päällä.
Ja lempeät all' ovat laaksoiset,
Joiss' ei kato käy tuho säällä.
Oi kellä kirkas on mielen vuo
Ja puhtoinen kuni päivä.
Sen Lemmetär haltia sinne tuo:
Surun häipyvi niin joka häivä.

Tuolla väikkyä koivujen alla
rannalla aaltojen suutelemalla,
syntysuojani tuo kultainen.
Siellä aukes' silmäni ensin,
sieltä poies maailmaan lensin,
salliessa siipien,
niin siipien, niiden sallien.

Let blood draw us together,
And love bring us closer to each other.
They are made to suit each other
Each for the other's good.

Already the heart's music is playing,
The heart's kantele is ringing out,
The heart's kantele now rings out.

Kalevatar

Already the heart's music is playing,
The heart's music is playing.

XII. O Love, Your Realm is Limitless

Choir

O love, your realm is limitless
O tender child of the Lord!
While our minds are clear and unsullied
And our hair has not yet turned grey,
You ignite a fire in our hearts
And give joy to our breasts
And lead us to the islands of happiness
On your wings of silk.

There are the hillocks where I am happy,
There is a precious home for everybody.
And beneath are the gentle valleys
Where the crops are not ravaged by the weather.
Oh, he who has a mind that is clear
And as pure as the day –
His goddess of love will take him there:
Every trace of sadness will be gone.

There, under the birch trees,
On the shoreline, kissed by rippling waves,
Glitters my beloved birthplace.
It was there that my eyes first opened,
It was from there that I flew away into the wide world
When my wings would carry me,
My wings, carry me.

Oi, mi lempi on leppoisempi,
kuin emon armahan altis lempi,
lämminnä kestävi lempi moinen –
liehuvi, räiskyvi lempi toinen,
usein seuraapi pettymys.

XIII. Kuin virta vuolas

Kalevatar, Väinämöinen

Oi vapaus valvattimme!

Kuoro

Kuin virta vuolas, niin vapauden vuo
käy halki haittain eikäpä esty vaan,
jos kuinka valta, viekkauskin,
rientoa koittaa riistää siltä.
Nuo vetten orhit, vankamat vahtosuut,
kun niitä kosken telkimet kaahlitsee,
ne hirnakkoiden, hyrskyellen
korskina kuohuvat poikki paatten.

Ja voitokkaina vyöryvät eellehen
tuonne pois päin työntyvät tynnelään,
miss' armaiset rauharannat
päilyvät kirkkahan virran kalvoo.
Niin hetkeks' hilttyy myös vapauden vuo,
jos siltä pakko pystyhyin taittaa tien,
mutt' kohta voimin kahtamoiduin
korskana katkovi sorron salvat.

Kalevatar, Väinämöinen

Oi vapaus valvattimme!

Kuoro

Sen lyy on tynehen lahdelmaan,
miss' oisi turva taattuna soutajain;
miss' ihmiskunnan rauha väikkyy
kaukana kuin kesäpilven rusko.

Oh, what kind of love could be more pleasant
Than a mother's freely-given love;
That sort of love always remains sincere –
Other types of love may burn brighter
But often end in disappointment.

XIII. As the Swift Current

Kalevatar, Väinämöinen

Oh, freedom, our protector!

Choir

As the swift current, freedom crosses
All hindrances, and will not be held back,
However much power and cunning
Attempts to divert it from its course.
The white horses of the water, foaming,
As they dive into the constraint of the rapids,
Neighing, foaming
Rushing valiantly over the stones.
And, victoriously, they tumble forwards
Moving away towards the calm waters,
Where beloved, peaceful shores
Are reflected in the surface of the bright stream.
Just for a moment, even the stream of freedom holds back,
If its way is blocked by brute force,
But soon, with twice as much effort,
It breaks asunder the bonds of oppression.

Kalevatar, Väinämöinen

Oh, freedom, our protector!

Choir

Its goal is a protected inlet,
Where its oarsmen can rest in safety;
Where mankind's peace glimmers
Far away, like the glow of summer clouds.

XIV. Sitä kuusta kuuleminen

Kalevatar, Väinämöinen

Sitä kuusta kuuleminen
jonka juuressa asunto
makuisimmat omat maat
omat metsät mieluisimmat
parempi omalla maalla
kun on maalla vierahalla.

Väinämöinen

Soisin Suomen hyväksi,

Kalevatar

Karjalani kaunihiksi,

Kuoro

Oi ihanteet ihanat

Väinämöinen

Soisin Suomen hyväksi,

Kalevatar

Hämeheni riemuvaksi.

Kuoro

Hiipyötten, viihtyötten.

Väinämöinen

Koko maani maireheksi.

Kuoro

Oipa nuoruuden eloa!

Kalevatar

Soi siis Suomessa omansa.

Kuoro

Ihantehien iloa!

Väinämöinen

kunnialla kuoltavaksi.

Kuoro

Oi, kallis Suomi, äiti verraton
sun onnes onni meidän olkohon!

Tää vala, veikot, siskot vannokaamme:

Sa parhaan lempeimme saat, syntymäa!

XIV. Listen to the Spruce Tree

Kalevatar, Väinämöinen

Listen to the spruce tree
Beneath which you reside;
One's own lands are the sweetest,
One's own forests the most pleasant,
Better to be in one's own country
Than in foreign lands.

Väinämöinen

I would wish Finland well,

Kalevatar

And beauty to Karelia,

Choir

O lofty ideals

Väinämöinen

I would wish Finland well,

Kalevatar

And joy to the Häme region.

Choir

Dying away, getting along.

Väinämöinen

Sweetness to all my country.

Choir

Oh the life of the young!

Kalevatar

And Finland has a sound of its own.

Choir

The joy of ideals!

Väinämöinen

To die with honour.

Choir

Oh precious Finland, mother beyond compare,
May your happiness be ours as well!
Brothers and sisters, let us swear an oath:
Our native land will receive the best of our love!

Jos lapses ken sua inha-iskuun lyö,
sen kuiluhunsa nielkööön hornan yö;
vaan Sinä Suomi, Pohjan tähti kirkas,
käy eespäin, loista: valkeus on virkas!

Loista, loista Suomenmaa!

August Valdemar Forsman (Koskimies)

If one of your children should strike a blow against you,
He should be swallowed up by the abyss;
But you, Finland, the bright star of the north,
Proceed and shine: brightness is your function!

Shine, shine, Finland!

Kantaatti tohtorin- ja maisterinvihkijäisissä 31 [30] päivänä toukokuuta 1897, JS 106 Cantata for the University Graduation Ceremonies of 1897:

Original arrangement by Sibelius for soprano, tenor, mixed choir and piano (some pages reconstructed by Timo Hongisto from surviving sources). Piano part completed (2010) by Kalevi Aho · Text: August Valdemar Forsman (Koskimies)

Sources:

- Op. 23 Sibelius's complete manuscript of the choral parts (HUL 1006, facsimile print). Most of the choral parts were reworked into nine songs *a cappella*, published in 1899 as Op. 23.
- SibPf Manuscript of the soloists' score with piano (Sibelius's own piano part), fragmentary (HUL 1009)
- ER The orchestral score is lost, and all the parts, except Ernst Röllig's hand-made copies of the parts for Horn I, Trumpet I, Trombone, Timpani/Gran Cassa and Triangle (Sibelius Museum, Turku).
- Aho Kalevi Aho (2010) used the authentic choral parts and the above-mentioned instrumental parts to produce a version for choir and piano of movements I, III, V, X, XII and XIV.
- TH The music editor and composer Timo Hongisto reconstructed and completed some passages of the piano part according to ER and the choral manuscript.

Organization of the sources by movement:

- I. Me nuorisio Suomen Aho
- II. Veno kupliksi vesille SibPf
- III. Tää valon nuori vartiasto SibPf bars 1–4, Aho bars 1–54
- IV. Soma on tieto siemeneksi SibPf
- V. Hei tointa tarmosaapa tarvitaan SibPf bars 1–2, Aho bars 1–90
- VI. ...hylyksi jouda ER bars 5–6, 10–12, 16–20; SibPf survived only for bars 84–89.
Bars of pauses (ER) omitted: 1–4, 7–9, 13–15, 21–82
- VII. Oi toivo, toivo, sa lietomieli SibPf exists only for bars 1–3, 9–20, 23; piano part completed by TH
- VIII. Montapa elon merellä SibPf bars 2–6, 20–22; SibPf exists only for bars 23–69, 76–86.
The complete authentic choral parts are used in bars 70–75, 87–92);
Bars of pauses (ER) omitted: 1, 7–19
- IX. ...Suvi nyt on Suomessa SibPf used in bars 1–15, 117–142. Bars 16–116 are lost and omitted here
- X. Soi kiitokseksi Luojan Aho bars 1–125, SibPf bars 126–140, Aho bars 141–159, SibPf bars 160–179,
piano part of bars 171–179 completed by TH according to ER timpani part
- XI. Yksin on elo iloton SibPf bars 1–2; bars 1–15 reconstructed by TH according to ER;
SibPf bars 16–87
- XII. Oi Lempi sun valtas ääretön on SibPf bars 1–3; Aho bars 1–123
- XIII. Kun virta vuolas SibPf exists only for bars 4–20, 41–48; piano part completed and reconstructed
by TH in accordance with ER, SibPf and the authentic choral parts
- XIV. Sitä kuusta kuuleminen SibPf exists only for bars 1–134; Aho bars 137–238

Folke Gräsbeck

Ilmo Ranta

Photograph: © Heikki Tuuli

Production Notes

JS numbers

In 1982 the Sibelius family donated a major collection of manuscripts to Helsinki University Library (HUL, now the National Library of Finland). Many of these works are now known by JS numbers, referring to the alphabetical list of Jean Sibelius's compositions without opus number used in Fabian Dahlström's *Jean Sibelius: Thematisch-bibliographisches Verzeichnis seiner Werke* (Breitkopf & Härtel 2003). A significant number of these compositions will ultimately be published by Breitkopf & Härtel.

World Première Recordings

Many of the works included on these CDs exist in several alternative editions. In some cases there are previously unrecorded versions of works that are well-known in other arrangements. The indication 'World Première Recording' is applied specifically to the version of the work in question, rather than to the work as a whole.

Other Works

Several of Sibelius's works straddle several genres. This set of CD includes works of a hymn-like character that were also published as independent choral pieces (e.g. *Soi kunniaksi Luojan, Suur' olet, Herra / Den höga himlen*), but omits works of a specifically liturgical character (e.g. the *Three Introductory Antiphons* for liturgist, congregation and organ), which will be included along with the remainder of Sibelius's religious music in Box 13 of this edition.

RECORDING DATA

Jubilate Choir

Recorded in September 1996 at Danderyd Grammar School (Danderyds Gymnasium), Sweden;
 May 1996 and May 1997 at Tapiola Church, Finland; and November 1998 at the Tapiola Concert Hall, Finland
 Recording producer and sound engineer: Jens Braun. Digital editing: Thore Brinkmann, Jens Braun

Dominante Choir

Recorded in October 2009 and in January, February and April 2010 at Nya Paviljongen, Grankulla, Finland
 Recording producer, sound engineer and digital editing: Christian Starke

YL Male Voice Choir

Recorded in April and September 2006 at Nya Paviljongen, Grankulla, Finland
Suur'olet, Herrra recorded in April 2010 at Helsinki Cathedral, Finland
 Recording producer, sound engineer and digital editing: Christian Starke

Orphei Drängar

Recorded in January 2005 at the Alfvén Hall, Uppsala, Sweden
 Recording producer and sound engineer: Marion Schwebel. Digital editing: Michaela Wiesbeck

Akademiska Sångföreningen

Recorded in December 2005 at the Järvenpää Hall, Finland
 Recording producer and sound engineer: Ingo Petry · Digital editing: Elisabeth Kemper
Ej med klagan recorded in March 2008 at the Järvenpää Hall, Finland
 Recording producer and sound engineer: Marion Schwebel. Digital editing: Bastian Schick

Florakören

Recorded in January 2006 at the Turku Concert Hall, Finland
 Recording producer and digital editing: Martin Nagorni · Sound engineer: Thore Brinkmann

Gosskör från Lilla Akademien

Recorded in January 2010 at Nybrokajen 11 (the former Academy of Music), Stockholm, Sweden
 Recording producer and sound engineer: Hans Kipfer. Digital editing: Johannes Oscarsson

Project adviser: Andrew Barnett

Executive producer, recordings: Robert von Bahr (1996–98), Robert Suff (2005–10)

Executive producer, Sibelius Edition: Robert von Bahr

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover text: © Andrew Barnett 2010

Translations: Teemu Kirjonen (Finnish); Leif Hasselgren (Swedish); Horst A. Scholz (German);
 Arlette Lemieux-Chené (French); Katsuya Kitahara (Japanese)

Cover artwork: David Kornfeld

Cover photograph: Seppo J. J. Sirikka / Eastpress Oy

Booklet typesetting, lay-out: Andrew Barnett, Compact Design Ltd, Saltdean, Brighton, England

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.

If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel.: +46 8 544 102 30 Fax: +46 8 544 102 40

info@bis.se www.bis.se

BIS-CD-1930/32 © 1996–2010; © 2010, BIS Records AB, Åkersberga.

BIS-CD-1930/32